Obsah příloh

OBSAH PŘÍLOH **1**

PŘÍLOHA Č. 1 ..... **6**

TEMATICKÝ DISKURZ, TEMATICKÝ KOMPLEX, SEKVENČNOST 15. 7., 16. 7., 17. 7., 28. 7., 29. 7. 2004 6

A) Čtvrtek 15. 7. 2004 A/1 ..... *6*

Příloha č. 1, text č. 1 (Odešel Karel Zich – rozšířená zpráva) *6*

Příloha č. 1, text č. 2 (bez vlastního titulku – viz zastřešující titulek) *8*

Příloha č. 1, text č. 3 (Vzpomínky) *8*

B) Pátek 16. 7. 2004 A/3 ..... *11*

Příloha č. 1, text č. 4 (Cesty za zážitky stále častěji končí smrtí – souhrnný mozaikový text informačně-analytický) *11*

Příloha č. 1, text č. 5 (V cizině našli smrt ministr, herec i básník – retrospektivní výčtová zpráva) *13*

Příloha č. 1, text č. 6 (Proč Karel Zich zemřel, určí pitva – text žánrově nezačlenitelný) *13*

Příloha č. 1, text č. 7 (Lidé přeceňují své síly, říká český velvyslanec – zpravodajský rozhovor) *13*

C) Sobota 17. 7. 2004 A/4 ..... *15*

Příloha č. 1, text č. 8 (Soudní lékař: Zich utonul – text žánrově nezačlenitelný, obsahující základní rámec rozšiřující zprávy) *15*

D) Středa 28. 7. 2004 A/3, 5 ..... *16*

Příloha č. 1, text č. 9 (Ostatky Karla Zicha jsou už v Česku –- zpráva v základní podobě) *16*

E) Čtvrtek 29. 7. 2004 ..... *17*

Příloha č. 1, text č. 10 (Loučení se Zichem – zpravodajská fotografie s popiskem) *17*

Příloha č. 1, text č. 11 (bez vlastního titulku – žánrově nezačlenitelný text) *18*

Příloha č. 1, text č. 12 (Se zpěvákem se přišly rozloučit stovky lidí – referát s rozšiřujícím segmentem) *18*

PŘÍLOHA Č. 2 ..... **20**

TEXTY ŽÁNROVĚ NEZAČLENITELNÉ 20

Příloha č. 2, text č. 1 (Tornádo poničilo třetinu Litovle) *20*

Příloha č. 2, text č. 2 (ČSSD oslabuje boj ve vlastních řadách) *21*

Příloha č. 2, text č. 3 (Boj o Špidlu vrcholí, zapojí se i Zeman) *22*

Příloha č. 2, text č. 4 (Opilý řidič zranil policistu a ohrožoval zdravotníky) *23*

PŘÍLOHA Č. 3 ..... **24**

Příloha č. 3, text č. 1 (Chlapec spadl z okna třídy a zabil se – zpráva s publicistickými prvky) *24*

Příloha č. 3, text č. 2 (Školáci: Nejprve jsme mysleli, že je to legrace – subjektivizovaný publicistický referát) *25*

PŘÍLOHA Č. 4 ..... **27**

Příloha č. 4, texty č. 1 (Krátce z krajů – soubor kratších zpráv) *27*

Příloha č. 4, texty č. 2 (Krátce – soubor zpráv) *29*

Příloha č. 4, texty č. 3 (Krátce – soubor zpráv) *30*

Příloha č. 4, texty č. 4 (Telegraficky – soubor zkrácených zpráv) *31*

Příloha č. 4, texty č. 5 (upoutávka – titulní strana) *31*

PŘÍLOHA Č. 5 ..... **32**

ROZŠÍŘENÉ ZPRÁVY 32

Příloha č. 5, text č. 1 (Logo kraje se opět nepodařilo vybrat – obrácená pyramida) *32*

Příloha č. 5, text č. 2 (Vojačky se fotily do erotického časopisu – zpráva ve tvaru obrácené pyramidy - neopozitní) *33*

Příloha č. 5, text č. 3 (Zastupitel: chtěli mě uplatit kvůli Lidlu – zpráva ve tvaru obrácené pyramidy - opozitní) *34*

Příloha č. 5, text č. 4 (Kamion zabil čtyři lidi ve škodovce – rozšířená zpráva) *36*

PŘÍLOHA Č. 6 ..... **37**

Příloha č. 6, text č. 1 (Voda, vstupenky, hotely a časopisy nezdraží – souhrnná zpráva) *37*

Příloha č. 6, text č. 2 (Začátek roku přinesl další nezaměstnané – mozaiková zpráva) .. *38*

Příloha č. 6, text č. 3 (AFP: Klausova ODS Havla vyplísnila – mozaiková zpráva) *39*

Příloha č. 6, text č. 4 (V celé republice začaly opět rozsáhlé kontroly řidičů) *39*

PŘÍLOHA Č. 7 ..... **41**

(Slovenský ministr: První musí zeštíhlet finance, ostatní se přidají – zpravodajské interview) *41*

PŘÍLOHA Č. 8 ..... **42**

Příloha č. 8, text č. 1 (Oznámení informativní – administrativní) *42*

Příloha č. 8, text č. 2 (Prohlášení) *43*

PŘÍLOHA Č. 9 ..... **44**

Příloha č. 9, text č. 1 (Nákupní horečka vyvrcholila – publicistický referát) *44*

Příloha č. 9, text č. 2 (Měli masky a čekali na oběti. Policii však nikdo nezavolal) *46*

Příloha č. 9, text č. 3 (Z cesty! Ministr vnitra jede do práce – publicistický referát) *46*

PŘÍLOHA Č. 10 ..... **48**

(Obrazová publicistika) *48*

PŘÍLOHA Č. 11 ..... **50**

TZV. HUMAN INTEREST STORY 50

Příloha č. 11, text č. 1 (Zábřežský kovář „obouvá“ i vítězku Velké pardubické – referát, text kategorie „human interest story“) *50*

Příloha č. 11, text č. 2 (Žena, která dopadla sexuálního násilníka – kompozičně problematický riport, kategorie „human interest story“) *52*

PŘÍLOHA Č. 12 ..... **54**

VĚDECKÉ ZPRÁVY 54

Příloha č. 12, text č. 1 (Vědci našli nejstarší šperk světa –- zpráva) *54*

Příloha č. 12, text č. 2 (Titulek v popisce: Příprava na start – kombinované sdělení) *54*

PŘÍLOHA Č. 13 ..... **56**

(Černobyl: Řekni, kde ti chlapci jsou?–- referát) *56*

PŘÍLOHA Č. 14 ..... **60**

TEXTOVÝ KOMPLEX VĚNOVANÝ PROBLEMATICE KMENOVÝCH BUNĚK 60

Příloha č. 14, text č. 1 a, b (Kmenové buňky: u myší propadly, lidem svědčí) *60*

Příloha č. 14, text č. 2 (Darovat, či si uschovat pupečníkovou krev?) *62*

PŘÍLOHA Č. 15 ..... **64**

(Gladiátoři byli obézní vegetariáni – publicistický text informativně-edukativní s funkcí zábavní) *64*

PŘÍLOHA Č. 16 ..... **67**

Příloha č. 16, text č. 1 (Objev: tabletka na kocovinu –- popularizace, zajímavost s nádechem senzace) *67*
Příloha č. 16, texty č. 2 (Zábavní zprávy) *68*

PŘÍLOHA Č. 17 ..... **69**

(Příloha Peníze – tematická spotřebitelská dvoustrana) *69*

PŘÍLOHA Č. 18 ..... **74**

(Příloha Test – tematická spotřebitelská dvoustrana) *74*

PŘÍLOHA Č. 19 ..... **78**

NAUČNÉ A POPULARIZAČNÍ TEXTY – INFORMATIVNÍ, PERSVAZIVNÍ, ZÍSKÁVACÍ 78
Příloha č. 19, text č. 1 (Frajerský skok do vody může ve vteřině zničit celý život) *78*
Příloha č. 19, text č. 2 (Pozor na hmyz a hady) *79*
Příloha č. 19, text č. 3 (Máte dobře vybavenou lékárnu?) *80*

PŘÍLOHA Č. 20 ..... **81**

(LIDÉ Z JESENICKA MUSÍ VYJÍT I S NÍZKÝMI PLATY) 81
(Jesenicko trpí nízkými mzdami) *81*
Příloha č. 20, téma A, texty č. 1–4: *81*
Příloha č. 20, téma B, texty č. 5 a 6: *82*

PŘÍLOHA Č. 21 ..... **87**

(Nejbohatšímu Rusovi hrozí deset let vězení - analýza) *87*

PŘÍLOHA Č. 22 ..... **88**

(Proč ANO - úvodník Pavla Šafra, šéfredaktora MFD) *88*

PŘÍLOHA Č. 23 ..... **89**

PUBLICISTICKÁ ÚVAHOVÁ SDĚLENÍ 89
Příloha č. 23, text č. 1 (Gross dosáhl cenného vítězství. Přijal ho Zeman – označeno jako analýza, spekulativní úvaha) *89*
Příloha č. 23, text č. 2 (Nová klimatizace za 12 milionů! – analytická úvaha) *90*
Příloha č. 23, text č. 3 (Kdo potřebuje intelektuály – náročnější, argumentovaná úvaha, lze ji v širším chápání žánru označit za esej) *93*
Příloha č. 23, text č. 4 (Vláda národního dluhu –- úvaha) *95*
Příloha č. 23, text č. 5 (Ema má mísu, Petra zákon – úvaha analytická) *97*
Příloha č. 23, text č. 6 (Neúspěchy pražského redaktora – polemická úvaha) *99*
Příloha č. 23, text č. 7 (Fórum čtenářů – polemiky) *99*

PŘÍLOHA Č. 24 ..... **100**

Příloha č. 24, text č. 1 (Na obzoru může být jen špatná vláda – manipulativní komentář) *100*
Příloha č. 24, texty č. 2 (poznámky) *101*
Havlův čtyřúhelník – poznámka *101*
Zábavný konzum – poznámka *101*

PŘÍLOHA Č. 25 ..... **102**
RECENZE A KRITIKA 102
Příloha č. 25, texty č. 1 (Tipy –- recenze) *102*
Příloha č. 25, text č. 2 (Barthes bojoval s ideologií pomocí jiné ideologie – odborná recenze s výkladovými prvky) *103*
Příloha č. 25, texty č. 3 (Savallovo středověké mysterium – recenze publicistická, popularizační) *104*
Příloha č. 25, text č. 4 (Šumperské divadlo si trouflo na Čechova –- kritika) *105*
PŘÍLOHA Č. 26 ..... **106**
(Klaus vytáhl na Kábul – fraška) *106*
PŘÍLOHA Č. 27 ..... **107**
(Otevřená Kavárna - editorial) *107*
PŘÍLOHA Č. 28 ..... **108**
Příloha č. 28, text č. 1 (Pacienti by měli platit víc, přiznal ministr Kubinyi – shrnující a interpretativní upoutávka na rozhovor) *108*
Příloha č. 28, text č. 2 (Pacienti by měli platit víc, přiznal ministr Kubinyi – publicistický rozhovor) *108*
PŘÍLOHA Č. 29 ..... **111**
Příloha č. 29, text č. 1 (Pohlednice pro Sládka – fejeton) *111*
Příloha č. 29, text č. 2 (Čí je Kryštof – fejeton) *112*
PŘÍLOHA Č. 30 ..... **113**
Příloha č. 30, text č. 1 (Víc hlav – velké neštěstí –- sloupek) *113*
Příloha č. 30, text č. 2 (Jak se to řekne po dánsku? – kurzíva) *114*
PŘÍLOHA Č. 31 ..... **115**
GLOSY 115
PŘÍLOHA Č. 32 ..... **116**
HYPERTÉMA – SUPERSTAR 116
Příloha č. 32, text č. 1 (Desítky fanynek omdlely kvůli finalistům SuperStar – referát) *116*
Příloha č. 32, text č. 2 (Fanoušci omdlévali kvůli superstar – reportáž) *117*
Příloha č. 32, text č. 3 (Na svátky ostravským bezdomovcem –- reportáž) *119*
PŘÍLOHA Č. 33 ..... **121**
STORY 121
Příloha č. 33, text č. 1 (Gólman Svoboda má znovu čelit Finům, teď jako otec) *121*
Příloha č. 33, text č. 2 (Blesklo mi hlavou, že letadlo padá) *121*
Příloha č. 33, text č. 3 (Musí být bezdomovcem) *122*
PŘÍLOHA Č. 34 ..... **124**
Příloha č. 34, text č. 1 (Etický svár Radovana Lukavského – medailon) *124*
Příloha č. 34, text č. 2 (Bard s podmanivým hlasem – portrét) *124*
PŘÍLOHA Č. 35 ..... **127**
SOUDNIČKA A ESEJ 127
Příloha č. 35, text č. 1 (Krása ženského těla a rusalka z Botiče – soudnička) *127*

Příloha č. 35, text č. 2 (Menší nedorozumění před soudem – soudnička) *128*
Příloha č. 35, text č. 3 (Kultura – esej) *130*

Příloha č. 1

Tematický diskurz, tematický komplex, sekvenčnost 15. 7., 16. 7., 17. 7., 28. 7., 29. 7. 2004

Základem je zpráva o smrti K. Zicha z 15. 7. 2004, která je doplněna biografickými informacemi a reakcemi na úmrtí.
16. 7. vychází v deníku strana, která tematizuje problematiku úmrtí v zahraničí obecně, zejména pak v souvislosti s trávením volného času, přítomna je rovněž sekvenční informace o převozu mrtvého a příjezdu rodiny (viz text č. 6).
17. 7. je vytištěn článek, který přináší sekvenční informace o průběhu události, okolnostech záchrany, převozu těla, pitvě a pohřbu, o manželce K. Zicha; základem sdělení je rozpor mezi oficiálním vyjádřením lékaře k příčině úmrtí a sdělením očitého svědka.
28. 7. je zveřejněna formou zprávy v základní podobě informace o převozu ostatků, pitvě a pohřbu.
29. 7. je na titulní straně řazena fotografie manželky K. Zicha při účasti na pohřbu se základním zpravodajským sdělením, navazují dva články na vnitřních stranách - první text informuje o příčinách úmrtí, rizicích potápění; druhý text je referátem o průběhu pohřbu K. Zicha, informuje o účasti osobností. Komplex textů působí na city.

A) Čtvrtek 15. 7. 2004 A/1

Příloha č. 1, text č. 1 (Odešel Karel Zich – rozšířená zpráva)

Mladá fronta Dnes, 15. 7. 2004, A/1

Funkce textu: informativní.
Cíl: informovat o smrti zpěváka Karla Zicha (senzační podtext).
Grafika: text zařazen v pravé horní polovině titulní strany, vložena fotografie zpěváka, společně s popiskou a titulkovým komplexem tvoří cca dvě třetiny velikosti sdělení, od ostatního obsahu stránky odděleno orámováním.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Titulkový komplex (titulek a podtitulek) společně s popiskou fotografie obsahují základní informaci (kdo, kdy, kde, co).
Text zprávy:
První odstavec - konsituační vstup, náznak hodnocení (kdo byl Zich);
Druhý odstavec:

- v první větě druhého odstavce odpovídá na základní otázky – kdo (Zich, včetně informací v prvním odstavci), kdy (úterý odpoledne), co (zemřel), kde (u Korsiky);
- následují rozšiřující informace:
  I. rozšiřující segment – okolnost pobytu (dovolená s manželkou, potápění), upřesnění místa (ve výpovědi konzulky), upřesnění události (výpověď účastníka);
  II. rozšiřující segment – okolnosti záchrany (za jakých okolností zemřel) – informace o převozu, situaci;
  III. rozšiřující segment – problematicky zařazená (důvod viz způsob novinářské práce), ve vztahu k tématu nesdělná (nekoherentní) výpověď sestry K. Zicha.

Třetí odstavec: výpověď kolegyně K. Zicha.
Čtvrtý odstavec: široká souvislost biografická (navazuje text na s. C7).

Text č. 1

Odešel Karel Zich

Populární zpěvák tragicky zahynul při potápění

ZABILO HO MOŘE. **Karel Zich, jeden z nejpopulárnějších zpěváků několika desetiletí, zemřel. Osudným se mu stal jeho koníček - potápění. Zahynul v úterý u francouzského ostrova Korsika.** FOTO: MAFA - VÁCLAV PANCER

Vynořil se, pak se zhroutil

Porto-Vecchio (kul, ČTK) - Karlu Zichovi se přezdívalo český Elvis Presley, jeho hit Alenka v říši divů si lidé zpívají už třicet let. Léta patřil k osobitým hlasům české populární scény.

Kytarista a zpěvák, člen kapely Spirituál kvintet, v úterý odpoledne zemřel u ostrova Korsika. S manželkou sem ve skupině asi deseti lidí odjel na dovolenou a za svým oblíbeným koníčkem, potápěním. Ten se mu stal osudným. „Tragédie se stala při potápění poblíž města Porto-Vecchio," řekla konzulka ve Francii Ljuba Svobodová. „Normálně se vynořil, a když už byl na břehu, tak zkolaboval," řekl jeden z organizátorů zájezdu, Vít Janouš. Po nehodě Zicha vrtulník přepravil do nemocnice, ale lékaři ho už nedokázali zachránit. Více nevěděla ani Zichova sestra Marie Dohalská. „Šlo zřejmě o nějakou šílenou tragédii," řekla.

„Už v tuhle chvíli se mi hrozně stýská," reagovala včera na zprávu o tragédii zpěvačka Irena Budweiserová, která se sešla se Zichem ve skupině Spirituál kvintet.

Karel Zich se narodil 10. června 1949. Vystudoval sociologii a estetiku, potom se však vydal na dráhu rock'n'rollu.

Čtěte na str. C7

Komplex textů se zastřešujícím titulkem Karel Zich tragicky zemřel na dovolené
Mladá fronta Dnes, 15. 7. 2004, C/7 (Kultura)

Grafika: základní text s ilustrační fotografií a informační popiskou je doplněn o dvě vyjádření, která jsou souhrnně v silné lince nazvaná „Vzpomínky“, doplněná ilustračními fotografiemi spolupracovnice a hudebního publicisty bez popisek; komplex textů je oddělen od ostatního obsahu orámováním.

Příloha č. 1, text č. 2 (bez vlastního titulku – viz zastřešující titulek)

Funkce textu: informativní.
Cíl: a) analogicky k textu č. 1 informovat o události, jejích souvislostech, reakci spolupracovníků; b) informovat o životě zpěváka.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Text je vystavěn ze dvou segmentů:
1. Zpravodajský úsek (1.–4. odst.) má charakter souhrnné zprávy, obsahuje identické informace jako text č. 1 (s. A/1), které jsou na některých místech rozšířené o detaily, podrobnosti. Tematicky je věnován jednak události (smrt Zicha), jednak reakci spolupracovníka J. Tichoty.
2. Informativní biografický úsek (5.–7. odst.) s pasážemi objektivizovaného hodnocení (J. Tichota).
Pozn.:
Ve druhém odstavci je výpověď konzulky přerušena řazením rozšiřující výpovědi sestry K. Zicha, ve třetím odstavci pak rozšiřující informací o okolnostech pobytu (přerušení výpovědí není produktivní, jsou důsledkem práce novináře v rámci objektivizovaného informování, zde jde o zachycení širších souvislostí události).

Příloha č. 1, text č. 3 (Vzpomínky)

Jde o charakteristiky K. Zicha od dvou spolupracovníků. V případě I. Budweiserové je v úvodu přítomna reakce na událost, což schází u J. Černého, v jeho případě je řazena retrospektivní vzpomínka.

Pozn.:
Zařazení hodnocení, charakteristiky Zicha v biografické části (jde o výpovědi J. Tichoty) lze hodnotit jako problematické z hlediska koherence, tematicko-obsahové jednoty sdělení, rovněž v kontextu samostatného řazení charakteristik v části „Vzpomínky“.

Práce s fakty, shodné informace:
Část informací a jejich formulace v článku č. 1 na straně A/1 jsou identické, případně nepatrně modifikované (přeformulované, zkrácené), jako v článku č. 2 na straně C/7. Na příkladu textů lze doložit metodu novinářské práce - z rozsáhlého textu k tématu je na základě výběru, následného případného zkrácení a formulační modifikace vytvořen základní text pro první stranu.

Mezi jiným:

Text č. 1 , s. A/1 Odešel Karel Zich	Komplex textů, s. C/7, text č. 2 Karel Zich tragicky zemřel na dovolené	Komplex textů, s. C/7, text č. 3 Vzpomínky
Karlu Zichovi se přezdívalo český Elvis Presley…	Říkalo se mu český Elvis Presley…	Jiří Černý: Karel byl český Elvis Presley (titulek)
…jeho hit Alenka v říši divů si lidé zpívají už třicet let.	Lidé si dodnes pamatují jeho Alenku v říši divů…	----
Kytarista a zpěvák, člen kapely Spirituál kvintet, v úterý odpoledne zemřel u ostrova Korsika.	…zpěvák a kytarista, dlouholetý člen skupiny Spirituál kvintet, tragicky zahynul při potápění u korsických břehů…	----
S manželkou sem ve skupině asi deseti lidí odjel na dovolenou a za svým oblíbeným koníčkem, potápěním.	Pětapadesátiletý zpěvák byl na Korsice na dovolené s manželkou ve skupině asi deseti dalších lidí.	----
„Tragédie se stala při potápění poblíž města Porto-Vecchio," řekla konzulka ve Francii Ljuba Svobodová.	Potvrdila to česká konzulka ve Francii Ljuba Svobodová. Neštěstí, o němž neuvedla podrobnosti, se stalo v úterý poblíž korsického města Porto-Vecchio.	----
Víc nevěděla ani Zichova sestra Marie Dohalská. „Šlo zřejmě o nějakou šílenou tragédii," řekla.	„Šlo zřejmě o nějakou šílenou tragédii," řekla Zichova sestra Marie Dohalská, která bližší podrobnosti o zpěvákově úmrtí neznala.	----
„Už v tuhle chvíli se mi hrozně stýská," reagovala včera na zprávu o tragédii zpěvačka Irena Budweiserová, která se sešla se Zichem ve skupině Spirituál kvintet.	----	Je to nečekaná zpráva. Už v tuhle chvíli se mi strašně stýská. Nedovedu si představit…
Karel Zich se narodil 10. června 1949. Vystudoval sociologii a estetiku, potom se však vydal na dráhu rock'n'rollu.	Karel Zich se narodil 10. června 1949 v Praze, …Karel Zich studoval hudební kompozici na Státní konzervatoři v Praze vedle sociologie a estetiky…	----

Karel Zich tragicky zemřel na dovolené

Jako zpěvák a kytarista zazářil ve skupině Spirituál kvintet. Často byl přirovnáván k Elvisu Presleymu

Text č. 2

Praha - Říkalo se mu český Presley, jehož roli si skvěle zahrál v nedávném muzikálu o skupině Beatles. Karel Zich, zpěvák a kytarista, dlouholetý člen skupiny Spirituál kvintet, tragicky zahynul při potápění u korsických břehů.

Potvrdila to včera česká konzulka ve Francii Ljuba Svobodová. Neštěstí, o němž neuvedla podrobnosti, se stalo v úterý poblíž korsického města Porto-Vecchio. Zpěvák byl ještě vrtulníkem převezen do nemocnice v tomto městě, ale lékaři ho už nedokázali zachránit. „Šlo zřejmě o nějakou šílenou tragédii," řekla Zichova sestra Marie Dohalská, která bližší podrobnosti o zpěvákově úmrtí neznala. Česká konzulka dodala, že k neštěstí došlo kolem 17. hodiny při potápění.

Pětapadesátiletý zpěvák byl na Korsice na dovolené s manželkou ve skupině asi deseti dalších lidí. Na organizaci zájezdu se podílel i český potápěčský klub. Konzulka nyní v Marseille zařizuje konzulární záležitosti spojené s úmrtím. O převoz těla do České republiky se podle ní bude starat pojišťovna, u níž byl Karel Zich pojištěn.

Zichova smrt zasáhla jeho kolegy ze skupiny Spirituál kvintet, ve které zpěvák působil na přelomu šedesátých a sedmdesátých let a do níž se před pěti lety vrátil. „Pociťujeme to, jakoby umřel jeden z nejbližších. Já Karla Zicha znám od studentské stávky z roku 1969. Nebyl jen výtečný muzikant, ale i člověk," řekl Jiří Tichota, vedoucí Spirituál kvintetu. „Byl vynikající kytarista, nedoceněný. Jeho prstýnkovou techniku na dvanáctistrunnou kytaru zde málokdo používá. Rádi jsme ho slyšeli ve spirituálech, kde zpíval vypjatým způsobem, i v renesančních písničkách. Byl výtečný sluchař, skvěle intonoval, ostatní se na něho mohli spolehnout," dodal Tichota.

Karel Zich, který se narodil 10. června 1949 v Praze, pochází z hudební rodiny. Oba jeho dědečkové, Otakar Zich a Karel Moravec, a strýc Jaroslav Zich hudbu vyučovali nebo hráli. Karel Zich studoval hudební kompozici na Státní konzervatoři v Praze vedle sociologie a estetiky. Ale nakonec ho přitáhl rock'n'roll. Zpěvák stál u zrodu skupiny Framus Five. Publikum ho pak objevilo v zálesáckých písních Doney Gal, Laredo, které nahrál jako člen skupiny Spirituál kvintet a zazářil samozřejmě v presleyovské písni V ghettu. „On prodělal to, co prodělává každý člověk, který cítí, že má na sólovou dráhu. Zatoužil si to vyzkoušet. Hned zkraje mi říkal, že má jiné plány. Rozešli jsme se v dobrém," říká Jiří Tichota.

Zichova sólová kariéra začala před třiceti lety a zpěvák si během ní vyzkoušel snad všechno. Měl průměrné i nevšední písně, přebíral hity, zpíval ve většině zemí Evropy, ve Spojených státech, Brazílii nebo Austrálii. Lidé si dodnes pamatují jeho Alenku v říši divů, českou verzi písně Living Next Door To Alice od britské kapely Smokie. Spolupráce s popovými skladateli a textaři zavedla Karla Zicha na festival Bratislavská lyra, kde uspěl až v roce 1977 s písní Máš chuť majoránky.

Dva roky předtím Zich vydal album Dům č. 5, na které navázaly další tituly včetně velmi populární Parády (1983), prodané v nákladu čtvrt milionu kopií. Zich měl i vlastní kapelu Flop a nahrával společná alba se zpěvačkou Lenkou Filipovou nebo Američankou Wandou Jacksonovou, která v padesátých letech vystupovala i po boku Elvise Presleyho. „On mohl zpívat rock'n'roll, pop, skladby Karla Hašlera a lidové národní písně. Takových univerzálních muzikantů v populární hudbě moc není," dodává Jiří Tichota. Posledních pět let dělal Karel Zich dál svoji sólovou kariéru a dělal ji tak, aby mohl zpívat i ve Spirituál kvintetu.

VLADIMÍR VLASÁK

KAREL ZICH. **Stihl toho hodně. Odešel a vrátil se ke skupině Spirituál kvintet, měl i vlastní kapelu Flop, skládal si písně a přebíral hity. Prodal asi milion desek.** FOTO: MAFA

Vzpomínky

Text č. 3

Irena Budweiserová: Už teď se mi moc stýská

Je to nečekaná zpráva. Už v tuhle chvíli se mi strašně stýská. Nedovedu si představit, že vedle mě Karel nebude. Vybavují se mi všechny jeho telefony. Byl to velmi dobrý člověk, pořád se o všechno a o všechny staral a zajímal, mezitím popíjel to svoje kafe...

Byl velmi činorodý a živelný člověk. Přes něj jsme věděli o všem, co se kde šustne, co se děje. Ať již šlo o rodinu, nebo o společnost. Ke všemu se velmi intenzivně vyjadřoval, měl velký rozhled a o všechno se zajímal.

Projevoval velkou účast na problémech druhých, byl jakoby naší součástí. Nic nešlo mimo něj, soucítil s každým problémem druhého člověka, to pro něj bylo naprosto samozřejmé.

Karel byl takový správný kamarád. Když mohl pomoci nebo využít nějakých svých kontaktů, hrozně rád to udělal nebo se moc ochotně nabízel. A šlo třeba jen o stěhování nebo cokoliv jiného. A to také není zcela přirozená věc.

Moc jsme se těšili, až se vrátí, jak nás se ženou navštíví a jak všechno zase probereme. Ještě se chtěl stavit před odjezdem, to však už bohužel nestihl.

IRENA BUDWEISEROVÁ
Zpěvačka, členka skupiny Spirituál kvintet

Jiří Černý: Karel byl český Elvis Presley

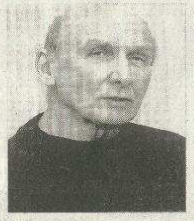

Asi před dvaceti lety chtěl jeden scenárista udělat televizní film o Elvisu Presleym a obsadit Zicha do titulní role. Škoda, že z toho sešlo.

Neznám nikoho, kdo by se Presleymu, což byl neskutečně dokonalý zpěvák, tak podobal barvou hlasu, technikou a švihem. Zich dokonce i stejně výborně vypadal. Připočtu-li, že hrál skvěle na kytaru, spolehlivě intonoval, cítil rytmus a měl všestrannou hudební inteligenci, musím se znova ptát, proč to nedotáhl ještě dál. Jako by se nikdy nedokázal jasně rozhodnout, co a s kým dělat. Typický je jeho odchod a posléze návrat ke Spirituál kvintetu, vedle něhož ovšem stíhal ještě všechno možné. Co tomu říkalo zdraví, to spíš vědí doktoři.

Pár jeho bluesových a gospelových nahrávek, kde ho žánr sám řídil a nedovolil mu žádný úhyb k patosu, považuji za ty vzácnosti, kvůli kterým je možné poslouchat populární hudbu nejen ušima, ale i srdcem a mozkem.

JIŘÍ ČERNÝ
Autor je hudební publicista

B) Pátek 16. 7. 2004 A/3

Téma dne: Nebezpečná dovolená

Tematická strana je motivována úmrtím K. Zicha při potápění 15. 7. 2004, v textu č. 6 navazuje na dříve zveřejněné skutečnosti, objevují se sekvenční informace (převoz těla, příjezd rodiny).
Funkce tematické strany: informativní, persvazivní, získávací (implicitně).
Cíl tematické strany: a) upozornit na rizika v průběhu dovolené; b) na základě upozornění přesvědčit příjemce, aby byli opatrní při rizikových činnostech.
Kompozice a grafika: dva zpravodajské texty (retrospektivní výčtová zpráva a interview) a dva pomezní zpravodajsko-publicistické texty (text č. 4, 6), doplněné ilustračními fotografiemi a tabulkami s informačním obsahem.

Příloha č. 1, text č. 4 (Cesty za zážitky stále častěji končí smrtí – souhrnný mozaikový text informačně-analytický)

Funkce a cíl textu: text tvoří základ tematické strany, funkce a cíle jsou identické.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Základem je výkladový a informační slohový postup, marginálně přítomen v náznacích úvahový (např. čtvrtý, desátý odstavec), popisný (např. citace v desátém odstavci).
Užívány jsou objektivizace citacemi, parafrázemi, statistickými údaji.
Text je vystavěn mozaikově, tematizována jsou jednotlivá nebezpečí: 1. kuriózní a neočekávaná nebezpečí – slon (2. odst.), kolečkové brusle (3. odst.); 2. nebezpečí moderních sportů a volnočasových aktivit (vyjmenování ve čtvrtém odstavci) → a) téma hory (5.–6. odst.), b) téma potápění (7.–9. odst.), c) téma jízda na koni (10. odst., vč. příkladu slavné osobnosti),[1] d) exotické aktivity na příkladu D. Hůlky (11. odst.).
Základní text je doplněn o tabulky s nekohezně zpracovanými informacemi.

[1] Téma jízda na koni obsahově, s výjimkou informace o slavné osobnosti, koreluje s předchozími částmi od 5. odstavce, ovšem neodpovídá členěním do jednoho odstavce. Důvod může spočívat v kolektivním zpracování, podepsáni jsou tři původci, důvodem může být také korektorský zásah.

Téma DNES: Nebezpečná dovolená

Text č. 4

Cesty za zážitky stále častěji končí smrtí

Nejen vysokohorská turistika nebo potápění jsou rizikové. I jízda na kolečkových bruslích má své mrtvé

Čím dál víc Čechů umírá v době, na kterou se nejvíc těší: při dovolené. Důvodem je často přecenění sil a podcenění přípravy či počasí.

Praha - Nebezpečí číhá na turisty všude. Nemusí se nutně vydat do Alp či Vysokých Tater, kde je rizik více. Nebezpečí je i tam, kde ho nikdo nečeká. Stačí třeba přiblížit se ke slonovi.

„Je to tři roky, co se jedna česká turistka v Indii pokusila nakrmit slona. Jenže tomu se to nelíbilo a ušlapal ji," popisuje Milan Raba z Všeobecné zdravotní pojišťovny.

Ale i tak nevinná zábava, jako jsou třeba kolečkové brusle, má každoročně své mrtvé. Často umírají i lidé, kteří jedou relaxovat do lázní: ročně skoro dvě stovky z nich. A z dovolené v zahraničí, kam letos míří třetina Čechů, se ročně nevrátí zhruba stejný počet lidí.

Mnohým se totiž už přejedlo slunění na pláži a hledají aktivní odpočinek. Řada lidí se proto nadchla pro vysokohorskou turistiku, potápění či rafting. A lékaři evidují i úrazy při zorbingu - poskakování z kopce uvnitř velkého nafukovacího míče. Jak roste počet těch, co touží po zvláštních zážitcích, stoupají i statistiky nehod.

Od loňska prudce roste počet lidí, kteří zahynuli v horách. Jen na Slovensku jich letos už zemřelo sedm. Zatím poslední případ se stal před měsícem, kdy ve žlebu pod sedlem Baníkov v Tatrách přišel o život třicetiletý muž z Opavy. „Lidí do hor jezdí stále více, a proto jich víc umírá," podotýká Miroslav Novotný, který pracoval jako lékař několika expedic do Himálaje.

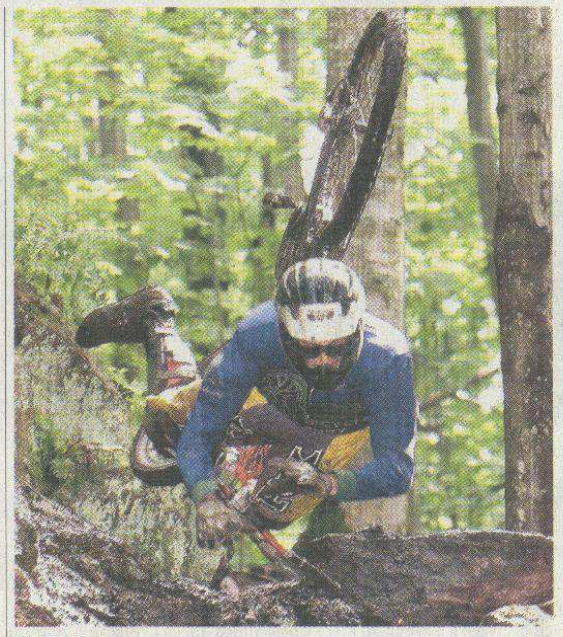

NA KOLE. Horská kola patří k nejoblíbenějšímu druhu aktivního odpočinku. Pády však končívají i tragicky. FOTO: AP

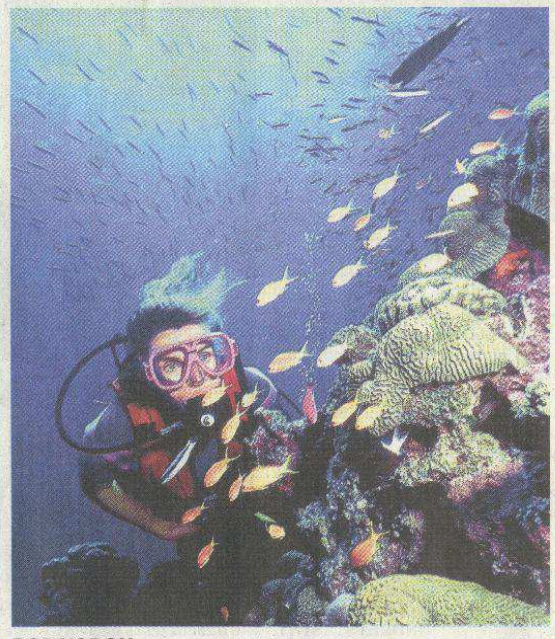

POD VODOU. Oblíbené a módní potápění si letos už vybralo několik obětí. FOTO: AP

Jedním z největších problémů je podle něj to, že si horolezci zamluví cestu na pevný termín, který nemohou přizpůsobit okolnostem - tedy tomu, že nejsou v kondici.

Podobné je to při potápění. Podle instruktora potápění Alfréda Ducháče si lidé udělají potápěčský kurz a pak se vypraví na vodu jen jednou za rok.

„Riziko pak spočívá v tom, že dotyčný není připraven na neobvyklé situace a nemá zažité postupy, co dělat," říká Ducháč.

Řada nehod se pak stane ne proto, že by selhala technika, ale vinou fyzického vyčerpání z namáhavé činnosti.

Módou se taky stává trávit dovolenou v sedle, takže stoupá počet tragických nehod po pádu z koně. „Často se kůň lekne nebo trucuje a z klusu se náhle zastaví. Jezdec přeletí zvířeti přes hlavu, a jelikož se snažil do poslední chvíle držet, nestačí dát před sebe jako nárazník ruce," vysvětluje neurolog Jiří Chrobok z Nemocnice Na Homolce. Následky jsou pak o to horší. „Díky včasné pomoci pád přežil americký herec Christopher Reeves, ženami obdivovaný filmový Superman. Je ale ochrnutý a dýchá za něj přístroj," říká lékař a dodává: „Kůň pozná, jak sebevědomého člověka nese, a když vycítí slabost, lehce si s ním poradí. Není od věci zhodnotit před vyhoupnutím do sedla svou sílu."

Do potíží se v jihoamerické Guatemale loni v létě dostal i zpěvák Daniel Hůlka, známý svou zálibou v exotice. Když přejížděl na kladce propast, utrhlo se s ním jedno z lan a on se zřítil z patnáctimetrové výšky do džungle. Pád naštěstí přežil.

JOHANNA GROHOVÁ, LENKA PETRÁŠOVÁ, TOMÁŠ DRAHOŇOVSKÝ

Tragédie o dovolené

Letošní úmrtí Čechů ve vybraných zemích

Chorvatsko	9
Španělsko	1
Francie	1
Bulharsko	1
Slovensko	7

V roce 2003 zastupitelské úřady v zahraničí evidovaly

- 213 hospitalizovaných
- 289 zemřelých

Zdroj: Ministerstvo zahraničí

Na co Češi umírají při sportu

	rok 2002	rok 2003
pád ze skály	6	8
bruslení, skateboard a lyže	6	2
cyklistika	136	123
utonutí a potopení	235	200
- z toho v bazénu	8	4
- z toho v přírodě	81	28
úmrtí v horách	23	21

Zdroj: Český statistický úřad, Český horolezecký svaz

Příloha č. 1, text č. 5 (V cizině našli smrt ministr, herec i básník – retrospektivní výčtová zpráva)

Funkce textu: informativní.
Cíl: informace o neštěstí v minulosti – zajímavost.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Kohezně je zpracovaná výčtová informační linie slavných osobností, které zemřely při volnočasových aktivitách; odstavce členěny dle jednotlivců.

Příloha č. 1, text č. 6 (Proč Karel Zich zemřel, určí pitva – text žánrově nezačlenitelný)

Funkce textu: informativní.
Cíl: a) informovat o souvislostech smrti K. Zicha, zejména možných příčinách; b) pokus o sekvenční navazování informací.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Sdělení je objektivizováno, střídají se přímé autorské úseky s výpověďmi (citovanými či parafrázovanými).
1. V prvních čtyřech odstavcích jsou zopakovány informace o úmrtí K. Zicha, které byly již dříve zveřejněny (15. 7. 2004 – viz výše), doplněna je informace o francouzských zákonech neumožňujících poskytování informací, dále fakta o převozu K. Zicha a cestě rodiny domů.
2. V pátém až sedmém odstavci je do monologické podoby přepsán rozhovor s instruktorem potápění, přítomny jsou citace.
Jde o volně kombinovanou kompozici textu v rámci konkrétního tematického diskurzu, pojítkem je logická vazba smrti K. Zicha a jejích možných příčin.

Příloha č. 1, text č. 7 (Lidé přeceňují své síly, říká český velvyslanec – zpravodajský rozhovor)

Funkce textu: informativní.
Cíl: informace o příčinách úmrtí a množství jedinců, kteří umírají v Chorvatsku, o pojištění pro tento případ.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
1. První a druhý odstavec obsahuje přepis části rozhovoru do monologického textu, přináší základní informace o počtu a příčinách úmrtí.
2. Vlastní rozhovor je tvořen jednou dichotomickou otázkou, třemi otázkami alternativními.

Text č. 5

V cizině našli smrt ministr, herec i básník

Praha (gag) - Básník Viktor Dyk vstoupil 14. května 1931 v plavkách, se slamákem a s lulkou do vod Jadranu, kde skonal na infarkt. Tak o tom píší agentury.

Moře se stalo v roce 1990 osudné i známému publicistovi a ekologovi Josefu Velkovi, jenž se utopil při potápěčské expedici Blue World v Rudém moři.

Sněhová lavina zasypala v roce 1995 ve Vysokých Tatrách exministra životního prostředí Josefa Vavrouška i jeho dceru Petru.

Při zdolávání největšího vodopádu světa Salto Angel zahynul v roce 1998 na řece Río Churún ve Venezuele i český vítěz Camel Trophy, fotograf a kameraman Zdeněk Němec.

Nevysvětlena pak zůstává autonehoda, při níž roku 1983 zemřel ve Vietnamu herec Ivan Luťanský.

Text č. 6

Proč Karel Zich zemřel, určí pitva

Porto-Vecchio, Praha (lep, gro) - Potápěčská vášeň se v úterý stala osudnou známému českému zpěvákovi Karlu Zichovi. Z podmořských hlubin v ráji potápěčů na Korsice poblíž města Porto-Vecchio se sice vynořil živý, ale na břehu zkolaboval a lékaři jej už nedokázali zachránit.

Jaká byla přesná příčina smrti, zatím nikdo nedokáže říci. „Rodina to ještě přesně neví. Čeká se na návrat do republiky. Proč Karel zemřel, ukáže zřejmě až pitva," říká rodinný přítel Zichových František Novotný.

Česká konzulka ve Francii Ljuba Svobodová odmítá říci cokoliv bližšího o příčinách jeho smrti. Ve Francii to totiž zákon zakazuje.

Zich se podle ní se svou rodinou a přáteli plavil po Středozemním moři a Korsika byla jedna ze zastávek. Majitel klubu, který cestu organizoval, byl také na místě a má pro pořádání těchto akcí licenci. „Teď je na cestě do Prahy i s paní Zichovou

Karel Zich zahynul při potápění

a zítra řekne k neštěstí víc podrobností," řekl brigádník z agentury Blue Shark, která zájezd zorganizovala. Ve Francii je to zatím první letošní případ úmrtí českého turisty.

Dlouholetý instruktor potápění Tomáš Sládek, který právě dnes míří za svým koníčkem také na Korsiku, míní, že letošní rok je pro české potápěče obzvlášť černý. „Nehod už bylo poměrně dost, tuším že pět, a to sezona ještě nekončí. Ročně zemře tak kolem pěti až deseti českých potápěčů. Většinou někde v zahraničí," říká.

Nejčastější příčinou smrti je podle něj barotrauma - tedy fakt, že se většinou nezkušený potápěč nadechne v hloubce vzduchu pod tlakem vody a při cestě nahoru zapomene vydechovat. Plíce pak z přetlaku prasknou. „Lidé si často myslí, že potápěči umírají hlavně kvůli dekompresi. Ta má za následek podobný jev, jako když otevřete sodovku a ona vypění - krev potápěče obsahuje příliš mnoho dusíku, který nahoře vypění. Pravda je ta, že u rekreačních potápěčů je toto vzácná příčina smrti," říká Sládek.

„Nechci se pouštět do spekulací, ale ani jedno z toho zřejmě nebyl případ Karla Zicha. To spíš vypadá na druhou častou příčinu smrti - infarkt. Námaha asi způsobila selhání orgánů," míní potápěč.

Text č. 7

Lidé přeceňují své síly, říká český velvyslanec

Praha, Záhřeb (gro) - Každý rok zemře při dovolené v Chorvatsku téměř třicet lidí, což je vyšší počet než kdekoli jinde. Podle českého velvyslance v Záhřebu Petra Buriánka je většina úmrtí přirozených.

„Nejčastěji jsou to infarkty, mozkové příhody. To souvisí se změnou klimatu, s velkými horky. Následují autonehody, letos už zemřeli dva lidé. A na posledním místě jsou utonutí, letos byl jeden případ, ale šlo o zástavu srdce, nikoli o přetažení sil při hloubkovém potápění," řekl MF DNES Buriánek.

Jak se tyto statistiky vyvíjejí, přibývá úmrtí turistů?

Zůstávají poměrně stejné, loni jsme měli 29 úmrtí, předloni o trochu méně. Letos to bude asi podobné.

Jak často se lidé pojišťují?

S Chorvatskem máme dohodu o poskytnutí základní zdravotní péče, každý člověk má právo na lékařskou pomoc. Ale vedle toho je třeba si připlatit připojištění, které se týká především transportu do země.

A když není dotyčný připojištěn?

Pak musí rodina v případě úmrtí či hospitalizování platit převoz ze svého, což stojí desítky tisíc korun. Ale absolutní většina lidí už bývá připojištěna, což je opravdu úžasný pokrok oproti minulým letům.

Čím to, že v Chorvatsku řešíte více problémů než třeba kolegové na Slovensku?

Cestuje sem nejvíce turistů, ročně zhruba milion. Slovensko je na druhém místě s půlmilionem našich turistů. My otevíráme na léto dva konzuláty, od půlky června do půlky září v Rijece a Splitu.

C) Sobota 17. 7. 2004 A/4

Příloha č. 1, text č. 8 (Soudní lékař: Zich utonul – text žánrově nezačlenitelný, obsahující základní rámec rozšiřující zprávy)

Funkce textu: informativní.
Cíl: a) sekvenčně informovat o důvodu úmrtí K. Zicha; b) zachytit logický rozpor (nekomentováno, implicitně přítomno) diagnózy soudního lékaře a průběhu události; c) působit na city příjemců sdělení (implicitně).
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Sdělení je objektivizováno, střídají se přímé autorské úseky s výpověďmi (citovanými či parafrázovanými).
1. V prvním odstavci navázán kontext, intertextově použita již publikovaná (viz výše) informace, včetně částí formulací. Dále je sekvenčně zařazena nová základní informace o diagnóze soudního lékaře, užito citace konzulky.
2. Zachycení rozporu v informacích: ve druhém až pátém odstavci zařazen referát o průběhu události (popis), jde o výpovědi instruktora potápění, přítele oběti; pátý odstavec obsahuje navíc informaci o pozdním příletu záchranářů a vyjádření lékařky; šestý a sedmý odstavec obsahuje citovaný názor instruktora na důvod kolapsu (6. odst.), implicitní polemiku s výrokem soudního lékaře (7. odst.).
3. Rozšiřující (ve vztahu k základnímu cíli – příčina smrti – viz výše) sekvenční informace o době převozu těla, pohřbu, možnosti soudní pitvy v osmém odstavci.
4. Pozadí textu tvoří devátý a desátý odstavec, kde je řazena informace o stavu manželky zesnulého (jednovětná citace, 9. odst.) a vyjádření pocitů instruktora potápění (citace, 10. odst.), obě výpovědi působí na city.

Ve sdělení je zřetelná struktura kónického uspořádání: úvodní odstavec tvoří čelo textu se základní informací, následují informace, které jsou v rozporu se základní informací, včetně opozitního názoru; zařazeno je pozadí. Nejde však o typický případ kónického typu zprávy, zejména pokud se týká zpracování částí s opozitní informací, jde spíše o volnou aplikaci modelu.

Pozn.:
Poslední odstavec, který vyjadřuje pocity instruktora potápění, je z pohledu tematického problematický, nekoherentní – pocity, dojmy této osoby nesouvisí s tématem a základními cíli sdělení (viz výše). Důvodem řazení je snaha zdůraznit tragičnost události, dopad na jedince (viz Informační materiál MFD 2001).

Text č. 8

Soudní lékař: Zich utonul

„Když mi umíral v náručí, prožil jsem horor," říká přítel zpěváka

Porto-Vecchio, Praha - Příčinou úterní smrti zpěváka Karla Zicha, který se potápěl se svými přáteli na pobřeží Korsiky u města Porto-Vecchio, bylo utonutí. Potvrdila to včera konzulka České republiky ve Francii Ljuba Svobodová. „Soudní lékař proto ani nenařídil pitvu a zároveň vyloučil cizí zavinění," řekla MF DNES Svobodová.

Se zpěvákem byl v osudný den pod hladinou instruktor potápění a blízký zpěvákův přítel Radomil Hertl. „Ponor, který jsem vedl, probíhal skvěle," vzpomíná . „Potom nás sice náhle začaly unášet hladinové proudy, které dokážou překvapit i zkušeného potápěče, ale naštěstí jsme se na ně před ponorem připravili. Nemohly nás nijak ohrozit," řekl.

Podle Radomila Hertla se skupina potápěla v průměrné hloubce 12,1 metru po dobu 48 minut. „Na čtyři minuty jsme dosáhli hloubky dvaceti metrů. I když se Zich potápěl teprve rok, nebyl to žádný pitomec," podotýká Hertl. „Při vynořování jsme samozřejmě nezapomněli udělat bezpečnostní zastávku, aby nedošlo ke komplikacím," řekl.

Když se Karel Zich vynořil na hladinu, choval se podle Hertla naprosto normálně. Asi po minutě však náhle ztratil vědomí.

„Hned na hladině dostal umělé dýchání, a když to nepomohlo, po čtvrthodině jsme pokračovali v resuscitaci na lodi. Helikoptéra záchranné

VYNOŘIL SE A ZEMŘEL. Korsický soudní lékař vyloučil cizí zavinění při utonutí Karla Zicha. FOTO: MAFA - ONDŘEJ LITTERA

služby přiletěla asi po hodině a čtvrt," vypráví Hertl se slzami v očích. „Lékařka však pouze konstatovala smrt. Odpluli jsme tedy do přístavu, kde začalo vyšetřování."

Radoslav Hertl se domnívá, že na Zicha mohl zapůsobit i stres, který prožil, když mu přednedávnem zemřel švagr. „Karel nikdy nedával najevo žádnou slabost. Nechtěl tím obtěžovat okolí," říká zpěvákův přítel.

„Vím, jak vypadá topící se člověk. Kašle a aspoň chvíli bojuje o život. Ale on najednou zkolaboval. Byl jsem opravdu bezmocný," dodává.

Tělo Karla Zicha bude zpět do České republiky převezeno pravděpodobně příští týden. Datum pohřbu závisí na rozhodnutí manželky tragicky zesnulého umělce a na tom, zda bude požadovat provedení pitvy.

„Paní Zichové podávají lékaři uklidňující prášky," říká Radomil Hertl.

„Když mi Karel umíral v náručí, prožil jsem si dvacetiminutový horor. Ani nevím, jestli si ponechám firmu a budu pokračovat v profesionálním potápění," svěřuje se.

TOMÁŠ DRAHOŇOVSKÝ, JITKA HOLEČKOVÁ

D) Středa 28. 7. 2004 A/3, 5

Příloha č. 1, text č. 9 (Ostatky Karla Zicha jsou už v Česku – zpráva v základní podobě)

Text č. 9

Ostatky Karla Zicha jsou už v Česku

Praha (ČTK) - Ostatky zpěváka Karla Zicha, který zahynul 13. července při potápění na Korsice, byly včera letecky přepraveny do Prahy. Ve vinohradské nemocnici bude provedena pitva, jež určí příčinu smrti. Poslední rozloučení se koná dnes v Břevnovském klášteře.

E) Čtvrtek 29. 7. 2004

Příloha č. 1, text č. 10 (Loučení se Zichem – zpravodajská fotografie s popiskem)

Mladá fronta Dnes, 29. 7. 2004, A/1

Zpravodajské sdělení tvořené fotografií s titulkem, podtitulkem a popiskem, informační funkce, působící na city.

Text č. 10

Loučení se Zichem

Zpěvák zemřel na onemocnění srdce a cév

ZICHA ZRADILO SRDCE. Zpěvák Karel Zich se neutopil. Zemřel kvůli onemocnění srdce a cév. Včera se s ním rodina a známí rozloučili v pražském břevnovském klášteře. Na snímku ho oplakává manželka Jana (vlevo).

Více informací na straně A5 FOTO: MAFA - VÁCLAV PANCER

Pozn.:

Zveřejnění fotografie zachycující pozůstalé ve chvílích smutku je neetické.

Komplex textů se zastřešujícím titulkem Závěr pitvy: Zicha zradilo v moři srdce

Mladá fronta Dnes, 29. 7. 2004, A/3 (Z domova)

Texty navazují na zpravodajské sdělení na titulní straně A/1 – fotografie s popiskou.

Příloha č. 1, text č. 11 (bez vlastního titulku – žánrově nezačlenitelný text)

Funkce textu: informativní, persvazivní, získávací (explicitně).
Cíl: a) sekvenčně informovat o příčině smrti, včetně zdůraznění pochybení francouzských lékařů; b) informovat o zdravotních rizicích spojených s potápěním, obsahuje výzvu k opatrnosti.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Sdělení je objektivizováno, střídají se přímé autorské úseky s výpověďmi (citovanými či parafrázovanými).
Úvodní odstavec obsahuje příznakově podanou informaci o příčinách smrti, obsahuje výzvu k opatrnosti v souvislosti s potápěním. Naznačuje tematický záběr článku.
Téma první: příčiny úmrtí K. Zicha.
Druhý odstavec v úvahové linii hodnotí vyjádření francouzských lékařů ve vztahu k novým zjištěním.
Třetí až čtvrtý odstavec přináší informace vztahující se k pitvě, přání rodiny.
Téma druhé: zdravotní rizika potápění.
Čtvrtý odstavec informuje o praxi agentur poskytujících služby v oblasti potápění (požadavky na potvrzení o zdravotním stavu), o zdravotních předpokladech potápění (řazena objektivizovaná výpověď lékaře).
Pátý odstavec informuje o praxi v ČR a zahraničí (jde o střídání dílčích témat, nepůsobí násilně, porušena koherence).
V šestém odstavci pokračuje výpověď lékaře o chování lidí a rizicích, doplněno výpovědí člověka, který se potápí po operaci srdce.
Sedmý odstavec přináší zkušenosti jiného lékaře s potápěním.
Užité slohové postupy: v autorské linii dominuje informační postup, doplněný o věcný popisný a úvahový. V objektivizovaných výpovědích přítomny výkladové prvky.

Příloha č. 1, text č. 12 (Se zpěvákem se přišly rozloučit stovky lidí – referát s rozšiřujícím segmentem)

(K textu se vztahují ilustrační fotografie, které zachycují osobnosti účastnící se pohřbu, přenášenou rakev se zesnulým.)
Funkce textu: informativní.
Cíl: a) popsat průběh pohřbu K. Zicha; b) informovat o účasti; c) působit na city (implicitně).
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Sdělení je objektivizováno, střídají se přímé autorské úseky s výpověďmi (citovanými či parafrázovanými).
Bez úvodu.
První až třetí odstavec referují o průběhu pohřbu.
Čtvrtý odstavec obsahuje výpověď P. Bobka (lidský rozměr, pocity) a informace o účastnících.
Pátý odstavec představuje krátký rozšiřující úsek, který (včetně předchozího odstavce) působí na city, zejména jeho zakončení: »Jeden z nich shrnul pocit, který poslední rozloučení ovládl: „Lidé ho měli rádi.“«[2].
Užité slohové postupy: věcný popisný a informační v autorské linii.

[2] Jde až o klišé.

Text č. 11

Závěr pitvy: Zicha zradilo v moři srdce

Potápění do hloubky je jen pro zdravé. Mnozí lidé ale riziko podceňují a nenechají se důkladně vyšetřit

Čeští lékaři včera překvapivě oznámili: Zpěvák Karel Zich se při potápění na Korsice neutopil. Podle pitvy zemřel na nemoc srdce. Experti apelují na lidi: Nechte se před potápěním vyšetřit.

Praha - Možná byl pro jeho nemocné srdce ponor do vody a s ním spojená zátěž onou „poslední kapkou". Možná by úplně stejně zemřel při klidné procházce Paříží. Jisté je po včerejšku jedno: Karel Zich měl nemocné srdce a cévy, a není tedy pravda, že se utopil, jak konstatovaly francouzské úřady. Tamní lékaři dokonce odmítli pitvu s tím, že příčina smrti je jasná.

Zpěvák Karel Zich FOTO: MAFA

Pitvu provedli nakonec včera ráno na přání rodiny lékaři pražské Fakultní nemocnice Královské Vinohrady. „Úmrtí bylo nenásilné, příčinou bylo onemocnění kardiovaskulárního systému, srdce i cév," uvedl přednosta Ústavu soudního lékařství Jiří Hladík.

Lékaři však na přání rodiny odmítli sdělit další podrobnosti, například zda Zich dostal infarkt. Zrovna tak není jasné, zda měl zpěvák potíže se srdcem už někdy předtím a zda se před potápěním nechal vyšetřit.

Zevrubná lékařská prohlídka není totiž vždy podmínkou pro to, aby se člověk směl potápět. Některé potápěčské agentury se spokojí s prohlášením dotyčného, že je zdráv. Potápění přitahuje stále více lidí, mnozí přitom riziko zdravotních potíží, o nichž ani nemusí vědět, podceňují - a tím podle lékařů značně riskují. „Člověk, který se chce potápět, by měl mít v pořádku srdce. Nesmí mít žádné arytmie, bušení či nepravidelný tep. Měl by mít i správný poměr minerálů v krvi, alespoň průměrnou zdatnost a též vyšetřený sluch," uvedl Miloš Matouš z kliniky tělovýchovného lékařství Fakultní nemocnice Motol v Praze.

Prohlídky jsou nutné tehdy, když si chce člověk udělat v Česku potápěčský průkaz. Na zájezdech se však lze leckde potápět a absolvovat základní kurz jen s prohlášením „na vlastní pěst": Jsem zdráv.

„Lidé se bohužel nechávají vyšetřit minimálně, nanejvýš se zeptají svého praktického lékaře, zda jsou v pořádku. Ale to nestačí, protože běžným vyšetřením neobjevíte třeba skryté srdeční arytmie," varoval Matouš. Riziko stoupá po 40. roku věku. Na druhé straně, s jistou dávkou opatrnosti se může potápět člověk třeba i po operaci srdce. „Lékařka mi povolila ponor do dvaceti metrů," potvrdil Dan César z Prahy, který takový zákrok před pár lety podstoupil.

Kardiochirurg z vinohradské nemocnice Zbyněk Straka, který se také potápí, potvrdil, že je to i psychická zátěž. „Nad vámi je dvacet metrů vody, kolem se mihne žralok - je to trochu adrenalinový sport," podotkl. I on říká, že potápění je jen pro zdravé jedince. Potápěčské zkoušky si udělal v zahraničí - a ani po něm prý speciální zdravotní potvrzení nikdo nechtěl.

MARTINA RIEBAUEROVÁ, VERONIKA SUCHÁ

ROZLOUČENÍ S KOLEGOU. Hudebníci Zdeněk Rytíř (zleva), Pavel Bobek a Petr Hapka sedí před Břevnovským klášterem, kde se včera konalo rozloučení s Karlem Zichem. FOTO: MAFA - VÁCLAV PANCER

SMUTEČNÍ HOST. Na obřad přišel i Karel Gott. FOTO: MAFA - VÁCLAV PANCER

V BŘEVNOVSKÉM KLÁŠTEŘE. Stovky lidí se přišly rozloučit se zpěvákem Karlem Zichem. FOTO: MAFA - VÁCLAV PANCER

Se zpěvákem se přišly rozloučit stovky lidí

Text č. 12

Praha (kin) - „Člověk, naděje a láska. To jsou tři důležitá zastavení v životě Karla Zicha. Ty také vkládal do svých písní." Tak promluvil převor Břevnovského kláštera Prokop Siostrzonek ke stovkám lidí, kteří se včera odpoledne přišli do baziliky Břevnovského kláštera naposledy rozloučit se zpěvákem Karlem Zichem. Zich zahynul před více než čtrnácti dny při dovolené na Korsice.

„Zajímal jsem se blíže o význam jména Karel. Znamená muž, chlap nebo bojovník," dodal převor, jenž byl jediným řečníkem posledního rozloučení.

Bohoslužbu doprovázelo několik písní. Jednou z nich byla balada Zichova oblíbeného zpěváka Erica Claptona, v níž se zpívá o příliš časném, nečekaném odchodu někoho blízkého. Nemohl chybět ani Elvis Presley, kterého Zich celý život obdivoval. V Zichově podání zazněl slavný Elvisův hit In the ghetto.

„Než odjel na dovolenou, přinesl mi demosnímek dvou nahrávek, na kterých jsme spolu měli dělat. Teď to budu muset udělat sám. Tak, abych neudělal ostudu jeho památce. Moc ho postrádám," podotkl po bohoslužbě Zichův přítel a kolega zpěvák Pavel Bobek. Kromě něho se rozloučení zúčastnili například členové kapely Spirituál kvintet, kde Zich působil, Karel Gott, Petr Janda, Václav Neckář, Yvonne Přenosilová a mnozí další umělci.

V bazilice se sešli Zichovi příznivci všech generací. Jeden z nich shrnul pocit, který poslední rozloučení ovládl: „Lidé ho měli rádi."

Příloha č. 2

Texty žánrově nezačlenitelné

Příloha č. 2, text č. 1 (Tornádo poničilo třetinu Litovle)

Mladá fronta Dnes, 11. 6. 2004, A/1

Tornádo poničilo třetinu Litovle

Poničeno je šedesát domů. Pět z nich bude muset být strženo

Litovel (lep, jim, šot) - Ničivé tornádo, které ve středu řádilo na Litovelsku, způsobilo podle prvních odhadů škody, které přesahují více než sto milionů korun.

Podle meteorologů mělo sílu odpovídající třetí příčce z pětistupňové škály. Poničilo na šedesát domů.

„Pět z nich se podle statiků bude muset zbořit, nad dalšími šesti ještě visí otazník," řekl krajský hejtman Jan Březina.

Vojáci, vodohospodáři a hasiči budou odstraňovat následky bouře ještě několik dní. Hejtman Březina odhadl, že pokud práce na likvidaci škod půjdou dobře, mohl by být vyhlášený stav nebezpečí odvolán zhruba do dvou týdnů.

Krajina na Litovelsku po řádění tornáda vypadá neuvěřitelně. Na jednom místě je třeba vidět silný pětimetrový trám zaražený kolmo do země, kolem kterého jsou několikrát obtočeny kořeny stromu a obří díl plechové střechy. Dvacet metrů dále je zcela nedotčený ovocný sad s mladými stromky.

„Bouřka začala znenadání. Obrovská tlaková vlna prudce vyrazila sklo z oken a otřásla celým domem. Běhali jsme z jedné místnosti do druhé, abychom se ukryli před létajícími střepy," popsala katastrofu pro ČTK pětasedmdesátiletá Zdeňka Frištenská.

„Při povodních v sedmadevadesátém jsem se bál, že mi spadne dům. Voda jej podemlela, ale vydržel. Teď je pro změnu bez střechy. A zase nás čeká uklízení a práce," posteskl si Bořivoj Zdražil z nejhůře postižené ulice v Litovli.

Podle meteorologa Milana Šálka sice podobně silná tornáda v Česku nejsou častá, ale vyskytují se. „Naposledy jsme něco podobného zaregistrovali v roce 2001," řekl. Tak ničivý efekt však tehdejší tornáda nemělo.

Ještě včera lidé z Litovle neměli vyhráno. Podle meteorologů se totiž měla nad Českem v noci ze čtvrtka na pátek znovu přehnat bouřka s vichřicí a krupobitím. „Teprve v pátek dopoledne začne mizet nebezpečí živelních pohrom," řekl meteorolog Jiří Nebřenský. *(Viz* **Škody...** *str. A3, další podrobnosti v sešitu C)*

Článek zachovávající zásady informační kvality.

Příloha č. 2, text č. 2 (ČSSD oslabuje boj ve vlastních řadách)

Mladá fronta Dnes, 9. 6. 2004, A/1

ČSSD oslabuje boj ve vlastních řadách

Strana před volbami neumí vystupovat jednotně, bojí se Gross

Praha (brr, rea) - Sociální demokraté mají pouhé tři dny před historicky prvními volbami do Evropského parlamentu vážný problém ve vlastní straně.

Jejich současný ministr zdravotnictví Jozef Kubinyi včera řekl, že velmi pravděpodobně bude muset podat trestní oznámení na svou předchůdkyni Marii Součkovou, která je místopředsedkyní strany. Kubinyi ji podezírá, že překročila pravomoci, když uzavřela bez výběrového řízení mnohamilionovou smlouvu s advokátem na zastupování státu v kauze Diag Human. Roztržka stranických funkcionářů ještě zvyšuje napětí ve vládní ČSSD. Součková Kubinyimu ostře vzkázala, ať si přečte zákon a nesnaží se „vystřelovat každý den z Aurory". Večer však oznámila, že se už vzhledem k volební kampani nebude ke kauze vyjadřovat. Hned po volbách však hodlá svolat tiskovou konferenci.

Kubinyi hodlá žalovat Součkovou

Porušila zákon, podezírá ministr zdravotnictví svoji předchůdkyni.

Místopředseda strany Stanislav Gross, jenž má na starosti mediální politiku ČSSD, už delší dobu naléhá, aby její členové na sebe neútočili v médiích. V minulých dnech pohrozil, že už nechce mediální politiku dělat. „Naléhal, aby se všichni snažili na veřejnosti vystupovat jednotně. Varoval, že není možné, abychom se veřejně kritizovali," řekl zdroj obeznámený s poměry v levicové straně. „Je zklamaný z naší volební kampaně a má pocit, že nemluvíme dostatečně srozumitelně pro lidi," dodal zdroj. Roztržku se včera snažil zachraňovat i premiér Vladimír Špidla. MF DNES sdělil, že „není ministrovým záměrem trestní oznámení podat, a jak to dopadne, to jsou jen spekulace". „O výsledek voleb nemám obavy. Naše mediální politika se zlepšuje," řekl. I Gross včera oficiálně vzkázal přes stranickou mluvčí Lucii Orgoníkovou, že mediální politiku chce mít dál na starosti.

Pro ČSSD je výbušný i vývoj kauzy Diag Human, v níž firma žaluje stát o miliardy. Nové informace naznačují liknavý přístup státu. Spor však začal už před lety a „vystřídali" se v něm jak představitelé ČSSD, tak ODS.

(Viz **Ministr...** *str. A2)*

Článek porušující zásady informační kvality.

Příloha č. 2, text č. 3 (Boj o Špidlu vrcholí, zapojí se i Zeman)

Mladá fronta Dnes, 26. 6. 2004, A/1

Boj o Špidlu vrcholí, zapojí se i Zeman

Dnes se v ČSSD rozhoduje o osudu předsedy Špidly i celé vlády

Praha (brr, vdo) - Sociální demokracie dnes rozhodne o budoucnosti české vlády i své strany.

Část širšího vedení ČSSD se pokusí svrhnout svého předsedu a premiéra Vladimíra Špidlu. Zároveň bude prosazovat konec koaliční vlády ČSSD s lidovci a Unií svobody.

Novým prvním mužem strany by se stal dosavadní místopředseda Stanislav Gross, který dodnes neřekl, jestli do tohoto boje půjde a co udělá po případné výhře. Z jeho dřívějších výroků je však jasné, že bude argumentovat tím, že právě on je schopen rozhádanou stranu sjednotit.

„O jeho představách budou v sobotu informováni jako první členové výkonného výboru," sdělil Grossův nejbližší spolupracovník Richard Dolejš, předseda středočeských sociálních demokratů.

Právě ti budou v čele mnohých nespokojených regionů, které žádají Špidlovu hlavu kvůli prohraným volbám do Evropského parlamentu.

Mnozí se však mohou zaleknout toho, co by v případě Špidlova sesazení následovalo. Ten totiž včera pro MF DNES zopakoval: buď budu předsedou ČSSD i premiérem, nebo nebudu ani jedním. „Považuji za pravděpodobné, že svou koncepci v sobotu obhájím," prohlásil včera.

Do boje zasáhne i expředseda Miloš Zeman. Z Vysočiny vzkázal, že je připraven vystoupit na sobotním jednání s receptem, co by ČSSD měla dělat. „Pokud mě účastníci hlasováním vyzvou, abych se zúčastnil, tak to udělám," prohlásil Zeman s tím, že bude prosazovat mimořádný sjezd. Hned si stanovil podmínku - jeho vystoupení musí být zařazeno jako samostatný bod. Je přitom velmi pravděpodobné, že skutečně promluví, místopředseda strany Zdeněk Škromach říká, že navrhne hlasování o Zemanově účasti.

Zatím není jasné, zda by se Zeman ucházel o nějaké funkce ve vedení strany, ale jeden z jeho pražských příznivců Václav Dašek včera uvedl: „Zeman mi řekl, že pokud bude stranou vyzván, rád pomůže."

Více informací o boji uvnitř vládní strany čtěte na str. A2

Článek porušující zásady informační kvality.

Příloha č. 2, text č. 4 (Opilý řidič zranil policistu a ohrožoval zdravotníky)

Mladá fronta Dnes, 26. 6. 2004, C/1

Opilý řidič zranil policistu a ohrožoval zdravotníky

Na náměstí v Šumperku vjel řidič do auta městských strážníků

Šumperk - Čtvrtek, jedna hodina po půlnoci, šumperské náměstí Svobody. Hlídka městských strážníků při rutinní kontrole zastavuje přijíždějící seat. Jeho řidič však na pokyn k zastavení nereaguje a v plné rychlosti najíždí přímo do policejního auta. Zůstává v něm jeden zraněný strážník. Namol opilý řidič později ohrožuje další policisty i zdravotníky v sanitce.

Jízda pětadvacetiletého mladíka z Nového Malína skončila ve čtvrtek v noci v okamžiku, kdy ho chtěli strážníci v centru města zastavit a zkontrolovat. „Jeden ze dvou strážníků vystoupil z automobilu a signalizoval, ať řidič zastaví. Ten však místo toho zezadu narazil do policejního vozu. Strážník, který zůstal sedět ve vozidle, při nárazu utrpěl naštěstí jen lehké zranění," řekl mluvčí šumperské policie Josef Ostřanský.

Strážníci k nehodě okamžitě přivolali také státní policisty, kteří už na první pohled opilého mladíka nechali „nadýchat". Ukázalo se, že šofér sedl za volant a v krvi přitom měl přes 2,6 promile alkoholu.

Dramatickým událostem však ještě nebyl konec, protože mladík sice zpočátku spolupracoval, ale pak si vše rozmyslel. „Nejdříve souhlasil i s odběrem krve, takže ho hlídka převezla do nemocnice. Tam však řidič odmítl vystoupit ze služebního vozu a chtěl odvézt jinam, ale neupřesnil kam," uvedl mluvčí policie.

Po několika výzvách ho policisté nakonec z auta vytáhli násilím. S pouty na rukou mladík opět začal spolupracovat, ovšem jen do okamžiku, kdy se mu v ordinaci lékař pokusil odebrat krev. „Znovu to odmítl, takže lékař nařídil jeho převoz na záchytnou stanici do Šternberka," řekl Ostřanský. Mladík se však choval agresivně i v sanitce, kde ho hlídali policisté. „Během cesty vyhrožoval policistům i řidiči sanitky, že je napadne," dodal.

Policie případ zatím neuzavřela, ale mladíkovi hrozí, že dopadne podobně jako čtyřiatřicetiletý muž, který nedávno opilý v plné rychlosti narazil do policejního vozu v nedalekém Sobotíně a zranil oba muže zákona.

Policisté již delší dobu poukazují na to, že na vysokých počtech nehod se ve velké míře podepisují právě opilí řidiči. Kontroly na alkohol proto v poslední době patří vedle rozsáhlých „Kryštofů" k nejčastějším policejním akcím na silnicích.

Nejtragičtější nehoda policejního vozu, kterou způsobil opilý „civilista", se odehrála paradoxně při akci Kryštof loni v říjnu. Podnikatel Zdeněk Bulawa v Českém Těšíně ve stotřicetikilometrové rychlosti smetl ze silnice policejní auto a tři policisty zabil. V červnu ho za to soud poslal do vězení na tři roky a dalších deset let nesmí viník sednout za volant. **JAKUB ŠTOS**

Za podobnou srážku v Sobotíně je řidič obviněn

■ Viníka květnové nehody v Sobotíně, kdy opilý řidič vrazil zezadu do policejního auta a zranil dva muže zákona, už komisař obvinil z ublížení na zdraví a ohrožení pod vlivem návykové látky. Podobně jako při čtvrteční havárii měl řidič v krvi 2,5 promile alkoholu.

Text žánrově zařaditelný jako riport, porušuje zásady informační kvality.

Příloha č. 3

Příloha č. 3, text č. 1 (Chlapec spadl z okna třídy a zabil se – zpráva s publicistickými prvky)

Mladá fronta Dnes, 21. 4. 2004, A/1

Funkce textu: informativní.
Cíl: informovat o úmrtí chlapce, o souvislostech a reakcích na událost.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
První odstavec – úvod „kulisa“, následuje základní informace;
Druhý odstavec – reakce, vyjádření ministryně školství (obsahuje pocity);
Třetí a následující odstavce – rozšiřující text, odpovídá na otázky proč a jak (včetně verzí události);
Čtvrtý odstavec obsahuje jednak pozadí (informace o žákovi), potud je korektně zpravodajský, problematické (rysy publicistiky) je zařazení spekulace o dalších verzích události. V závěru je přítomen popis ze strany žáků, který je pak dále obsažen v pokračování článku, referátu na straně A/2.
Užité slohové postupy:
Dominantní použití informačního postupu, užity objektivizační komponenty (přímé řeči), popisného postupu jako doplňujícího.

Chlapec spadl z okna třídy a zabil se

Případem se zabývá i ministryně školství Petra Buzková, vyšetřuje ho policie

Praha (jav, lin) - Základní škola v Bedřichovské ulici v Praze drží od včerejšího dne smutek. Jeden z jejích žáků, dvanáctiletý chlapec, vypadl několik minut po poledni z okna ve třetím patře. Lékaři byli na místě do několika minut. Školákovi už nedokázali pomoci.

„Jsem šokována tím, co se stalo. Oficiální informace zatím nemáme,“ řekla televizi Prima ministryně školství Petra Buzková.

Proč se tragédie odehrála, není jasné. Vedení školy se odmítá k nehodě až do jejího vyšetření vyjadřovat. Policisté, kteří se případem začali okamžitě zabývat, však nevylučují, že za nehodu může nepřímo některý z pedagogů. „Chlapce zřejmě omylem zamkl ve třídě jeden z učitelů. Žák se proto rozhodl, že přeleze po římse do vedlejší místnosti. Bohužel spadl,“ uvedla Daniela Razímová z tiskového oddělení pražské policie.

Možné však jsou i jiné verze: když šly ostatní děti na oběd, půjčil si chlapec klíče a měl se vrátit sám do třídy. Jak se ocitl na římse, není jasné. Žák byl podle ČTK mentálně postižený, trpěl Downovým syndromem. Chodil však do běžné třídy a nikdy s ním nebyly problémy. Tragédii viděly desítky žáků, kteří měli v tu dobu hodinu v protější části školní budovy. „Nevěděli jsme, jestli to není nějaký údržbář. On dokonce za sebou zavřel okno, ze kterého vylezl. Pak se najednou zamotal. Ještě se stihl chytit, ale bohužel se neudržel,“ popsal tragédii Tomáš Picka, jeden ze žáků.

(Viz **Školáci...** *str. A2)*

Příloha č. 3, text č. 2 (Školáci: Nejprve jsme mysleli, že je to legrace – subjektivizovaný publicistický referát)

Mladá fronta Dnes, 21. 4. 2004, A/2 (Události a politika)

Funkce textu: informativní, náznaky persvaze (závěrečné tři odstavce).
Cíl: informovat o události, přiblížit její průběh, reakce na událost, vč. naznačení viníka.
Způsob zpracování tématu, kompozice:

První odstavec – popis – kulisa;
Druhý odstavec – informace o události, přítomna identická výpověď, jaká byla užita v textu č. 1 – jde o obvyklý způsob zpracování tématu, kdy se objevují shodné pasáže v textu na první straně a v navazujícím článku;
Třetí, čtvrtý a šestý odstavec – vyprávění a popisy události ze strany žáků za užití objektivizačních textových komponentů (citací);
Pátý odstavec, autorský úsek – propojení výpovědí žáků do dějové linie s prvky dynamizace, dramatizace v líčení části události („Za pár sekund bylo už vše jinak… a posadil se.“);
Sedmý až devátý odstavec přináší rozšiřující informace s hodnocením, interpretací, následované objektivizovaným sdělením:

v sedmém odstavci (odmítnutí vyjádření ze strany vedení školy se rozchází s úvodem odstavce – jak událost zapůsobila na školu);
osmý odstavec vypovídá o faktu, že rodiče o události věděli;
devátý odstavec objektivizovaným způsobem naznačuje viníka (zde výpovědní vazba k předchozímu článku na str. 1, ovšem zvolena pouze spekulativní verze – vina vyučujícího).

Užité slohové postupy:
Základem je věcný, ale i subjektivizovaný popis v autorské linii; líčení a vyprávění je obsaženo v citovaných výpovědích.
Zejména ve druhém odstavci a závěrečných třech odstavcích informační postup.

Školáci: Nejprve jsme mysleli, že je to legrace

Tragický pád dvanáctiletého chlapce z třetího patra základní školy viděly desítky dětí

Praha - Obvykle je před základní školou v Bedřichovské ulici v Praze mnohem rušněji. Žáci se halasně vyhrnou ze školní budovy a hlasitě se loučí s kamarády.

Včera odpoledne tu však panoval mimořádný klid. Jeden z žáků vypadl kolem poledne z okna ve třetím patře budovy a lékaři mu už nedokázali pomoci. Tragický pád viděly desítky školáků.

„Stalo se to chvilku po začátku hodiny. Poslouchali jsme učitele a pak najednou spolužák vykřikl, že někdo stojí v protějším okně a chce spáchat sebevraždu," líčí tragédii dvanáctiletý Tomáš Picka.

Všichni ve třídě se rázem nahrnuli k oknu. Měli dokonalý přehled, jejich třída totiž leží v druhé části školní budovy, která má tvar písmene U. „My jsme nejprve mysleli, že si dělá někdo legraci. Vlastně jsme ani netušili, že to je náš spolužák. Měl modré oblečení, nevěděli jsme, jestli to není třeba nějaký údržbář," říká Picka.

VIDĚL PÁD. **Firas Oukde (v popředí) viděl ze své třídy, jak jeho spolužák vylezl oknem na parapet a pak se z třetího patra zřítil. Dvanáctiletý chlapec na místě zemřel.** FOTO: MAFA - PETR NOVOTNÝ

Za pár sekund bylo už vše jinak. Chlapec v modrém za sebou ještě zavřel okno, ze kterého vylezl na dvacet centimetrů široký parapet. Zřejmě si uvědomil, že má pod sebou několikametrovou hloubku, a posadil se.

„Najednou se převážil a začal padat. Ještě se sice stačil chytnout, ale nepomohlo to. Holky začaly hned křičet a učitel běžel volat záchranku," vypráví i Pickův spolužák a kamarád Firas Oukde. Chlapec se zřítil do atria budovy.

Tragédie zapůsobila na celou školu. Její vedení se nechtělo k případu vyjádřit. „Až do vyšetření celé záležitosti k tomu nebude paní ředitelka nic říkat," odmítal vpustit do budovy novináře školník.

O nehodě přesto věděla většina rodičů, kteří si včera přišli vyzvednout své děti.

„Slyšela jsem to v rádiu, když jsem sem jela autem. Jestli se to stalo opravdu tak, jak se tvrdí, je to rozhodně neodpovědnost učitele," řekla Alice Nebřezká, jejíž dvě děti školu v Bedřichovské ulici navštěvují.

JAN VACA

Příloha č. 4

Příloha č. 4, texty č. 1 (Krátce z krajů – soubor kratších zpráv)

Mladá fronta Dnes, 29. 5. 2004, A/5(Z domova)

Krátce z krajů

Muž zmizel v Orlické přehradě

Orlík nad Vltavou (tš) - Policisté a hasiči pátrají po devětačtyřicetiletém muži z Prahy, který ve středu s největší pravděpodobností skočil ze Žďákovského mostu do Orlické přehrady. Ve středu kolem desáté hodiny večer jim mužský hlas zavolal na tísňovou linku, že je na mostě a spáchá sebevraždu. Když policisté na most přijeli, našli na silnici prázdné osobní auto s rozsvícenými reflektory. Kriminalisté se zabývají případem jako sebevraždou, nevylučují ale ani vraždu.

Slavný hřebčín má narozeniny

Den koní pořádá zítra kladrubský hřebčín na Pardubicku. Slaví 425. výročí svého založení a návštěvníci si budou moci prohlédnout stáje, hříbata, ale i celé třísethlavé stádo této živé „kulturní" památky. FOTO: ČTK

Policisté zkoumají, kdo otrávil psy

Třebíč (miš) - Do dvou týdnů by policisté mohli mít jasněji v případu šesti otrávených psů v okolí třebíčského sídliště Borovina. „Podařilo se získat vzorky otráveného psa. Do čtrnácti dnů budou výsledky," řekl policejní mluvčí Karel Neumann. Policisté již několik týdnů pátrají, kdo od března klade v lokalitě mezi Borovinou a Starčí otrávené návnady. Po jejich požření dostane pes křeče a bez včasného zásahu veterinářů nepřežije.

Přes hranici si zašel vykrást hospodu

Malá Čermná (ku) - Policie na česko-polské hranici zadržela Poláka, který si odskočil do Čech a vykradl restauraci v Malé Čermné na Náchodsku. Když přešel přechod v Malé Čermné, vykradl v restauraci kasu, v níž byly asi dva tisíce korun, a vydal se zpět přes „zelenou hranici". Za hranicí ho chytili polští policisté. Někteří starostové v pohraničí si myslí, že uvolněný režim na hranici přináší i větší kriminalitu.

Děti dostanou dárek - nové hřiště

Hodonín (já) - Dárek v podobě hřiště dostanou děti z Ústavu sociální péče v Hodoníně k Mezinárodnímu dni dětí. „Má umělohmotný povrch a je určeno pro všechny míčové hry. Peníze na něj jsme dostali od kraje, našeho zřizovatele," řekl vedoucí výchovy ústavu Petr Srnec. Hřiště využije v hodonínském ústavu 46 mentálně postižených dětí a dospělých.

Funkce textu: informativní.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Jedná se o zprávy v základní podobě.
Některé texty obsahují rozšiřující informace. Zřetelné je to v textu Policisté zkoumají, kdo otrávil psy v úseku „Policisté již několik týdnů…“; analogicky v textu Přes hranici si zašel vykrást hospodu je rozšiřující informace obsažena v posledním souvětí.
Charakter zprávy v základní podobě – odpověď na základní otázky - má i kombinovaný text ilustrační fotografie a popisky.
Užité slohové postupy: informační, přítomen i nesubjektivní popisný (např. Policisté zkoumají, kdo otrávil psy).
Pozn.:
V textu Děti dostanou dárek – nové hřiště je užit pro zprávu v základní podobě nenáležitě textový komponent – výpověď zaměstnance ústavu, jde o rozšiřující text.

Příloha č. 4, texty č. 2 (Krátce – soubor zpráv)

Mladá fronta Dnes, 29. 5. 2004, C/1

Olomouc

V historické radnici začne jezdit výtah

Od pondělka začne v historické budově olomoucké radnice jezdit nový výtah. Stavba začala loni v prosinci a město přišla na 3,2 milionu korun. Ve výtahové šachtě z kovu a skla bude jezdit prosklená kabina. „Věřím, že vybudování výtahu ocení především handicapovaní spoluobčané. Pohyb po radnici však usnadní i starším osobám a dalším návštěvníkům," uvedl primátor Martin Tesařík. (dík)

Němčice nad Hanou

Muž zkoušel motocykl a zahynul

Tragická dopravní nehoda, při které zahynul jednatřicetiletý muž, se odehrála ve čtvrtek v podvečer v Němčicích nad Hanou na Prostějovsku. Podle policistů motocyklista zkoušel nový stroj Yamaha a obcí se řítil nepřiměřenou rychlostí. Na hlavě navíc neměl ochrannou přilbu, takže když na křižovatce nezvládl řízení a čelně narazil do zdi rodinného domku, utrpěl těžká zranění a na místě zemřel. (šot)

Funkce textu: informativní.

Způsob zpracování tématu, kompozice:

Jedná se o zprávy v základní podobě.

V textu V historické radnici začne jezdit výtah užit pro zprávu v základní podobě nenáležitě textový komponent – výpověď primátora, jde o rozšiřující text.

Užité slohové postupy: informační, doplněno o nesubjektivní popisný.

Pozn.:

Text Muž zkoušel motocykl a zahynul obsahuje příznakové lexikum „…se řítil nepřiměřenou rychlostí…".

Příloha č. 4, texty č. 3 (Krátce – soubor zpráv)

Mladá fronta Dnes, 20. 7. 2004, C/1

Dobromilice

Domácí chytil zloděje při činu

Půl metráku masa, mobilní telefon, nářadí, zahradní techniku a další kořist už měl nachystanou sedmadvacetiletý zloděj, který se v noci vloupal do domu v Dobromilicích na Prostějovsku. Majitel jej však chytil a zavolal policisty. (šot)

Olomouc

Zlodějka měla v krvi přes tři promile

Namol opilou dvaatřicetiletou ženu přistihl ve své chatě muž z Olomoucka. Zlodějka se snažila ukrást televizor, několik lahví alkoholu a jídlo. Když přijeli policisté, ukázalo se, že má v krvi přes tři promile alkoholu. Noc strávila na záchytce ve Šternberku. (šot)

Funkce textu: informativní.

Způsob zpracování tématu, kompozice:

Texty formálně odpovídající charakteristice zkrácené zprávy (noticky), v obou případech není uváděna odpověď na otázku „kdy“, byť v případě prvního textu je uvedeno „…který se v noci vloupal…“. Odpověď na otázku „kdy“ vyplývá z charakteru rubriky a zprávy se vztahují se k předchozímu dni.

Užitý slohový postup: informační.

Pozn.:

Texty jsou ve svých úvodech příznakové: „Na půl metráku masa…“, „Na mol opilou třiadvacetiletou ženu…“.

Příloha č. 4, texty č. 4 (Telegraficky – soubor zkrácených zpráv)

Mladá fronta Dnes, 7. 6. 2004, C/8

Telegraficky

Anglické derby, 225. ročník dostihu v Epsomu, vyhráli stejně jako loni žokej Fallon a trenér Stout, letos s koněm North Light.
Trenér Mourinho si přivedl z Porta do Chelsea fotbalového obránce Ferreiru, naopak Verón odchází hostovat do Interu Milán.
Fotbalista Kančelskis, bývalý reprezentant, jehož vyřadil kouč Hřebík z Dynama za to, že se opil, bude hrát za Ramenskoje.
Mistryní světa v šachu je Bulharka Stefanovová, ve finále porazila Rusku Kovalevskou 2,5:0,5.
Vítězná série boxera Konečného pokračuje: v Magdeburgu přidal 21. vítězství v profiringu nad Bělorusem Kaškanem, souboj byl předčasně ukončen po 5. kole.
Plážové volejbalistky Celbová, Nováková byly na Světovém okruhu v Ósace deváté.
Plošinář Brhel postoupil do finále kvalifikace o účast v Grand Prix 2005.
Hokejový gólman Barta jde do Slovanu.
Při autonehodě zahynul dvacetiletý fotbalista David Emmerling ze Slavie B.

Funkce textu: informativní.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Typický rys zkrácených zpráv – absence jedné či více odpovědí na základní zpravodajské otázky kdo, co, kdy, kde, texty jsou tvořeny krátkými větami či souvětími s dvěma větami.
Užitý slohový postup: informační.
Grafika:
Neobsahují titulky, které nahrazuje tučným písmem vysázený začátek sdělení.

Příloha č. 4, texty č. 5 (upoutávka – titulní strana)

Mladá fronta Dnes, 29. 6. 2004, A/1

PLAKÁT MILANA BAROŠE **Dárek MF DNES příznivcům fotbalu** Sešit D

MLADÁ FRONTA

DNES

Zprávy z vašeho kraje
STŘEDNÍ MORAVA
Řidiče, který zabil čtyři lidi u Samotišek, čeká soud

Jak se hlasovalo v SuperStar?
Kompletní výsledky všech finálových kol
Kultura, str. C8

www.idnes.cz ÚTERÝ 29. ČERVNA 2004 9,50 Kč (předplatné 8,50 Kč*), XV / 151

Jak se jedná o nové vládě
Který z ministrů se může udržet? • Co připravuje ODS • Klaus: Buď jasná většina, nebo nové volby • Špidlová: Ulevilo se mi
Strany A2 a A3

Čtěte přílohu Léto
Zajímavé čtení a soutěž. Vyhrajte denně 10 000 Kč
Najdete uvnitř listu

Příloha č. 5

Rozšířené zprávy

Příloha č. 5, text č. 1 (Logo kraje se opět nepodařilo vybrat – obrácená pyramida)

Mladá fronta Dnes, 23. 10. 2002, D/1

Zlín (vc) - Krajští radní zrušili už druhé výběrové řízení na návrh loga Zlínského kraje. Učinili tak na doporučení výběrové komise, které se nelíbil žádný z téměř dvaceti předložených návrhů.
„Výběr loga považujeme za důležitý, zatím nás však skutečně žádný návrh plně nezaujal," konstatoval krajský radní Jiří Severin. Radní současně rozhodli o vytvoření pracovní skupiny, která se má výběrem loga nadále zabývat. Logo kraje má být určitým výtvarným symbolem, který se bude objevovat na úředních písemnostech, navštívenkách či propagačních materiálech kraje.
Přestože ve výběrovém řízení nikdo nezvítězil a kraj ušetřil za slíbenou odměnu padesát tisíc, názory na podobu budoucího loga se mezi zástupci kraje postupně sjednocují. „Prosazuje se funkcionalistická myšlenka, že základem budoucího loga bude určité grafické ztvárnění písmene Z," prozradil zástupce hejtmana Libor Lukáš.
Právě návrh loga obsahující písmeno Z připravil mimo výběrové řízení také nový zaměstnanec tiskového odboru krajského úřadu Petr Zákutný. Podle mluvčího krajského úřadu Patrika Kamase je nyní nejpravděpodobnější, že kraj už nebude vyhlašovat další výběrové řízení, ale že si přetvoří podle svých představ a nakonec schválí právě tento pracovní návrh svého zaměstnance.

(Zdroj: NEWTON IT)
Funkce textu: informativní.
Cíl textu: informovat o výběrovém řízení na logo Zlínského kraje.
Způsob práce s tématem, kompozice:
První odstavec vystihuje podstatu události, ve druhém odstavci je reakce zúčastněné osoby, téma se dál rozvíjí, následuje citace další osoby ve třetím odstavci, poslední odstavec upozorňuje na další souvislosti. Kromě základních otázek kdo, co, kde, odpovídá autor také na otázky jak a proč.
Pozn.:
Text neodpovídá na otázku kdy, jedná se o chybu.

Příloha č. 5, text č. 2 (Vojačky se fotily do erotického časopisu – zpráva ve tvaru obrácené pyramidy – neopozitní)

Mladá fronta Dnes, 29. 5. 2004, A/4 (Z domova)

Vojačky se fotily do erotického časopisu

Brno (jč) - Dvě studentky brněnské vojenské akademie, jejichž fotografie uveřejnilo letošní květnové číslo českého erotického časopisu Sextrém, byly ve čtvrtek vyloučeny ze studia. Čeká je i vyhazov z armády.

„Jejich chování se neslučuje s morálními požadavky na příslušníky armády, proto budou propuštěny," řekl náčelník generálního štábu Pavel Štefka.

Tajemník rektora brněnské akademie Miloš Dyčka dodal, že uveřejněním fotografií v odvážných až pornografických pózách a s částmi vojenské uniformy na sobě poškodily dívky dobré jméno školy. Studentky na fotografiích mají na sobě sukni a sako bez hodnostního označení a také čepici bez státního znaku.

„Rozhodnutí disciplinární komise akademického senátu bylo téměř jednomyslné - doporučila děkanovi jejich vyloučení ze studia a on to akceptoval," řekl Dyčka.

Studentky byly s rozhodnutím děkana o vyloučení seznámeny včera ráno. Nyní se mohou odvolat. Asi pětadvacetileté dívky měly letos skončit magisterský obor zaměřený na vojenskou administrativu.

„Velení akademie na fotografie upozornili pedagogičtí pracovníci. Určitě si ale ten časopis nekoupili. Zřejmě je na to upozornili někteří studenti - a udělali dobře," řekl Dyčka.

O případu včera informovala televize Prima. Vojačky se podle ní nechaly vyfotografovat už zhruba před rokem původně pro zahraniční erotický časopis.

„Fotky však neměly být nikdy publikovány v České republice," uvedla jedna z vojaček, která se hodlá s vydavatelem časopisu soudit.

Funkce textu: informativní.
Cíl textu: informovat o reakci školy na prohřešek studentek, text přináší i informaci o samotném přestupku.
Způsob práce s tématem, kompozice:
První odstavec, čelo obsahuje informaci v rozsahu základní zprávy.
Druhý odstavec slovní zhodnocení jednání jako porušení morálních požadavků - náčelník generálního štábu.
Třetí odstavec slovní hodnocení jednání jako poškození jména školy - rektor akademie.
Čtvrtý odstavec informace o rozhodnutí senátu školy od rektora akademie.
Pátý odstavec informace, že studentkám bylo rozhodnutí sděleno, jejich věk, ročník studia.
Šestý odstavec rozšiřující výpověď rektora, odkud pocházela informace o přestupku.
Sedmý odstavec rozšiřující informace, odkud se o přestupku dozvěděla veřejnost.
Osmý odstavec slovní reakce jedné z postižených.
Užit slohový postup: informační, doplněný o popisný.
Pozn.:
Způsob řazení informací respektuje snižujícího se významu informací, text je krátitelný.

Příloha č. 5, text č. 3 (Zastupitel: chtěli mě uplatit kvůli Lidlu – zpráva ve tvaru obrácené pyramidy – opozitní)

Mladá fronta Dnes, 30. 7. 2004, C/1 – 2 (přetah) (Střední Morava)

Funkce textu: informativní.
Cíl textu: informovat o širších souvislostech podezření ze střetu zájmů u prostějovského zastupitele.
Způsob práce s tématem, kompozice:
V prvním a druhém odstavci je čelo zprávy, základní informace (tvrzení o pokusu uplácet zastupitele x odmítnutí firmy).
Ve třetím odstavci je parafrázovaná informace o pokusu uplácet zastupitele města (autor V. Komínek).
Ve čtvrtém odstavci je citace zástupce napadené strany (Z. Přichystal), která tvrzení o úplatku z druhého a třetího odstavce popírá.
Pátý odstavec poskytuje základní souvislost, informaci o setkání obou osob, jejichž vyjádření jsou ve druhém, třetím a čtvrtém odstavci.
Následují opozitní výpovědi k tomuto setkání – V. Komínek v šestém odstavci × popření Z. Přichystalem v sedmém odstavci.
Sedmý odstavec přináší (kromě náznaku hodnocení: „Která z verzí je pravdivá, není jasné.“) rozšiřující informaci k setkání obou osob (5. odst.) – smlouva pro V. Komínka, stanovení výše odměny.
Osmý odstavec přináší hodnocení obsahu smlouvy ze strany V. Komínka (pokus o uplácení).
Devátý odstavec obsahuje odmítnutí obsahu předchozí výpovědi ze strany Z. Přichystala.
V desátém odstavci jsou širší souvislosti týkající se pouze již V. Komínka (výpověď o důvodech, proč hovořil s vlastníkem pozemků, kterých se téma dotýká).
Pozn.:
Text je krátitelný při zachování jednotlivých opozitních replik.

Zastupitel: chtěli mě uplatit kvůli Lidlu

Firma to odmítá, na Komínka podala trestní oznámení

Prostějov - Firma, která v Prostějově zastupuje obchodní řetězec Lidl a našla pro něj vhodné městské pozemky, se chystala s jedním z prostějovských zastupitelů uzavřít zprostředkovatelskou smlouvu s odměnou milion korun. Ty si mohl vydělat Vladimír Komínek (Evropští demokraté) za to, že pro jiný řetězec sežene lukrativní pozemky.

Komínek, který v Prostějově provozuje supermarket, tvrdí, že společnost Fuertes Development, jež kromě Lidlu hledá pozemky i pro OBI, se jej pokusila uplatit. To Fuertes Development odmítá. Naopak prohlásila, že Komínek ji využil pro zviditelnění a odstranění konkurence.

„Chtěli si koupit můj hlas před hlasováním o výstavbě Lidlu na zastupitelstvu. Zvažuji, že na Fuertes Development podám trestní oznámení," řekl Vladimír Komínek.

„Kategoricky se stavíme proti takovému nařčení, a už jsme na pana Komínka podali trestní oznámení pro pomluvu. Pan Komínek se chce zviditelnit před krajskými volbami a snaží se rovněž o diskreditaci naší firmy a společnosti Lidl jako možné konkurence pro jeho supermarket," brání se jednatel Fuertes Development Zdeněk Přichystal.

Komínek s Přichystalem se poprvé potkali letos v květnu, kdy firma Lidl spolu se zastupující Fuertes Development uspořádala v Prostějově speciální seminář o podobě plánovaného obchodního domu Lidl. Ten měl vyrůst poblíž centra, avšak zastupitelé záměr později neschválili.

„Chtěli si koupit můj hlas před hlasováním o výstavbě Lidlu na zastupitelstvu. Zvažuji, že na Fuertes Development proto podám trestní oznámení," řekl zastupitel Prostějova Vladimír Komínek.

„Firma Fuertes Development projevila zájem se se mnou sejít a pan Přichystal mě skutečně během pár dní navštívil v sídle mé společnosti. Tam mi nabídl, abych využil svých kontaktů a postavení ve městě a pracoval pro jeho firmu při shánění pozemku pro OBI. Za zprostředkování mi slíbil odměnu milion korun," líčí svou verzi Vladimír Komínek.

Zdeněk Přichystal to vidí jinak. „Pan Komínek mě do své firmy sám pozval přímo na semináři, na což jsou svědci. Při schůzce se dotazoval na naše další aktivity v Prostějově. Když padla zmínka o OBI, sám se nabídl, že by pro nás mohl pracovat, protože se osobně zná s některými majiteli pozemků, o které jsme měli zájem. Spolupráci chtěl podložit smlouvou," tvrdí Přichystal.

Která z verzí je pravdivá, není jasné. Faktem však je, že ze setkání skutečně vzešel návrh smlouvy o spolupráci s odměnou milion korun pro Komínka, pokud získá pozemky. Komínek se ve smlouvě také zavazuje jednat v souladu se zájmy společnosti Fuertes Development v rámci této transakce. Vzhledem k tomu, že smlouvu měl Komínek těsně před hlasováním o firmě Lidl, považuje to za jasný pokus o úplatek. *Pokračování na straně C2*

Zastupitel: pokusili se mě uplatit

Pokračování ze strany C1

„Chtěli si koupit můj hlas. Pokud bych smlouvu podepsal, nemohl bych hlasovat ani proti Lidlu," míní zastupitel.

To Zdeněk Přichystal odmítá. „Ve smlouvě, která je co do podmínek velmi tvrdá, se jasně hovoří pouze o OBI. Pan Komínek tak záměrně míchá hrušky s jablky. Ve chvíli, kdy zjistil, že s námi obchod neudělá, chce nás alespoň zlikvidovat," tvrdí Přichystal. Dodal, že milionová provize je zcela obvyklá a odpovídá třem procentům z kupní ceny.

Vladimír Komínek smlouvu nikdy nepodepsal. Přesto však o pozemcích, které si Fuertes Development pro OBI vyhlédla u výpadovky na Olomouc, hovořil s jedním z jejich majitelů. Komínek sám takový rozhovor potvrdil, podotkl ovšem, že se o záměru zmínil „jen mezi řečí". Proč však jako zastupitel města na spolupráci vůbec přistupoval a potom čekal dva měsíce, než případ zveřejnil? „Zpočátku jsem byl zvědavý, co po mě budou chtít. Jsem přesvědčený, že jsem nebyl jediný ze zastupitelů, který takovou nabídku dostal. Chtěl jsem na tento nešvar poukázat, ale nebylo jednoduché vyjít s tím sám," hájí se Komínek.

PETRA JURČOVÁ

Příloha č. 5, text č. 4 (Kamion zabil čtyři lidi ve škodovce – rozšířená zpráva)

Mladá fronta Dnes, 20. 7. 2004, A/1–4

Funkce textu: informativní.
Cíl: podat informaci o havárii nizozemského kamionu a usmrcení čtyř lidí.
Způsob zpracování tématu, kompozice: klasická rozšířená zpráva.
Informace v rozsahu zprávy v základní podobě jsou na s. A/1.
V přetahu na s. 4. jsou přítomny rozšiřující informace ve dvou odstavcích (o charakteru místa nehody, nákladu kamionu). V prvním odstavci užito „prokládání“ informací, střídání tematických rovin, které narušuje návaznost výpovědí.
Pozn.:
První odstavec na s. 4 mohl být dále členěn.
Užité slohové postupy: informační a nesubjektivní popisný.

Kamion zabil čtyři lidi ve škodovce

Lovosice (ČTK) - Nizozemský kamion včera večer při sjíždění z dálnice u Lovosic smetl Škodu 100. Zahynuli všichni čtyři lidé, kteří v osobním autě jeli. Je to jedna z letošních nejtragičtějších nehod. Kamion zřejmě nedal škodovce přednost. *Pokračování na str. A4*

S. A/1

Kamion zabil čtyři lidi ve škodovce

Pokračování ze str. 1

Řidiče kamionu, který při sjíždění z dálnice D8 u Lovosic na Litoměřicku nedal přednost škodovce, převezli do ústecké nemocnice. Z červené Škody 100 zbyl jen totálně zničený vrak. Na místě v noci zasahovalo asi třicet hasičů, policistů a záchranářů. Oba vozy skončily po nehodě v poli. Podle policistů je místo, kde se tragická událost stala, nebezpečné a dochází tam často k dopravním nehodám. „Podle mě se řidič kamionu domníval, že je na hlavní. Proto začal brzdit asi deset metrů od křižovatky,“ řekl státní zástupce Jan Poláček.

Nákladní automobil přepravoval asi pětadvacet tun hliníkového prášku. Náklad se po nehodě nevysypal a podle hasičů není ani škodlivý. Z nádrží vozu uniklo asi padesát litrů nafty.

S. A/4

Příloha č. 6

Příloha č. 6, text č. 1 (Voda, vstupenky, hotely a časopisy nezdraží – souhrnná zpráva)

Mladá fronta Dnes, 19. 2. 2004, B/1 (Ekonomika)

Voda, vstupenky, hotely a časopisy nezdraží

Zákon o dani z přidané hodnoty jde do třetího kola hlasování

Praha - Vodné a stočné, vstupenky do kin, divadel a na výstavy, časopisy a do konce letošního roku také ubytovací služby zůstanou pravděpodobně ušetřeny chystaného zvýšení daně a následného zdražení.

Na tomto seznamu se dohodli koaliční poslanci, díky jejichž hlasům včera prošel do třetího kola schvalování zákon o dani z přidané hodnoty. Ten od května přináší kvůli zvýšení DPH z pěti na devatenáct procent zdražení celé řady zboží a služeb.

Opozici se změny nelíbí a včera po celý den napadala vládní politiky, proč se tolik zdražuje a co vše by mělo být jinak. „Jisté jsou dvě věci, daně a smrt. Ale poté, co dělá tahle vláda, nás čeká jen smrt, protože brzy nebude co zdaňovat," rozohnil se poslanec za ODS Martin Kocourek.

Kritikou nešetřila ani Eva Dundáčková z ODS, která vládu vyzvala, aby návrh přepracovala. „Začali jsme být bombardováni ze všech možných organizací, ze Sdružení na ochranu spotřebitele, Asociace jazykových škol, Sdružení podnikatelů i z nejrůznějších měst, co má být v nižší sazbě. A vláda začala couvat," uvedla. Teď je podle ní situace tak nepřehledná, že nikdo neví, co vlastně vláda navrhuje.

Návrh opozice na stažení či přepracování zákona však sněmovna zamítla. Poslanci napříč všemi politickými stranami poté vznášeli požadavky, co všechno se má změnit.

Ministr financí Bohuslav Sobotka

FOTO: MAFA - DAVID NEFF

Návrhů bylo přes tři sta. Téměř stoprocentní šanci na úspěch má však jen ten od poslance ČSSD Michala Krause z dílny koalice. Pěti procenty se má nadále danit vodné, lístky do divadel a kin, časopisy, ve kterých reklama nepřesahuje polovinu obsahu, a umělecké služby spisovatelů, malířů či kabaretiérů. Do konce roku si vybojovaly výjimku i hotely, firmy nebudou muset platit v dubnu dvakrát daň z přidané hodnoty. Další změny chtěla hlavně ODS. Poslanec Michal Doktor navrhl, aby spolu s plenkami zůstaly v nižší sazbě daně i vložky či toaletní papír. „Hygienické výrobky jsou jedna položka a nechápu selektivní přístup vlády k dětským plenkám," podivil se. Na rozdíl od ostatních hygienických položek přitom podle pravidel EU musí být plenky zdaněny vyšší sazbou.

Se sérií návrhů přišel i Vladimír Doležal z ODS, který předložil dokonce několikavariantní řešení, jak uchránit od vyšší daně restaurace. Na to měl však ministr financí Bohuslav Sobotka pádnou odpověď: „O restauracích nelze polemizovat, to už Evropská unie odmítla."

Druhá věc je, že vláda by přijetím dalších ústupků přišla o miliardy. Peníze však budou Sobotkovi letos ve státní pokladně stejně chybět. Kvůli tomu, že voda, kultura a hotely zaplatí na dani méně, přijde stát o čtyři miliardy. A ty potřebuje na slíbené dávky rodinám s dětmi a důchodcům. Pokud kabinet peníze neušetří, zvýší se dluh. „Jsme připraveni učinit všechny kroky, abychom se přiblížili schválenému schodku rozpočtu," říká na to Sobotka.

MARTINA PATOČKOVÁ

Funkce textu: informativní, náznak persvaze.
Cíl: informovat o průběhu projednávání zákona o dani z přidané hodnoty.
Způsob práce s tématem, kompozice:
První a druhý odstavec přináší základní informaci o výsledku parlamentního jednání.
Třetí odstavec informuje o nesouhlasu opozice.
Ve čtvrtém odstavci je obsažena reakce opoziční poslankyně.
Pátý odstavec informuje o zamítnutí návrhů opozice.
V šestém a sedmém odstavci jsou informace o pozměňovacích návrzích.
Osmý odstavec je interpretativní, hodnotící (porušení zpravodajské normy), ale informuje také o dopadech neschválení navýšení části daní.
Užit slohový postup: informační, náznaky postupu úvahového.
Pozn.:
Kromě výše zmíněného hodnocení v posledním odstavci užity interpretace, hodnocení – „Opozici se změny nelíbí…" (3. odst.), „Kritikou nešetřila ani…" (4. odst.), „…si vybojovaly výjimku…" (6. odst.), „…podivil se…" (6. odst.) aj.

Příloha č. 6, text č. 2 (Začátek roku přinesl další nezaměstnané – mozaiková zpráva)

Mladá fronta Dnes, 4. 1. 2001, D/1-2

Úřednice zaevidovaly desítky lidí bez práce
V ý c h o d n í M o r a v a (sve, kam) - S výpovědí v kapse vítala nový rok řada lidí ze Zlínského kraje. Oslavovat Silvestr, nebo nové tisíciletí - na to neměli ani pomyšlení. Šance najít rychle zaměstnání nebyla téměř žádná, a tak jakmile začal pracovní týden, zamířili na úřad práce.
V úterý i ve středu ráno bylo na zprostředkovatelnách, kam se hlásí noví nezaměstnaní, plno. Úřednice přijímaly jednoho člověka za druhým. Začátek roku 2001 se tak na úřadech práce nijak nelišil od roku 2000 ani toho předešlého.
Jen ve Zlíně přibylo v úterý do evidence přes devadesát lidí. Dalších pět desítek nezaměstnaných se přihlásilo na pobočkách ve Slavičíně, Valašských Kloboukách a v Otrokovicích. Tam je přitom úterý vyhlášeno za neúřední den. „Pracovníci poboček ale nedokázali příchozí odmítnout. Někteří z nich přijeli zdaleka autobusem. Někdy se zcela neopodstatněně báli, že je už na druhý den nepřijmeme do evidence. To se ale nemůže stát," uvedl ředitel zlínského úřadu práce Karel Chrastina.
V Kroměříži byla situace podobná. První pracovní den v novém tisíciletí se přišlo jen dopoledne zaevidovat asi devadesát uchazečů o zaměstnání, kteří jsou od ledna bez práce. „Bylo to stejné jako každý leden. Končí hodně pracovních poměrů. První den jsme ale čekali ještě větší nápor," dodal ředitel Úřadu práce v Kroměříži Karel Smíšek.
Ačkoli pracovníci Úřadu práce ve Vsetíně ještě nemají k dispozici přesná čísla, která vypovídají o tom, kolik lidí sem přišlo během prvních dnů nového roku, situace zatím nevypadá nijak dramaticky. I předpovědi jsou spíše mírně optimistické.
„Nástup do evidence sledujeme a vzájemně porovnáváme s minulým rokem první tři dny v měsíci, kdy zpravidla chodí nejvíce lidí, takže ani teď ještě nemám konkrétní informace. První den v roce mohu srovnat pouze město Vsetín, kde nastal mírný pokles. Loni sem přišlo sto padesát tři nezaměstnaných, letos pětadevadesát. To je ale velmi orientační údaj," uvedl pracovník Úřadu práce ve Vsetíně František Mizera. V letošním roce bude podle něj i okres Vsetín zřejmě následovat celostátní trend. Nezaměstnanost by měla stagnovat, možná i mírně klesnout. „Dá se říct, že už loni byl jistý pokles. Na něj měl ale vliv menší počet absolventů poté, co byly zavedeny deváté třídy. Pokud nenastane velká reorganizace firem, kterou už mají zdejší velké firmy vesměs za sebou, nemělo by dojít k výrazným změnám k horšímu," dodal.
Žádný z místních podniků taky na sklonku loňského roku neohlásil propouštění většího počtu lidí.

Funkce textu: informativní.
Cíl: informovat o stavu nezaměstnanosti v jednotlivých oblastech Zlínského kraje.
Způsob práce s tématem, kompozice:
Jde o mozaikovou zprávu.
V prvním a druhém odstavci je popisována situace nezaměstnaných na začátku roku.
Ve třetím odstavci jsou uvedena konkrétní fakta ze Zlína, následuje Kroměříž a Vsetín.
Užitý slohový postup: informační a popisný.

Příloha č. 6, text č. 3 (AFP: Klausova ODS Havla vyplísnila – mozaiková zpráva)

Právo, 22. 1. 1998, s. 8

AFP: Klausova ODS Havla vyplísnila

PAŘÍŽ/HAMBURK (ČTK, DPA, nek) – Neúspěch Václava Havla v prvním kole prezidentských voleb byl varováním a vyplísněním ze strany ODS za jeho podíl na pádu Klausovy vlády, napsala k úternímu hlasování o hlavě českého státu francouzská tisková agentura AFP.

Volba se podle ní ukázala mnohem obtížnější, než se čekalo. Role českého prezidenta je převážně reprezentativní a podle ústavy má jen malé pravomoce, je však považován za svědomí národa a symbol svržení komunismu ve východní Evropě, poznamenala agentura AFP.

Německá agentura **DPA** míní, že Havla čeká těžkých pět let. Úspěch až ve druhém volebním kole je příkladem, že autorita mezinárodně uznávaného obhájce lidských práv přinejmenším u části politiků výrazně poklesla. Mezi obyvatelstvem je však nestranník Havel mimořádně populární. V minulých měsících mu bylo vytýkáno, že svými zásahy do vnitropolitické krize porušil zdrženlivost, kterou mu ukládá ústava, a situaci ještě více destabilizoval. Jeho „nadstranická politika" se v poslední době obrátila jednoznačně proti ODS a výrazně přispěla k pádu Klausovy vlády, napsala DPA.

Podle agentury **Reuters** by Havlovo těsné vítězství bylo ještě obtížnější, kdyby mohl hlasovat šéf republikánů. Přestože je Sládek členem dolní sněmovny, poslanci na společném zasedání mu neumožnili z věznice hlasovat, připomněla agentura.

Španělská agentura **EFE** uvedla, že Havlovo opětné zvolení navzdory všemu potvrzuje, že ani po osmi letech jeho působení ve funkci není v zemi žádná osobnost, která by s ním mohla o prezidentský úřad soupeřit. Havel je přes své křehké zdraví dál klíčovou osobností české politiky, napsala agentura.

Podle rakouského listu **Die Presse** jsou politikové demokratických stran ČR rádi, že Havla mají, i když především jako perfektní vývěsní štít vůči zahraničí. Ve vnitřní politice mají za to, že se má co nejvíce držet stranou, jak mu to také do značné míry předepisuje ústava. Toho se ovšem Havel drží zřídka, konstatuje Die Presse.

Rakouská agentura **APA** poznamenala, že přestřelky při volbě prezidenta zřejmě byly jen předehrou toho, co čeká vládu Josefa Tošovského při hlasování o důvěře. Rychlík „kapitalistického ráje" v ČR vykolejil a nyní je třeba znovu nastavit výhybky. Havel se snaží spoluutvářet tento nový kurs a při prezidentské volbě za to obdržel první účet, míní APA.

■

Agentury zaznamenaly i prudkou reakci prezidentovy manželky na výpady republikánů. **APA** k tomu poznamenala, že Dagmar Havlová ztratila při prezidentské volbě nervy.

Italská agentura **ANSA** poznamenala, že herečka Dagmar Veškrnová reagovala na prohlášení Jana Vika silným pískotem se dvěma prsty v ústech jako opravdová fotbalová fanynka. To změnilo Španělský sál nádherného Pražského hradu ve skutečné ochozy fotbalového stadiónu, ale naštěstí jen na pár okamžiků, podotkla agentura.

Za přirozený a sympatický označil pískot Havlové londýnský politolog **Kieran Williams**. Po deseti hodinách komunistických a republikánských žvástů to byl podle jeho mínění světlý moment volby.

Zpráva je tvořena výtahy z textů světových agentur k volbě českého prezidenta v roce 1998 v jednotlivých odstavcích, charakter rozšiřujícího textu mají i tři odstavce informující o reakci manželky prezidenta, kompozičně v mozaikové struktuře.
Specifikum textu spočívá v použití tučného písma u názvů jednotlivých agentur. Jde o přechodový typ mezi mozaikovou zprávou a textovým komplexem samostatných zpráv.

Příloha č. 6, text č. 4 (V celé republice začaly opět rozsáhlé kontroly řidičů)

České noviny, www.ceskenoviny.cz, 4. 11. 2003

PRAHA - Na celém území České republiky začaly od dnešního rána opět rozsáhlé policejní kontroly řidičů. Dopravně-bezpečnostní akce bude rozsahem podobná nedávné akci Kryštof, i když se jí zúčastní méně policistů, řekla dnes ČTK Andrea Filipová z tiskového oddělení policejního prezidia.
Policistů na silnicích přesto budou podle mluvčí tisíce. „Kromě dopravní policie ještě kolegové ze služby cizinecké a pohraniční policie a částečně kolegové ze služby kriminální policie a vyšetřování," upřesnila. Hlídky se na některých místech objevily již ve 04:00. „Na silnicích jsou stovky policistů, jejich přesné počty a výsledky kontrol budeme znát až následující den," řekla mluvčí východočeské policie Iva Marková.
Policisté zatím nechtějí zveřejnit, do kdy budou kontroly trvat. „Akce bude ukončena v závislosti na bezpečnostní situaci na silnicích, jak bude potřeba," uvedla Filipová. Podle zdroje ČTK mají policisté pohotovost do soboty 23:00. Podle jihočeského policejního mluvčího Dušana Klíchy je kontrola reakcí na hrubou nekázeň některých řidičů a na vysoký počet dopravních nehod.
Řidiči si zahájení akce patrně uvědomili. Například na Zlínsku se podle policistů, kteří již od 04:00 vyrazili na určená stanoviště, dnes jezdí výrazně opatrněji. „Po ránu na 40 nasazených policistů více sledovalo provoz kolem škol. Zejména jak řidiči dodržují pravidla na vyznačených přechodech pro chodce, ale i jak je dodržují školáci," řekla ČTK policejní mluvčí Ivana Baťová. Dodala, že za prvních pět hodin nechytily policejní hlídky řidiče, který před jízdou požil alkohol.
V Plzni se řada řidičů kontrolám raději vyhnula a nechala svá auta doma. Svědčí o tom poloprázdné ulice města a potvrzují to také slova lidí, kteří se jindy bez auta nehnou.

„Nemám v pořádku lékárničku, a tak než bych se s někým dohadoval, raději jedu autobusem," řekl ČTK jeden z oslovených řidičů.
Ostravští policisté vyrazili do ulic už v 05:00 a podle některých budou v akci pokračovat až do sobotních 23:00. „V ulicích je přibližně 40 policistů. Při první akci jich bylo asi 50," řekl ČTK ředitel ostravské policie Rostislav Pavliska, který první hodinu akce hlídky kontroloval. „Když jsem jezdil autem, tak jsem měl pocit, že řidiči jezdí mnohem ohleduplněji," dodal.
Kontroly nebudou podle Filipové zaměřeny na jeden konkrétní problém. Policisté budou sledovat nejen dodržování rychlosti, technický stav vozidel, doklady či požívání alkoholu, ale také používání bezpečnostních pásů či světel. Podle jihomoravské policejní mluvčí Kamily Janíčkové budou hlídky tentokrát důsledněji kontrolovat technický stav a výbavu vozidel.
V Karlovarském kraji se policisté zaměří také na kontrolu pneumatik. „Zimní pneumatiky budou sice jen doporučovat, ale v případě sjetých pneumatik řidiče pokuta nemine," řekla ČTK mluvčí karlovarské policie Zdena Papežová. Jen v karlovarském okrese vyrazilo na kontrolní stanoviště nejméně 50 policistů.
Policisté budou řidiče kontrolovat zejména na místech častých dopravních nehod a tam, kde se řidiči nejvíce dopouštějí dopravních přestupků, řekl ČTK šéf severočeské dopravní policie Jiří Ušák. Také v Praze policisté vytipovali místa s nejvyšší nehodovostí. „Z praxe víme, která místa jsou problémová a kde se stávají nehody", uvedl velitel služby pořádkové a dopravní policie Prahy 4 Oto Špicner. V Praze 4 je podle něj od rána obsazeno devět kontrolních stanovišť, která se mohou v průběhu dne změnit.
Každá podobná akce je podle Filipové pokusem změnit uvažování řidičů také do budoucna. „To, že se například zvýší počet dopravních nehod v rámci dopravně-bezpečnostní akce, my prostě neovlivníme," zdůraznila. Fakt, že je nehodovost vysoká, ačkoliv jsou policisté na silnících vidět, podle ní ukazuje na kritickou situaci na českých silnicích.
Tragickou tečkou za zatím nejrozsáhlejší dopravně- bezpečnostní akcí Kryštof totiž byla bilance prvního říjnového víkendu, kdy na silnicích zemřely tři desítky lidí. Policisté na přelomu září a října zkontrolovali 361.685 aut. U každého třetího zjistili nějaký dopravní přestupek.

Autor: ČTK

Pozn.:
Jde o mozaikovou zprávu s rozšiřujícími prvky, v níž se dílčí sdělení na několika místech prolínají. Cílem zprávy je kromě podání informací o průběhu kontrol v jednotlivých regionech také informovat o souhrnné podobě akce v celé České republice.

Příloha č. 7

(Slovenský ministr: První musí zeštíhlet finance, ostatní se přidají – zpravodajské interview)

Mladá fronta Dnes, 20. 5. 2004, B/3

Slovenský ministr: První musí zeštíhlet finance, ostatní se přidají

Varšava, Praha - Zhruba 15 milionů korun vydal slovenský ministr financí Ivan Mikloš za poradenskou firmu, aby mu pomohla jako prvnímu členovi vlády propustit nadbytečné úředníky. Jeho úřad je o třetinu menší a lidé berou o osm tisíc korun víc než dřív.

Jak rychle jste ořezal svůj úřad na dvě třetiny původní velikosti?

Nastoupil jsem v říjnu 2002. Toto byla jedna z věcí, o nichž jsem věděl, že je třeba udělat hned. Ministerstvo financí je a má být nejkonzervativnější. Věděl jsem ale, že se historicky vyvíjelo, přibíralo kompetence a vznikla nepřehledná struktura, která nefunguje tak, jak by měla.

Kolik jste měli lidí?

Tabulkových míst bylo 849, ale ne všechna byla obsazená, tedy reálně kolem 770 lidí. Udělat ale takovou změnu, která by měla smysl, nejde jen tak od stolu.

Proč jste si vybrali jako poradce firmu Logica?

Vyhlásili jsme mezinárodní tender a Logica zvítězila. Pak osm měsíců probíhal audit. Vedení ministerstva definovalo jeho vlastní roli. Zadali jsme, co po úřadu chceme, aby byl schopen do budoucna dělat.

Slovenský ministr financí Ivan Mikloš si najal soukromou personální agenturu FOTO: MAFA

Řekli jste od začátku, o kolik lidí chcete úřad zeštíhlit?

Ne, ale jasně jsme řekli, že předpokládáme, že na úřadu je přezaměstnanost, což neplatilo všeobecně. Některé odbory byly naddimenzované a některé trpěly nedostatkem lidí. Logica pak dělala pohovor s každým pracovníkem, jaká je jeho pracovní náplň, jak je časově náročná, jaké má kompetence. Odstraňovaly se duplicity, zjistilo se, že některé věci se dělaly dvakrát.

Báli se lidé o místo?

Hned po nástupu na ministerstvo jsem oznámil, že zeštíhlím úřad. A že výsledkem bude propouštění, ale také výrazně větší mzdy.

O kolik se tedy platy zvedly?

Průměrná mzda předtím byla 21 tisíc korun a dnes je 28 až 29 tisíc. Platy klíčových lidí ale rostly víc.

Kolik má ředitel odboru teď?

Okolo padesáti až šedesáti tisíc.

Kde jste nejvíc ušetřili?

Na obslužném personálu, technických věcech, jako je podatelna, všechno je elektrizované. Zrušili jsme 42 sekcí. Dnes má ministerstvo celkem 599 lidí.

Napodobují vás kolegové z vlády?

Finance by měly být první, aby motivovaly ostatní ministerstva. Pokud vím, tak na třech dalších proces začal. **PAVLA NOVÁKOVÁ**

Funkce textu: informativní.
Cíl: informovat o redukci úředníků na Ministerstvu financí Slovenské republiky a okolnostech.
Způsob zpracování tématu, kompozice:

1. Shrnující úvod, oproti vlastnímu interview obsahuje navíc informaci o částce zaplacené poradenské firmě. Ostatní údaje vyplývají z rozhovoru, přičemž informace o nárůstu platů a redukci míst jsou přibližnou interpretací obsahu rozhovoru.
2. Volba otázek: alternativní 5, dichotomická 3, otevřená 0.

Příloha č. 8

Příloha č. 8, text č. 1 (Oznámení informativní – administrativní)

Mladá fronta Dnes, 22. 6. 2004, B/2

INZERCE

Solution style a.s.,
se sídlem Zlatnická 7, Praha 1, IČO 26 42 00 07
Představenstvo společnosti
Solution style a.s.
se sídlem Zlatnická 7, Praha 1
oznamuje, že svolává
řádnou valnou hromadu
na den 28. 7. 2004 ve 14.00 hod. v Praze 3, Sudoměřská 32,
v kanceláři JUDr. Zdeňka Kratochvíla.

Pořad jednání řádné valné hromady:
1. Zahájení valné hromady
2. Předložení řádné účetní závěrky za rok 2003
3. Schválení řádné účetní závěrky
4. Odvolání a volba členů představenstva a dozorčí rady
5. Rozhodnutí o prodeji části podniku
6. Změna sídla společnosti
7. Různé
8. Závěr valné hromady

Prezence akcionářů bude probíhat od 12.00 do 14.00 hodin.

Valné hromady je oprávněn účastnit se akcionář, který se prokáže listinnými akciemi společnosti Solution style a.s. a platným občanským průkazem, u právnických osob dále platným výpisem z obchodního rejstříku. Zmocněnci předloží úředně ověřenou plnou moc. Akcionáři se mohou seznámit s podklady pro jednání valné hromady v pracovní dny od 9 do 13 hodin v sídle společnosti.

Atestační středisko a.s.,
se sídlem Týmlova 1, Praha 4, IČO: 25 82 89 59
Představenstvo společnosti
Atestační středisko a.s se sídlem Týmlova 1, Praha 4
oznamuje, že svolává
řádnou valnou hromadu
na den 28. 7. 2004 v 15 hodin v Praze 3, Sudoměřská 32,
v kanceláři JUDr. Zdeňka Kratochvíla.

Pořad jednání řádné valné hromady:
1. Zahájení valné hromady
2. Předložení řádné účetní závěrky za rok 2003
3. Schválení řádné účetní závěrky
4. Různé
5. Závěr valné hromady

Prezence akcionářů bude probíhat od 13.00 do 15.00 hodin.

Valné hromady je oprávněn účastnit se akcionář, který se prokáže listinnými akciemi společnosti Atestační středisko a.s. a platným občanským průkazem, u právnických osob dále platným výpisem z obchodního rejstříku. Zmocněnci předloží úředně ověřenou plnou moc. Akcionáři se mohou seznámit s podklady pro jednání valné hromady v pracovní dny od 9 do 13 hodin v sídle společnosti.

Funkce textů: informativní.
Cíl: informovat o konání valných hromad, které je dáno Obchodním zákoníkem.
Kompozice: schematizovaná, kombinace kohezních a nekohezních úseků.
Pozn.:
Texty mají administrativní charakter.

Příloha č. 8, text č. 2 (Prohlášení)

INZERCE

DŮVODY PROČ JDEME DO STÁVKY

FEDERACE STROJVŮDCŮ

Zastaví se v pondělí 1. března na 48 hodin provoz na železnici? - Tato možnost je s každou další hodinou reálnější! Vedení Českých drah přesto stále odmítá splnit své vlastní písemné garance a neodkladně změnit tarifní zařazení strojvedoucích.

My touto změnou neusilujeme o jakékoliv navýšení mezd! Zvýšení základní části mzdy se týká jen pětiny z našich kolegů, asi 1300 strojvedoucích na regionálních tratích, a bude provázeno snížením prémií. Celkový objem mezd se nezvýší a ČD a daňového poplatníka to tedy nebude stát ani korunu!

Požadavek naší samostatné odborové organizace je legitimní, neboť podle § 4 zákona o mzdě za stejnou práci náleží stejná odměna. Strojvedoucí na některých tratích jsou přesto dosud diskriminováni zařazením do nižší platové třídy, i když mají jako jiní kolegové stejně vysokou odbornou a zdravotní způsobilost k výkonu své profese a i na nich leží plná odpovědnost za bezchybný výkon služby.

Jednání o přijetí změny sborníku prací vedeme již téměř dva roky, u zaměstnavatele však přes nesčetné sliby narážíme jen na neseriózností, ignoranci a termín uskutečnění změny se stále odkládá. Nemůžeme mlčet ani ke stavu, kdy vedení ČD podléhá nátlaku odborů pana Jaromíra Duška, který plnění jakýchkoliv oprávněných požadavků strojvůdců záměrně blokuje. Lze za takového stavu vůbec vést smysluplný a rovnoprávný sociální dialog? Naše stávková akce je aktem protestu a volání po nápravě!

Cestujícím a zákazníkům ČD, kterým chtějí strojvedoucí i nadále co nejlépe sloužit, se omlouváme za případné potíže a věříme, že pochopí smysl naší protestní akce.

Prezídium Federace strojvůdců České republiky

MYS267450

Funkce textu: informativní a persvazivní.
Cíl: informovat o důvodech stávky na železnici, snaha přesvědčit o správnosti postoje.

Příloha č. 9

Příloha č. 9, text č. 1 (Nákupní horečka vyvrcholila – publicistický referát)

Mladá fronta Dnes, 22. 12. 2003, D/2

Funkce textu: informativní.
Cíl: informovat, přiblížit situaci u nákupních center poslední víkend před Vánocemi.
Způsob práce s tématem, kompozice:
Úvod a první odstavec přinášejí obecné informace o situaci u nákupních center.
Druhý až pátý odstavec na příkladech jednotlivých nakupujících zachycuje situaci – informace a popis.
Šestý odstavec obsahuje vyjádření ředitele šumperského hypermarketu.
Sedmý odstavec informuje o působení zlodějů.
Užité slohové postupy: informační a věcný popisný.
Pozn.:
Popisována je situace v Šumperku, ovšem v sedmém odstavci je neústrojně informace z Olomouce.
Nepříliš rozsáhlé využití příznakových jazykových prostředků („Parkoviště… byla nacpaná k prasknutí.“, „Vedoucí… si… mnou spokojeně ruce.“ aj.).

Nákupní horečka vyvrcholila

Zaparkovat u supermarketů bylo umění ● Přeplněné obchody jsou rájem pro zloděje

NÁKUP SE SANTOU. Mohutný Santa Claus vévodí obchodnímu centru Tesco v Prostějově, kam o víkendu zamířily tisíce lidí za vánočními nákupy FOTO: MAFA - LUDĚK PEŘINA

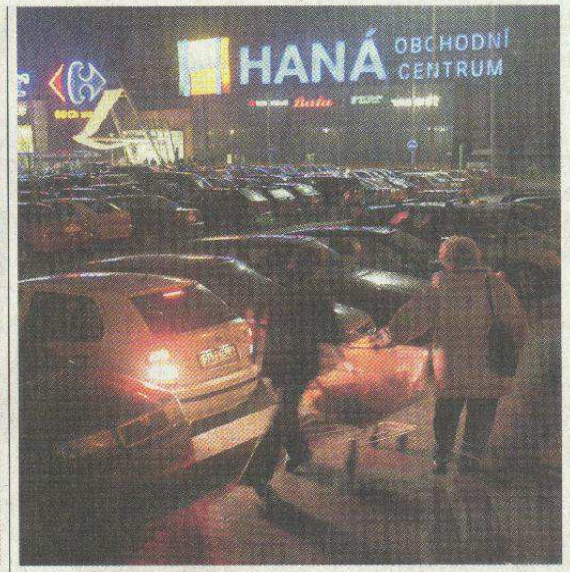

PLNO. Zaparkovat v sobotu v podvečer u olomouckého obchodního centra Haná bylo umění FOTO: MAFA - LUDĚK PEŘINA

O víkendu vyvrcholila předvánoční nákupní horečka. Najít volné místo k zaparkování před supermarkety bylo ve Zlatou neděli opravdové umění.

Šumperk - Nákupní horečka na Šumpersku dosáhla o Zlaté neděli vrcholu. Parkoviště ve městě byla nacpaná k prasknutí. U supermarketů vznikaly dopravní zácpy podobné těm na frekventovaných silnicích.

„Zaparkovat byl ohromný problém. Musel jsem projet parkovištěm třikrát dokola," říká Jan Šmolka, který přijel nakupovat do šumperské Hypernovy. Tentokrát byl sám, aby mohl nakoupit vánoční dárky. S košem plným dárků a potravin opustil prodejnu. „Jsem schvácený, jako bych celý den tvrdě makal," popsal Šmolka. Vánoční hysterii v supermarketech absolvuje už několik roků po sobě. „Spoléhám na to, že tady všechno nakoupím, ale nikdy se to nepodaří. Asi příště koupím dárky dřív, abych měl pokoj."

Když odjíždí z parkoviště, musí čekat několik minut, aby mohl vyjet, protože kolem projíždí nekonečný had automobilů. Aby vyjel, musel odložit ohleduplnost a drze vystrčit auto do silnice. Zaslechl vulgární nadávku, ale mohl se vydat na cestu domů.

Marie Dobiášová zase protrpěla drahocenný volný čas v přeplněném Kauflandu. „Sama si někdy říkám, proč sem před vánocemi chodím, ale zase sem přijdu. Je to jako magnet," popisuje. Za největší úspěch nepovažuje nakoupené dárky. „Nejvíc si cením toho, že jsem v tom frmolu nepřišla o obsah své kabelky," podotkla.

Naopak rodiče ze Starého Města na Šumpersku zářili po odchodu z Hypernovy spokojeností. Dokonce byli ochotni prozradit, jaké dárky nakoupili. Ovšem pod podmínkou, že nebude uvedeno jejich jméno. „Já mám historickou knížku o Hunech, žena dostane župan," říká muž. Dvanáctiletá dcera dostane cédéčko oblíbené chorvatské skupiny Karma a svetřík. Osmiletý syn se může těšit na věrný model hasičského auta a stavebnici. Zbývající obsah nákupního vozíku tvoří potraviny na celé Vánoce. „Nepotřebujeme hromady dárků. V úterý jenom zajdeme u nás pro pečivo a svátky v klidu přežijeme," říká muž.

Vedoucí supermarketů si díky vánočním nákupům mnou spokojeně ruce. Výjimkou není ani zástupce vedoucího šumperské Hypernovy Petr Hradecký. „Měli jsme plno od rána do večera. Tržby se dají odhadnout na troj až čtyřnásobek tržeb v běžnou neděli. Takže můžeme být spokojeni," zhodnotil víkendový nával Petr Hradecký.

V obchodě však pozor na zloděje. Přeplněná nákupní střediska jsou pro ně ideálním prostředím. Například v Olomouci zloděj využil v pátek nepozornosti tří žen při nakupování v hypermarketu a odcizil jim z nákupních košíků volně odložené kabelky a nákupní tašku. Ženy tak přišly o peněženky, doklady a mobilní telefony celkem za téměř třicet tisíc korun.

ROSTISLAV HÁNYŠ

Příloha č. 9, text č. 2 (Měli masky a čekali na oběti. Policii však nikdo nezavolal)

Mladá fronta Dnes, 16. 1. 2004, A/2

Funkce textu: informativní, náznak persvazivní.
Cíl: informovat o přepadení zaměstnanců Českých drah vezoucích peníze na výplaty.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Základní informace o události v úvodu (1. odst.) je podána ve vyprávěcí linii.
Druhý odstavec obsahuje popis události, který je doplněn o citaci mluvčí policie, následuje informace o reakci policie, odstavec uzavírá parafrázovaný popis svědka.
Třetí odstavec v podobě citace tiskového mluvčího Českých drah informuje o podrobnostech útoku, konstatuje, že nikdo nebyl zraněn. Přítomen je tematický předěl, za nímž následuje interpretativní konstatování o možnosti zabránit útoku a vyjádření policisty k faktu, že lidé podezřelé osoby nehlásili. Závěr odstavce informuje o pátrání po automobilu.
Užité slohové postupy: informační, popisný, vyprávěcí.

Měli masky a čekali na oběti. Policii však nikdo nezavolal

Olomouc - Nedaleko budovy olomouckého depa lokomotiv postávají tři muži v maskovacích kuklách. Minuty plynou a zpovzdáli trojici postupně zahlédne několik lidí. Na podezřelé muže však neupozorní nikdo. Skoro po půl hodině přijíždí do areálu Českých drah automobil. Přiváží téměř tři miliony na výplaty. Peníze však vzápětí končí v rukou lupičů se zakrytými obličeji.

Muži, z nichž dva byli ozbrojeni, zaútočili na účetní, jejího kolegu a strážného těsně před desátou dopoledne. „Ženě nastříkali do očí dráždivý plyn a pracovníka bezpečnostní agentury odzbrojili," řekla mluvčí severomoravské policie Soňa Bradáčová. Policie okamžitě rozjela mohutnou pátrací akci. Po lupičích na útěku pátral ze vzduchu i vrtulník. Očití svědci, kteří si v obavách před odplatou lupičů přáli zůstat v anonymitě, MF DNES popsali, že nejdříve jeden z útočníků srazil strážného k zemi a mířil na něj pistolí. Vzápětí se na místo přiřítilo modré audi, do kterého naskočili i s kufříkem a ujeli.

Podle mluvčího Českých drah Petra Šťáhlavského zaměstnanci právě nesli peníze do místnosti, kde se vyplácejí mzdy. „Nikdo nebyl nijak vážně zraněn," dodal. Přepadení přitom podle všeho šlo zabránit. Kriminalisty, kteří mají o případu informace, zarazilo, že podezřelé muže v kuklách už skoro půl hodiny před loupeží zahlédli svědci. „Nikdo ale nic neohlásil. V téhle zemi platí, že pokud se to netýká přímo mě, nezajímá mě to," poznamenal jeden z policistů. Potvrdil také, že policie nyní pátrá po modrém audi „šestkové" řady.

JAKUB ŠTOS

Příloha č. 9, text č. 3 (Z cesty! Ministr vnitra jede do práce – publicistický referát)

Mladá fronta Dnes, 3. 6. 2004, A/3

Text obsahuje nocionální, věcný popis cesty ministra vnitra S. Grosse z barrandovského sídliště na Úřad vlády.

MF DNES zjišťovala, jak ministři dodržují předpisy

Z cesty! Ministr vnitra jede do práce

Vůz vezoucí ministra Grosse, který MF DNES sledovala, včera ráno třikrát bezdůvodně překročil předpisy

Z barrandovského sídliště k Úřadu vlády je to zhruba devět kilometrů. I na tak krátkém úseku dokázal vůz vezoucí včera ministra vnitra Stanislava Grosse do práce pětkrát porušit předpisy. Běžného řidiče by to na pokutách stálo devět tisíc korun.

Praha - Své tmavorudé BMW měl v garážích domu v pražské Voskovcově ulici, kde bydlí, přistavené včas: v šest hodin a 11 minut. Na zasedání předsednictva vlády, které začínalo v sedm hodin ráno a bylo od jeho bytu vzdálené devět kilometrů, tak mohl ministr vnitra Stanislav Gross dorazit v naprostém klidu.

Jenže Gross se z domova vypravil pozdě. Do své limuzíny nasedl v šest hodin a 48 minut. Do práce přijel s osmiminutovým zpožděním, i když jeho řidič zjevně dělal, co mohl, aby tam byli včas. Nejméně třikrát překročil povolenou rychlost: jednou o třicet, podruhé o padesát a nakonec o sedmdesát kilometrů v hodině. Celou trasu přitom projel bez zapnutého majáčku opravňujícího v naléhavých případech porušovat dopravní pravidla.

Profesionální řidič najatý MF DNES, který jízdu ministra monitoroval, se snažil jet podle předpisů. Při sledování Grossova BMW se to však ukázalo skoro nemožné. Štěpařskou ulicí, kterou, jak varují značky, přecházejí děti při cestě do blízkých škol, prosvištěl Grossův vůz osmdesátkou. Přitom se tam smí jet nejvýš padesátkou. Prudce zabrzdil na červenou a pak odbočil doleva, do ulice K Barrandovu. Tam už jel stovkou, i když v celém úseku platí opět nejvýše padesátikilometrová rychlost.

Šofér zpomaloval, jen když se dostal do dopravní zácpy. Jako třeba při nájezdu na Barrandovský most. Lehké zpoždění, které nabral, si vynahradil kousek dál na Strakonické: do zatáčky na konci ulice už vjel stodvacetikilometrovou rychlostí.

Překračovat rychlost mu zabránila až dopravní zácpa. A Grossovu BMW nezbylo, než se s ostatními „ploužit" třicítkou. Spěch osazenstva BMW se znovu projevil na křižovatce u výjezdu z Letenské ulice. Šofér nezastavil, i když na semaforu svítila oranžová. I tak ministr dojel do práce se šestiminutovým zpožděním. Gross se od jízdy svého vozu, i když v něm seděl, distancoval. „Každou cestu do práce využívám ke čtení služebních dokumentů a k přípravě na pracovní den. A nesleduji počínání řidiče služebního auta. Za řízení nese odpovědnost výhradně on," vzkázal Gross po svém tajemníkovi.

Vše se odehrálo v den, kdy Gross vyslal do ulic tisíce policistů, aby za porušování předpisů pokutovali obyčejné řidiče. Běžný šofér by za takovou jízdu na pokutách zaplatil podle zákona nejméně devět tisíc korun.

JANA BLAŽKOVÁ, VÁCLAV DOLEJŠÍ

„Požaduji nulovou toleranci."

Vzkaz ministra Grosse policii při loňské akci Kryštof zaměřené na neukázněné řidiče

■ Když Stanislav Gross spěchá

1 ulice Štěpařská

V místě, kudy děti chodí do dvou blízkých základních škol, se smí jet nejvýš padesátkou. Grossovo BMW jede v tomto místě téměř 80 kilometrů v hodině.

2 ulice K Barrandovu

Zde se dle sdělení dopravní policie smí jezdit nejvýš 50 kilometrů v hodině. Ministrův vůz jel tímto místem, pokud ho nebrzdila auta před ním, stovkou.

3 ulice Strakonická

Také tady, kde je nejvyšší povolená rychlost 50 kilometrů v hodině, jelo Grossovo auto až 120.

Profesionální řidiči, které najala MF DNES, se snažili dodržovat dopravní předpisy, při sledování ministra Grosse to bylo prakticky nemožné. Cestu ministrů na Úřad vlády sledovalo několik aut pronajatých MF DNES.

Příloha č. 10

(Obrazová publicistika)

Mladá fronta Dnes, 17. 4. 2004, C/6 (Publicistika)

Zpravodajsko-publicistický komplex fotografií s popiskami, propojení verbálního a neverbálního sdělení.
Reportážní charakter mají sdělení: Velikonoční nářez, Motorkářské jaro, Ovce nad Prahou.
Zpravodajský charakter (za užití ilustrační fotografie) pak mají sdělení: Pašijové hry, Konec ministryně Součkové, Kryštof se vrátil, Stodolovi u soudu, Mše za unesené novináře, Řadový hráč Jaromír Jágr, Kdo bude superstar?

Velikonoce a konec ministryně Součkové

Události uplynulých sedmi dní v České republice, tak jak je zachytili fotoreportéři MF DNES

VELIKONOČNÍ NÁŘEZ. Týden začal Velikonocemi. V Česku k nim patří pomlázka a další velice oblíbené zvyky, nad kterými však někteří západní cizinci nechápavě kroutí hlavou. Takto vypadala pomlázka v Kralicích na Hané. Chlapec společně s muži z folklorního souboru Klas dává „velikonoční nářez" jedné z místních obyvatelek. FOTO: MAFA - LIBOR TEICHMANN

PAŠIJOVÉ HRY. V obci Okna si pašijovými hrami připomněli duchovní význam Velikonoc - ukřižování a zmrtvýchvstání Ježíše Krista FOTO: MAFA - ROMAN ČEJKA

KONEC MINISTRYNĚ SOUČKOVÉ. Premiér Vladimír Špidla v úterý odvolal ministryni zdravotnictví Marii Součkovou, protože ztratila podporu vlastní strany. Na její místo nastoupil Jozef Kubinyi. FOTO: MAFA - NGUYEN PHUONG THAO

KRYŠTOF SE VRÁTIL. Policisté spustili další celorepublikový zátah proti pirátům na silnicích. Akce dostala název Kryštof 004 a svým duchem navázala na předchozí pokusy o zvýšení bezpečnosti na cestách. FOTO: MAFA - RADEK MIČA

STODOLOVI U SOUDU. V Hradci Králové začal soud s manželi Stodolovými. Mají na svědomí osm vražd. Na snímku Dana Stodolová. FOTO: OTAKAR GRUSSER

MOTORKÁŘSKÉ JARO. Na silnicích se objevili motorkáři. V Poděbradech slavili příchod teplejších dnů majitelé motorek - harleyáři. FOTO: RADEK CIHLA

OVCE NAD PRAHOU. Začátek jara se projevoval všude. V pražském Prokopském údolí se objevilo na pastvě stádo ovcí a kolemjdoucím se naskytl zajímavý kontrast vesnického motivu a metropole. FOTO: MAFA - PETR NOVOTNÝ

MŠE ZA UNESENÉ NOVINÁŘE. Tři čeští novináři byli uneseni v Iráku. V době, kdy se ještě nevědělo, kde jsou, za ně kardinál Vlk sloužil mši. FOTO: MAFA- NGUYEN PHUONG THAO

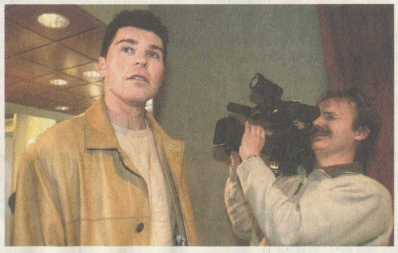

ŘADOVÝ HRÁČ JAROMÍR JÁGR. Do Prahy přijela česká hokejová hvězda Jaromír Jágr, aby jako „řadový hráč" pomohl národnímu týmu v boji o titul mistrů světa. FOTO: NGUYEN PHUONG THAO

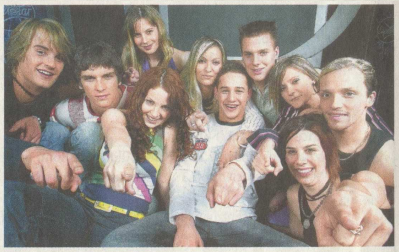

KDO BUDE SUPERSTAR? Vysoce sledovaná soutěž mladých zpěváků už má svých deset finalistů. Jeden z nich se stane českou superstar. FOTO: MAFA - NGUYEN PHUONG THAO

Příloha č. 11

Tzv. human interest story

Příloha č. 11, text č. 1 (Zábřežský kovář „obouvá“ i vítězku Velké pardubické – referát, text kategorie „human interest story“)

Mladá fronta Dnes, 28. 2. 2004, C/1–2 (Střední Morava)

Funkce textu: informativní, zábavní ve smyslu vymezení funkcí v oblasti masové komunikace.
Cíl: přiblížit zajímavou profesi člověka, představit jej.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Text je přetažen na stranu C2.
Úvod – kulisa, představení profese v parafrázované výpovědi kováře.
Druhý a třetí odstavec podávají informaci a objektivizovanou (v citaci) výpověď o kování vítězky Velké pardubické.
Čtvrtý odstavec informace o práci pro závodní stáj.
Pátý odstavec přerušuje předchozí téma informací o práci s běžnými koňmi.
V šestém odstavci popis kování závodních koní, návrat k předchozímu tématu.
Sedmý odstavec v objektivizované linii (citace) informuje o pocitech při kování drahého koně.
Osmý a devátý odstavec obsahuje informace profesně biografické a o zájmu, který o kováře mají majitelé koní.
Užité slohové postupy:
Základem je informační postup, doplněn o věcný popisný.
Pozn.:
V textu užito objektivizačních postupů, sdělení je v autorské linii napsáno věcným způsobem, totéž platí i o většině citovaných a parafrázovaných výpovědí kováře.

Zábřežský kovář „obouvá“ i vítězku Velké pardubické

Zábřeh - Kovat vítěze Velké pardubické je jako obouvat mistra světa v atletice. Tak přirovnává svou práci s obouváním koní kovář Tomáš Pospíšil. Zručný kovář se vypracoval mezi špičku v kování koní.

Loni čtyři dny před startem jednoho z nejstarších a nejtěžších překážkových dostihů na kontinentu koval Registanu ze stáje Vrbna Čestmíra Olehly ve Světlé Hoře na Bruntálsku, která dokázala s novým „obutím“ slavně zvítězit. „Registana byla už dlouho před dostihem pasována na největšího favorita a já jsem jí měl připravit nohy, aby se jí dobře běželo,“ říká Pospíšil.

Favoritka Velké pardubické dostala speciální hliníkové podkovy používané jen na závody. „Od té doby jsem nespal až do dostihu. V televizi jsem jí potom fandil, jako by byla moje. Z vítězství jsem měl ohromnou radost,“ popisuje Pospíšil.

MISTR KOVÁŘ. **Vyhledávaný kovář Tomáš Pospíšil ze Zábřeha, který koval i vítězku loňské Velké pardubické, začišťuje kopyto dvouleté kobylce Plagii.** FOTO: MAFA - LUDĚK PEŘINA

Kování šampióna je vrcholem jaký může kovář dosáhnout. Pospíšil se tvrdou prací stal „dvorním“ kovářem Olehlovy stáje. Každých pět neděl všem jeho koním připravuje kopyta tak, aby v sezoně podávali vrcholné výkony. „Většinu roku mají železné podkovy, se kterými absolvují i tréninky. Na závody ale dostávají vylehčené hliníkové podkovy. Je to jako když se atlet obuje z obyčejných tenisek na závodech do trenér Adidas,“ přirovnává Pospíšil.

Ková i takzvané obyčejné koně. V přístupu ale nedělá žádný rozdíl. „Vždycky se snažím, aby se kůň cítil s podkovami co nejlépe. Je lhostejné, zda je kůň šampión nebo tahá dřevo v lese,“ říká Pospíšil.

Práce s nohama dostihových koní je však podle něj mnohem náročnější. „Kování špičkových koní klade mnohem větší nároky na přesnost. Je to takřka hodinářská a královská práce,“ vypráví kovář. Dostihoví koně jsou podle něj přešlechtění a mají malá kopyta. Když připraví kopyto, má na přibití podkovy jen pětimilimetrový pásek mrtvé rohoviny. Kdyby se netrefil, kůň může mít nepříjemně a mnohdy nevratně poškozenou nohu.

Pokračování na straně C2

Zábřežský kovář „obouvá“ vítězku Velké pardubické

Pokračování ze strany C1

„Před dvěma roky přivezl pan Olehla z Anglie kobylu za šest a půl milionu korun. Když jsem ji měl kovat, zalapal jsem po dechu. Radši jsem se dobře pojistil. Naštěstí – musím zaklepat – pojistku jsem zatím nepotřeboval,“ usmívá se zábřežský kovář.

Vlastní praxi má osm roků, ale u koní se pohybuje od svých šesti let. „Měl jsem štěstí, protože jsem se vyučil u renomovaného kovářského mistra Josefa Žilky a mohl u něj pracovat jako tovaryš. Když jsem potom někde řekl, že jsem se učil u Josefa Žilky, tak mi to otvíralo dveře,“ popisuje Pospíšil.

Začínal po okolí kovat „obyčejné“ koně. Brzy se právě na doporučení svého mistra dostal k Olehlovi a vystoupal tak na kovářský Olymp. Pospíšilův úspěch na domácí scéně se roznesl také za hranice. V Polsku o něm uslyšel Andrej Salalcki, jeden z nejlepších trenérů drezurových koní v Evropě. Zábřežskému kováři svěřil své koně právě na doporučení Čestmíra Olehly. „Udělat si dobré jméno v této branži je hodně těžké. Mnohem těžší je si ho ale udržet,“ dodává Pospíšil.

ROSTISLAV HÁNYŠ

Příloha č. 11, text č. 2 (Žena, která dopadla sexuálního násilníka – kompozičně problematický riport, kategorie „human interest story“)

Mladá fronta Dnes, 1. 7. 2004, A/4 (Z domova)

Funkce textu: informativní, zábavní ve smyslu vymezení funkcí v oblasti masové komunikace.
Cíl: přiblížit příběh policistky, která zadržela nebezpečného násilníka.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
První až třetí odstavec subjektivně podaná základní informace o události.
Čtvrtý odstavec představuje jinou tematickou linii – důvěra v tým.
Pátý odstavec (krátký) – informace o útoku násilníka.
Šestý odstavec obsahuje logickou chybu »„Nejsem žádná volavka, ale vyšetřovatel.“ Což ostatně dokázala, když zločinci… nasadila želízka.«
Sedmý odstavec –návrat k počátku události.
Osmý odstavec prezentuje pocity policistky.
Sdělení v devátém odstavci je ve vztahu k celému textu nekoherentní.
Desátý odstavec představuje návrat do chvíle před zatčením.
Jedenáctý až dvanáctý odstavec – rozšiřující informace o tom, že rodiče nebyli informováni, a o návrhu vyznamenání pro policistku.
Užité slohové postupy:
Dominantně užit v autorově linii subjektivizovaný popisný postup, také informační, náznaky vyprávěcího.
Pozn.:
Při zpracování textu využito příznakových prostředků zejména v rovině lexikální a textové, práce s tématem je problematická, mechanickým způsobem jsou prokládány tematické i časové roviny, přítomny jsou nekoherentní úseky. Nejde o vyprávění příběhu, ale riport, v němž je řada objektivizačních (citace, parafráze) pasáží.

Žena, která dopadla sexuálního násilníka

Poslanci včera navrhli, aby dal prezident policistce Radce Provazníkové Medaili Za hrdinství

Praha - Téměř dva týdny jezdila tramvají noční Prahou v roli policejní „volavky".

Spolu s kolegyněmi se Radka Provazníková snažila přilákat zločince, který brutálně zmlátil a znásilnil několik žen. Bezvýsledně.

Až minulý týden „zabral". Přilepil se na ni rumunsky mluvící muž.

„Zejména kvůli sehranému týmu kolegů jsem se při nočních toulkách Prahou nebála," říká a chvíli váhá, jak charakterizovat svou úlohu v jednom z nejsledovanějších kriminalistických případů poslední doby.

Násilník se po krátkém pronásledování vyhlédnuté oběti změnil v „lovnou zvěř".

Při vyřčení slova „volavka" se však policistka ihned naježí: „Nejsem žádná volavka, ale vyšetřovatel." Což ostatně dokázala, když zločinci spolu s kolegou, který ji zpovzdáli jistil, nasadila želízka.

„Hlavně díky jeho umění v sebeobraně jsem neměla strach," říká komisařka a po chvíli jen neochotně přiznává, že i ona se věnuje bojovým sportům.

Když nasedala před několika dny hodinu po půlnoci do tramvaje, všimla si podezřelého muže, který se podobal zločinci, tak jak jej jeho oběti popsaly. „Předstírala jsem podnapilou a snažila se chovat bezstarostně. Toho chlapa jsem se raději nevšímala, abych ho nepoplašila."

Na co myslela při půlhodinové jízdě tramvají až na okraj Prahy? Obavy prý „přehlušilo" odhodlání dostat zločince, kterého po sériích nelidských znásilnění srovnávají kriminalisté s předlistopadovým spartakiádním vrahem.

Vyšetřovatel případu Petr Rozum přiznává, že mu fotografie obličejů znásilněných žen se zlomenými čelistmi i očnicovými oblouky nedávají spát.

„Když jsem slyšela zločincovy kroky za sebou a prudce se otočila, přece jen jsem se lekla - ty útoky totiž byly hodně brutální. A zarazil se i on, když zjistil, že nejsem opilá. Jediné, na čem mi v tu chvíli záleželo, bylo, aby nám neunikl."

O účasti na rozsáhlém zátahu Radka Provazníková rodičům raději neřekla. Prozradila jim to, až když zkoušky DNA potvrdily, že kriminalisté dopadli toho pravého.

Poslanci včera navrhli prezidentu Václavu Klausovi, aby udělil policistce Medaili Za hrdinství.

JAN GAZDÍK

VOLAVKA. **Policistka Radka Provazníková se nebála riskovat, aby pomohla dopadnout sexuálního devianta.** FOTO: MAFA - PETR NOVOTNÝ

NÁSILNÍK. **Policejní portrét dopadeného pachatele.** FOTO: POLICIE

Příloha č. 12

Vědecké zprávy

Příloha č. 12, text č. 1 (Vědci našli nejstarší šperk světa – zpráva)
Mladá fronta Dnes, 17. 4. 2004, A/11 (Ze světa)

Vědci našli nejstarší šperk světa

Johannesburg (zah) - Dosud nejstarší šperk byl nalezen v jihoafrické jeskyni Blombos u Kapského Města. Jde o korále z ulit zhruba o velikosti hrášku a odhaduje se, že jsou zhruba 75 000 let staré.

Nový nález je podle americké vědecké nadace NSF asi o 30 000 let starší než dosud identifikované osobní zdobné předměty. Jak na svém internetovém serveru uvedla britská stanice BBC, všech 41 ulit se zbytky okrové barvy bylo proděravělých na horní straně, a mohly tak být svázány v náhrdelník nebo náramek.

Christopher Henshilwood uvedl, že z objevu vyplývá, že umělecké cítění a abstraktní a tvůrčí myšlení člověka se vyvinuly mnohem dříve, než bylo dosud známo. Šperk podle něj nebyl jen pouhou ozdobou, ale měl nějaký symbolický význam. Mnoho odborníků se domnívá, že nošení šperku mělo za cíl například ukázat, k jaké skupině tento moderní člověk patřil.

NEJSTARŠÍ ŠPERK. Vědci našli pozůstatky dosud nejstaršího šperku - jedenačtyřicet ulit se zbytky okrové barvy. FOTO: AP

Příloha č. 12, text č. 2 (Titulek v popisce: Příprava na start – kombinované sdělení)
Mladá fronta Dnes, 17. 4. 2004, A/10 (Ze světa)

PŘÍPRAVA NA START. Ruští specialisté kontrolují vesmírnou raketu Sojuz TMA. Raketa by měla odstartovat z bajkonurského kosmodromu 19. dubna a vynést k Mezinárodní kosmické stanici tři astronauty: Rusa G. Padalku, Američana M. Fincke a Nizozemce A. Kuiperse. FOTO: REUTERS

Příloha č. 12, text č. 3 (Vědci novou metodou objevili dalekou planetu – zpráva)

Mladá fronta Dnes, 17. 4. 2004, A/10 (Ze světa)

Vědci novou metodou objevili dalekou planetu

Washington (ČTK) - Astronomům se pomocí „kosmické lupy", metody pro nalezení planetárního systému, kterou využili vůbec poprvé, podařilo v srdci Mléčné dráhy objevit dosud neznámou planetu.

Vesmírné těleso, které se výzkumníkům podařilo zpozorovat, je o trochu větší než Jupiter a nachází se v souhvězdí Střelce asi 17 000 světelných let od Země.

Gravitace planety, znásobená přitažlivostí novy, která se nachází z pohledu ze Země za touto planetou, posloužila jako obrovská vesmírná lupa. Zjasnila totiž světlo oné vzdálené hvězdy, díky čemuž ji vědci mohli zachytit. Tato technika se označuje jako gravitační čočky a přišel s ní začátkem 20. století Albert Einstein.

„Pokud se díváte na nějakou vzdálenou hvězdu, tak když je mezi pozorovatelem a hvězdou nějaký oblak tmavé hmoty nebo něco, co může gravitačně působit, tak to funguje tak, že to ten útvar zjasní," upřesnila ředitelka českobudějovické hvězdárny Jana Tichá.

Experti si od této metody slibují, že by jim mohla pomoci objevit další planety obíhající kolem hvězd. Výhodou je prý i to, že by ji mohli využívat i amatérští astronomové.

Příloha č. 12, text č. 4 (Vědci asi našli alexandrijskou knihovnu – zpráva)

Mladá fronta Dnes, 15. 5. 2004, A/11 (Ze světa)

Vědci asi našli alexandrijskou knihovnu

Alexandrie (ČTK) - Tým polských a egyptských archeologů věří, že narazil na zbytky slavné knihovny v egyptské Alexandrii, která je často považována za první centrum světové učenosti. Jak uvedl zpravodajský server BBC News, místo, které vědci objevili, vypadá jako přednáškové síně a posluchárny.

„Vůbec poprvé v celém Středozemí jsme na nějaké řecko-římské lokalitě objevili takový komplex přednáškových síní," řekl ředitel egyptské Nejvyšší rady pro památky Zahí Havás. Podle něj nápadným rysem místností bylo centrální vyvýšené pódium pro přednášejícího.

Před dvěma tisíci lety se v knihovně nacházely spisy nejslavnějších myslitelů a autorů včetně Platona či Sokrata. Právě zde Archimedes vynalezl dodnes používanou vodní pumpu, Eratostenes změřil průměr zeměkoule a Euklides sepsal pravidla geometrie. Knihovna byla později zničena, snad Juliem Caesarem, který ji mohl nechat spálit při dobývání města.

Alexandrie byla důležitým střediskem starověké učenosti a podle mnohých i kolébkou západní vědy. Původně malou vesnici v deltě Nilu si vybral Alexandr Veliký za nové hlavní město své říše. Metropolí Egypta se stala roku 320 před naším letopočtem a brzy byla nejmocnějším městem v oblasti. V Alexandrii je kromě slavné knihovny i jeden ze sedmi divů světa - maják na ostrově Faros.

Funkce textu: informativní.

Cíl: a) podat informaci o možném nálezu knihovny; b) věcné historizující informace ke knihovně a Alexandrii. V obou případech jde bez dalšího o snahu po vyrovnání informačních obsahů.

Pozn.:

Základní informace o události v prvním odstavci je problematická kvůli absenci časového zakotvení (odpovědi na otázku kdy); zpráva zdůrazňuje zdroj, kterým je zpravodajský server BBC News, jde o text převzatý prostřednictvím ČTK (viz šifra).

Příloha č. 13

(Černobyl: Řekni, kde ti chlapci jsou? – referát)

Mladá fronta Dnes, 24. 4. 2004, C/7 (Věda)

Text č. 1

Funkce: informativní, edukativní, persvazivní.

Cíl: Vědecký článek vydaný před výročím havárie v Černobylu, z pohledu sdělného cíle má zejména informativní charakter, přináší výsledek výzkumu vědců z Ústavu experimentální medicíny AV ČR, který odhalil vliv radioaktivního zamoření a porodnosti chlapců po černobylské havárii na plod. Přesahem jsou obecnější informace, nové pohledy na působení i menších dávek radioaktivního záření na plod a zdraví – v tomto může být jeho hodnota pro případné jednání recipientů v různých situacích, kdy se setkají se zářením.

Způsob zpracování tématu, kompozice:

Jde o referát o výzkumu, řešených otázkách a dosažených výsledcích. Rozsáhlé pasáže textu obsahující popisný, výkladový a úvahový postup, jsou objektivizované, jde o přímé řeči vědce. Pásmo novináře je dominantně v linii informační a popisné; přítomné publicistické výkladové a úvahové prvky, např. ve 3. sloupci textu, tvoří přechody k přímým řečem a jsou ve své podstatě parafrázemi sdělení vědce či jiných zdrojů, byť takto nejsou formálně značeny (např. 5. sloupec, 3. odstavec aj.); objevují se řečnické otázky, následující části pak jsou řečnickými odpověďmi (4. sloupec, 2. odstavec aj.), jejich smyslem je zajistit kohezi textu.

Tematická výstavba:

Úvodní odstavec standardně obsahuje základní informace o výzkumném úkolu a zajímavém zjištění.

Vývoj tématu v dalších částech:

1. popis výzkumného úkolu a jeho realizace → 2. („Podivný listopad“) odlišné statistiky za určité období a otázky po příčinách – teze o původu černobylské havárie → 3. („Zranitelní chlapci“) dopady havárie v různých zemích: nádory, potraty, úmrtí novorozenců (informativní) → význam sledování počtu narozených chlapců (informativní+výkladové) → zjištění porodnosti chlapců v době havárie → zkušenosti z Japonska → předpoklad mechanismu působení radioaktivity → 4. („I nízké dávky“) tematicky do předchozí části náležející informace o Downově syndromu – vliv malých dávek záření X českým výzkumem motivovaný zájem v okolních zemích X zakončení: objektivizovaná výpověď (přímá řeč) o významu výzkumu.

Použitá jsou kombinovaná sdělení:

- graf propadu počtu narozených chlapců a časově následné mapky postupu radioaktivního mraku jsou užity v linii informační – jde o vizualizaci základních sdělení v textu;
- fotografie černobylské elektrárny má ilustrační (doprovodný) charakter, nepřispívá k obsahu sdělení;
- obdobně řazená zpráva Mladé fronty Dnes z 1. května 1986 má dominantně ilustrativní hodnotu, kontextově nepřímo však na ní navazuje poslední odstavec textu: „Že je nutné co nejdříve informovat…“.

Text č. 2 má rovněž informační hodnotu, užit dominantně postup informační, včetně užití grafického sdělení - mapy srážek. Doplňkově je užit popisný postup (1. a. 2. odstavec textu).

Jde o souhrnný informační článek;

tematická výstavba: reakce okolních států, vývoj situace v ČSSR, včetně uvedení naměřených hodnot, přístupu orgánů státu; poslední odstavec je přesahem do současnosti – přináší informace o přetrvávajících vysokých hodnotách izotopu cesia 137 v potravním řetězci – maso volně žijících zvířat, lesní plody a houby.

Zde lze uvažovat vedle cíle informativního o implicitním potenciálním formativním motivu – údaje o přítomnosti cizorodých látek v potravním řetězci mohou (v kontextu celé tematické strany) vést recipienty (byť výzva není přítomna) ke změně chování. Oba texty tedy nemají zábavní funkci, ale je zde zřetelný potenciál praktické „použitelnosti“ sdělení.

Černobyl: Řekni, kde ti chlapci jsou?

České vědce ohromilo nové zjištění - největší jaderná havárie zmařila jen u nás životy možná až 470 chlapců

EVA BOBŮRKOVÁ

Text č. 1

Na záhadu narazili vědci z Ústavu experimentální medicíny AV ČR, když zkoumali novorozenecké statistiky od roku 1950 do roku 1999 a hledali, zda roste počet vrozených vad v populaci. Všechna ta léta, měsíc co měsíc, se rodí více chlapců než dívek. A najednou, zrovna v listopadu 1986, propad. Proč se u nás tehdy narodilo o téměř 470 chlapců méně? Kam se ztratili? Vědci našli jediné vysvětlení: ženy je potratily v důsledku havárie v Černobylu.

Tým doktora Peterky sleduje vrozené vady, zejména v oblasti obličeje. Všiml si, že nejvyšší počet vrozených vad bývá v březnu, nejméně v listopadu. Lékaři začali hledat souvislosti, mimo jiné i se stavem životního prostředí v okamžiku početí. V zimě kouří komíny, na podzim ohrožují nenarozené děti infekce - který měsíc je tedy pro vznik vrozených vad kritický?

Aby to mohli ověřit, potřebovali vědci porovnat počty vad s celkovým počtem novorozenců a určit podíl dětí s vadou ve zdravé populaci.

A tak začal vedoucí oddělení teratologie Ústavu experimentální medicíny AV ČR Miroslav Peterka se svými kolegy zkoumat oficiální statistiky od roku 1950 do roku 1999,

Černobyl a následky jaderné havárie

Graf dokumentuje propad v obvyklém počtu novorozených chlapců v listopadu 1986.

Relativní počet (procento) narozených chlapců vědci zkoumali za všech 600 měsíců od roku 1950 do roku 1999. Pouze v listopadu 1986 se narodilo méně chlapců než dívek (viz šipky), tedy méně než 50 procent všech novorozených dětí.

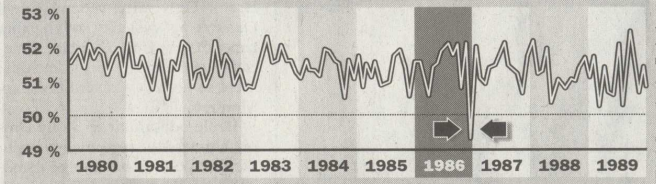

Zdroj: Reproductive Toxicology

Radioaktivní mrak putoval Evropou

Mapa Evropy ukazuje, jak se od Černobylu postupně z oblasti elektrárny šíří radioaktivní mrak na území celé Evropy.

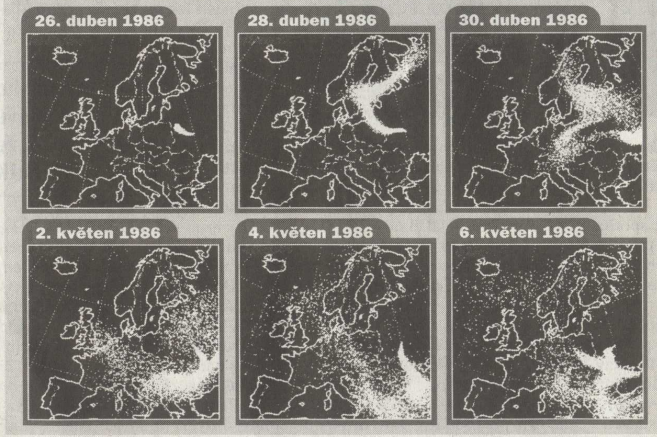

grafika: anita

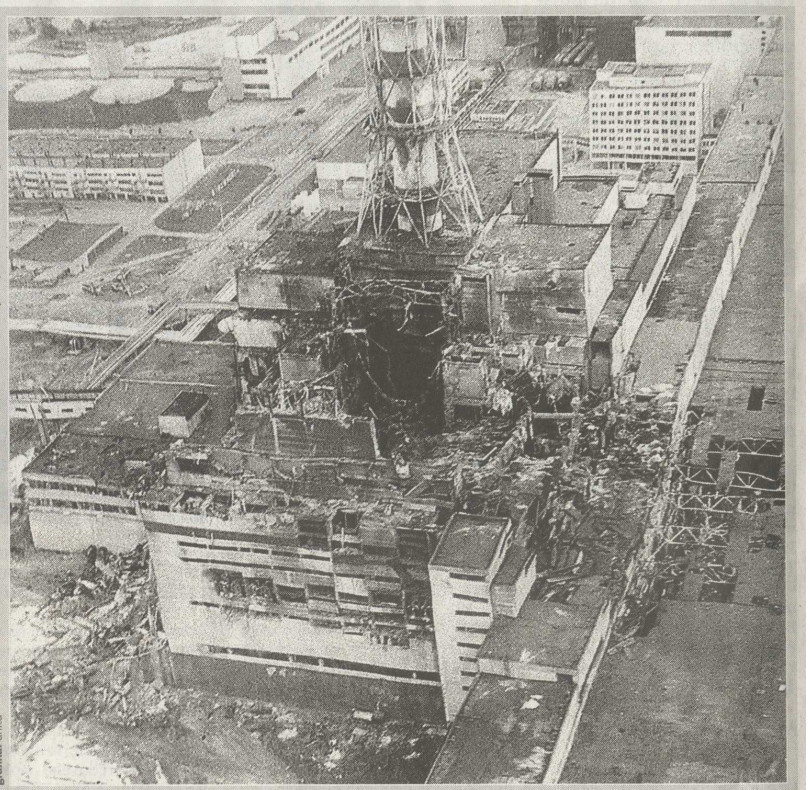

Archivní fotografie černobylské elektrárny pořízená několik dní po největší jaderné havárii na světě. 26. dubna 1986 zde explodoval jeden ze čtyř reaktorů (v popředí před komínem) *Foto: AP*

padesát let, měsíc po měsíci, dohromady 600 měsíců. To ještě netušili, na jakou záhadu narazí.

Podivný listopad

Nejvíc dětí se rodí v březnu, dubnu, květnu, pak porodnost klesá až na minimum v listopadu. Rok co rok. „Jasná závislost úspěšnosti početí na sluníčku," tvrdí Miroslav Peterka. Každý měsíc se také rodí více chlapců než dívek, průměrně o 342 více. Tedy 105 chlapců na sto dívek, v procentech 51,42 na 48,58.

Jenže zde narazili vědci na jednu podivnou výjimku: listopad 1986. Pouze v tomto měsíci se situace obrátila a narodilo se o 125 chlapců méně než dívek (49,35 % na 50,65 %). Jedinkrát za celých 50 let spadli chlapci pod hranici 50 procent.

Vědci začali pátrat proč. „V září, říjnu ani v prosinci jsme ty chybějící chlapce nenašli." Doktor Peterka si ověřil hned, zda nešlo o předčasné či zpožděné porody,

Počet dívek se přitom v listopadu 1986 oproti jiným listopadům nezměnil. Kam tedy zmizelo těch 467 nenarozených chlapců? „Ptali jsme se, nestalo se u nás něco před listopadem 1986? Nějaká katastrofa? Komín? Infekce?" Nikde nic.

„Jenom" tehdy, sedm měsíců před listopadem 1986, vybuchl Černobyl.

Teratologové začali pročítat zahraniční studie, které sledovaly zdravotní následky Černobylu. Věci do sebe začaly zapadat.

Zranitelní chlapci

Po Černobylu sledovaly s velkým strachem západní země výskyt nádorových onemocnění, počet potratů, úmrtí novorozenců a další možné projevy následků Černobylu.

V nejvíc zasažené Ukrajině a Bělorusku se už dnes ví a může se říct, že kromě přímých obětí (31 lidí) se úmrtnost v místech zasažených explozí zvýšila až třikrát. Tisíce dětí trpí anemií, leukemií a nemocemi štítné žlázy, přibylo vrozených vad.

Ale i ve vzdáleném Finsku a Norsku pozorovali vzestup počtu spontánních potratů, v Německu úmrtí novorozenců a zvýšený výskyt Downova syndromu. Mírný nárůst dětské leukemie hlásilo Švédsko, nemocí štítné žlázy přibylo u maďarských dětí.

Indikátorem zdraví populace a její reprodukce je poměr pohlaví novorozenců. V západní Evropě, Kanadě a USA, podíl narozených chlapců a dívek dosahuje stále 1,06 - rodí se v průměru 51,46 % chlapců a 48,54 % dívek.

Až na případy, kdy je životní prostředí zasaženo škodlivými látkami. Méně hochů se rodilo například po úniku jedovatých dioxinů v italském Sevesu, jemuž byli vystaveni rodiče budoucích potomků. Stejné poznatky mají vědci u rodičů, kteří oba kouří přes dvacet cigaret denně - rodí se jim více holčiček než chlapců.

I relativně malé množství radioaktivity, které dosud všichni odborníci prohlašovali za zdraví neškodné, zase tak neškodné není, když se projevuje ve ztrátě mužských plodů

Plod mužského pohlaví je, jak ukazují vědecké studie, mnohem zranitelnější než budoucí holčičky a citlivější zejména vůči škodlivinám všeho druhu. „Život chlapců častěji zanikne ještě před narozením," vysvětluje doktor Peterka. (Ale o potratu v prvních týdnech těhotenství se nemusí lékaři vůbec dozvědět, nezaznamená ho často ani matka.) Chlapci se také rodí dvakrát častěji s vrozenou vadou - ostatně také umírají v průměru o sedm let dříve než ženy.

Příliš mnoho náhod

V populaci zasažené mrakem z Černobylu byly pochopitelně i těhotné ženy. Chlapci, kteří se měli narodit v listopadu 1986, byli počati mezi 8. únorem a 10. březnem 1986. Jejich nitroděložní věk byl v době vrcholné radiace 57-87 dní. „V tomto stadiu je již pohlaví plodu určeno, obrácený poměr narozených chlapců a dívek jde na vrub potratům některých mužských plodů," vysvětluje „záhadu" Miroslav Peterka.

Ale proč zrovna třetí měsíc byl pro chlapce osudný? „Lámali jsme si hlavy, dokud jsme si nepřečetli studie japonských vědců z Nagasaki a Hirošimy. Zjistili, že právě třetí měsíc nitroděložního vývoje je pro plod kritický. V tu dobu putují nervové buňky do mozkové kůry a jsou velmi citlivé na poškození radiací.

Výsledky studie doktora Peterky a kolegů Renaty Peterkové a Zbyňka Likovského zveřejnil renomovaný časopis Reproductive Toxicology. Stejně jako jejich vysvětlení možné konkrétní příčiny zmizení chlapečků: jod.

„Můžeme spekulovat o příčině nárůstu potratů po Černobylu," přemýšlí Peterka, „ale kromě poškození vyvíjejícího se mozku plodů určitě může být jedním z dalších důvodů radionuklid jod 131. Jeho koncentrace v radioaktivním mraku byla po explozi velmi vysoká, a právě jod je odpovědný za nemoci štítné žlázy, které u těhotných matek zvyšují také riziko spontánního potratu. To lékaři dobře vědí. Proto je také absolutně vyloučeno použití radioaktivního jodu pro rentgenovou diagnostiku v těhotenství. Právě radiace mohla podle Peterky negativně ovlivnit výsledky těhotenství, která tehdy probíhala.

I nízké dávky

Downův syndrom vzniká při početí. Studie německých vědců došla v roce 1994 k závěru, že se v lednu 1987, tedy devět měsíců po Černobylu, narodil vyšší počet dětí s Downovým syndromem.

„To už se mnou zamávalo," říká doktor Peterka, vše nasvědčuje, že i poměrně nízké dávky mohou takto uškodit.

Jiný tým německých vědců teď zkoumá počet úmrtí novorozenců v Evropě. A také to sedí, děti počaté za Černobylu kolem porodu častěji umíraly.

„Zajímavé by bylo," dodává Miroslav Peterka, „kdyby se Rakušané a Němci podívali také na podíl pohlaví u novorozenců v listopadu 1986. Německý kolega, který sleduje úmrtí, už se ozval a podle mne už počítá."

K havárii jaderné elektrárny

Praha. — Jak už bylo oznámeno, provádějí v souvislosti s havárií v Černobylské jaderné elektrárně v SSSR kompetentní čs. orgány, technická pracoviště Čs. komise pro atomovou energii, Meteorologický ústav, technické služby čs. jaderných elektráren a další místa v jednotlivých krajích soustavné měření radioaktivity. Jejich poznatky z měření, které vyhodnocují ministerstvo zdravotnictví ČSR a ministerstvo zdravotnictví SSR, ukazují, že není ohroženo zdraví obyvatelstva a že proto není třeba přijímat zvláštní opatření na území ČSSR.

mf ČTVRTEK 1. V. 86 2

První zpráva o havárii v Černobylu. I ta směla vyjít až 1. května.

Pokud dojdou kolegové k podobným výsledkům, jaký bude závěr?

„Budeme vědět, že i relativně malé množství radioaktivity, které dosud všichni odborníci prohlašovali za zdraví neškodné, zase tak neškodné není, když se projevuje ve ztrátě mužských plodů," uzavírá Peterka.

Že je nutné co nejdřív informovat lidi o hrozícím nebezpečí, to už snad dnes víme.

Co přinesl radioaktivní mrak 30. dubna 1986

EVA BOBŮRKOVÁ

Text č. 2

Reaktor jaderné elektrárny u Černobylu vybuchl 26. dubna 1986. 30. dubna donesl vítr radioaktivní mrak i nad území České republiky. Vítr vanul hlavně přes Moravu a střed republiky. Ke všemu na několika místech v noci z 30. dubna na 1. května pršelo.

Ve Švédsku zvonili na poplach již 28. dubna, kdy přístroje u tamní jaderné elektrárny hlásily zvýšenou radiaci. Rakušané ihned vydávají instrukce. Svět je na nohou. Prvního května zakazují západní státy dovoz našich potravin, vzápětí i vstup našich kamionů kontaminovaných jaderným prachem na své území.

A co se občané dozvěděli u nás?

Až prvního května malá oficiální zpráva v novinách, že se vlastně nic neděje. „Tvrdili nám: Zachovejte klid, důvěřujte nám a omývejte ovoce a zeleninu," vzpomíná vedoucí oddělení teratologie Miroslav Peterka z Ústavu experimentální medicíny AV ČR. „A já zrovna to léto snědl tolik hub!"

Radioaktivní mrak

30. dubna dosahovaly na území České republiky hodnoty radioaktivity ve vzduchu úrovně přibližně 257 becquerelů na metr krychlový. Radioaktivní mrak obsahoval většinou telurium, jod, rutenium, cezium. Další dva menší radioaktivní mraky naměřily hygienické stanice na našem území 4. května (38 Bq/m^3) a 8. května (7 Bq/m^3). Tyto tři vlny naměřily monitorovací stanice v Praze, Českých Budějovicích a v Moravském Krumlově.

Kontaminace území republiky radionuklidy z Černobylu se projevila i vzrůstem radioaktivity v lidském těle. Měření radioaktivity lidského těla však začalo až 4. května, v době, kdy vrcholila druhá, již podstatně menší vlna radioaktivity. Průměrná hodnota celotělové radiace byla okolo 4000 becquerelů za vteřinu (Bq/s). Radioaktivita od 30. dubna do 3. května byla odhadnuta zhruba na hodnotu 9000 Bq/s.

A k tomu 30. dubna a 1. května v některých částech České republiky pršelo - zde byla radioaktivita několikanásobně zvýšená. Hygienické stanice tehdy měřily rutenium, jod, cezium, telur... Prvního května v 7.00 na jednom místě, kde pršelo, napadalo 80 370 becquerelů na metr čtvereční. Na stejném místě 2. května, za sucha - 539 Bq/m^2.

„Právě v lokalitách, kde tehdy pršelo, například na Šumpersku, nalézají myslivci dodnes v lesní zvěři vysoké hodnoty radioaktivních prvků. V roce 1994 naměřili v okrese Klatovy dosud nejvyšší hodnotu - až 49 000 becquerelů - v mase divočáků," čte Miroslav Peterka v článku Lovná zvěř a radioaktivita, který vyšel v časopise Myslivost 8/2000. Příčiny kontaminace masa spárkaté zvěře vidí autoři článku Ctibor Babička a Jiří Sedláček jednoznačně: „Černobylský původ radionuklidů." A autoři dále upozorňují: „Zvěřina, ale také houby a lesní plody v oblastech nejvíce postižených radioaktivním spadem stále mohou obsahovat vyšší měrné aktivity cezia 137." Poločas rozpadu jodu je 8 dní, rutenia 103 jeden rok, teluru tři dny, cezia-134 dva roky, ale cezia 137 asi 30 let. Proto se stále nachází v půdě, zvěři a lesních plodech právě cezium 137.

Příloha č. 14

Textový komplex věnovaný problematice kmenových buněk

Příloha č. 14, text č. 1 a, b (Kmenové buňky: u myší propadly, lidem svědčí)

Mladá fronta Dnes, 17. 4. 2004, C/7 (Věda) – přetah na C/8

Text č. 1a

Kmenové buňky: u myší propadly, lidem svědčí

EVA BOBŮRKOVÁ

Při pokusu na myších se transplantované kmenové buňky z kostní dřeně nezměnily v buňky srdce. Lidem pomáhají! tvrdí lékaři.

Dva vědecké týmy ověřovaly na myších, jak funguje léčba srdce pomocí kmenových buněk kostní dřeně. A pokusy dopadly špatně. Podle časopisu Nature kmenové buňky, implantované do infarktem poškozeného srdce myší, se proti očekávání nepřeměnily v srdeční buňky. I přesto se činnost nemocného srdce zlepšila.

První stovky pacientů ve světě - z toho první desítky i u nás - podstoupily terapii, která by mohla znamenat převrat v medicíně. Lékaři jim po těžkém infarktu či poranění míchy implantovali kmenové buňky z jejich vlastní kostní dřeně. Mnohé předchozí pokusy na zvířatech ukázaly, že dosud nezralé kmenové buňky putují na místo poškození a zde se mění v buňky nemocné tkáně - srdeční, nervové či jiné. Opravují tak poškozenou tkáň nebo podporují její obnovu. Poslední výzkumy na myších však tyto výsledky nepotvrdily.

Znamená to návrat od lidí zpět k myším, z nemocnic zpět do vědeckých laboratoří?

Kam putují buňky?

Leora Balsamová spolu s Robertem Robbinsem ze Stanfordovy univerzity při svých pokusech vpravili kmenové buňky kostní dřeně do srdečního svalu 23 myší, u kterých předtím vyvolali srdeční infarkt. Vědci kmenové buňky také označili zeleným fluorescenčním proteinem, aby mohli snadno poznat, co se s nimi v myších organismech děje. Krvetvorné buňky se skutečně v srdci „zabydlely", ale nepřeměnily se podle očekávání v srdeční. Po třiceti dnech už dokonce ze srdce zmizely.

Výzkumná skupina Lorena Fielda z lékařské fakulty v americké Indianapolis potvrdila totéž. I v tomto případě sledovali vědci označené kmenové buňky - tentokrát s jedním pozměněným genem. Ani ony se nezměnily poté, co je vědci injekcí vpravili přímo do srdce, v požadovaný typ buněk.

Přestože implantované buňky myši nezachránily a některé umíraly stejně jako myši z neléčené skupiny, několika přesto srdeční sval lépe fungoval. Ukázalo se, že se kmenové buňky nemění ve svalovou srdeční tkáň, ale vytvářejí nové cévy, které umožňují lepší prokrvení a funkci tohoto orgánu. Tímto způsobem tedy mohou i dospělé kmenové buňky znamenat přínos v léčbě poškozeného srdce, komentuje výsledky experimentů Nature, ale výzkum bude trvat patrně déle, než jsme mysleli.

Není pokus jako pokus

První pacient v České republice dostal kmenové buňky z vlastní kostní dřeně v červenci loňského roku ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze, na II. interní klinice, kterou vede profesor Michael Aschermann. Od té doby lékaři v rámci klinické studie implantovali kmenové buňky v Praze ještě šesti pacientům s těžkým infarktem a dalších nejméně deset pacientů podstoupilo stejnou terapii ve Fakultní nemocnici v Brně a v brněnské Fakultní nemocnici svaté Anny.

„Víme, že jsme se pustili na nejisté pole, ale víme také jistě, že naši první pacienti si vedou velmi dobře," říká o dosavadních výsledcích terapie přednosta II. interní kliniky Michael Aschermann. „Nevíme proč, v tuto chvíli nemůžeme všechno přičítat buňkám, ale je tomu tak. I poslední vyšetření u prvních pacientů ukazují, že se funkce srdečního svalu zlepšila."

Profesor Aschermann dodává, že z důvodů naprosté bezpečnosti zatím podávají lékaři buňky kostní dřeně bez jakýchkoliv úprav. Ze stejných důvodů je nelze zatím ani nijak označovat, a tudíž ani přímo sledovat. Sám však zrovna nedávno odeslal do odborného tisku článek s pozvednutým ukazovákem: „Musíme být nesmírně opatrní a realističtí. Není vůbec jisté, že výsledky budou jednoznačně pozitivní a že to bude fungovat." Nicméně poslední zprávy z Nature přednostovi Aschermannovi vrásky nedělají. Připomíná, že za poslední rok bylo v odborných časopisech článků o kmenových buňkách desítky, a rozhodně více než polovina z nich má výsledky kladné.

Pokračování na straně C8

Lidem svědčí, myším ne

Text č. 1b

Kmenové buňky pomáhají při léčbě těžkých infarktů

Pokračování ze strany C7

Existuje mnoho typů kmenových buněk a jen jeden z nich vstříkli američtí vědci do srdečního svalu myším - odlišný, než jaký používají čeští lékaři. Jiný typ buněk, jiný organismus - a výsledky mohou být zcela rozdílné," dodává Aschermann. Připomíná jiný pokus, při němž se zase v srdeční buňky přetvořilo 68 procent kmenových buněk. Sto procent to nebylo mj. proto, že do srdce myší s jeho vysokou frekvencí je těžké buňky vůbec na správné místo vpravit.

„Rozporuplné výsledky budou v medicíně a vědě vždy existovat," dodává i biolog Josef Fulka jr. z Centra buněčné terapie a tkáňových náhrad. „Zná to každý, kdo po sobě chtěl opakovat již publikovaný pokus." Fulka připomíná velkou citlivost biologického materiálu, rozdílné podmínky různých pracovišť. Chování kmenových buněk vždy ovlivňuje jejich původ, orgán, do něhož jsou přenášeny i manipulace před přenosem.

Kmenové buňky opravářem nemocného srdce? FOTO: PROFI MEDIA CZ/CORBIS

Člověk není myš

Vždy existují i rozdíly mezi živočišnými druhy, zde mezi myší a člověkem, shodují se Fulka s Aschermannem. „Nicméně nedávno zveřejněné studie v časopise Lancet naznačují určité problémy i u lidí," připomíná Josef Fulka jr. U některých pacientů došlo ke zlepšení, u dalších se vyskytly určité komplikace, a tak byla studie pozastavena.

U nás však - v Evropě už jen v Německu a Nizozemsku - již probíhají klinické studie. Jedna v Praze, druhá v Brně. Podání kmenových buněk kostní dřeně totiž lékaři považují za jednoznačně bezpečnou terapii bez vedlejších účinků či zdravotních rizik. Transplantace kostní dřeně je totiž postup již desítky let používaný a ověřený při léčbě nádorů.

Kardiologové z Všeobecné fakultní nemocnice spolu s nemocnicí naVinohradech hodlají v první fázi podat kmenové buňky dvaceti pacientům s těžkým poškozením srdce - a zároveň sledovat stejný počet pacientů v kontrolní skupině. „Pak teprve můžeme vyhodnotit výsledky a říci, zda pokračovat dál," dodává Aschermann. Pro srovnání - v německém Düsseldorfu již skončili studii na 60 pacientech a po půl roce vycházejí výsledky jednoznačně příznivě.

„Proč přestat na základě jednoho článku," namítá profesor Aschermann, „když víme, že nemůžeme uškodit a humánní výzkum zatím ukazuje, že to funguje?"

A proto nepovažuje za nepříznivou ani zprávu z Nature. „Mechanismů, které kmenové buňky nastartují, je podle všeho více - vytvářejí v srdci nové cévy, podporují lepší prokrvení svalu, patrně také nabudí srdeční tkáň k produkci látek, které pomáhají její obnově.

Mechanismů, které kmenové buňky nastartují, je podle všeho více - vytvářejí v srdci nové cévy, podporují lepší prokrvení svalu, patrně i nabudí srdeční tkáň k vlastní obnově

Zastavit? Zpomalit?

V Nature však čteme: Rozpory, které provázejí užití kmenových buněk ve výzkumu, znamenají, že nemohou být používány v klinických studiích, přinejmenším v nejbližší době. „Určitě to jako neúspěch nevidím," namítá však Josef Fulka jr.. Dodává, že se jistě brzy objeví další studie, které přinesou zase zcela protichůdné výsledky. (A nejnovější Science už zase ukazuje snímky infarktem poškozeného - a buněčnou terapií zaceleného prasečího srdce.) Práce z Nature a Lancetu podle něj však určitě zpomalí provádění klinických studií. Povedou i k větší opatrnosti - přesto, že se stav řady pacientů po transplantaci buněk zlepšil. „Je třeba dělat další pokusy na zvířatech, třeba na člověku podobnějším praseti," soudí Fulka. Publikované výsledky však podle něj naznačují větší perspektivu embryonálních kmenových buněk a terapeutického přenosu jader.

„Jsou zcela jistě nadějnější," připouští i kardiolog Aschermann. Odhaduje však, že použití u člověka potrvá jistě nejméně deset let. Obavy plynou zejména z rizika nádorů. Sklony nezralých embryonálních buněk k nekontrolovanému bujení se již projevily u zvířecích pokusů.

Vědci však již tuší, co s tím. „Pomoci mohou sebevražedné geny," tvrdí Fulka. Buňka s tzv. sebevražedným genem je citlivá k určité látce. Je třeba ustavit populace kmenových buněk, do kterých vědci tento gen stabilně vnesli. Začaly-li by se přenesené embryonální buňky nekontrolovatelně dělit, podala by se pacientovi příslušná látka a buňky se sebevražedným genem by to zničilo. „Jednoduché to není, je nutné udělat ještě mnoho pokusů na modelových zvířatech. Ty nám ukážou nejvhodnější postup," dodává Fulka.

Příloha č. 14, text č. 2 (Darovat, či si uschovat pupečníkovou krev?)

Mladá fronta Dnes, 17. 4. 2004, C/8 (Věda)

Text č. 2

Darovat, či si uschovat pupečníkovou krev?

PAVEL CALDA

Kmenové buňky lze získat z kostní dřeně, embryí a také pupečníkové krve. Nyní u nás nově přichází (ve světě již asi 10 let) možnost komerčního využití kmenových buněk pupečníkové krve k výhradně vlastnímu (neanonymnímu) použití.

Dosud v ČR fungovalo jen anonymní dárcovství. Bylo a je úspěšné. Při něm jsou kmenové buňky zařazeny do celosvětového registru, v případě potřeby je v něm vyhledán vhodný dárce. Nevýhodou je, že darované buňky nejsou vždy zcela shodné s buňkami příjemce, léčba tak nemusí být stoprocentně úspěšná. Dárcovství je bezplatné, žena není honorována, ale ani příjemce nemusí za léčbu platit.

Jako šperky v schránce

Neanonymní dárcovství znamená uskladnění vlastních buněk v „bance", podobně jako šperků v bezpečnostní schránce. Použití je možné jen a jen pro naši vlastní potřebu. Za to také zaplatíme kolem 40 tisíc korun. Uskladněné buňky jsou naším majetkem.

Rodička se tedy může rozhodnout: darovat pupečníkovou krev, či ji nechat uskladnit pro vlastní potřebu.

Pokud pupečníkovou krev daruje a bude-li v budoucnu ona, její příbuzní či dítě potřebovat kmenové buňky, bude se dárce hledat v celosvětovém registru.

Rozhodne-li se rodička uskladnit vlastní pupečníkovou krev, pak v případě, že její dítě či nejbližší příbuzní onemocní v budoucnu chorobou, léčitelnou právě kmenovými buňkami, ji budou mít k dispozici. Výhodou je naprostá shodnost buněk dárce a příjemce. Nevýhodou jejich malý počet.

Dosud však není jasné, k čemu jsou tyto buňky dobré a jaké nemoci lze jimi léčit. Je to jakási „pojistka na budoucnost", loterie či „letenka na měsíc". Hypotetickou možnost užitečnosti těchto buněk někdy v budoucnu nelze vyloučit - stejně tak nejde vyloučit, že budou i jiné metody léčby, které dosud neznáme.

Platba jistá, použití možné

Nevýhodou je, že cca 40 tisíc musíme zaplatit už nyní. Druhým aspektem je volba „banky". Jde o společnosti s ručením omezeným - je třeba zvážit záruky, že firma bude existovat ještě za 20-30 let, v době, kdy očekáváme, že by buňky mohly být použity.

V neposlední řadě nutno zmínit pravděpodobnost, s jakou jedinec onemocní právě chorobou, která bude kmenovými buňkami léčitelná: je malá. Banky udávají, že pravděpodobnost využití do 24 let věku dítěte je 1:2700, a že někdo z rodinných příslušníků využije tento materiál, je 1:1400. Většina, možná i 99 % „soukromě" uskladněných buněk, nebude nejspíš nikdy využita. Ale možná i za ten dobrý pocit stojí utratit 40 tisíc.

Odběry buněk pro vlastní potřebu mohou vést ke snížení počtu dárců pupečníkové krve, což je pochopitelně také nežádoucí, protože stále bude dost lidí, kteří se této loterie nebudou moci zúčastnit. Zajímavou možnost vidím v kombinaci obojího: nekomerční veřejné banky anonymních dárců by mohly umožnit zpětné získání vlastního darovaného materiálu, pokud by došlo k onemocnění dárce.

Mohu potvrdit, že zájem o koupi „naděje" ve formě úschovy buněk vlastní pupečníkové krve je značný. Tak jak úspěšně fungují loterie a různé „obchody s nadějemi", bude zřejmě úspěšně prosperovat i loterie s buňkami pupečníkové krve.

Doc. MUDr. Pavel Calda, CSc., pracuje na Gynekologicko-porodnické klinice 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy

Příloha č. 14, text č. 1a, b: (Kmenové buňky: u myší propadly, lidem svědčí) a jeho dokončení (Lidem svědčí, myším ne)
Text referuje o stavu výzkumu a jeho klinické aplikace. Základní sdělný cíl je informovat. Přístup je komplexní, časté jsou parafráze či citace odborníků a odkazy. Součástí jsou popisné a výkladové úseky. Celý text je maximálně objektivizovaný.

Příloha č. 14, text č. 2: (Darovat, či si uschovat pupečníkovou krev?)
Text navazuje tematicky na předchozí komunikát, má charakter analytický, bez závěru, čili neúvahový. Cílem autora (lékaře) je zvážit všechny aspekty zacházení s pupečníkovou krví, nevyvozuje ovšem přímé závěry. Názor se projevuje implicitně v posledních dvou odstavcích. Stanovisko není přítomno, je ponecháno na recipientovi.

Oba texty tvoří explicitně nepersvazivní tematický komplex, jehož cílem není otevřeně přesvědčovat, nýbrž poskytnout fakta pro vlastní rozhodnutí. Nicméně je přítomen výše zmíněný implicitní postoj k problematice v objektivizované linii, jímž do textu proniká persvaze.

Tematický diskurz
Texty jsou součástí tematického diskurzu, v rámci kterého v rozmezí 1. 11. 2003 – 30. 4. 2004 bylo zveřejněno 35 sdělení zpravodajského a publicistického charakteru. Tematický diskurz kmenových buněk je součástí širšího diskurzu klonování.
(Zdroj informací: databáze NEWTON IT, vyhledáno na základě přítomnosti klíčových slov kmenové, buňky.)

Příloha č. 15

(Gladiátoři byli obézní vegetariáni - publicistický text informativně-edukativní s funkcí zábavní)

Mladá fronta Dnes, 17. 4. 2004, C/7 (Věda)

Funkce textu: informativní, zábavní, edukativní.
Cíl: přinést zajímavost – dominantní je překvapivé sdělení o odlišnosti života gladiátorů, stejnou hodnotu má vztažení k dnešku. Naopak základním smyslem není věcná informace o výzkumu (archeologů, antropologů) a jeho výsledcích.
Grafika: podstatnou část materiálu tvoří fotografie s nekohezním informativním textem.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Úvodní odstavec a titulek neodpovídají zcela tematickému rozsahu textu, naznačují pouze jeho část – způsob obživy gladiátorů a práci archeologů.
2. odstavec přináší informace o místě výzkumu – autorská linie, 3. odstavec informace o povaze stravy vyvozené z testu kostí – citace.
Bezprostředně navazuje po mezititulku »„Žrouti ječmene“« 4. odstavec, v němž je skutečnost doložena v odkazu na dobové prameny – citace. 5. odstavec obsahuje v autorské linii interpretativní označení gladiátorů jako obézních lidí, následuje parafráze relativizující tvrzení. Odstavce 6–8 přinášejí v podobě parafrází údaje o užité výzkumné metodě, včetně interpretace výsledků analýz, důvodech, proč byli gladiátoři otylí, a další podpůrné důkazy.
9. odstavec kontextualizuje v autorské linii téma se současností, úsek není příliš koherentní.
Úsek »Účinná léčba« navazuje na předchozí část, tematizuje problematiku zdravotního stavu gladiátorů. Odstavec 10 v parafrázi informuje o možnosti zjistit z kosterních pozůstatků zranění, obsahuje nekoherentní citaci, která zmiňuje vysokou hustotu kostí gladiátorů.
Odstavce 11–13 představují výkladový úsek o zraněních a léčbě v režimu parafrází (11.–12. odstavec) a citace (13. odstavec).
Úsek »Gladiátor jako zboží« je psán v autorské linii, odstavce 14–15 navazují na předchozí část, tematizují skutečnost, že gladiátoři byli zbožím, z čehož vyplývala péče o ně.
16. odstavec označuje hry jako zábavní průmysl, 17 –18. odstavec následně zmiňuje osudy gladiátorů.
Úsek »„Schumacherové antiky“« tematizuje v odstavcích 19 (výchozí citace), 23, 24 (autorská linie) vnímání gladiátorů společností. Vložena jsou témata: dobové společenské postavení gladiátorů v autorské linii, odstavec 20; pozitivní vnímání zápasů veřejností v autorské linii, současně citován Seneca (odmítnutí), odstavec 21; smíření versus nesmíření se s osudem ze strany samotných gladiátorů v autorské linii, odstavec 22. Úsek i celý text je nepříliš koherentně ukončen konstatováním o fascinaci gladiátorskými hrami v současnosti a řečnickou otázkou „Že by stále platilo… chléb a hry…?“ ve 25. odstavci.

Užité slohové postupy v autorské linii, citacích a parafrázích:
dominantní úlohu má slohový postup výkladový, vč. využití logických postupů (indukce – mj. vyvození tezí o způsobu stravování z kosterních pozůstatků, totéž o dobré zdravotní péči; deduktivní vyvození příčin dobré zdravotní péče z hodnoty gladiátora aj.);
logický je význam užití informačního slohového postupu (obsáhleji mj. 2., 4. odstavec aj.), zařazen je popisný slohový postup (např. osudy gladiátorů v 18. odstavci aj.).
Pozn.:
Text obsahuje příznakové prostředky, např. „vegetariáni“, „žrouti ječmene“, „drahá investice“ aj. Je postaven na kombinaci citací, parafrází a autorských úseků (rešeršovaných, ale také převzatých od citovaných, parafrázovaných autorit, zřetelné např. v místech, kde autorská linie s citací a parafrází vytváří ucelenou výpovědní strukturu). Přítomny jsou nekoherence (viz výše). Užívání strukturovaných souvětí, termínů proniká z odborné oblasti.

Gladiátoři byli obézní vegetariáni

Soudí tak rakouští archeologové, kteří zkoumají kosterní pozůstatky antických zápasníků v Efesu

PAVEL POŠUSTA

Římští gladiátoři byli zřejmě vegetariáni hodně nad váhu, nikoli pružní štíhlí svalovci, jaké si představujeme díky hrdinům hollywoodských filmů. Tento netradiční pohled na gladiátory potvrzuje probíhající výzkum rakouských vědců, kteří zkoumají kosterní pozůstatky antických zápasníků na území dnešního Turecka.

Rakouští antropologové analyzovali kostry několika desítek gladiátorů, které našli na pohřebišti u někdejšího amfiteátru v Efesu, jihovýchodně od dnešního tureckého města Izmiru. Antický Efesos nebyl ledajakým městem, byl dokonce (od roku 129 před naším letopočtem) metropolí římské provincie Asie. Efesos byl v dobách, kdy krvavé zápasy gladiátorů zažívaly největší rozkvět, jedním z nejbohatších měst impéria a v jeho amfiteátru mohlo sledovat boje gladiátorů až 25 000 diváků. A zdejší gladiátorský hřbitov je ve světě jedinečný, i když kostry jsou jen málokdy kompletní. Většina ostatků pochází z 2. a 3. století našeho letopočtu.

„Testy kostí z pozůstatků zhruba sedmdesáti gladiátorů pohřbených v Efesu ukazují, že tito muži se živili zejména kaší z ječmene, luštěninami a sušeným ovocem," říká Karl Grossschmidt, který se podílel na studii Rakouského archeologického institutu.

Gladiátorské hry

- První římské gladiátorské hry jsou doložené z roku 264 př. n. l., zakázány byly až v roce 326 císařem Konstantinem Velikým a úplně zrušeny na začátku 5. století
- Podle způsobu boje a výzbroje se gladiátoři (z latinského gladius, meč) dělili na řadu skupin (tzv. retiarii například bojovali se sítí a trojzubcem, Thrákové bojovali v přilbě s hledím, malým štítem a zahnutou šavlí, bestiarii zase zápasili s divokými šelmami
- Dokonce byla představeni námořních bitev, naumachie, kterých se zúčastnily tisíce gladiátorů. Například císař Traianus zorganizoval v roce 107 největší hry, které trvaly 123 dní a jichž se zúčastnilo asi deset tisíc gladiátorů.
- Nebylo výjimkou, že bojovaly i ženy

Osudy gladiátorů fascinují i po dvou tisíciletích. Snímek z amerického velkofilmu Gladiátor s Russellem Crowem v hlavní roli. foto: Profimedia.cz/corbis

„Žrouti ječmene“

„Tato strava, která je ostatně zmiňována v dřívějších pramenech (například gladiátorům se posměšně říkalo žrouti ječmene), je dosti jednotvárná, zároveň však zápasníkům dodávala sílu, přestože po ní značně tloustli,“ dodává Grossschmidt, který pracuje ve vídeňském Ústavu histologie a embryologie.

Z našeho dnešního pohledu bychom nazvali gladiátory obézními, i když rakouští vědci uvádějí, že ze zlomků kostí a po takové době je takřka nemožné určit spolehlivě váhu těchto bojovníků.

Rakouští vědci se zejména spolehli na metodu známou jako elementární mikroanalýza, která umožňuje určit, čím se člověk za svého života živil. Podle Grossschmidta vyvážená strava z masa a zeleniny zanechává v kostních buňkách přibližně stejné množství zinku a stroncia, zatímco převažující vegetariánská strava se projeví výrazně vyšší úrovní stroncia a nízkým podílem zinku. A u efeských gladiátorů se potvrdila právě vegetariánská strava.

Z toho Grossschmidt usuzuje, že gladiátoři se chtěli touto stravou chránit v boji, neboť vrstva tuku je alespoň částečně mohla uchránit před zraněními nervů a žil. Tuk se tak pro ně stával sice malou, ale přece jen dodatečnou ochranou, neboť gladiátoři mnohdy vstupovali do arény jen s minimální výzbrojí.

Tuto tezi, jak konstatoval Grossschmidt, podporuje i zjištění, že před vlastním zápasem gladiátoři nabírali na váze, i když tomu protiřečí normální účinky každodenního intenzivního výcviku, kdy by tito antičtí zápasníci měli - stejně jako dnešní vrcholoví sportovci - po tréninku spíš hubnout.

Stěží si však z toho můžeme dovozovat, že gladiátoři byli něco jako dnešní zápasníci sumo.

Učinná léčba

Fabian Kanz, analytický chemik z vídeňské univerzity, uvedl, že kostní testy mohou dále osvětlit, jak kdysi gladiátoři žili i jaká zranění v boji utržili. „Jejich hustota kostí byla vyšší, než je obvyklá, stejně jako je tomu u moderních atletů,“ poznamenal.

Rakouští vědci, kteří zkoumají nálezy v Efesu již řadu let, také velmi zevrubně analyzovali různá zranění gladiátorů. Zjistili, že mnohá zranění utržená v aréně byla velmi těžká a smrtelná, jiná naopak svědčila o tom, že gladiátoři byli úspěšně léčeni.

Potvrzují to i nálezy dokonale srostlých zlomenin různých kostí, že dokážou zapůsobit i na dnešní lékaře.

„Je to doklad toho, že zápasníkům, kteří byli zraněni, věnovali lékaři značnou pozornost,“ konstatoval profesor Fritz Krinzinger z Rakouského archeologického institutu.

Gladiátoři byli Schumachery antického světa. Ocitali se v nebezpečí pokaždé, když vešli do arény, a pro sport byli připraveni dát v sázku svůj život.

Gladiátor jako zboží

Pro majitele gladiátorské školy, ať to byl soukromník či zejména později císařský úředník, byl gladiátor především ceněným zbožím, nehledě na to, zda to byl otrok, válečný zajatec či těžký zločinec, nebo dokonce svobodný dobrovolník, jehož do arény přilákaly peníze či touha po dobrodružství.

Nejlepší zápasníci byli prodáváni za patnáctinásobek ročního platu římského legionáře, a proto organizátoři her si svou drahou investici chtěli ochránit - tedy proto ten početný dav lidí, který se o gladiátory staral: lékaři, maséři, cvičitelé, zbrojíři a kováři, kuchaři, sluhové, ale i hrobníci a žalářníci.

Byl to dokonalý průmysl zábavy včetně sponzorů, reklamních akcí na krvavou podívanou i prodeje suvenýrů. Lidé věřili, že ještě teplá krev zabitého gladiátora léčí epilepsii.

Epitafy nalezené na hřbitově v Efesu odhalují, že většina gladiátorů zemřela v prvním roce jejich kariéry a každý druhý, který byl v aréně poražen, byl odsouzen publikem k smrti. Muži, kteří byli do boje vysláni s mečem, většinou neprošli žádným předchozím výcvikem a první střet pro ně vlastně znamenal rozsudek smrti.

Byli však i takoví, kteří se dožili dalšího dne i dalších bojů. Někteří profesionální zápasníci, jak uvádějí jejich náhrobní nápisy, zaznamenali až 150 vítězství. Jeden jedenadvacetiletý se zase na své zápasy připravoval čtyři roky a zahynul při pátém souboji. Jiný, třicetiletý, bojoval celkem 34krát a zaznamenal 21 vítězství a čtyřikrát byl z arény vyveden sluhy „branou přežití“, tedy poté, co prohrál, byl čtyřikrát omilostněn diváky. Někteří se dožili i velmi vysokého věku, nejstarší gladiátor z Efesu zemřel ve věku 99 let, dávno poté, co dostal svobodu a byl penzionován.

„Schumacherové antiky“

„Pokud byli gladiátoři dobří, stávali se z nich hrdinové,“ citoval před časem britský list The Times profesora Fritze Krinzingera, šéfa efeského týmu. „Byli to Schumacherové antického světa. Byli v nebezpečí pokaždé, když vešli do arény, a byli připraveni dát v sázku svůj život pro sport.“

Přitom společně s herci, předčasně propuštěnými vojáky, zloději a prostitutkami náleželi gladiátoři v římské společnosti k takzvaným inhonesti, bezectným. Byli lidmi druhé kategorie.

Jen málokdy zazněly hlasy proti této krvavé lidové zábavě. Výjimkou byl Seneca Mladší, který v 1. století pobouřeně napsal: „Člověk, který byl kdysi lidem posvátný, je nyní zabíjen pro zábavu a kvůli hře...“

A co sami gladiátoři? Někteří z nich volili raději smrt sebevraždou, jiní zase bojovali v aréně „bez nenávisti“, a tudíž se nechali zabít. Byli i ti, co se vzepřeli, jak ukazuje i známý příběh o Spartakovi, který v letech 73 až 71 před n. l. naučil Římany strachu ze vzbouřených povstalců. 6000 z nich skončilo na kříži podél Via Appia mezi Capuou a Římem jako varování těm, co by se odvážili postavit zavedeným pořádkům.

Zároveň však gladiátoři zosobňovali mýtus, slávu, sílu i erotiku. Ve všech vrstvách římské společnosti až po ty nejvyšší se hovořilo s respektem o jejich mimořádné statečnosti a pohrdání smrtí. To byly pravé římské ideály. „Zemřít jako gladiátor“ znělo římským uším jako nejvyšší pochvala. Dokonce i děti si je idealizovaly, jak ukázal jeden obrázek gladiátora v Efesu namalovaný neumělou dětskou rukou. Mladé ženy omdlévaly při pomyšlení na jejich chrabrost: ostatně mnozí z nich, jako například jakýsi Crescens, byli známí jako „noční utěšovatelé dívek“.

Snad i proto císař Augustus rozhodl, aby ženy sledovaly hry z těch nejvzdálenějších (nejvýše položených) míst amfiteátrů, aby tak možná uklidnil jejich nervózní manžele.

Gladiátorské hry ostatně fascinují lidi dodneška. Že by stále platilo pověstné „panem et circense“, chléb a hry, jímž se řídili římští vládci ve své kontrole mas?

Příloha č. 16

Příloha č. 16, text č. 1 (Objev: tabletka na kocovinu – popularizace, zajímavost s nádechem senzace)

Mladá fronta Dnes, 6. 5. 2004, A/3 (Z domova)

Objev: tabletka na kocovinu

Po pivu rychleji za volant? Na to zapomeňte! varují vědci

Praha - Konec těžkých rán opilců! vábí společnost PharmaTrade flamendry na tabletku proti kocovině. Včera ji pod názvem Anti Ethanol 07 uvedla na trh.

„Duchovním otcem" tabletky je šéf katedry farmaceutické botaniky a ekologie Farmaceutické fakulty Univerzity Karlovy Luděk Jahodář. Ten s dalšími experty navrhl složení přípravku, které je směsí čtyř rostlin. Tabletka obsahuje látky z vinné révy, smutně, datlovníku a čekanky. Ty podle vědců urychlují aktivitu jaterních enzymů, jež se podílejí na odbourávání alkoholu, a navíc chrání játra před jeho negativními účinky.

„Na rozdíl od jiných preparátů, které jen tlumí projevy, jako je bolest hlavy, nevolnost či únava, jim tenhle předchází," tvrdí další z členů Jahodářova týmu Jan Kulich.

Přípravek bude k mání v lékárnách, výrobce doporučuje jednu tabletku půl hodiny před flámem a druhou pak v jeho průběhu.

Vědci však varují: rozhodně to nefunguje tak, že když si dá člověk tabletu, může pak dřív za volant. „I kdyby to takový efekt mělo, tak vám to neřeknu," řekl Kulich. Mnozí by pak totiž mohli účinek alkoholu zlehčovat. „Organismus každého člověka reaguje zcela individuálně. Tohle je prostě jen pilulka pro pohodová rána," dodal. A doplnil ještě zprávu pro lidi, kteří by kvůli tabletce neradi přišli o „příjemné opojení": to prý zůstává.

S PRÁŠKEM NA FLÁM. **Tým profesora Luďka Jahodáře vynalezl prášky, které pomohou vstřebat alkohol v těle. Výrobce radí vzít tabletku před a během pití.** FOTO: MAFA - NGUYEN PHUONG THAO

Není pilulka, jež dělá pití příjemnějším, klackem pod nohy expertům, kteří bojují proti vysoké konzumaci alkoholu v Česku? „Samozřejmě nebudu lidem přát, aby měli co nejtěžší kocovinu," říká Karel Nešpor, odborník na alkoholové závislosti. „A přírodní produkt je lepší než vyprošťovací preparáty, jež mohou poškodit žaludek," řekl. K účinku tabletky je zatím skeptický. „Neznám žádné důkazy, že by nějaký preparát rychleji odbourával alkohol," dodal. Přípravek zatím není zaregistrován jako lék, ale pouze jako potravinový doplněk. Klinické testy, jež mají účinek statisticky prokázat, teprve začínají.

MARTINA RIEBAUEROVÁ

Funkce textu: informativní, zábavní.
Cíl: informovat o zajímavém produktu, ovšem obsahem sdělení je i pochybnost nad účinky preparátu (opozitní názor K. Nešpor), téma je senzační, fičrová zpráva.
Způsob zpracování tématu: z charakteru tématu vychází způsob volnějšího zpracování, které nedodržuje z normy zpravodajství vyplývající požadavek na nepříznakovost jazykových prostředků – už sám titulek a první odstavec jsou pojaty jako senzační sdělení. Přítomno je příznakové lexikum, zejména metafory, např. duchovní otec,[3] klacek pod nohy expertům, bojovat proti vysoké konzumaci (klišé) aj. Většina textu je však věcná, objektivizovaná přímými citacemi a parafrázemi; přítomen je opozitní názor, zpochybnění (viz výše).
Užité slohové postupy: informační, popisný, náznak výkladového.

[3] Autorka v textu označuje spojení uvozovkami, jde pravděpodobně o důsledek jeho vnímání jako značně příznakového, byť ve své podstatě má stejnou charakteristiku jako např. spojení „klacek pod nohy". Užití uvozovek v případě „příjemné opojení" je zvoleno, aby recipient pochopil, že sémantika slova není míněna v základním významu (něco, co člověku činí dobře).

Příloha č. 16, texty č. 2 (Zábavní zprávy)

Jak Jackson rozzlobil Srby, Mladá fronta dnes, 24. 1. 2004, A/11 (Ze světa) Nocionální, nepříznakové vyjadřování.	**Mladíci chtěli odjet kradenými auty**, Mladá fronta dnes, 22. 6. 2004, C/1 (Střední Morava) Nenocionální, příznakové vyjadřování.

Jak Jackson rozzlobil Srby

Bělehrad (ČTK) - Srbové požadují omluvu od amerického zpěváka Michaela Jacksona. Důvodem je srbský královský řád, kterým se Jackson před týdnem ozdobil k soudnímu přelíčení, kde vystupuje jako obžalovaný ze sexuálního obtěžování dětí.

Podle zpravodajského serveru Ananova Srbům také vadí, že si medaili nasadil obráceně. Srbské pobouření se týká Řádu bílého orla třetí třídy, který založil roku 1882 srbský král Milan Obrenovič podle vzoru francouzské Čestné legie a který se také uděloval za zásluhy.

Srbský expert na historické řády Miladin Markovič prohlásil, že je „ponižující vidět, jak si pětačtyřicetiletý Jackson nese řád v den, kdy je u soudu kvůli pedofilii". „V srbských dějinách se řád uděloval lidem za statečnost v boji," řekl Markovič. Podle něho si zpěvák medaili koupil nejspíš v nějaké zastavárně. O významu řádu prý nemá Jackson ani potuchy.

Jackson s královským řádem „naruby" pohněval Srby FOTO: AP

Ostružná

Mladíci chtěli odjet kradenými auty

Do střetu se zákonem přivedla dva mladíky z Bouhuňovic na Olomoucku prozaická záležitost. V Ostružné na Jesenicku, kde byli na výletě, jim ujel vlak. Mladíci se rozhodli vyřešit problém s odvozem, jak nejhůř mohli: chtěli ukrást auto. Shodli se, že by jim jedno nestačilo, a zkoušeli se zmocnit hned dvou vozů. Jejich počínání však neuniklo všímavým lidem, kteří přivolali policii. Ta s pomocí místních lidí v pátek v noci oba mladíky chytila. (rš)

Příloha č. 17

(Příloha Peníze – tematická spotřebitelská dvoustrana)

Mladá fronta Dnes, 13. 7. 2004, E/1 – 2

Funkce komplexu textů: informativní, edukativní, persvazivní a získávací.

Tematický komplex je zpracován s cílem:

- poskytnout komplexní informace, které se dotýkají otázek spojených s finanční hotovostí na cestách;
- umožnit příjemcům sdělení na základě zhodnocení faktů rozhodnout se pro určitou variantu (např. texty č. 4, 6), případně přímo variantu poradit (texty č. 5, 7, 8).

Z hlediska užití slohových postupů:

- dominantně je užit slohový postup informační, který má zásadní postavení ve všech textech; nekohezně je v čisté podobě použit v tabulkách;
- na výkladovém postupu je založen zejména text č. 8, objevuje se rovněž jako doprovodný k postupu informačnímu v textech, kde jsou vykládány výsledky průzkumů;
- popisný postup je užit zejména v textu č. 7, který informuje, jak zablokovat platební karty;
- úvahový postup má marginální význam, užíván je zejména v úvodních částech textů (např. texty č. 1, 4).

Pozn.:

V anketě, textu č. 2, je přítomno vyjádření jednotlivců, kteří pracují ve finančním sektoru. Cílem řazení textu může být jednak podat zajímavou informaci o zvycích lidí takto profesně orientovaných, jednak může příjemci posloužit jako vodítko při vlastním chování.

Zařazené tabulky (s. B/2) se bezprostředně vztahují k tématu, doplňují informace obsažené v základních textech:

- tabulka s poplatky při výběru z bankomatu se vztahuje k textu č. 5, kde je již přítomna informace, že platba v obchodech je bez poplatků;
- tabulka s výsledky průzkumu v bankách a směnárnách doplňuje texty (a legitimizuje obsažená tvrzení) č. 1, 4;
- tabulka obsahující telefonní čísla, na která mají volat klienti v případě ztráty bankovní karty, doplňuje sdělení v textu č. 7.

Grafy na straně E/1 jsou ve vztahu k tématu poměrně problematické, vykazují nízkou míru koherence. Jejich charakter je nanejvýš ilustrativní, cílem je patrně zařadit zajímavou informaci:

- graf označený „Anketa“ má ilustrační charakter, vztah k tématu je volný;
- velice problematická je koherence u grafu označeného „Jak dlouho vydělávají na…“, který přináší údaj o délce pracovní doby, za kterou si chemik, hutní technik a manipulační dělník vydělá 100 Eur. Řazení podobné informace by bylo na místě v rámci zcela jiného kontextu.

Banky odpouštějí v létě poplatky za směnu peněz, přesto díky lepším kurzům nakoupíte ve směnárnách levněji. Při výměně 100 eur **UŠETŘÍTE** více než 100 korun.

Strana E/1

Text č. 1

Směnárny jsou levnější než banky

Vendula Žaloudíková, Fincentrum
Lenka Vichnarová

Potřebujete vyměnit peníze na dovolenou a nevíte, kde jsou k mání nejlevněji? Test MF DNES ukázal, že při nákupu 100 eur může být rozdíl v zaplacené částce více než sto korun.

Platební karta nebo cestovní šeky většinou nemusí na dovolené stačit. V malých obchůdcích či při nákupech přímo na pláži je potřeba vytáhnout z peněženky hotovost. Kam pro ni? Pouliční směnárny obyčejně prodávají valuty bez poplatku, banky si jej naopak obvykle účtují. Poplatky v bankách však nemusí být pravidlem, obzvlášť v létě.

I v bankách bez poplatku

Banky se rozhodly v hlavní turistické sezoně konkurovat směnárnám. Mnohé odpouštějí poplatek za směnu, který se běžně pohybuje kolem jednoho až dvou procent směňované částky – s určenými minimy, které kolísají od třiceti do padesáti korun. Právě daná minima dokážou směnu menší částky pěkně prodražit. Bez poplatku nabízí směnu valut HVB Bank, která si ovšem poplatek promítla do výsledného kurzu. Česká spořitelna zase od začátku června zrušila poplatky pro prodej většiny nejžádanějších evropských měn a amerických dolarů, včetně chorvatských kun. Akce potrvá až do konce září. Podobný krok učinila také Raiffeisenbank, která navíc bude přes léto bez poplatků vybrané valuty i nakupovat – akce se vztahuje na euro, slovenskou korunu, maďarský forint, chorvatskou kunu a slovinský tolar. ČSOB nabízí bez poplatků pouze chorvatské kuny.

Pravidlem ale nemusí být ani to, že ve směnárnách nakoupíte cizí měnu bez poplatku. Letošní test ukázal, že pouliční směnárny jsou při nákupu valut ve srovnání s bankami levnější. Nejenže si obyčejně neúčtují za prodej valut žádné poplatky, ale i jejich kurzy bývají výhodnější.

■ Kolik nakoupíte za 10 000 korun?

317	euro
392	amerických dolarů
620	bulharských leva
2 413	chorvatských kun
12 616	slovenských korun

Poznámka: částky jsou orientační ke dni 7. 7. 2004 **Zdroj:** internet

FOTO: MAFA – DAN MAQUINA

Storno téměř nemožné

Chtěli byste výměnu peněz stornovat – například z důvodu zdvojené směny peněz či stornování zájezdu? Zajímá vás, zda takovou transakci lze provést bez další směny, a tudíž ztráty kvůli kurzovému rozdílu?

Zdaleka ne každá pouliční či bankovní směnárna storno transakce umožní. V praxi nám ji potvrdily následující banky a směnárny: Exchange, HVB Bank podle pracovnice banky však jen z nějakého závažného důvodu, Česká spořitelna, ČSOB a American Express. Ve všech případech šlo o storno provedené téhož dne na základě předložení původního dokladu o směně.

Porovnání kurzů na internetu: jak kde

Turista, který by rád šetřil kroky a nejprve chtěl porovnat kurzy směnáren na internetu, má trochu smůlu. U bank je zveřejňování kurzů samozřejmostí, u pouličních směnáren již nikoliv. Zejména malé soukromé směnárny na internetu nenajdete. U koho má smysl informace hledat? Z testovaných pražských směnáren jde o Camfexgroup, Exchange, E+WES a Interchange. American Express sice stránky má, ale aktuální kurzy zde nenaleznete – musíte si o ně zavolat. Rovněž je poměrně překvapivé, že síť směnáren Chequepoint stránky v češtině s aktuálními kurzy prostě nevede. ●

anketa

Text č. 2

Používáte na dovolené platební kartu?

Dávám přednost hotovosti, tu si pořizuji obvykle v nějaké univerzální měně, jako je euro či dolar – tu pak dle potřeby proměňuji za měnu lokální. Platební kartu vozím s sebou pro případ vzniklé nouze a platím s ní u obchodníků. S jejím použitím v zahraničí jsem nikdy neměla žádné potíže...

Daniela Krůtová
tisková mluvčí
Poštovní spořitelny

Platební kartu používám, kde to jde, o dovolené určitě častěji než jindy. Je to pohodlné a bezpečné – nerad mám po kapsách větší sumy v hotovosti. Žádnou platbu jsem zatím nemusel reklamovat.

Ivo Polišenský
PR Manager
Živnobanka

Vzít si na dovolenou platební kartu a používat ji je pro mne stejně samozřejmé, jako si přibalit zubní kartáček. Kartou platím všude, kde to je možné.

Věra Čarná
firemní komunikace
České spořitelny

Anketa

Měníte peníze raději ve směnárně než v bance?

ANO	NE

Aktuální otázka:
Jezdíte na dovolenou na zájezdy „last minute"?

Text č. 3 →

Do Chorvatska s kunami i s eury

Na plážích Jaderského moře zní v létě čeština téměř jako hlavní jazyk. Turisté z Česka jsou zde sice jako doma, ale při placení jim koruny nepomohou.

V Chorvatsku se platí kunami, které lze získát pohodlně v bance v Česku i přímo na místě dovolené. Jedna kuna je asi 4,50 koruny. Natali Šutičová z Chorvatského turistického sdružení doporučuje směnit si v Česku peníze na začátek dovolené a další peníze vyměnit až v době pobytu podle toho, jak se na dovolené rozhodnete hýřit. Upozorňuje také na to, že při ubytování v soukromí je vítáno, když host platí v eurech.

Evropskou měnou se již dá platit v některých obchodech. Komu chodí do banky výplata v eurech, ten je zde tedy celkem pohodlně uplatní. Myšlenka směnit v Česku koruny na eura a ta potom v Chorvatsku za kuny je ale spekulativní. Cena za takovou transakci není nižší a navíc ji prodraží poplatky v bance.

Zahraniční hosty může překvapit informace cestovních kanceláří o limitu kun, které s sebou může vézt jedna osoba. Jde o dva tisíce kun, jak ale sdělují pracovníci Chorvatského velvyslanectví v ČR, limit je ve skutečnosti mnohem vyšší – 15 tisíc kun na osobu. **(jol)**

Jak dlouho vydělávají na...

100 eur *(cena: 3260 Kč)*

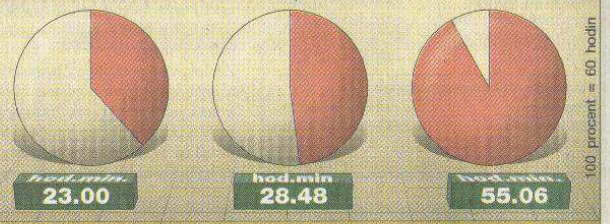

chemik (24 130 Kč)	hutní technik (19 222 Kč)	manipulační dělník (10 058 Kč)

Zdroj: Trexima Zlín, ČSÚ ***Poznámka:*** *výpočty MF DNES z průměrných mezd a cen za únor 2004*

Text č. 4

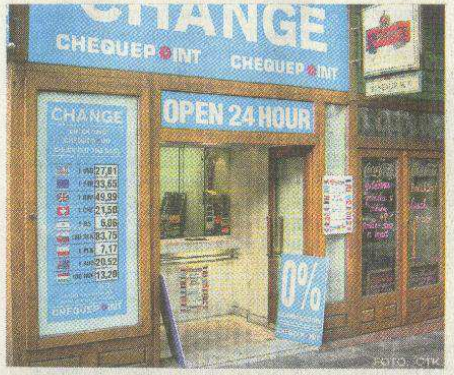

Na výměnu peněz myslete včas. Ve směnárně nemusí mít dostatečnou zásobu zahraničních měn.

Čím vás mohou směnárny zaskočit

Vendula Žaludíková, iDNES

Pokud chcete směnit peníze na dovolenou, bývají směnárny levnější variantou než banky. Čím vás však mohou nepříjemně překvapit? Třeba tím, že nemusí mít vždycky dostatek valut. Problémem může být také storno transakce.

O směně byste měli dostat doklad

Prodej valut je především obchod a směnárna by o něm měla zákazníkovi vydat doklad. Z testu MF DNES mezi pražskými směnárnami vyplynulo, že opatření ČNB směnárny dodržují. Klient má k dispozici všechny údaje o transakci, které může potřebovat.

Nedostatek valut? Klidně

V létě se může stát, že neseženete najednou všechny peníze, které potřebujete. S nedostatkem valut se redaktoři MF DNES setkali ve třech směnárnách, což je při výši částky, kterou požadovali, tedy 100 USD a 100 eur, poněkud překvapivé. Směnárna Global Travel v Železné ulici měla pouze 95 eur, směnárna Petr Doležal v Kaprově zase pouze 40 dolarů. Ve směnárně HUMHAL neměli dolary vůbec žádné. Jak je to s poplatky za směnu? Naprostá většina pouličních směnáren si je neúčtuje. Nemusí to však být pravidlem, což prokázal především test mimopražských směnáren.

Poplatky za směnu účtují nejčastěji v bankách

Zase ty poplatky...

Směnárna CTS-PLUS v Českých Budějovicích si účtuje poplatek 0,8 procenta, minimálně 30 korun, pokud člověk nemá zájem o klientskou kartu.

Směnárně Čedok Mladá Boleslav zákazník při nákupu valut zaplatí jedno procento z částky, nejméně 30 korun, plus manipulační poplatek 2 koruny. Směnárna HUMHAL pod Václavským náměstím v Praze si částku zaokrouhlila z 3199 korun na 3200 korun. Jednu korunu stály dle účtenky „výlohy".

Jak banky účtují poplatky, když se současně směňují dvě měny, třeba 100 eur a 100 dolarů? Z testovaných bank jen ČSOB poplatek počítala z obou transakcí najednou – nebylo potřeba u každé měny platit fixní minimum, což je v ČSOB 50 korun, banka si za dvousměnu naúčtovala 59,60 koruny. Banky, které neměly poplatkové prázdniny na směnu eur či USD, tedy Komerční banka a GE Capital Bank, si napočítaly poplatek za každou měnu zvlášť. Komerční banka konkrétně 50 a 50 korun, GECB – 32,54 a 30 korun. ●

Strana E/2

Text č. 5

Na dovolenou se hodí karta i hotovost

Jak se vypořádat s placením na prázdninách v cizině?

Jolana Nováková

Poplatky za výběr z bankomatů v cizině vás mohou nepříjemně překvapit. Rozhodně se nevyplatí před každým nákupem vybrat jen několik euro a za pár dní jít k bankomatu znovu.

FOTO: PROFIMEDIA.CZ/CORBIS

NÁKUPY NA TRŽIŠTI Platební karta ani cestovní šek zde nestačí, je potřeba mít v peněžence alespoň nějakou hotovost.

Splnou peněženkou se můžete vydat kamkoliv. Uspějete i na orientálním tržišti nebo ve vesnické hospůdce kde to s platební kartou nejde. Spoléhat v cizině jen na hotovost však není rozumné. A často ani bezpečné. „Doporučuji většinu peněz mít schovanou v nenápadném pouzdře přímo na těle, malou hotovost k denním výdajům viditelně v peněžence. I v případě loupeže je pak pravděpodobné, že hlavní část peněz unikne pozornosti a člověk nepřijde o všechno," radí Petr Jahoda, prezident Českého klubu cestovatelů.

Karty nabízejí pohodlí

Většina platebních karet v Česku vydaných má mezinárodní platnost. V cizině stačí najít bankomat a peníze jsou ihned k dispozici, navíc v mnoha obchodech lze zaplatit kartou přímo. Klienti se nemusí bát zvláštních poplatků. Pavel Hejzlar z ČSOB vysvětluje: „Za konverzi platby uskutečněné v zahraničí kartou, si žádný poplatek neúčtujeme. Převod provádíme v kurzu deviza prodej, který je pro klienta výhodnější, než kdyby směňoval hotové peníze"

Některé karty, ačkoli jsou deklarovány jako mezinárodní, nemusí mít platnost všude. „Například v Bulharsku platba kartou ještě není zcela běžnou věcí. Bankomaty jsou v každém městě, ale platit lze jen v málo obchodech," upozorňuje Zdenek Marek, ředitel CK Alexandria.

Cestovní šekům dosud neodzvonilo

Použití šeků je bezpečné, je totiž vázáno na podpis a na osobní doklad. V případě ztráty existuje možnost šeky zablokovat a do 24 hodin banka zašle nové. Bohužel není to ani moc levné ani pohodlné. Klient musí včas navštívit banku a šeky nakoupit, poplatek bývá jedno procento z proměňované částky. V cizině lze šeky směnit za hotovost nebo s nimi platit přímo, ale to není úplně běžné. Přímá platba bývá bez poplatků, směna přijde na jedno až tři procenta.

Jaký způsob placení zvolit?

Rozhodně byste s sebou měli mít hotovost na drobné nákupy a platební kartu nebo šek kvůli bezpečnosti. Platební karta slibuje pohodlí, ale je třeba ověřit, že bude v daném regionu použitelná. Cestovní šeky jsou bezpečným doplňkem hotovosti, zacházení s nimi je však poněkud komplikované.

Poplatky při výběru ze zahraničních bankomatů

Česká spořitelna*	100 korun + 0,5 %
eBanka	1,5 %, minimálně však 140 korun
GE Capital Bank	100 korun + 0,5 %
Komerční banka	1 %, minimálně 100 korun
Poštovní spořitelna	80 korun + 0,5 %
Živnobanka	105 korun + 0,5 %

Poznámka: procenta jsou počítána z vybírané části, *v bankomatech Erste Bank v Rakousku, Slovensku, Chorvatsku a Maďarsku klienti České spořitelny platí 25 korun plus 0,5 % z vybírané částky **Zdroj:** banky

Text č. 6

Průzkum směnáren: kdo je nejlevnější?

I při nákupu 100 eur či 100 dolarů lze vhodným výběrem směnárny ušetřit i přes sto korun. Při směně vyšší částky bude cenový odstup ještě výraznější. Rozdíly v kurzech závisí i na požadované měně – vítěz testu směny eur a dolarů není totožný. Všech šest testovaných bank se ocitlo na konci tabulky – tedy mezi nejdražšími. Je přitom patrné, které banky mají poplatkové prázdniny.

U mimopražských směnáren, otestovaných regionálními redaktory MF DNES, jsou mezi kurzy výraznější rozdíly. Všechny sledované pražské směnárny předčila ostravská směnárna, kde by výměna 100 eur stála nejméně – 3177 korun. Naopak jiné směnárny si účtovaly za prodej cizí měny podobné poplatky jako banky, či dokonce drobnou položku typu „manipulační poplatek", což výměnu peněz pochopitelně značně prodražilo. **(zal)**

Více o testu směnáren na fincentrum.idnes.cz

Kolik zaplatíte za 100 eur

Praha	
Camfexgroup, Vladislavova 16	3188,00
Petr Doležal Praha, Kaprova 6	3189,00
E+WES, Kaprova 52	3189,00
Exchange, Kaprova 13	3200,00
HUMHAL, Na Můstku 8	3200,00
RYM, Panská 10	3200,00
M-Car, Na Můstku 6	3209,00
STS-směnárna, Václavské nám. 24	3210,00
American Express, Václavské nám. 56	3211,50
Chequepoint, Staroměstské nám. 21	3213,00
Interchange, Václavské nám. 29	3215,00
Global Travel, Železná 1	3215,00
Eurochange, Jungmannovo nám. 5–7	3230,00
Česká spořitelna, Na Příkopě 29	3254,00
Raiffeisenbank, Vodičkova 38	3272,00
ČSOB, Na Příkopě 14	3283,50
GE Capital Bank, Opletalova 4	3286,50
HVB Bank, nám. Republiky 3a	3298,00
Komerční banka, Na Příkopě 33	3301,00
mimo Prahu	
ADA Finance Group, Ostrava	3170,00
CTS-PLUS, České Budějovice	3197,00
Chequepoint, a.s., České Budějovice	3213,00
Tourist centrum, v obch. centru Futurum, Hradec Králové	3241,00
Binar, Tábor	3246,00
Fortissimo, Havířov	3255,00
Pobočka fy Exact Bohemia, nám. 28 října, Hradec Králové	3260,00
Směnárna Čedok Mladá Boleslav, ul. T. G. Masaryka	3304,00

Poznámka: konečné částky jsou v korunách. Test se uskutečnil v pátek 18. června v bankovních a nebankovních směnárnách v Praze, středních, jižních a východních Čechách. V každé směnárně nakoupili redaktoři Fincentra 100 eur a 100 dolarů, zapisovali si kurzy, zjišťovali poplatky, které se promítnou v celkové ceně. V pražských navíc sledovali, zda je možné transakci stornovat bez jakýchkoli sankcí, a kontrolovali náležitosti dokladů o směně. **Zdroj:** test MF DNES

Text č. 8

Text č. 7

Při ztrátě platební karty ihned volejte banku

Přijdete v cizině o platební kartu? Pak počítejte s tím, že vás ztráta může přijít draho. Před odjezdem na dovolenou se vyplatí zjistit u své banky, jak postupovat, když kartu, někdo ukradne, ztratíte ji nebo ji spolkne bankomat.

Kam volat při ztrátě karty

Česká spořitelna	+420 267 201 889
ČSOB	+420 495 800 111
GE Capital Bank	+420 272 771 111
Komerční banka	+420 222 412 230
Poštovní spořitelna	+420 495 800 121
Raiffeisenbank	+420 417 941 444
Živnobanka	+420 224 232 423
Kontakty na kartové asociace	
Visa Help	+1410 581 3836
MasterCard	+1636 722 7111

Zdroj: banky

První krok je kartu zablokovat. Spojení pro zablokování karty bývá uvedeno na kartičce, kterou klient dostává společně s platební kartou. Do telefonu je třeba nahlásit jméno, adresu a rodné číslo, ale často i číslo účtu. Proto je dobré mít ho zapsané při ruce. Telefonní linky nejsou bezplatné, cenu hovoru do Česka hradí volající. Programy, při kterých je poskytován bezplatný hovor, se týkají karet vyšší kvality, a tudíž vyšší ceny. Marie Petrovová z Komerční banky doporučuje: „Při ztrátě nebo odcizení karty v zahraničí může klient také navštívit pobočku jakékoli banky, která je označena logem příslušné karetní asociace, a tam vyplnit patřičný formulář."

Zablokování poskytuje Živnobanka zdarma, ostatní ústavy stanovují poplatek. U obyčejných elektronických karet kolem 200 korun, embosované karty s plasticky raženými údaji vyjdou dráž, přibližně na dva tisíce. Blokace karty je obvykle platná od půlnoci dne, ve kterém o ni požádáte. **(jol)**

Při výměně peněz pozor na padělky!

Kdo každý den nenosí v peněžence eura měl by být opatrný, až si je bude měnit na dovolenou. Být v cizině zadržen s padělanou bankovkou je velmi nepříjemné. Kromě vlastní finanční škody to stojí spoustu času a vysvětlování.

Znaky, které jsme schopni zkontrolovat vlastním okem, známe z české měny a nemělo by to tedy být těžké. Všechna papírová eura mají **(1)** vodoznak – proti světlu je v nepotištěné části vidět architektonický prvek a hodnota bankovky, **(2)** ochranný kovový proužek s nápisem euro a nominální hodnotou bankovky, **(3)** hlubotisk poznatelný hmatem a **(4)** soutiskovou průhledovou značku – obrazec, který je vidět jen způlky, se doplní při pohledu proti světlu. Eurobankovky nižších hodnot jsou opatřeny duhově proměnitelným proužkem a proužkem s hologramem. Bankovky od padesáti eur výše mají hodnotu na rubové straně vytištěnu **(5)** proměnlivou barvou, která se mění podle úhlu pohledu a **(6)** medailon s hologramem.

Kdo jde směnit peníze, měl by si rozhodně vybrat banku nebo legální směnárnu. Tím sníží riziko, že by si do peněženky uložil falešné bankovky. **(jol)**

Příloha č. 18

(Příloha Test – tematická spotřebitelská dvoustrana)

Strana F/5

Mladá fronta Dnes, 21. 5. 2004, F/5–6

Zatímco koncem tisíciletí bylo sousloví domácí kino spíše slovní hříčkou, dnes je stále levnější skutečností. **VYPLATÍ SE POČKAT?** Nebo raději hned teď zakoupit klasický televizor?

Text č. 1

Běžný televizor versus domácí kino

Pavel Kočička

Blíží se doba nákupu nových televizorů. Začátkem devadesátých let totiž nastal boom barevných televizních přijímačů, které právě nyní začínají vykazovat známky silného technického opotřebení. Ale jaký televizor je nejlépe si v tuto chvíli opatřit?

Většina lidí si položí otázku: je lepší koupit obyčejnou televizi za pár tisíc a s nákupem kvalitního přístroje pro domácí kino počkat ještě pár let, nebo raději investovat o něco více a už teď si obstarat špičkový televizor? Bez podrobnějších znalostí je obtížné se rozhodnout.

Zmatení typů

Nabídka televizních přijímačů je velmi široká, takže je často těžké se v ní vyznat, a to i pro odborníka. Kromě tradičního televizoru s elektronkovou obrazovkou (CRT) je dnes možno zakoupit také LCD, plazmové nebo projekční přístroje. Zatímco klasické televizory jsou již téměř na konci svého technologického vývoje a často tvoří poslední analogový prvek v digitálním řetězci, ostatní typy buď prožívají bouřlivý rozmach, nebo je to v nejbližší době čeká.

Klasické obrazovky tvoří největší část prodaných televizních přijímačů, ale ve skupině s velkou úhlopříčkou se stále více prosazují plazmové nebo projekční.

Plazmové přijímače jsou sice značně dražší, ale poskytují jasnější a čistší obraz než klasické televizory. Navíc se často dají pověsit na zeď nebo zabudovat do stěny, čímž jsou vizuálně méně rušivé. „Technologický vývoj plazmových televizorů je téměř ukončen, proto pokud chcete právě tuto technologii, není třeba váhat. Ceny plazmových přístrojů v nejbližší době příliš dolů nepůjdou," tvrdí Jiří Děd z časopisu Stereo & Video. „Úplně odlišná je situace u LCD televizí, kde za poměrně vysoké částky dostaneme nepříliš kvalitní obraz. Tam se dá očekávat bouřlivý vývoj a současně pokles cen."

Televizory se zpětnou projekcí dosahují největší úhlopříčky obrazu, ale jsou také nejrozměrnější, nejtěžší a nejdražší. Dají se použít spíše pro větší místnosti, kde se navíc na obraz díváte kolmo, protože při pohledu ze strany je méně syté.

Poměrně hojně se rozšiřuje kategorie klasických projektorů. Tyto přístroje sice pro optimální pozorování vyžadují speciální plátno, ale obraz se nejvíce podobá projekci v kině, tudíž má na diváka největší emocionální dopad. Nevýhodou je vysoká cena, která se však poměrně rychle snižuje. Projektory navíc vyžadují dobré zatemnění, jinak je obraz nevýrazný až mdlý.

FOTO: MAFA — MARTIN STOLAR

KTERÁ JE TA PRAVÁ? V široké nabídce televizorů se těžko orientují i odborníci. Moderní typy přijímačů procházejí bouřlivým rozvojem, ceny jdou neustále dolů.

Moderní LCD televizory: bouřlivý rozvoj, rychlý pokles cen

Různé kategorie

Formát a vybavení televizoru by se měl řídit jeho umístěním. Do kuchyně nebo na chatu stačí malý přístroj s úhlopříčkou do 50 centimetrů. Přístroje této kategorie bývají často kombinovány s videem a nověji také s DVD přehrávačem. Cena je od čtyř do deseti tisíc.

Pro normální sledování jsou určeny televizory s úhlopříčkou 55 až 72 centimetrů. Nabídka se pohybuje od přístrojů pro nenáročné až po televize připravené pro domácí kino. Proto se také značně liší v ceně. Nejlevnější pořídíte již za 6000 korun, ale nemůžete od nich očekávat velké vybavení. Kvalitní televizor stojí 25 000 korun, přičemž výjimkou není ani cena 50 000 korun za špičkový přístroj nové řady.

Pro domácí kino lze teoreticky použít libovolný televizor, ale samozřejmě platí, že čím větší úhlopříčka, tím lepší zážitek. Ideální jsou širokoúhlé televizory s poměrem stran obrazovky 16:9 a úhlopříčkou 72 centimetrů a větší, kvalitní plazmové televizory nebo projektory. Klasické přístroje pro domácí kino s velkou úhlopříčkou začínají s cenami asi na 25 000 korunách, nejdražší modely přijdou až na 100 000 korun. Podobně se pohybují částky za plazmové přístroje, pouze televize se zpětnou projekcí končí až na 160 000 korunách.

Domácí kino

„Pro běžného diváka postačí televize s klasickým poměrem stran 4:3. Pokud však má DVD přehrávač nebo o jeho koupi uvažuje, je lepší zvážit nákup širokoúhlého modelu, tedy s poměrem 16:9," říká Jiří Děd.

Zatímco před pěti šesti lety bylo sousloví domácí kino spíše slovní hříčkou, dnes je všední realitou. Dokonce takovou, že renomovaná nakladatelství vydávají knihy o tom, jaký nábytek pro domácí kino zvolit. Donedávna si zájemci o vybudování domácího kina museli pomáhat svépomocí. Nábytek pro domácí kino dnes vyrábějí designérské špičky i nejlevnější plagiátoři.

Kdo si chce koupit přijímač až po startu digitálního televizního vysílání, nějaký čas si počká. „Televizory s plně digitálním tunerem budou zajímavé, až když se začnou rozšiřovat digitální obrazovky, tedy plazmové a LCD. Pro současnou nabídku televizních přijímačů budou k dispozici takzvané set-top boxy, které převedou digitální vysílání na signál pro klasické televize," vysvětluje Děd.

Nákup přijímače je také pocitová záležitost, vždyť přístroj s námi bude delší dobu „žít". Kromě porovnávání technických parametrů se soustřeďme na vzhled a subjektivní dojem z obrazu. U dálkového ovládání neporovnávejme jenom počet tlačítek, ale také logičnost jejich uspořádání a snadnou dostupnost základních funkcí. ●

Text č. 2

Videorekordéry dosluhují, přichází čas DVD

Videorekordér už není jedinou možností záznamu obrazu a v současné době už není ani možností nejlepší. Poměrně rychle se stal běžnou součástí našich domovů. Zaznamenáváme si důležité sportovní zápasy, zajímavé filmy nebo naučné snímky jako trvalou hodnotu. Kromě toho si také nahráváme pořady, které nestihneme vidět ve vysílacím čase.

Videorekordér je však poměrně těžkopádný a poskytuje relativně málo kvalitní obraz. Jeho velkou výhodou je však nízká cena záznamu. Mnohem modernější metodou záznamu obrazu je nahrávání na formát DVD.

Pořizovací cena nahrávacích přístrojů na DVD už pomalu klesla na úroveň špičkových videorekordérů a cena za nahrávací médium je také poměrně solidní. Navíc má nahrávání na DVD jednu velkou výhodu – obraz se zaznamenává digitálně ve velmi vysoké kvalitě. Podobně jako u CD, i tady existují DVD s možností jednoho zápisu (DVD-R) a možností opakovaného zápisu (DVD-RW, DVD-RAM).

Zajímavou alternativou nahrávání jsou přístroje TiVo. Obsahují pevný disk, na který se vejde asi 20 hodin záznamu. Hlavní využití je pro záznam důležitých pořadů v době vaší nepřítomnosti. Tyto přístroje navíc umějí zároveň nahrávat a přehrávat, takže když přijdete domů deset minut po začátku pořadu, můžete se na něj v klidu dívat od začátku, zatímco se celý nahrává. Někdy bývají tyto přístroje kombinovány s možností nahrávání DVD, takže pořad nejprve nahrajete na disk, vymažete reklamy a sestříháte, teprve pak výsledný produkt vypálíte na DVD. **(catt)**

FOTO: PHILIPS

Text č. 3

Hitler pozdržel vysílání

Základy televizního vysílání v Československu odborníci položili už v roce 1935. Jaroslav Šafránek převedl první demonstrační aparaturu, tehdy ještě mechanickou. Po doporučení mezinárodní komise v roce 1937 předvedl ještě téhož roku novinářům první československou televizi s katodovou obrazovkou.

Po okupaci vývoj televize pokračoval, ale bez účasti Šafránka, který nebyl přizván. Budoucnost televizního vysílání v Československu ovlivnilo přestěhování německé firmy Fernseh z Berlína do Dolní Smržovky. Tam plnila vojenské úkoly. Po osvobození nastupují do přejmenované firmy Televid čeští odborníci, kteří vyvíjené zařízení zkoumají.

Jejich práci přerušili Sověti v prosinci téhož roku. Celé technické vybavení převezli do SSSR. Se získanými znalostmi pokračují čeští odborníci ve vojenském ústavu na přípravě televizního vysílání. Konečně v roce 1948 je celý systém předveden české veřejnosti a ještě téhož roku vysílá přenos z Všesokolského sletu, který po Praze sleduje na 150 000 diváků.

Pravidelné televizní vysílání začalo o něco později v roce 1953. **(catt)**

Text č. 4

Na nákupech

Dobeš měl v bytě sedm televizorů

FOTO: PETR KROLOP

Scenárista a režisér MAREK DOBEŠ

Pro nadějného scenáristu a režiséra, který napsal oblíbený televizní seriál Místo nahoře, je televizor pracovním nástrojem i zdrojem zábavy. Jaké zkušenosti udělal s televizními přijímači a jejich nákupy autor běčkové zombie komedie Choking Hazard, který právě běží v kinech, Marek Dobeš?

Kolikátý už máte televizor? Je to komfortní domácí kino, nebo snad chrčící a zrnící krám?

Máme doma televize dvě. Asi standard české domácnosti. A taková je i kvalita přístrojů. Někde mezi. Zdatně jim ale konkuruje laptop mojí manželky schopný přehrát evropskou i americkou DVD normu…

Jste s nimi spokojený, nebo máte občas chuť vyhodit oba z okna?

Já spokojen jsem. Ale díky natáčení Choking Hazardu, do kterého nám zapůjčila několik televizí jedna firma, nastala bizarní situace. Natáčení skončilo, a než jsem přístroje vrátil, skladoval jsem je doma. Sedm televizí v bytě – to je možná sen leckteré české rodiny, ale pokud je ten byt tak malý jako náš… Takže přestože jsem byl se všemi těmi televizemi spokojený, manželka měla chuť je pro nedostatek místa vyhodit z okna.

Co musí mít dobrý přijímač?

Měl by to být plazmový přístroj se širokou úhlopříčkou, kombinací s DVD, neotřelým designem, promyšleným ovládáním a tak dále. A pokud si na něm někdo chce pustit Choking Hazard, tak by toho měl mít ještě víc!

Záleží vám na technických parametrech?

Asi tři lidé jsou moji techničtí konzultanti. Znáte to: počítač, televize, auto, jachta, soukromé letadlo. Člověk si to sám netroufne.

Producent Petr Vachler si myslí, že věci mají duši. Mají ji vaše televizory?

V tom bych možná s Petrem souhlasit dokázal. Ale že nebudu stejně jako on jíst maso, k tomu mě nedonutí.

Na co by si čtenáři a diváci měli dát při koupi televizoru pozor?

Že by na prodavače? **(fr)**

Text č. 5

13 rad pro nákup televizoru

Pro nákup televizoru neexistuje univerzální rada. Požadavky na kvalitní přístroj se liší podle náročnosti zákazníka. Některá pravidla jsou však obecnějšího rázu.

1. Obrazovka

Čím plošší a černější obrazovka, tím lepší obraz. Při nákupu si nechte televizi předvést, a to přímo kupovaný kus. Pokud si můžete vybírat, nechte si ukázat všechny typy a vybírejte subjektivně podle kvality obrazu, přičemž na všech obrazovkách musí hrát stejný pořad.
Moderní obrazovky mají mnohem lepší obraz než dřívější typy. Záleží však na signálu: například v oblasti se slabým televizním signálem může obraz vypadat hůř než na starším modelu.

2. Volba úhlopříčky

Velikost obrazovky úzce souvisí se vzdáleností, ze které obrazovku pozorujeme. Pro klasické obrazovky se pozorovací vzdálenost udává jako trojnásobek úhlopříčky, pro moderní širokoúhlé modely pro domácí kino se doporučuje násobit koeficientem 2,5. Takže televize s úhlopříčkou 72 centimetrů má ideální pozorovací vzdálenost 2,2 metru, stejná širokoúhlá obrazovka 1,8 m.

3. Frekvence obrazu

Aby mohly moderní televize podat prokreslenější obraz na velkých obrazovkách, musí zvýšit frekvenci z klasických 50 na 100 Hz. Bohužel ne každý obraz to snese. Zejména u sportovních přenosů a akčních filmů bude na televizoru se 100 Hz obraz méně kvalitní než na 50 Hz. Ovšem u digitálního vysílání a filmů z DVD bude naopak kvalita lepší na televizi se 100 Hz.

4. Rozmístění ovládacích prvků

Doby, kdy diváci televizor umísťovali do sektorového nábytku, jsou zřejmě dávno pryč. Proto je důležité, aby ovládací prvky přístroje byly dobře přístupné. Jejich umístění pod obrazovkou je nepohodlné, proto je výrobci přesouvají na horní stěnu, kde jsou snadno dosažitelné. Proti náhodnému stisknutí jsou klávesy chráněny zámkem.

5. Uspořádání dálkového ovládání

Pokud byste měli vybírat dálkové ovládání podle počtu tlačítek, v zásadě platí, že méně je více. Moderní televize používají obrazovkové menu, které ovládání urychluje a usnadňuje.
U ovládání si všímejte nejčastějších funkcí. Co vám pomůže, že ladění nových programů je hračkou, když jejich přepínání je utrpením? Zatímco programy ladíte jednou za pár let, přepínat budete několikrát denně.

6. Více paměti pro teletext

Není nic otravnějšího, než čekat na zobrazení správné stránky teletextu. Přestože teoreticky není žádný důvod, proč by si televizor neměl pamatovat více stránek teletextu, prakticky se s tím setkáte až u dražších modelů. V nejvyšší cenové kategorii tak můžete najít přístroje s pamětí na 100, 500 až 1500 stránek teletextu.

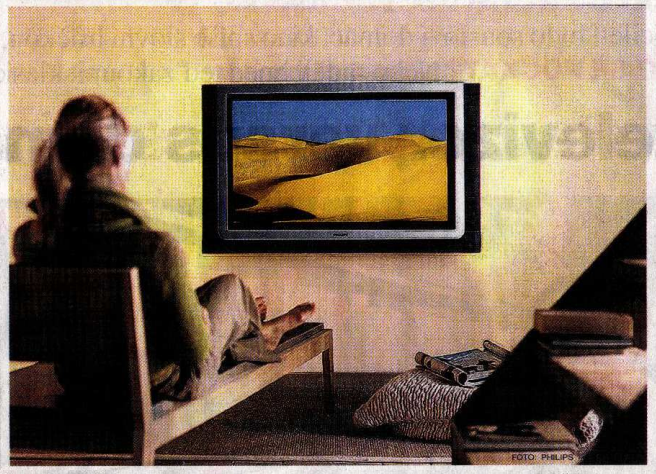
FOTO: PHILIPS

Moderní přístroje se podstatně liší od klasických televizorů. Zvenčí plochou a širokoúhlou obrazovkou, uvnitř novou technologií.

Nové typy televizorů buď prožívají bouřlivý rozmach, nebo je to v nejbližší době čeká

7. Český teletext, zvuk a menu

Teletext se vám zobrazí na všech přijímačích, které jsou jím vybaveny. Český teletext znamená, že televizor zobrazí i háčky a čárky u českých znaků. Český zvuk je frekvenčně jinak vzdálen od obrazu než zvuk například v Německu, proto se u dovezeného přístroje může stát, že nepůjde zvuk. České menu je důležité pro nastavení televize.

8. Časovač zapnutí a vypnutí

Běžnější bývá časovač vypnutí, u kterého se dá nastavit, po jak dlouhé době přístroj zhasne. Tato funkce je vhodná, pokud u televize usínáte. Méně častý je časovač zapnutí, kde se dá nastavit přímo čas. Tuto funkci oceníte, pokud máte televizi v ložnici a používáte ji i místo budíku. Také s ní nepropásnete svůj oblíbený program.

9. Jaký formát: 4:3, nebo 16:9?

Přestože zákazníci šílí po širokoúhlých televizorech, není nutné je pořizovat hned. Klasický formát 4:3 využijete, pokud sledujete pouze běžnou nabídku tuzemských pozemních stanic. Kabelové televize také vysílají částečně v klasickém formátu. Širokoúhlé televize s poměrem 16:9 využijí filmoví fanoušci, kteří chtějí sledovat filmy z DVD.

10. Zvuk

Nejlevnější televizory reprodukují pouze monofonní zvuk, ale ty jsou určeny spíše na chatu nebo do kuchyně. Většina přístrojů přehrává stereofonní zvuk, přičemž zvládnou i duální vysílání. Duální vysílání se používá u cizojazyčných filmů, ve kterých si můžete na televizi vybrat, zda chcete pustit původní, nebo český zvuk.

11. Vstupy a výstupy

Kromě anténního vstupu je standardem minimálně jeden konektor SCART pro vstup z videa nebo DVD přehrávače; dva jsou lepší. Alternativou je konektor S-Video, který poskytuje stejné možnosti. Dobré je, když má televizor vepředu tři konektory Cinch pro vstup z digitální kamery – usnadňuje se tím manipulace.

12. Speciální funkce

Dražší přijímače umějí přizpůsobit jas obrazovky okolnímu světlu. Ve tmě se jas snižuje, za slunečného dne zvyšuje, aby byl obraz stejný. Dětský zámek je vhodný, pokud nechcete, aby se na televizi dívaly děti.

13. Příkon

Přijímač by měl udávat dva druhy příkonu. První je provozní, tedy spotřeba přijímače při běžném provozu, druhý je pohotovostní, tedy ve vypnutém stavu. Příkon ve vypnutém stavu bývá zpravidla zanedbatelný. **Pavel Kočička**

■ Kategorie přijímačů

5000–10 000 korun

Klasické tel. přijímače s CRT obrazovkou s úhlopříčkou do 55 cm, výjimečně 63cm model. Levnější jsou monofonní, dražší stereofonní. Většinou bez přídavných funkcí.

10 000–20 000 korun

Televize s klasickou obrazovkou 63 až 72 cm. Většina modelů s formátem 4:3, stereo je samozřejmostí, vyskytují se občas levnější, 100Hz modely.

20 000–30 000 korun

Kvalitní domácí televize, levnější modely pro domácí kino. Můžete si vybrat, zda koupit špičkově vybavený model 4:3, nebo o něco hůře vybavený model 16:9. V této kategorii se vyskytují levnější LCD televize s úhlopříčkou do 40 cm nebo nejlevnější plazmové modely.

nad 30 000 korun

Špičkové klasické přístroje pro domácí kino. Za své peníze získáte kvalitu a spoustu užitečných funkcí.

FOTO: PHILIPS, SONY

■ Slovníček pojmů

CRT neboli klasická televize
Obraz vytváří skleněná elektronka. Z konstrukčních a bezpečnostních důvodů je poměrně těžká a rozměrná. Dřívější obrazovky byly vypouklé, tuto nevýhodu se podařilo odstranit několika „triky". Všechny obrazovky již mají „super" černé pozadí, které je důležité při sledování ve dne a za jasného počasí.

LCD televize
Obraz vytváří LCD displej, který je v zásadě stejný jako displej mobilu nebo digitálních hodinek. Vrstva tekutých krystalů v displeji řídí, kdy se světlo propustí a kdy ne, čímž se vytváří obraz.

Plazmová televize
Zatímco LCD televize má celou plochu krystalů podsvětlenou zářivkovou trubicí, u plazmové televize má každý obrazový bod svůj zdroj světla. Kvalita obrazu je tak mnohem vyšší, protože je stálý v ploše. Na druhou stranu je výroba takové obrazovky mnohem dražší.

Televize se zpětnou projekcí
Obraz se vytváří většinou třemi obrazovkami (červenou, zelenou a modrou) a přes soustavu zrcadel je zezadu promítán na stínítko obrazovky. Projekční televizory jsou proto rozměrnější než jiné typy.

50Hz televize
Televizor vlastně klame diváka. Nepředkládá mu spojitý obraz, ale několik statických obrazů za sekundu. K vnímání plynulého obrazu stačí lidskému zraku 25 obrazů za sekundu, ale někteří lidé mohou vnímat blikání obrazu. Proto mají televizory v Evropě 50 obrazů za sekundu, tedy používají frekvenci 50 Hz. V USA a Japonsku se používá základní frekvence 60 Hz.

100Hz televize
Pro lepší obraz se zvyšuje obrazová frekvence. Lepší kvalitu plně oceníte při sledování digitálního vysílání nebo filmů z DVD. Při sledování normálního vysílání může být obraz subjektivně horší. Pro kvalitní obraz z analogového zdroje je třeba kvalitní hřebenový filtr.

Hřebenový filtr
Hřebenový filtr čistí jasový signál z analogového zdroje (antény, videa) od barevné složky. To můžete vidět například na pruhovaných dresech hokejových rozhodčích, kde se kromě černé a bílé vyskytují nadbytečné barvy. Důsledkem použití hřebenového filtru je jasnější obraz, vyčištění obrysů obrazu a odstranění nadbytečných barev.

Formát 4:3
Formát klasické televizní obrazovky, poměr šířky a výšky. Při přehrávání širokoúhlého videa musí být obraz nějakým způsobem upraven. Divák si většinou může vybrat ze tří možností – původní formát a černé okraje kolem filmu, roztažený formát nebo oříznutí obrazu.

Formát 16:9 čili širokoúhlý
Tento formát se mnohem více blíží formátu obrazu v kině, proto je standardem pro DVD a digitální vysílání. Pro dojem stejné velikosti obrazu jako při formátu 4:3 je třeba větší úhlopříčka obrazovky. Při zobrazení obrazu s klasickým formátem je nutné ho přizpůsobit.

STILL
Funkce pro zastavení obrazu.

PIP
Používá se, pokud chcete sledovat dva programy zároveň. Například se díváte na film a čekáte, kdy na dalším programu začne fotbalový zápas. Tato funkce se nazývá PIP. Pro správnou funkci potřebuje dva televizní tunery. Pokud má televizor jenom jeden tuner, musí se druhý obraz dodávat z připojeného videa.

Subwoofer
Speciální reproduktor, který přenáší nejnižší zvukové tóny. Přijde ke slovu při reprodukci basů, dunění hromů, startu letadla nebo při podobných zvucích. Spíše než zvuk se již přenáší chvění.

DVD
Zkratka z Digital Versatile Disc, tedy disk pro univerzální použití. Používá se pro záznam hudby, dat nebo filmu. V současné době je už standardním médiem pro domácí kino, kde nahradil videorekordéry. Na jeden DVD disk se vejde podle kvality 1,5 až 2 hodiny záznamu, přičemž se počítá, že do budoucna nastoupí oboustranné disky, které budou mít dvojnásobnou kapacitu záznamu. **(catt)**

Funkce textů:

- Text 1, 2, 5 informativní a persvazivní.
- Text 4 informativní, zábavní.
- Text 3 informativní.

Cíl:

Základní cíl části textů (č. 1, 2, 5) je v odpovědi na otázky v perexu tematické dvoustrany, přičemž klíčová otázka je zvýrazněná červenou barvou („Vyplatí se počkat?"). Zařazení tématu, jeho relevance je dána očekáváním (spotřebitelů a obchodníků) pohybů cen elektroniky, tedy i televizorů, a to v důsledku technologického vývoje. Dalším aktuálním

situačním důvodem očekávání je společensko-politický aspekt (vstup do EU, změny sazeb daně z přidané hodnoty), ovšem ten není reflektován.

- Text 1

  Cíl:

  Podat dostatek informací technických, cenových, spotřebitelských, které umožní příjemci orientovat se v široké nabídce na trhu – přímo jsou obsaženy rady umožňující případnému zájemci rozhodnout se k nákupu určité varianty, a to podle předem definovaného očekávání.

  Zpracování tématu, kompozice:

- Základem je informační postup, doplněný úvahovým, výkladovým.
- Téma je kohezně zpracováno do rozsáhlého článku, který není příliš vnitřně členěn (kromě tří mezititulků), odstavce nejsou zvýrazněny, začátky jsou zarovnány s ostatním textem; z hlediska grafického není sdělení uchopeno přehledně. Text je poměrně obsahově a pojmově nasycený, náročný, takže předpokládá poučeného čtenáře. Navazuje text č. 5.
- Tematická struktura: 1. v úvodu je formulován základní sdělný cíl textu, 2. obrazovky, 3. formát dle umístění, 4. domácí kino (téma nelogicky přerušené uprostřed mezititulkem „Domácí kino“, patrně důsledek přípravy k tisku), 5. digitální televize (stručně), 6. ostatní hlediska nákupu.

- Text 2

Cíl:

Informovat o možnostech záznamových přístrojů, výhodách a nevýhodách. Není přímo vyjádřeno, ale má umožnit poučené rozhodování při koupi.

Zpracování tématu, kompozice:

- Základem je informační postup, doplněný o popisný a úvahový, výkladový.
- Jednotlivá témata odpovídají členění odstavců: 1. videorekordér, 2. DVD, 3. TiVo.
- Není uváděna přesná cenová relace, pouze u DVD je zmíněna obecná relace k drahým videorekordérům. V případě videorekordéru je v rámci výhod uvedena nepříliš sdělná cena záznamu, aniž by bylo vysvětleno, zda je míněno pouze médium, či se započítávají veškeré náklady. Absence cenových údajů (příp. jejich nepřesnost) je na škodu věci, je v rozporu s cíli tematického komplexu. V případě VCD je v rámci výhod uvedena cena záznamu.

  Pozn.:

  Tematicky text nekoreluje s hypertématem, neboť není uvedena problematika záznamu obrazu, v cíli je shodný (přehled o produkci, pomoc při koupi). Jde o důsledek předpokladu, že k televizi náleží záznamový přístroj.

- Text 3

Informativní zajímavost o historii televizního vysílání.

Text je zpracován ve formě zprávy, zachována je časová linie, a to bez odboček.

- Text 4

Cíl: zejména pobavit, věcná sdělná hodnota je nízká.

Zpracování tématu, kompozice:

Publicistické interview, které je pravidelně zařazováno na 1. straně přílohy Test a v němž se k danému tématu vyjadřují různé veřejně známé osobnosti. Ve vztahu k hypertématu (a cíli) by bylo na místě předpokládat věcný rozhovor. Přítomný text je však spíše

zábavný a nepříliš sdělný, představuje sebeprezentaci dotazovaného.[4] Žurnalista akceptoval nepříliš věcný modus v rámci odpovědí na alternativní a dichotomické otázky (nejzřetelněji v poslední otázce), dotazovanému vyšel vstříc otázkou: „Producent… Vachler si myslí, že věci mají duši. Mají ji vaše televizory?“

- Text 5

Cílem textu je podat dostatek technických a praktických informací pro volbu správného televizoru, včetně dalších informací o cenových relacích ve vazbě na výbavu a kvalitu. Na závěr je připojen (a graficky oddělen) výčtový slovník pojmů, který umožňuje snazší orientaci ve složité terminologii (často uváděné ve zkratkách).

Zpracování tématu, kompozice:

- Základem je výkladový (a úvahový) slohový postup, dále informační.
- Jde o kombinovaný text kohezní a nekohezní.
- Obsažena jsou dvě sdělení. Text je zpracován ve formě bodů, opakuje, doplňuje informace z článku č. 1, popřípadě je upřesňuje. Základní text seznamuje s technickými parametry, se kterými se u televizorů lze setkat, doporučuje, jaký mají význam pro uživatele. V pravé části stránky je připojeno kombinované sdělení (obrazové a textové) informující o základních parametrech přístrojů v závislosti na cenovém rozsahu, a to včetně vizualizace typů televizorů. Takto pojatý text je přehledný a informativní. Ve vztahu k cíli je kompozice i grafika volena účelně.

Grafika:

- s. F/5: použity tři ilustrační fotografie, jednotlivé texty graficky odděleny, grafické zpracování textů nepříliš výrazné (viz výše);
- s. F/6: bohatě prostorově i barevně členěný text, fotografie televizních přístrojů nemají pouhou ilustrační, nýbrž sdělnou hodnotu (vizualizují přístroje dle cenového rozsahu) – text je přehledný.

[4] Lze zvažovat, zda byl dotazovaný dostatečně informován o funkci a cíli rozhovoru. Šlo-li o přímý záměr autorů komplexu odlehčit téma, nejeví se jako příliš vhodný.

Příloha č. 19

Naučné a popularizační texty – informativní, persvazivní, získávací

(Texty informující a poskytující rady byly součástí tematického komplexu s titulkem **Užijte si léto ve zdraví**, E/1–2)

Příloha č. 19, text č. 1 (Frajerský skok do vody může ve vteřině zničit celý život)

Mladá fronta Dnes, 25. 6. 2004, E/1–2 (přetah)

Text informuje o činnostech, při nichž si lze poranit páteř. Výpověď lékaře, jeho zkušenosti jsou působivé, článek má implicitně persvazivní a získávací intenci ve smyslu neriskovat poranění páteře.

Frajerský skok do vody může ve vteřině zničit celý život

V lékařské hantýrce se jim říká skokani. Každý rok je jich v Česku kolem čtyřiceti. Lidí, kteří si úplně zbytečně zničí život při skoku do vody.

Velká část z nich se dostává do rukou Jana Štulíka, vedoucího lékaře oddělení, které se v pražské motolské nemocnici specializuje na operace páteře. „Takovým typickým pacientem je mladý kluk, kterého nám přivezou přímo v plavkách. Většinou se zranil tak, že se chtěl vytáhnout před děvčaty a skočil po hlavě z co největší výšky. Ženám a dívkám se takový úraz stane málokdy. Asi je to tím, že mají menší snahu se předvádět," říká Jan Štulík.

„Sezona skokanů je od konce května do září. Jakmile se oteplí, hned to poznáme," dodává.

Nebezpečné stromy

Dalším letním úrazem je pád ze stromu. A lékaři tak mají nechtěný přehled o tom, jaké ovoce právě dozrává. Hodně lidí spadne z třešně a jabloně. Nejčastěji však z ořechu. Ořešák je křehký, a proto i silná větev snadno praskne. „Navíc bývá dost vysoký," varuje Jan Štulík.

Pokračování na straně E2

Pomoc zraněnému

- nejprve je třeba zkontrolovat, jestli zraněný dýchá. Pokud ne, je nutné zavést umělé dýchání a srdeční masáž.
- když dýchá, potřebuje co možná stabilní pozici bez zbytečných pohybů
- poté je třeba zařídit rychlý transport do specializovaného centra , aby byl člověk co nejdřív operován, pokud možno do šesti hodin od úrazu.

Frajerský skok může zničit život

Pokračování ze strany E1

Přibývá lidí, kteří si páteř zraní na kole. Dobře zvolená a správně nasazená cyklistická helma dokáže zabránit nejen úrazu hlavy, ale i zmírnit nebezpečí postižení krční páteře. „Po tom všem, co jsem na sále viděl, bych bez helmy na kole nejel ani pro mléko. A mé tři děti se bez ní na kolo nesmějí ani podívat," říká lékař Štulík. A podobné to má s vodou, dříve skákal, teď už do ní chodí jen pomalu. „A dívat se na ostatní lidi, jak skáčou do tmavého rybníka, to je pro mě hrůza," říká doktor Štulík.

Následky úrazu páteře bývají těžké, zejména pokud se přeruší mícha. Platí přitom pravidlo, že čím výše se tak stane, tím hůře. Je-li mícha přerušena od čtvrtého krčního obratle nahoru, je ortel neúprosný: ochrnutí a dýchání jen pomocí přístrojů.

Léčba takových úrazů je dlouhodobá. Pacienta čeká rehabilitace nejprve na spinální jednotce a později v rehabilitačním ústavu. **(lon)**

Užita je informační a výkladová (zejména předposlední odstavec) linie, text je objektivizován. Přítomen je popis postupu poskytnutí první pomoci při poranění páteře; okrajově i v základním textu (druhý odstavec).

Příloha č. 19, text č. 2 (Pozor na hmyz a hady)

Mladá fronta Dnes, 25. 6. 2004, E/1–2 (přetah)

Sdělení informuje o rizicích při pobytu v přírodě, dává rady preventivní, rovněž jak jednat v případech postižení. Text je objektivizován výpověďmi odborníků, má explicitně persvazivní a získávací intenci v případě napadení klíštětem a ochrany dětí před uštknutím hady.

Pozor na hmyz a hady

Hmyz, hadi a klíšťata a jedovaté rostliny dokážou rovněž jaksepatří zkazit dovolenou. Stačí říci „zmije", aby se většina lidí vyděsila, přitom v Česku mají daleko více potíží na svědomí klíšťata.

Členovci útočí

Tito členovci přenášejí borreliózu a klíšťovou encefalitidu, proti níž se dá očkovat, nikoli však v létě, kdy hrozí nákaza. Nezbývá proto než se proti klíšťatům chránit. A je třeba vzít v potaz i fakt, že se vyskytují i na horách, kde ještě před lety nehrozila.

„Žijí zejména ve smíšených lesích v celé střední Evropě, nejvíc v povodí řek," popisuje Dagmar Hulínská ze Státního zdravotního ústavu. Radí proto lidem, aby do lesa chodili v tmavém oblečení s dlouhými rukávy i nohavicemi a po návratu se dobře prohlédli.

Přisáté klíště je třeba potřít dezinfekcí a opatrně vyviklat. Pak místo opět vydezinfikovat. Případná borrelióza o sobě dá vědět červenou skvrnou s bílým středem, příznaky encefalitidy připomínají chřipku, a proto by s nimi každý, kdo měl tu pochybnou čest s klíštětem, měl zajít s lékaři.

Pokračování na straně E2

Pozor na hmyz a hady

Pokračování ze strany E1

Bodnutí hmyzem může u citlivých osob vyvolat alergickou šokovou reakci, která se projevuje velkým otokem a někdy i ztrátou vědomí. Postiženého je třeba co nejrychleji dopravit k lékaři.

Zmije jsou vzácné

Obávaný had s klikatou čárou na zádech může velmi vzácně člověka usmrtit, ale v Česku už drahně let žádný život na svědomí nemá. Ročně v zemi uštknou několik desítek lidí. „Sérum proti zmijím by mělo mít k dispozici každé větší zdravotnické zařízení. je na ošetřujícím lékaři, aby rozhodl o jeho podání, není to totiž vždy nutné. Může také zavolat k nám a poradit se," říká lékař Jiří Valenta, šéf toxikologického centra Všeobecné fakultní nemocnice v Praze. Zde také léčí pacienty s vážnějším průběhem uštknutí.

V Evropě se kromě zmije obecné vyskytuje také nebezpečnější zmije růžkatá, jedovatí hadi jsou také na jihu Evropy, proto je dobré v případě tamního uštknutí přivolat co nejdříve lékaře.

Zejména děti je třeba hlídat, aby v lese neochutnávaly neznámé plodiny a nezaměnily třeba rulík zlomocný či vraní oko čtyřlisté za borůvky. **(wall)**

Užita zejména informační a výkladová linie, popis postupu při odstranění klíštěte je přítomen v kohezní podobě, ve formě výčtu pak popis poskytnutí první pomoci při uštknutí hadem.

Příloha č. 19, text č. 3 (Máte dobře vybavenou lékárnu?)

Mladá fronta Dnes, 25. 6. 2004, E/2

Text ve výčtové linii podává informace o vhodném vybavení lékárny, uvádí adresy, kde lze získat potřebné informace pro letní cesty, má charakter praktické rady.

Máte dobře vybavenou lékárnu?

S poustu nepříjemností si na cestě může ušetřit ten, kdo si včas připraví lékárničku.

Co všechno do lékárničky patří?

- léky, které trvale užíváte
- kartička s údaji o léčbě chronických nemocí
- léky proti kinetóze (Kinedryl nebo žvýkačka Travel-Gum)
- tlakový obvaz, sterilní obinadlo, náplast, dezinfekce, elastické obinadlo
- léky proti alergiím a poštípání hmyzem
- léky proti teplotě a bolesti
- léky proti průjmům (Carbotox, Carbocit, Endiaron, Endiform, Hylak forte, Imodium, Smecta)
- repelentní a insekticidní prostředky – Autan, Pif Paf, Bayrepel, repelentní Indulona
- léky proti spáleninám a oparům
- preparát pro znovuzavodnění organismu
- kondom
- léky proti plísňovým onemocněním (Myfungar, Batrafen krém)
- pokud cestujete do oblastí, kde hrozí malárie, nezapomeňte na antimalarickou profylaxi (lék nebo kombinace léků, kterou vám lékař doporučí pro danou oblast)
- antibiotika ve zcela výjimečném případě a po poradě s lékařem
- v případě, že nebudete mít možnost koupit si balenou vodu, přibalte dezinfekční prostředek

Další léky a doplňky:

- léky na nespavost a deprese
- léky na vaginální mykózu (krémy GynoPevaryl 50, Canesten)
- jehlu a stříkačku, teploměr
- léky k ošetření očí, roztok na kontaktní čočky

(wall)

Kde vám poradí

Centrum očkování a cestovní medicíny
Bratří Štefanů 895, Hradec Králové, Tel.: 495 865 402

Centrum cestovní medicíny
Havelská 14, Praha 1
Tel.: 222 094 121

Ambulance cestovní medicíny
Jihlavská 20, Brno,
Tel.: 547 192 266

Tipy na webu:

www.domuvezdravi.cz
www.vakcinace.cz
www.infekce.cz
www.ockovani.com
www.vakciny.net
www.who.int

Příloha č. 20

(Lidé z Jesenicka musí vyjít i s nízkými platy)

(Jesenicko trpí nízkými mzdami)

Mladá fronta Dnes, 18. 4. 2004, C/1, 4 (Střední Morava)

Text č. 1

Lidé z Jesenicka musí vyjít i s nízkými platy

Olomouc (rš, reš) - Jak se žije v kraji, kde mnoho lidí zdaleka nedosahuje mzdu republikového průměru? To na vlastní kůži zažívají obyvatelé Jesenicka, kteří se dokonce zařadili až na poslední místo mezi všemi okresy v zemi. Lidé tu dostanou za svoji práci necelých třináct tisíc. Přitom průměr v Olomouckém kraji činí 14 305 a v celé republice dokonce ještě o patnáct set korun víc.

„Práci máme, takže můžeme být spokojeni," říká Rudolf Palička z Kobylé nad Vidnavkou. I když on i jeho žena pracují, každý měsíc dají do rodinné kasy dohromady třináct až čtrnáct tisíc korun.

Ani velké firmy v regionu své zaměstnance nepřeplácejí. Právě velké množství lidí bez práce jim umožňuje držet mzdy na nízké úrovni. *(Viz* **Jesenicko...** *strana C4)*

Charakter textu: komplex šesti textů se dvěma základními tematickými okruhy.

Příloha č. 20, téma A, texty č. 1–4:

Funkce textů: primární funkci komplexu lze označit za informativní, přítomna je persvaze.
Cíl: a) informovat o nízkých mzdách na Jesenicku (kontaminováno dalšími tématy – viz dále); b) přesvědčit, že ne všichni mají zájem o práci.
Grafika: texty jsou od zbývající části stránky odděleny orámováním.
Způsob zpracování tématu, kompozice:

1. Text č. 1 představuje shrnutí základního obsahu ostatních textů, z pohledu přítomného hypertextu má charakter ko-textu. První a třetí odstavec obsahuje základní informace z textu č. 2,[5] na druhý odstavec navazuje text č. 3.
2. Text č. 2:
   Materiál není žánrově zařaditelný, vykazuje prvky analýzy (informačně-analytické úseky), včetně absence závěru. Přítomné jsou však interpretace a hodnocení. Užit dominantně slohový postup informační s vysokým podílem objektivizovaných citací, dále postup úvahový a výkladový.

   - Titulek ani perex neodpovídají tematickému rozsahu textu (neodpovídá ani souhrnnému textu na s. 1), neboť kromě Jesenicka je v něm pozornost věnována celému Olomouckému kraji.
   - Úvodní odstavec za domicilem představuje dva ko-textové odkazy. První z nich („Vysoká nezaměstnanost a nejnižší platy v zemi trápí obyvatele Olomouckého kraje.") je vztažen k textu č. 6 (viz dále téma B), druhý („Manželé Paličkovi… korunami.") je vztažen k textu č. 3. Oba odstavce úvodu pak vystihuje obsah textu za mezititulky „Průměr vylepšují banky a Městský úřad Jeseník" a „Zaměstnavatelé drží mzdy na nízké úrovni".

[5] Na s. 1 a 4 jsou uváděny různé průměrné výdělky v kraji a celé zemi (jde o dva typy údajů – s. 1 průměrný výdělek všech zaměstnanců, s. 4, text č. 2, 3. sloupec výdělky ve firmách s více než sto zaměstnanci). Tento postup není obvyklý, jde pravděpodobně o důsledek zpracování dvěma autory.

- Zřetelně nekoherentní je také disparátní zpracování textu po mezititulku „Malé příjmy trápí obchodníky“, byť je avizováno v perexu (viz výše).[6] Lze se domnívat, že došlo k prostému připojení textu druhého autora, aniž by byl měněn titulek a texty byly logicky provázány, mj. jsou zde opět informace mimo Jesenicko, a to z Olomouce a Šumperka.
- Lze se domnívat, že text byl tvořen mechanicky, fičrovým (ve smyslu řazení segmentů za sebou) způsobem, ovšem bez ohledu na návaznosti a logiku sdělení, provázání s ostatním textem.

3. Text č. 3 je příkladem tzv. „storoidního“ zpracování. Žánrově se však nejedná o story, která užívá vyprávěcího slohového postupu, nýbrž jde o text žánrově nezařaditelný, jenž obsahuje objektivizační prvky v podobě citací.
   - Úvod má akcentující charakter. Základem textu je převod rozhovoru novináře a R. Paličky.[7] Novinář původní přímé řeči parafrázuje, převádí je do 3. osoby s cílem zajistit koherenci textu, např. »Vyjet za lépe placenou prací do světa však nechce. „Určitě bych si tam vydělal víc, ale zase bych víc zaplatil…,“ vyznal Palička.«
   - Užit je v žurnalistově linii slohový postup informační (míra nezaměstnanosti na Jesenicku, informace o rodině atd.), úvahový (spokojenost s prací, ne však s příjmem aj.), ale také náznak vyprávěcího (»„My pracujeme poctivě, žádné státní podpory zbytečně nezneužíváme, ale peněz máme málo,“ krčí bezmocně rameny Palička. Zlobí se, když ví, že…«).
   - Přítomná ko-textová vazba (2. sloupec, 2. odstavec) na text č. 4.

4. Text č. 4 má persvazivní funkci, cílem je přesvědčit recipienta, že nezaměstnanost v Kobylé je způsobena nezájmem lidí o práci. Jde o typ textu s vysokou mírou neprofesionality, v jehož rámci autor v rámci objektivizace (výpověď jednoho potenciálního zaměstnavatele, včetně uvedení dvou rozdílných informací o výši mzdy[8]) manipuluje, jednostranně dokládá svou tezi (názor), nehledá, nepojmenovává jiné příčiny (byť jednu lze nepřímo v citaci identifikovat – nekvalifikovaná práce). Jako základní je použit slohový postup úvahový, přítomen je i postup informační. Úvod je akcentující, nečleněn graficky do samostatného odstavce.

Příloha č. 20, téma B, texty č. 5 a 6:

Přestože jsou od předchozích komunikátů č. 2–4 graficky odděleny, jsou na ně tematicky vázány.

---

[6] Zde navíc nekoherence – po příkladech, kde se v oblasti obchodu projevuje nedostatek peněz, nelogicky zařazen třetí odstavec, který srovnává ceny domácích a zahraničních dovolených, informuje o tom, že ze zahraničních dovolených je voleno Bulharsko. Dokladování nedostatku peněz na prodejnosti zájezdů je problematické.

[7] Z reakcí R. Paličky („Celostátní průměr?…“, „Komu se to má líbit?…“ aj.) lze vyvodit i kladené otázky. V případě posledního odstavce (odchod za prací) postupuje v rámci konsituace – obecné vědomí, že z míst s vysokou nezaměstnaností a nízkými platy lidé odcházejí do jiných regionů, kde jsou lepší podmínky ➔ dotaz.

[8] V prvním odstavci je uvedeno, že platy jsou „na úrovni jesenického průměru“, což dle textu č. 2 představuje 12 450 Kč. V posledním odstavci je uvedeno, že firma „platí svým zaměstnancům v průměru patnáct tisíc korun“.

- Text č. 6 je žánrově zařaditelný jako anketa (uvedeno i v záhlaví), položená otázka je otevřená. Tematicky i formulačně (užití lexikální jednotky „trápí“) vázán na úvodní odstavec textu č. 2.
- Způsob práce novináře je neprofesionální. Jednak dle jednotlivých odpovědí respondentů (šest) lze vyvodit, že otázka nezněla „Co by se mělo zlepšit v Olomouckém kraji“, jak je uvedeno v horní části textu, nýbrž se novinář dotazoval, co respondenty trápí v kraji. Předem daný názor novináře, který podporuje text č. 2, byl zřetelný při konstrukci shrnujícího titulku (interpretace odpovědí). Ten není v souladu s odpověďmi jednotlivých respondentů – pouze tři uvedli nezaměstnanost, z toho dva z nich jako zásadní problém. Dalším problémem mj. je, že čtyři respondenti jsou z Olomouce, tři z nich ředitelé kulturních zařízení.
- Položená otázka odpovídá názvu ankety v textu č. 5, čímž vstupuje do tematického komplexu s předchozími texty. Současně jde o materiál, jehož výstupy budou potenciálně využity v rámci pokračování tematického diskurzu Olomoucký kraj a jeho problémy.[9]

[9] Snahou jednak motivovat lidi k vyplnění ankety, jednak získat údaje k dalšímu marketinkovému zpracování jsou motivovány soutěžní ceny za zodpovězení ankety a vyplnění osobních údajů.

Jesenicko trpí nízkými mzdami

Text č. 2

Platy bývají hluboko pod celostátním průměrem. Na malé příjmy doplácejí obchodníci

Jeseník - Vysoká nezaměstnanost a nejnižší platy v zemi trápí obyvatele Olomouckého kraje. Manželé Paličkovi z Jesenicka ví, jak se s nízkými příjmy žije. Přestože oba pracují, nedají dohromady do rodinné kasy ani celostátní průměr. Čtyřčlenná rodina musí měsíčně vystačit se čtrnácti tisíci korunami.

Právě lidé na Jesenicku si vloni vydělali nejméně z celého kraje a s příjmem necelých třináct tisíc hrubého se zařadili na poslední místo v celé zemi.

Průměr vylepšují banky a Městský úřad Jeseník

V bankách, pojišťovnách a na Městském úřadu v Jeseníku berou zaměstnanci víc, než je celostátní průměr. Například město Jeseník dává práci 138 lidem, kteří tu berou v průměru 17 500 korun.

Z výrobních firem se může platy nad celostátním průměrem pochlubit společnost Fénix Jeseník, kde lidé berou průměrně 17 322 korun. V Jeseníku zaměstnává padesát lidí. „Přestože nabízíme slušné platy, máme problém sehnat na Jesenicku zaměstnance s příslušnou kvalifikací především v oborech

Platy na střední Moravě podle některých profesí

zpracování dat	25 672 Kč
pojišťovnictví a peněžnictví	18 166 Kč
zdravotnictví a sociální služby	16021 Kč
školství	15 486 Kč
doprava, pošty a telekomunikace	15 117 Kč
stavebnictví	15 095 Kč
zemědělství	11 639 Kč
textilní průmysl	10 835 Kč
pohostinství	9983 Kč
maloobchod	8945 Kč

Zdroj: Český statistický úřad

elektro," sdělil šéf společnosti Cyril Svozil.

Na úrovni celostátního průměru se drží také Řetězárna Česká Ves zaměstnávající 348 lidí. Spolu s Priessnitzovými léčebnými lázněmi Jeseník se přetahují o pozici největšího zaměstnavatele regionu. Lázně svým zaměstnancům však platí v průměru jen 13 172 korun.

Další z velkých zaměstnavatelů firma Slezský kámen Jeseník s 250 zaměstnanci má platy dokonce pod průměrem celého Jesenicka, který je 12 450 korun. Tradiční obor regionu zkrátka příliš nevynáší. „Vzhledem k tomu, že na Jesenicku už nemáme kamenické učiliště, musíme brát nekvalifikované a zaučovat je. Zaučení trvá podle složitosti práce tři až devět měsíců," sdělil personální ředitel firmy Evžen Zondelík.

Zaměstnavatelé drží mzdy na nízké úrovni

Ani další obyvatelé Olomouckého kraje na tom nejsou o mnoho lépe a jejich platy za celostátním průměrem pokulhávají o 2612 korun. Nejméně vydělali lidé zaměstnaní v pohostinství, obchodě, zemědělství nebo oděvním a textilním průmyslu. Naopak největší mzdy, které převýšily i celostátní průměr, dostávali počítačoví odborníci, zaměstnanci bank a pojišťoven. Mezi další odvětví, kde si lidé mohli vydělat, se zařadilo stavebnictví, chemická výroba, veřejná správa nebo zdravotnictví.

Nízké mzdy souvisí podle odborníků především se zdejší vysokou nezaměstnaností. „Velcí zaměstnavatelé si i poté, co propustili řadu lidí, mohli dovolit udržovat mzdy na nízké úrovni. Měli dost pracovníků, kteří byli ochotni pracovat i za malé peníze," míní Jaroslav Mikšaník z Úřadu práce v Olomouci. Firmy s více než sto zaměstnanci loni v kraji v průměru platily 14 424 korun, zatímco v celé republice to bylo 16 923 korun.

Malé příjmy trápí obchodníky

Malé příjmy trápí nejen obyvatele regionu, ale také obchodníky. Lidé totiž u nich neutrácejí tolik, jak by si představovali. „První, co většinu lidí zajímá, je cena. Teprve potom si všímají kvality zboží," říká prodavačka z prodejny textilu na Horním náměstí v Olomouci. Například značkové obchody nebo butiky, kde jsou ceny zboží vyšší, by se v některých místech regionu ani neuživily. „Hypermarketů a supermarketů s potravinami a smíšeným zbožím je u nás hodně. Ale že by u nás chtěli investoři budovat velká obchodní centra se značkovými prodejnami, tak to ne," konstatuje starosta Šumperka Zdeněk Brož.

Skutečnost, že obyvatelé regionu nemají peněz nazbyt, potvrzují i pracovníci cestovních kanceláří. „Lidé se začínají vracet k domácí turistice. Daleko víc lidí než dřív zase tráví dovolenou u nás nebo na Slovensku," uvedla pracovnice olomoucké pobočky CKM Pavla Stejskalová.

Zatímco tuzemská dovolená přijde čtyřčlenou rodinu přibližně na čtrnáct tisíc korun, nejlevnější dovolenou v zahraničí nepořídí za méně než dvacet tisíc. „Ze zahraničních pobytů je hodně vyhledávané Bulharsko právě kvůli jeho příznivé ceně," dodala Stejskalová.

Z nízkých platů v Olomouckém kraji nemají radost ani pořadatelé kulturních akcí nebo provozovatelé kin. Aby přilákali diváky, připravují dětská představení, cenově zvýhodňují odpolední projekce a v poslední době začali nabízet také nejrůznější slevy.

„Víme, jaká je situace v regionu a snažíme se držet ceny za lístky na rozumné úrovni. Zavedli jsme také slevy pro rodiny. Ty mohou ušetřit na jedné návštěvě okolo čtyřiceti korun," uvedl ředitel Olomockých kin Jan Joukal.

JANA BUREŠOVÁ, ROSTISLAV HÁNYŠ

Text č. 3

Manželé nemají ani průměrný plat

Kobylá (rš) - Jesenicko sužuje vysoká nezaměstnanost, přesahující v některých obcích třicet procent. Celému kraji smutně vévodí Kobylá nad Vidnavkou s pětatřiceti procenty nezaměstnaných. Když mají v rodině oba manželé práci, považují to za velké štěstí.

Manželé Paličkovi, kteří se starají o dvě děti, mezi tyto šťastlivce patří. „Práci máme, takže můžeme být spokojeni," říká Rudolf Palička. Pracuje jako údržbář, jeho žena si práci dokonce sama vytvořila. Založila firmu a denně rozváží po několika obcích v okolí noviny.

Paličkovi mohou být spokojeni s tím, že práci mají. S příjmem už to je mnohem horší. „Celostátní průměr? Ani náhodou. My tolik peněz nedáme dohromady ani ve dvojici," říká Palička. Měsíčně do rodinné kasy dodají třináct až čtrnáct tisíc korun.

„Komu se to má líbit? My pracujeme poctivě, žádné státní podpory zbytečně nezneužíváme, ale peněz máme málo," krčí bezmocně rameny Palička. Zlobí se, když ví, že téměř na stejné peníze si přijdou rodiny, kde jsou oba nezaměstnaní a ani nemají zájem pracovat. „Když si vezmu ty starosti a pak vidím, jak jsou ti lidé v pohodě, hodně nás to s manželkou deprimuje. Oni přesně vědí, kde o co mají žádat, aby na podporách dostali co nejvíc, a to jejich jediná starost," přiznává Palička.

Vyjet za lépe placenou prací do do světa však nechce. „Určitě bych si tam vydělal víc, ale zase bych víc zaplatil. To, co bych přivezl domů, by určitě nevyvážilo odloučení od rodiny. Pro mě je rodina na prvním místě, takže radši nějaké peníze oželím a budeme pořád spolu," vyznal Palička.

Text č. 4

Obyvatelé Kobylé moc o práci zřejmě nestojí

Kobylá nad Vidnávkou (rš) - Pětatřicet procent obyvatel Kobylé na Jesenicku je bez práce. Přesto dva zdejší zaměstnavatelé shánějí pracovníky v jiných vesnicích. O práci v domově důchodců nebo ve výrobně oken Tanabyt, které nabízejí platy na úrovni jesenického průměru, nemají lidé z Kobylé velký zájem. Z pětapadesáti zaměstnanců domova důchodců je pouze šestnáct z Kobylé, v Tanabytu jich pracuje pouze pět z celkových třiceti.

„Když jsme přibírali, tak se z Kobylé nehlásil nikdo. Není mi jasné proč, když je tady taková nezaměstnanost," říká majitel firmy Jan Tazbírek. Podle něj není problém kvalifikace, protože většinou zaměstnává lidi bez kvalifikace a zaučuje je.

„Zájem o práci v obci příliš není. Přitom bych raději zaměstnal místní lidi. Je zvláštní, že za stejné peníze jsou ochotni lidé dojíždět až z Javorníku a místním je to málo," poznamenal Tazbírek. Tanabyt platí svým zaměstancům v průměru patnáct tisíc korun měsíčně.

Text č. 5

Budoucnost střední Moravy

Velká čtenářská anketa MF DNES:

Co by se mělo v našem kraji zlepšit?

A) Jaké jsou podle Vašeho názoru největší problémy kraje?
Zaškrtněte tři nejzávažnější potíže, případně doplňte další, který Vás trápí

- ☐ malá bezpečnost lidí v ulicích měst
- ☐ vykrádání domů a bytů
- ☐ krádeže a vykrádání aut
- ☐ málo pracovních příležitostí
- ☐ špína v ulicích měst
- ☐ jiné: .....
- ☐ vysoké ceny v obchodech
- ☐ špatné silnice a nedostatečné dopravní spojení
- ☐ nemožnost sehnat dobré a levné bydlení
- ☐ špatní úředníci na radnicích a korupce

B) Představte si, že jste se stal(a) hejtmanem. Co byste změnil(a)?

.....

C) Co se Vám na životě v kraji líbí?

.....

D) Jaké místo v kraji máte nejraději?

.....

Chcete-li soutěžit o CD přehrávač, cestovní tašku, batoh a další ceny, vyplňte jméno a adresu (nebo telefon). Anketní lístek pošlete nebo přineste do pátku 26. 3. na adresu MF DNES, 8. května 16,771 11 Olomouc, tel.: 583 808 411, fax: 583 808 444, e-mail: obchodniol@mafra.cz.

Jméno .....

Adresa (telefon) .....

Vyhrajte s MF DNES CD přehrávač či batoh

Anketa Text č. 6 **Co by se mělo zlepšit v Olomouckém kraji?**

Lidi trápí hlavně nezaměstnanost

Vladimír Rybička, ředitel Domu kultury Šumperk

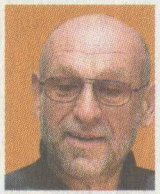

Trápí mě především stav komunikací. Zvláště pak silnice mezi Šumperkem a Olomoucí, která je opravdu v hrozném stavu. Kromě toho mi vadí i nadměrná byrokracie krajského úřadu.

Václav Kožušník, ředitel Moravského divadla Olomouc

Velmi mě trápí obrovská nezaměstnanost, se kterou se potýká Olomoucký kraj. Vadí mi také to, že zde lidé mají velice nízké platy, tedy v porovnání se zbytkem republiky.

Pavel Polák, prodejce elektroniky Olomouc

V Olomouckém kraji jsou mizerné platové podmínky a vysoká nezaměstnanost. To mi vadí asi nejvíce.

Pavel Zatloukal, ředitel Muzea umění Olomouc

V našem kraji mne netíží nic, co by neexistovalo ani v jiných krajích naší domoviny. Jde hlavně o přízemnost a tupost, závist a zakomplexovanost, sebestřednost, nadutost a přezíravost, netolerance a malost, nechuť k pokání a k odpouštění. A především to, co nedávno Jiří Pehe charakterizoval jako nedostatek smyslu pro vertikálnost. Leč nemoralizujme, brzy nepochybně uvidíme, co budeme schopni učinit v rámci krize, která se tak dramaticky stahuje nad celou Evropou.

Jana Knapová, prodavačka, Želechovice

Vadí mi, že jsem nemohla sehnat práci v místě, kde bydlím. Musím proto dojíždět až do Olomouce, což je pro mě finančně nákladné.

Ivana Tesařová, prodavačka knih Olomouc

Mně asi nejvíce vadí zdražení piva a vína, kvůli čemuž asi nebudu chodit tak často do hospody.

Pozn.:

V **Mladá frontě Dnes 26. 4. 2004 na stranách C/1 a 2** (Střední Morava) vyšel v rámci diskurzu navazující tematický komplex (zpracované odpovědi na anketní otázky) s článkem na titulní straně **Největší problém kraje? Není práce**. Na straně C/2 následoval rozsáhlý žánrově nezačlenitelný článek **Lidé kritizují úřady i špínu měst**, který je výtahem názorů z vyžádaných odpovědí na anketu. Závěr tematické strany tvoří výběr z anketních odpovědí pěti politiků kraje.

Příloha č. 21

(Nejbohatšímu Rusovi hrozí deset let vězení – analýza)

Mladá fronta Dnes, 13. 7. 2004, B/5 (Ekonomika)

Funkce textu: informativní a specifická persvazivní (vyplývající z analytického přístupu).
Cíl:
Informovat objektivizovaným způsobem, bez vyjádření vlastního názoru o probíhajícím procesu s M. Chodorkovským, dění kolem firmy Jukos (podat fakta a názory). Smyslem je, aby si příjemce vytvořil vlastní názor, zaujal stanovisko.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Užitý slohový postup: informační.
Úvod tvoří vstupní informační úsek o jednání soudu ze dne 12. 7., pozadí týkající se dění kolem M. Chodorkovského (1.–3. odst.).
Tělo (stať) tvoří rešeršované informace, parafráze či interpretace názorů: důvody stíhání (4. odst.), požadavky státu (5. odst.), exekuce v Jukosu (6. odst.), vyjádření právníka k nabídce Chodorkovského, jak řešit pohledávky (7. odst.), absence reakce státu (8. odst.), obsah nabídky Jukosu, jak řešit pohledávky (9. odst.), informace o spekulacích kolem postoje vlády (10. odst.), odmítnutí novinářské přítomnosti u soudu, vyjádření právního zástupce Chodorkovského (11. odst.), jednovětné konstatování, že soud nerozhodl (11. odst.).
Závěr v souladu s žánrovou normou schází, není ani implikován obsahem textu, formulacemi.

Nejbohatšímu Rusovi hrozí deset let vězení

Moskva (AP) - Ruský miliardář Michail Chodorkovskij, který je od loňského října ve vazbě, včera předstoupil před soud.

Ropný magnát se u soudu objevil poprvé od doby, co finanční úřady začaly zabavovat majetek firmy Jukos, jejímž je hlavním akcionářem. Moskevské soudy koncem června potvrdily, že Jukos na daních za rok 2000 dluží 3,4 miliardy dolarů.

Chodorkovskij a jeho blízký spolupracovník Platon Lebeděv jsou obviněni z daňových úniků a podvodů. Oběma hrozí až desetiletý trest ve vězení.

Jejich soudní pře je jen jednou částí komplikované pavučiny právních sporů, které stát vede s Jukosem a jeho vlastníky. Mnozí pozorovatelé však říkají, že tato právní

Před moskevským soudem se včera sešli příznivci miliardáře Chodorkovského FOTO: REUTERS

kampaň spíše souvisí s Chodorkovského podporou politické opozice prezidenta Vladimíra Putina před loňskými parlamentními volbami.

Kromě doplatku daní za rok 2000, který určil soud, Jukosu hrozí, že soudy vyměří také další dodatečné daně. Finanční úřady již Jukosu zaslaly požadavek na téměř stejnou sumu za rok 2001. Nejvyšší státní zástupce Vladimir Ustinov prohlásil, že společnost může čekat další doplatky za následující roky.

Minulý týden do moskevského sídla Jukosu dorazili exekutoři za doprovodu policie. Začali také zmrazovat majetek dceřiných firem na Sibiři.

Chodorkovského právník Anton Drel včera potvrdil, že hlavní akcionář Jukosu je připraven vzdát se svého podílu 44 procent. Výměnou by stát rozmrazil účty firmy, aby tak mohla daňové doplatky uhradit. Jinak jí hrozí, že na zaplacení nebude mít a bude muset vyhlásit bankrot.

Ruské úřady však zatím nenaznačily, zda takovou nabídku zváží. Neoznámily ani, zda budou ochotny se s Jukosem dohodnout na případném postupném splácení doplatku.

Jukos podle agentury Interfax nabízí, že v příštích třech letech bude splácet osm miliard dolarů doplatků za léta 2000 až 2003.

V souvislosti s postojem vlády se vynořily spekulace, že Kreml chce převzít majetek Jukosu a rozdělit jej mezi Putinovy oblíbence.

Během včerejšího stání soudce odmítl požadavek novinářů a organizací na ochranu lidských práv, aby bylo jednání přenášeno pomocí mikrofonu mimo sál. Podle obhájce Chodorkovského hlavní žalobce argumentoval tím, že by přenos mohl účastníky stání rušit.

Soud včera k rozsudku nedospěl.

Příloha č. 22

(Proč ANO – úvodník Pavla Šafra, šéfredaktora MFD)

Mladá fronta Dnes, 13. 6. 2004, A/1

Velké ano, které na této titulní straně nelze přehlédnout, symbolizuje historický okamžik. Říkáme tím, jaké má náš list stanovisko. Neděláme to často. Před volbami jsme nikdy nenapsali, jak volíme či jakou stranu podporujeme. Proč tedy MF DNES píše toto velké ANO ve chvíli, kdy budeme hlasovat o vstupu do Evropské unie? Protože vstup do EU pokládáme za dobrou a praktickou věc, která může výrazně pomoci rozvoji naší země. Je to velká naděje, že se definitivně zbavíme dědictví východního komunistického impéria, k němuž jsme bohužel patřili. Nejde jen o otázku politiky. Členství v unii pro nás představuje široký souhrn užitečných jednotlivostí. Jde o velký balík smluv a opatření, které buď hned, či postupně odstraní překážky pro volný pohyb za prací i za studiem, překážky pro investice a pohyb zboží. A dotkne se pozitivně života velkého množství lidí. Třeba to, že pitná voda bude muset být opravdu pitná, není špatný závazek. Je to prostě civilizační vzestup, který země potřebuje v mnoha oblastech. K otázce vstupu do EU je ovšem třeba přistupovat střízlivě. Mluvíme o nadějích, nikoli o jistotách. Tento krok nás může posunout dále, ale také nám přinese nový druh starostí i různá zápolení na evropské scéně. EU je uspořádání lidské, nikoli nebeské. Má mnohá „ale“. Její budoucí podoba je věcí diskuse a různost názorů je přirozená. Po zkušenosti s iráckou válkou je kupříkladu těžké vítat myšlenku, že by měly mít země EU zcela shodnou zahraniční politiku. Jiná „ale“ se týkají byrokratických přístupů, kterými začíná být úřad unie v Bruselu proslulý. Jsou zde mnohá další „ale“. I kvůli nim, i kvůli nezadatelnému právu každého člověka na vlastní názor se nedomníváme, že by odpůrci vstupu byli nějakými nepřáteli státu. Nikoli. Jde o svobodné hlasování. Nicméně v tak vážné chvíli přijde našemu listu správné říci i přes veškerá „ale“ toto „ANO“.

Zdroj: NEWTON IT.

Pozn.:
Zmiňované ano zabíralo polovinu tiskové strany.

Příloha č. 23

Publicistická úvahová sdělení

Příloha č. 23, text č. 1 (Gross dosáhl cenného vítězství. Přijal ho Zeman – označeno jako analýza, spekulativní úvaha)

Mladá fronta Dnes, 12. 7. 2004, A/2 (Události a politika)

Funkce textu: persvazivní a informativní.
Cíl: a) informovat o návštěvě S. Grosse u M. Zemana, reakci na ni, minulých vztazích obou osobností, vč. vztahů M. Zemana a V. Špidly; b) přesvědčit o vlastní interpretaci setkání a názoru na budoucí chování M. Zemana.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Text je označen jako analýza, nejedná se však o ni, nýbrž o spekulativní úvahu s náznaky komentáře, kde je argumentováno pomocí objektivizace – vlastní tvrzení jsou podkládána výroky (výrok poslance Šplíchala ve třetím odstavci, M. Zemana ve čtvrtém odstavci, V. Špidly v 5. odstavci); k podložení spekulativních interpretací jsou použita známá fakta (interpretovatelná však různě), např. závazek M. Zemana nevyjadřovat se veřejně k politice vlastní strany. Čistou, žádným způsobem nepodloženou spekulací je názor na budoucí chování M. Zemana (7. odst.). Základní názorová linie je obsažena ve třetím (posledním) odstavci úvodu (signál vyslaný členům vlastní strany), rozšířena, kontextualizována o konstatování výsledku jednání o budoucí koalici. Výsledkem je označení (užito obrazu) dosavadního Grossova jednání za úspěšné v 9. odstavci, který tvoří závěr textu.
Užité slohové postupy: informační a úvahový.
Pozn.:
V intencích vymezení J. Bartoška[10] se jedná o blábolivou publicistiku.

Gross dosáhl cenného vítězství. Přijal ho Zeman

Praha - Dvě hodiny, které expředseda ČSSD Miloš Zeman věnoval v sobotu úřadujícímu předsedovi Stanislavu Grossovi, mají pro Grosse cenu zlata.

Tímto setkáním totiž Gross jasně vzkázal Zemanovým příznivcům ve straně: Podívejte, Zeman si na mě udělal čas, poseděl se mnou a nevyhodil mě.

Po víkendu tak může počítat s tím, že získává postupně na svou stranu především ty poslance, kteří jej nijak nemilují a spíše jej v čele strany trpí. „Jsem rád, že se Gross snaží o korektní vztahy se Zemanem," chválil jej už včera například poslanec Karel Šplíchal.

Grossův úspěch je cennější o to víc, že se nenechal odradit mnohými Zemanovými útoky na svou osobu. „Gross neumí nic než korumpovat... Je to technolog moci... Pod jeho vedením se z ČSSD stane mafiánská sekta," prohlašoval „důchodce z Vysočiny".

Analýza

Gross přitom prokázal větší vytrvalost než jeho předchůdce Vladimír Špidla. I ten se velmi snažil navázat s Milošem Zemanem kontakt. Vyzýval jej k setkání, snášel jeho ostré útoky, až se nakonec rozhodl dál už ruku nenabízet. „Nemá to cenu," vzkázal, čímž ztratil další hlasy.

Grossovi navíc velmi nahrává současné Zemanovo chování, pro někoho možná poněkud paradoxní - uložil si totiž bobříka mlčení. To je pro nového šéfa ČSSD ta nejlepší zpráva ve chvíli, kdy potřebuje v klidu postavit novou vládu a sešikovat na její podporu sedm desítek vlastních poslanců.

Co bude se Zemanem? Je pravděpodobné, že se jej bude snažit Gross vytáhnout z Vysočiny do Prahy. Nepůjde zřejmě o to, že by mu nabídl nějaké teplé místo, spíše jej bude zvát na jednání sociální demokracie a nabízet mu práci na programu strany. Tedy něco, po čem řada spolustraníků už dlouho volá.

Objevují se sice i úvahy, že by se Zeman mohl pokusit zdolat Hrad ještě jednou, v roce 2008, ale to je nepravděpodobné. Podle informací MF DNES expředseda ČSSD nechce kandidovat proti nynějšímu prezidentovi Václavu Klausovi.

Řečeno bojovou mluvou: Gross ve svém tažení za novou vládu zatím vyhrává na obou křídlech. Nejdříve „zázračně" obnovil 101 koaličních hlasů a nyní se stejně překvapivě proměnil v Zemanova hosta. Co chystá na tento týden?

RADEK BARTONÍČEK, JOSEF KOPECKÝ

[10] Bartošek 1997, s. 64.

Příloha č. 23, text č. 2 (Nová klimatizace za 12 milionů! – analytická úvaha)

Mladá fronta Dnes, 13. 7. 2004, C/1–2 (Střední Morava)

Funkce textu: informativní a persvazivní.
Cíl: a) informovat o záměru investovat do klimatizace v soukromé budově pronajaté krajským úřadem, souvislostech s tím spojených, vyjádřeních zainteresovaných jednotlivců a institucí; b) přesvědčit o plýtvání veřejnými prostředky, naznačit podivné pozadí již jednou nerealizovaného záměru.
Grafika: jeden rozsáhlý text je přetažen na s. 2, přítomny jsou dvě ilustrační fotografie – do fotografie zachycující hejtmana kraje s majitelem pronajatého objektu je vložen snímek budovy úřadu a vedlejší budovy, které se text týká, obě fotografie jsou opatřeny jednou popiskou (nejde o typické grafické zpracování).
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Text vykazuje specifické uspořádání částí, netradiční je úsek přetahu na s. C/2.
Úvod tvoří odstavce 1–3. První odstavec přináší základní informaci o investici s podrobnostmi (předmět, umístění, vlastnictví objektu); ve druhém odstavci je pak publicistickým způsobem řazena informace, na jaké jiné, užitečnější (implicitně) investice by bylo možné předpokládanou částku užít; třetí odstavec informuje o již realizovaných investicích do pronajaté budovy, publicisticky je řazeno rok staré vyjádření, ve kterém tiskový mluvčí informoval, že úřad v pronajaté budově nebude do výstavby klimatizace investovat.
Tělo (stať) je zpracováno ve třech odstavcích na straně 4, které obsahují v citacích zainteresovaných osob objektivizované, navzájem opozitní názory na problém (ředitelka organizace spravující objekt, mluvčí krajského úřadu, zástupci firem, které v objektu sídlí). Třetí odstavec stati představuje interpretační rámec (problematické zhodnocení cizího majetku, plýtvání veřejných prostředků), z kterého vychází skutečný závěr úvahy, který je ovšem obsažen v prvním odstavci (přetahu) textu na s. 2, podloženo ve druhém a třetím odstavci shrnujícími, faktickými, informačně nasycenými argumenty (délka nájmu, finanční náročnost, srovnání s investicemi minulými a současnými, otázka vlastnictví).
Netradiční způsob zpracování spočívá v tom, že stať ve své podstatě pokračuje ve čtvrtém až osmém odstavci, v nichž je vyčleněn prostor pro reakce na otázku „proč hejtmanství veřejnými penězi zvelebuje soukromý mrakodrap?“ (4. odst.), kterou novinář položil zainteresovaným jednotlivcům. Získané výstupy, které sledují v podstatě motivaci, nejsou nijak hodnoceny, názor je ponechán na čtenáři.

Nová klimatizace za 12 milionů!

Hejtmanství investuje veřejné peníze do soukromého objektu bratra primátora u nádraží

Olomouc - Krajský úřad v Olomouci bude investovat další miliony korun do klimatizace kanceláří, kde sídlí jeho úředníci. Zatímco před rokem si za třináct milionů vybavil vlastní prostory, tentokrát bude dalších dvanáct milionů investovat do mrakodrapu bratra olomouckého primátora Josefa Tesaříka u vlakového nádraží, kde je v pronájmu. V této budově přitom hejtmanství již platí nájem.

Dvanáct milionů korun je suma, která by například stačila na signalizaci na několika nebezpečných železničních přejezdech, mnohonásobně převyšuje požadavky dobrovolných hasičů, kteří často nemají ani na základní vybavení, a určitě by na čas udržela při životě rušené základní školy. Jde o tři čtvrtiny částky, kterou kraj letos věnuje na cyklostezky, a o dvě třetiny sumy, kterou loni poskytl na významné projekty z oblasti sportu, bezpečnosti, kultury a sociálních věcí.

Nynější miliony přitom nejsou první peníze z daní občanů, které hejtmanství investovalo do soukromé budovy. Loni dostaly kanceláře, kde sídlí asi dvě stě padesát úředníků, speciální žaluzie za více než sedm set tisíc korun. „Tam se s klimatizací nepočítá, protože budova není naše," vysvětloval to tehdy mluvčí kraje Ivo Heger. Realita je ovšem nyní jiná.

Proč radní kraje tak diametrálně změnili názor, není jasné. Vedení regionálního centra tvrdí, že klimatizaci chtěli jednotliví pronajímatelé prostor. „Zejména v létě jsou zde pracovní podmínky ztížené. Proto vznikl požadavek na klimatizaci," řekla ředitelka regionálního centra Olga Němcová.

Krajský úřad to popřel. „Klimatizaci nám nabídli s tím, že se tam bude dělat," prohlásil vedoucí oddělení informací a styku s veřejností olomouckého hejtmanství Tomáš Kocych.

Ostatním firmám, které v mrakodrapu u nádraží sídlí, se klimatizaci dotovat nechce. „Zatím o takové možnosti nevím, ale přispět na zhodnocování cizího majetku je problematické," řekl například Zdeněk Hlaváček, který má v objektu firmu. „Já osobně jsem to odmítl. Je každého věc, jestli to zaplatí, nebo ne," řekl další podnikatel Karel Štefka.

„Myslím, že celá akce s klimatizací je hlavně dolováním peněz ze státního rozpočtu, protože zde sídlí krajský úřad," prohlásil další podnikatel, který ale nechtěl mluvit veřejně.

Pokračování na straně C2

STAVITEL A HEJTMAN. **Olomoucký podnikatel a stavitel Josef Tesařík (vlevo) a hejtman Jan Březina na zasedání světového kongresu Československé společnosti pro vědy a umění v Olomouci. Výšková budova Regionálního centra Olomouc (ve výřezu vlevo), kde mají kanceláře i krajští úředníci, a budova krajského úřadu (ve výřezu vpravo).** FOTO: MAFA - LUDĚK PEŘINA

Nová klimatizace za 12 milionů!

Pokračování ze strany C1

Celá transakce tomu opravdu nasvědčuje. Do roku 2008, kdy končí současná nájemní smlouva, totiž hejtmanství v několika splátkách zaplatí regionálnímu centru deset milionů čtyři sta tisíc korun plus tři sta devadesát tisíc korun ročně na provoz zařízení. To je zmiňovaných dvanáct milionů.

Jde přitom o zhruba stejnou investici (rozdíl je jen milion korun), kterou kraj loni vydal na klimatizaci svých vlastních prostor, které jsou přibližně stejně velké jako v regionálním centru a sídlí v nich asi tak stejný počet úředníků.

V prvním případě ale klimatizace zůstane v soukromém mrakodrapu, ve druhém majitelem zůstane alespoň krajský úřad.

Hejtman Jan Březina (KDU-ČSL) a náměstek Ivan Kosatík (ODS) byli včera na dovolené, takže nemohli vysvětlit, proč hejtmanství veřejnými penězi zvelebuje soukromý mrakodrap.

Nic divného na tom nevidí náměstek hejtmana Vladimír Válek (US-DEU). „Jsou tam takové podmínky, že se tam nedá slušně pracovat. Jsem přesvědčen, že kdyby kraj prostory opustil, je možno se vyrovnat," míní. V roce 2008 však už nebude co vyrovnávat, neboť investice do klimatizace bude zhruba pokrytá.

Vedení regionálního centra to však vidí jinak. „Klimatizace je nadstandardní a výběrová služba. Pronajímatel hradí za prvé provoz zařízení, což je z devadesáti procent elektrická energie, a pak cenu za službu na jeden metr čtvereční a rok. To není investice," tvrdí ředitelka regionálního centra Olga Němcová. Na otázku, jak to že úhrada za klimatizaci zhruba odpovídá celkové investici, včera jen opakovala: „Kraj neplatí investici. Je to zvolený způsob úhrady za tuto službu."

Mluvčí kraje Tomáš Kocych vysvětlil, že když už se kraj loni rozhodl klimatizovat vlastní prostory, tak chtěl dát úředníkům i lidem, kteří na úřad přijdou něco vyřizovat, stejné podmínky i v pronajatých kancelářích. „Kdybychom odešli dřív, než vyprší současná nájemní smlouva do roku 2008, poměrná část za klimatizaci se nám podle odpisů vrátí," řekl.

Připustil rovněž, že se objevily námitky, zda investovat do soukromého objektu. Vedení kraje ale chtělo mít všechny odbory pohromadě, a to jednak kvůli lidem, aby byl krajský úřad na jednom místě, a také kvůli zbytečnému přejíždění. „Poblíž jiná vhodná budova není," řekl Kocych.

MICHAL ŠVERDÍK

Příloha č. 23, text č. 3 (Kdo potřebuje intelektuály – náročnější, argumentovaná úvaha, lze ji v širším chápání žánru označit za esej)

Mladá fronta Dnes, 13. 7. 2004, A/7 (Názory)

Funkce textu: persvazivní a informativní.
Cíl: a) okrajově informovat o žebříčku 100 britských intelektuálů v časopisu Prospect a o reakcích na něj, přinést informace týkající se některých osobností zmíněných v textu; b) zamyslet se nad vztahem společnosti k intelektuálům, intelektuálů k sobě samým, významem intelektuálů pro společnost, přesvědčit (přítomnými argumenty) o správnosti vlastního názoru.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Text je vnitřně segmentován mezititulky na dílčí texty, ve kterých se autor zabývá jednotlivými aspekty základního tématu.

Úvod: Východiskem pro úvahu se stal žebříček britských intelektuálů v časopisu Prospect a reakce na zveřejnění (1. odst.), načež autor v podobě dvou otázek jednak vkládá hodnocení, vlastní názor na zveřejnění žebříčku, přičemž problém dále nesleduje, jednak vymezuje základní téma úvahy – „zamyslet se nad intelektuály – nejen kdo jsou, ale k čemu jsou a proč (pokud vůbec) na nich záleží“ (2. odst.). V následujícím textu se na otázky snaží odpovědět.

Tělo (stať):
Mezititulek „Intelektuál je Francouz“: Sleduje a hodnotí vnímání intelektuálů v Británii, tvrzení podkládá argumenty.
Mezititulek „Intelektuál je cizinec“: Jednak dokazuje, že v Británii je intelektuálů dostatek (1. odst.), zejména se však zamýšlí a na příkladech Karla Poppera a Georga Orwella dokumentuje odlišnost od ostatních členů společnosti, pocit vykořenění intelektuálů (2. odst.). Připouští jejich náchylnost k utopickým myšlenkám, které ústí v totalitární systémy, ovšem zmiňuje i ty, kteří se takto nechovali (Jacek Kuroň).
Mezititulek „Intelektuál Jacek Kuroň“: Na příkladu této osobnosti vystihuje význam intelektuála pro společnost: „Ale Jacek Kuroň nám připomíná, že být intelektuálem je přinejmenším velký úkol, nikoli módní značka.“ (3. odst.).

Závěr:
Není specificky oddělený od ostatního textu (viz výše zmíněné mezititulky), není explicitně pojmenován, nicméně jej lze interpretovat z formulace v závěru třetího odstavce části uvedené titulkem „Intelektuál Jacek Kuroň“: „I my Britové máme své vzory: především Orwella“, čili velké intelektuály v intencích autorova chápání. Druhý závěr, implicitní, obsahuje poslední odstavec textu, v němž je zdůrazněna potřeba řešit vážnější potíže společnosti, než jsou malicherné úvahy o tom, kdo je intelektuál, jaký má být, jak je nebezpečný aj.: „Takže zahoďme už ty ironické uvozovky (ko-text k prvnímu odstavci po mezititulku „Intelektuál je Francouz“ – pozn. autora) a dejme se do práce.“
Pozn.:
Tento typ úvah je charakteristický pro nežurnalistické původce sdělení.
Pro recipienta jde o nesmírně složitý text, lze předpokládat jeho určenost pro náročnější publikum.
Vzhledem ke způsobu výstavby, užití nepřímých vyjádření, zejména ve třetí části statě a závěru, ale také vzhledem k tomu, že text nese širší společenské poselství, jej lze v širším vymezení žánru (viz žánrová charakteristika) považovat za esej.

Kdo potřebuje intelektuály?

TIMOTHY GARTON ASH

Popřemýšlejme o intelektuálech. Britský měsíčník Prospect rozdmýchal letní atmosféru, když otiskl seznam „Top 100 veřejně činných intelektuálů Británie" a vyzval čtenáře, aby dali hlas pěti nejlepším z nich. Časopis je obviňován z toho, že živí posedlost médií celebritami a žebříčky, že mezi britské intelektuály zařadil irského básníka Seamuse Heaneyho a do žebříčku zahrnul tak málo žen.

Domnívám se, že přes veškerou jeho vulgárnost lze tento počin obhájit ve dvou bodech. Zaprvé, Prospect je seriózní a dobrý časopis věnovaný debatám a myšlení. Dlouho jsme v Británii takový neměli. Tento vynikající britský intelektuální měsíčník si zaslouží více čtenářů, a pokud je ten relativně neškodný kousek pomůže přilákat, pak účel světí prostředky. Zadruhé, žebříček nás nutí zamyslet se nad intelektuály - nejen kdo jsou, ale k čemu jsou a proč (pokud vůbec) na nich záleží.

Intelektuál je Francouz

Mnozí Britové mají podvědomý pocit, že v Británii intelektuály nemáme. Podle nich jsou intelektuálové lidé s rozcuchanými vlasy, kteří vysedávají po kavárnách, kouří gauloisky a povídají si o jsoucnu a prázdnotě. Zkrátka Francouzi. Pokud u nás v Británii někdo někoho označí za „intelektuála", většinou kolem tohoto přídomku jako vosy zabzučí ironické uvozovky. Případně se říká, „je to tak trochu intelektuál". Slovní spojení „britský intelektuál" se bere téměř za oxymóron, jako třeba „čestný politik". Většina evropských zemí má sociální skupinu, kterou nazývá inteligencí. V Británii jim říkáme „třída žvanilů". Tuto nálepku pochopitelně vymysleli sami členové této třídy, čímž ilustrovali, že britská ironie má ve zvyku mizet ve vlastní zadnici.

Všeobecně zastávaný názor, že nemáme intelektuály, je dobrým příkladem toho, co marxisté nazývají falešným vědomím.

Intelektuál je cizinec

Britští intelektuálové neustále přispívají do časopisů, politických týdeníků a kulturních rubrik deníků, můžete je slyšet v pořadech BBC. Máme prvotřídní mozkové trusty a přes nejlepší snahy vlád posledních dvaceti let máme také stále dobré univerzity, kde pracují akademikové, kteří se angažují ve veřejném životě. Problém žebříčku časopisu Prospect spočívá v tom, že i po zběžném přečtení zjistíte, kolik v něm chybí jmen.

JACEK KUROŇ. **Být intelektuálem je velký úkol, nikoli módní značka.** FOTO: ČTK

Na rozšířeném předsudku, že na intelektuálech je cosi cizího, je trochu pravdy. Vzpomínám si na nekrolog Karla Poppera, který začínal památnými slovy, „tak jako většina britských intelektuálů své generace, se i Karl Popper narodil ve Vídni". A seznam cizinců, kteří obohatili britskou kulturu, je velmi dlouhý. Právě čtu dopisy našeho možná nejoslavovanějšího veřejně činného intelektuála 20. století, Isaiaha Berlina. Sám sebe označuje za metika - starořecké slovo pro cizince žijícího v řeckém městě s některými, nikoli však všemi právy občanů. Ale na to, abyste se ve své mysli stali metiky, se nemusíte narodit ve Vídni nebo v Rize. Můžete pocházet třeba ze Swindonu, a přesto budete mít pocit té podivné cizosti, kritického odstupu od společnosti, ve které žijete; pocit, který je pro intelektuála nezbytností. George Orwell ho měl mraky a jeho odcizení vycházelo z třídního, nikoli rasového původu.

Velká část britského antiintelektuálství je směsicí šosáctví a xenofobie. Nikoli však všechno. Je tu také zdravá nedůvěra v to, jak se intelektuálové nechají unášet abstraktními myšlenkami a kam až je takové myšlenky mohou dovést. Seznam intelektuálů 20. století, kteří se stali sluhy utopického barbarství, ať už fašistického nebo komunistického, je hrozivě dlouhý. Pokud se však podíváme přes kanál La Manche, najdeme inspirující příklady toho, co to znamená být veřejně činným intelektuálem.

Vezměme si třeba Jacka Kuroně, který minulý měsíc zemřel. Tento velký srdečný muž s obligátní cigaretou v ruce byl v mládí zapáleným komunistou, ale pak vládnoucí komunistickou stranu obvinil, že velké ideály zradila. Kvůli svému boji za lidská práva, sociální spravedlnost a solidaritu - nejdříve s malým a pak velkým S, tedy osvobozenecké hnutí polských dělníků Solidarita - byl neustále zavírán do vězení. Angažoval se v demokratické politice a nikdy nepřestal pomáhat chudým a utiskovaným.

Intelektuál Jacek Kuroň

Před nedávnem Polsko uspořádalo tomuto veřejně činnému intelektuálovi ten nejúžasnější pohřeb, jaký jsem kdy viděl. Byli na něm postkomunistický prezident, premiér a nejvyšší hodnostáři, dokonce generál Jaruzelski, kteří se sešli, aby uctili muže, jehož jejich vlastní bývalá strana tak dlouho ponižovala a utlačovala. Poslouchali, jak přátelé vzdávali Jackovi hold, rozechvělým hlasem vyprávěli dojemné osobní vzpomínky a četli básně. Byli mezi nimi také imám, buddhistický mnich, Ukrajinec, katolík a mladí lidé s odznaky s nápisem „Jackovy děti".

A tak tam vedle sebe byli postkomunistický prezident, který právě přednesl uhlazený životopis, premiér a generál. S jakou pokorou ti mocní stáli u rakve toho pouhého intelektuála.

Takovou hrdinskou roli jako Jacek Kuroň v brzké době nedostane žádný britský intelektuál. Alespoň si co nejvroucněji musíme přát, aby k tomu nedošlo, protože takové příležitosti nastávají jen v temných dobách, jaké nepřejeme žádné zemi. Ale Jacek Kuroň nám připomíná, že být intelektuálem je přinejlepším velký úkol, nikoli módní značka. I my Britové máme své vzory: především Orwella.

A také máme své opravdové zlo: lži bulvárního deníku The Sun, který denně zatemňuje náš veřejný prostor, jed islamofobie, antisemitismus, antiamerikanismus a antieuropeismus. Takže zahoďme už ty ironické uvozovky a dejme se do práce.

Autor je politolog

Příloha č. 23, text č. 4 (Vláda národního dluhu – úvaha)

Mladá fronta Dnes, 8. 7. 2004, A/7 (Názory)

Funkce textu: persvazivní a informativní.
Cíl: a) informovat (byť tato složka je potlačena) o finančních problémech státu, také o názorech některých politiků (Škromach), počítá však se znalostí kontextu; b) zhodnotit dvě nabízející se alternativy vládní koalice ve vztahu k řešení stavu financí.

Způsob zpracování tématu, kompozice:
Přítomno je klasické trichotomické, vnitřně dále strukturované členění na úvod, stať a závěr, argumentace vykazuje nevěcné prvky, užívány jsou metaforické prostředky, úvaha není založena na analýze. Využit je informační a úvahový slohový postup.
Úvodní část je segmentována do pěti odstavců, v nichž autor publicisticky příznakově (což ovšem není v rozporu s normou dílčí oblasti publicistické) interpretativně, za použití obraznosti podává informace o potížích státních financí, včetně výčtu oblastí (1. odst.), zmiňuje náročnost řešení problému (2. odst.), následně zpochybňuje reálnost řešení problému při alternativách, které připadají v úvahu při sestavení vlády (3. odst.) – tímto nastavuje obsah stati, následuje jmenování alternativ (4. odst.).
Tělo úvahy (stať) v devíti odstavcích pojmenovává dvě alternativy sestavení vlády, jejich hodnocení je pak základem stati, to v opačném pořadí, než je uvedeno ve čtvrtém odstavci úvodu. Menšinové variantě s podporou komunistů a jejich charakteru jsou věnovány tři odstavce (5.–7.) – podloženo výrokem politika (Škromach) a nepodloženým konstatováním (Grebeníček); charakter způsobu vládnutí v rámci této varianty je interpretovatelný z částí, ne přímo pojmenovaný, úsek je silně obrazný. Většinové variantě je věnováno pět odstavců (8–12.), k této části směřuje titulek i vložená, přes dva vnitřní odstavce přetažená základní myšlenka (přeformulovaný závěr 12. odstavce), v úvodu je charakteristika (8. odst.), následuje projekce chování v oblasti (9. odst.). V desátém odstavci je položena otázka, proč taková vláda nebude řešit finanční problémy, ihned je zařazena odpověď („sociální demokracie“), doložení je pak přítomno, opět s podílem metaforičnosti, v odstavcích 11–12.
Závěr v jednom odstavci shrnuje, vkládá otázku, odpověď nechává na čtenáři, ovšem je zřetelná z obsahu předchozích částí.
Obsah vloženého zvýrazněného textu má typickou charakteristiku pro tento graficko-kompoziční prvek. Jednak společně s titulkem představuje základní interpretační rámec textu: nově vzniklá vláda bude dále zadlužovat stát, neboť ti, kteří stojí za pád vlády předchozí, nepřistoupí na jakoukoliv razantnější změnu, jednak může mít za cíl vzbudit zájem o článek.

Vláda národního dluhu

JANA BENDOVÁ

Dosluhující Špidlovi ministři mají na stolech soupisku černých děr, do nichž nejrychleji padají vybrané státní peníze. Přesněji: varování, kde jsou nyní největší rizika reformy státních financí - důchody, sociální dávky, nemocenská, platy státních zaměstnanců. Přičtěme ještě zdravotnictví, jemuž letos i ministr Kubinyi předpovídá až dvacetimiliardovou „sekyru".

Vznikající dvouletá vláda by tedy měla práce až nad hlavu, pokud by opravdu chtěla dát erární peněženku do přijatelné účetní rovnováhy „má dáti - dal".

Žádná z momentálně možných vlád však na takové velkoreformy nemá.

Vlády jsou pravděpodobné dvě: koaliční a la Špidlova a menšinová ČSSD s podporou komunistů.

Komunisté mají na dluhy i na bohatství prostý fígl: zvýšit daně movitějším. Pokud se ti opravdu bohatí seberou a utečou, zvýší daně středním vrstvám. Pokud střední vrstvy utečou...

Svůdný recept „bohatším vzít, chudším dát" zní libě i některým uším v Lidovém domě. Vlivný Zdeněk Škromach, v jehož resortu najdeme nejvíc „černých děr", odpověděl nedávno v rozhovoru v MF DNES: „Co je to schodek? Rozdíl mezi výdaji a příjmy. Můžu snižovat výdaje, ale i zvyšovat příjmy." Na otázku, zda se tedy mají daně zvýšit, děl: „Bude-li to nutné, daně se zvýší." Komu? „Těm bohatým přece," dodal jasně.

Miroslav Grebeníček by neodpověděl jinak.

Rozdávání na dluh, žádné reformy, žádné úspory, po nás potopa - tak by vypadalo spojenectví levicové sněmovní stojedenáctky, bůh nás ochraňuj! Vláda by se mohla nazývat - dejme tomu - „vládou národního dluhu" nebo „vládou národního harakiri", to podle nálady.

Obměněná vláda dosavadní koalice, která začíná získávat obrysy, by se snažila držet dluhy na uzdě. Závazky vůči Bruselu a budoucímu přijetí eura by jako pokračovatelka své starší sestry ctila. Ale hlubší reformy penzí či zdravotnictví nezvládne - ne že by nechtěla, ale chatrná „kottovětšina" ve sněmovně by jí dovolila jen málo.

Protišpidlovští rebelové v sociální demokracii získali dokonce víc odvahy a razance, než předváděli dosud - nesvrhávali jsme předsedu a vládu proto, aby Gross a nová vláda byli ještě „špidlovatější"

Proč? Problém všech vlád, v nichž seděla a v nichž by seděla sociální demokracie, je jeden: sociální demokracie.

„Přátelé" Hojdar, Škromach, Laštůvka, Foldyna nesvrhávali Špidlu pro jeho nekomunikativní introvertní tvář. Stal se pro ně odrodilcem té pravé sociální politiky, zdál se jim moc ústupný vůči liberálním názorům. Zkrátka ten člověk pochyboval o zrezivělé podobě sociálního státu známé z 20. století. Neustupoval od něj, pouze lehce odkročoval. Už to bylo na rebely troufalé porušení programu.

Grossova případná koaliční stojednička bude mít s dluhy a reformami němlich stejné potíže jako ta Špidlova, pravděpodobně ještě větší. V poslaneckém klubu ČSSD sedí titíž poslanci, kteří se rozcházejí v odpovědi na otázku, kolik bohatství vzniká škubáním lidí a přerozdělováním. Protišpidlovští rebelové získali dokonce víc síly, chcete-li razance: Nesvrhávali jsme předsedu a vládu, aby Gross a nová vláda byli ještě „špidlovatější" než Špidla!

Gross možná koaliční vládu sestaví. Jako Špidlův vicepremiér si přinese znalost i oné soupisky černých děr. Ale k čemu nám taková vláda bude? Vždyť zdědí ten samý poslanecký klub, kde některým slovo reforma a úspory zní jako zrada.

Příloha č. 23, text č. 5 (Ema má mísu, Petra zákon – úvaha analytická)

Mladá fronta Dnes, 2. 7. 2004, A/6 (Názory)

Funkce textu: persvazivní a informativní.
Cíl: a) informovat o obsahu školského zákona, vč. základních oponentních výhrad;
b) zhodnotit zákon, perspektivu dopadů, a to při zaměření na dva základní aspekty (volnou tvorbu učebních plánů a státní maturitu).

Způsob zpracování tématu, kompozice:
Přítomno je klasické trichotomické, vnitřně strukturované členění na úvod, stať a závěr, argumentace je s výhradou (nekoherentního a logicky problematického úseku – viz dále) věcná.
Úvodní část je segmentována do pěti odstavců, v nichž publicisticky příznakově (což ovšem není v rozporu s normou dílčí oblasti publicistické) interpretativně, za použití obraznosti podává informace o přijetí zákona (1. odst.), seznamuje s jeho základními body a zamýšlenými pozitivními dopady změn (3. odst.), přináší základní výhrady oponentů (4. odst.), vše je uvedeno dvěma otázkami (2. odst.); pátý odstavec vkládá vlastní názor na zákon (blízký oponentům), který pak dále v úvaze dokládá (viz i vložený, tučným písmem přes dva vnitřní odstavce psaný text, kde je přítomna základní myšlenka, zřetelně graficky zpracovaný, vyčleněný úsek, který čtenáři, jenž se nehodlá zabývat celým textem, sděluje jeho základní myšlenku, představuje interpretační rámec textu, současně může mít za cíl vzbudit zájem[11] (viz srovnání se školou Zdeňka Nejedlého).
Tělo úvahy (stať) v osmi odstavcích tematizuje problematiku volné tvorby učebních programů a státních maturit. Sedmý odstavec problematickým způsobem konstruuje souvislost učebních programů a státní maturity (viz zde poznámka), jde o východisko pro analytický úsek sledující limity státních maturit v následujících odstavcích: omezení volby programů podobou maturity (8. odst.), otázka nastavení úrovně standardu vzhledem k širokému spektru středních škol (9. odst.) --- rozvíjí→ logický předpoklad nižšího standardu jako důsledek společenského a politického tlaku (10. odst.) --- rozvíjí→ důsledky nižší úrovně – maturita bude představovat minimální standard (11. odst.) --- rozvíjí→ ztráta hodnoty pro vysoké školy (12. odst.).
Závěr ve dvou odstavcích shrnuje, obsahuje ko-textovou vazbu k čtvrtému a pátému odstavci, potvrzení tezí (13. odst.) a konstatuje, že zákon prověří praxe (14. odst.).

Pozn.:
Tematicky je text logicky vystavěný, tvrzení jsou podložená argumenty analytického charakteru. Výjimku tvoří šestý a sedmý odstavec. Šestý odstavec ve své úvodní části pozitivně, ovšem bez jakéhokoliv zdůvodnění, argumentů hodnotí volnost škol a vyučujících vyplývající z tvorby učebních plánů, vzápětí je však bez argumentační báze zpochybněna schopnost škol programy vytvořit. Následující úsek odstavce je pak ve vztahu k tématu odstavce i celého textu nekoherentní – obsahuje implicitní pochybnost o schopnosti škol odhadnout požadovaný obsah vhodné kompetence žáků pro budoucnost. Sdělný cíl sedmého odstavce není příliš zřejmý. Spekulovat lze, zda je předjímána v následujících odstavcích zmíněná potenciální nižší úroveň výsledné podoby státní maturity. Text odstavce je zatížen logicko-stylizačním defektem.

[11] Poskytnout informace o obsahu a upoutat pozornost čtenářů je obecně smyslem mezititulků i tučným písmem přes dva odstavce vysázených základních myšlenek textů.

Ema má mísu, Petra zákon

JANA BENDOVÁ

Petra Buzková má konečně to, co chtěli mít i její předchůdci: nový školský zákon. V předvečer demise vlády a shodou okolností i v den vysvědčení si odškrtla splnění nejdůležitějšího „domácího" úkolu - pokud jí vyjde vstříc i Senát.

Co nového mají ale školy? A co převratného čeká žáky i studenty?

Vláda jim slibuje samé skvělé novinky: jednotnou státní část maturity, tudíž zvýšení objektivity a možnost nahradit přijímačky na vysoké školy, konec biflování, rozvoj tvůrčího myšlení, volnější tvorbu vzdělávacích programů... Je to zkrátka revoluce v učení, tvrdí hrdě!

Ano, je to revoluce - ale vůči škole Zdeňka Nejedlého, ne vůči budoucnosti, oponují kritici. A dodávají, že zůstávají přijímací zkoušky na střední školy i moc úředníků rozhodovat, kolik dětí půjde na gymnázia a kolik do učení, že státní maturita je návratem k jednotné škole...

Shrnuto: zákon je pokrokem v mezích zdejší školské tradice.

Je určitě nadějné, dostanou-li školy větší volnost v tom, co a jak chtějí žáky naučit (ale dokážou to všichni učitelé i ředitelé českých škol?). Nevíme, jak bude vypadat společnost za dvacet let, a dnešní našprtané znalosti o církevních řádech vzniknuvších v 11. až 13. století či vědomosti o počtu prasat chovaných v České republice v roce 1992 budou lidem k ničemu.

Ale jak dalece a široce se školy „rozmáchnou", pokud jejich studenty tak jako tak čeká jednotný závěrečný test státní maturity, tedy i test, jímž rodiče budou posuzovat školu, až začnou přemýšlet kam s dítkem po „základce"?

To je první handicap státní maturity. Na jedné straně dostanou školy větší volnost, na straně druhé omezení v podobě nařízených závěrečných testů. Nezmění se čtyři roky studia ve spartakiádní trénink na složení jediného závěrečného testu?

Státní maturitní razítko má i další handicap. Přesněji - někteří studenti ho budou mít. Každý ví, že absolventi středního učiliště mají po čtyřech letech odlišné vědomosti než absolventi prestižního osmiletého gymnázia. Prostě proto, že se učí něco jiného. Komu na míru ušije stát svou maturitní zkoušku?

Je to revoluce v učení, tvrdí vláda o školském zákoně. Ano, revoluce - ale vůči škole Zdeňka Nejedlého, ne vůči budoucnosti, oponují kritici. Shrnuto: zákon je pokrokem v mezích zdejší školské tradice.

Určitě si nikdo ze současných ani budoucích odpovědných úředníků a politiků nevezme na triko, že by polovina zdejších maturantů u závěrečných testů „praskla".

Nastaví-li se parametry naopak na míru odborným učilištím, gymnazisté je zvládnou, jak se říká, „levou zadní". K čemu taková maturita bude? V nejlepším případě se stane jakýmsi uznávaným státním minimem. Maturitní maximum si udělají školy ve vlastní části zkoušky.

Vysoké školy, hlavně ty „úzkoprofilové", si vstupenky do svých učeben pak stejně upraví podle svého. Pokud se ovšem nestane zázrak a školy nezruší přijímačky úplně. To by teprve byla revoluce!

Aby bylo jasno, státní maturity není nutné zavrhovat, stejně jako je není třeba vydávat za spásu vzdělávání. Podobné testování se ve světě většinou provádí a vysokým školám i zaměstnavatelům k orientaci o schopnostech studentů slouží. Odstraní také dosavadní nerovnováhu, nebo chcete-li nespravedlnost, když dva lidé mají maturitu, přestože jeden ji má za hubičku a druhý z jiné školy za náročnou dřinu.

V tuto chvíli máme jen nová pravidla a uvidíme, čím je školy i ministerstvo naplní. Fotbalová pravidla jsou také daná, a přesto je trenéři i hráči naplňují odlišnou hrou.

Příloha č. 23, text č. 6 (Neúspěchy pražského redaktora – polemická úvaha)

Mladá fronta Dnes, 30. 7. 2004, A/7 (Názory)

Funkce textu: persvazivní, informativní.

Cíl: a) ohradit se proti argumentům užitým v textu J. Zieglera ze dne 27. 7. 2004, přesvědčit o neobjektivnosti negativního hodnocení vlastního působení v pozici ministra dopravy; b) ironizovat novináře; c) informovat o investičních akcích v oblasti dopravní infrastruktury.

Způsob zpracování tématu, kompozice:

V úvodu (1.–2. odst.) je odkaz na napadený text (1. odst.), ironizace práce novináře, včetně zdůvodnění – nezjišťoval fakta (2. odst.).

Třetí (rozsáhlý) odstavec přináší jako argument k vyvrácení napadeného tvrzení informace o investičních aktivitách, zdůrazňuje nedostatek peněz ze státního rozpočtu.

Čtvrtý odstavec obsahuje ironickou nabídku poskytnutí informací novináři. Součástí je i neoddělený závěr, ve kterém ministr žurnalistovo negativní hodnocení vztahuje na zaměstnance, kteří realizují projekty.

Užité slohové postupy: úvahový a informativní.

Neúspěchy pražského redaktora

MILAN ŠIMONOVSKÝ

Nejde mi ani tak o kritiku, která zazněla na mou adresu v článku Jana Zieglera „Neúspěchy ministra dopravy" (MF DNES 27. 7.), ale o způsob, jakým byla napsána.

Polemika

Nemám nic proti tomu, aby novináři publikovali své osobní názory na danou problematiku. Na druhou stranu si pod novinářem představuji člověka, který si předtím, než napíše článek, zjistí a ověří alespoň základní informace. Nechci podezřívat redaktora, že tak neučinil. Možná, že jen nečerpal ze správných podkladů. Rozhodně však, použiji-li stejná slova, která uvedl na mou adresu, byl při zjišťování pravdy o dopravní politice spíš neúspěšný než úspěšný.

Úspěšný byl například ve zjištění, že republice chybějí peníze na opravu silnic a dálnic. Je to totiž vždy rozhodnutí, zda peníze použít na opravu staré silnice, a zpomalit tak stavbu nové. Přesto devět miliard, které jdou letos na rekonstrukce dálnic a silnic ze Státního fondu dopravní infrastruktury, zas tak malá částka není. Neúspěšný však byl v otázce budování nové dopravní infrastruktury. Musím proto uklidnit občany, že jak dálnice, tak železniční koridory se v České republice stavějí. Například letos již skončila dostavba prvního a druhého železničního koridoru. Staví se trať z Prahy do Českých Budějovic. Stavební práce probíhají podle harmonogramu také na drtivé většině budovaných dálnic. A to jsou rozestavěny všechny zbývající dálnice plánované v České republice. Některé z nich čekaly na znovuzahájení výstavby přes deset let. To všechno je už za námi a všude se staví. Ročně se investuje do dopravní infrastruktury šedesát miliard korun. Je to nejvíc v historii. Není to zásluha jen ministra dopravy, ale celé vlády.

Nechci vyvracet jednotlivé argumenty, které jsou plné nepřesných a neúplných údajů. Nabízím redaktorovi jiné řešení. Pokud potrvá jeho zájem o dopravní problematiku i v budoucnu, můžu ho ujistit, že mu pracovníci ministerstva dopravy rádi poskytnou podrobné informace a materiály. Nepravdivé či nepřesné informace totiž poškozují mnohem víc než samého ministra právě ty, kteří jednotlivé stavby a rekonstrukce dopravní infrastruktury projektují, připravují a realizují.

Autor je ministrem dopravy

Příloha č. 23, text č. 7 (Fórum čtenářů – polemiky)

Mladá fronta Dnes, 24. 1. 2004, A/7 (Názory)

Zbytečná konkurence

Velice mne pobavila polemika paní Evy Hauserové (MF DNES 17. 1.). Na vyjadřování se k soužití samečků a samiček nemusí být člověk „profesionálním biologem", stačí zdravý selský rozum. Je fakt, že ženy nevymyslely války, ale rozhodně mnoho válek kvůli ženám bylo. Je pravda, že ženy nevymyslely atomovou bombu, plynové komory, terorismus. Tak dodávám: nevymyslely mikrovlnnou troubu, automatickou pračku, automobil, mimoděložní oplodnění, mamograf, televizi, umělou dětskou výživu, letadlo, noviny, počítač, dvoudílné plavky, lednici... Samci a samice, muži a ženy, jsou tu od toho, aby se doplňovali. A ne aby si konkurovali.

Stanislav Mařík, České Budějovice

Nejsme zvířata

Profesionální bioložka paní Hauserová se snaží scestným způsobem srovnávat činnost lvích samic, které de facto živí lví samce, s lidskými bytostmi. Přirovnání však kulhá již v základu - místo pomyšlení na úspěšné, výkonné a agresivní ženy moderního střihu se zde spíše nabízí srovnání s prostitutkami živícími své pasáky. Paní Hauserová se nám snaží namluvit, že ženy neumějí bojovat, nevymyslely války, terorismus ani drancování přírodních zdrojů. Mýlí se - ženy nejsou symbolem míru a lásky, nýbrž byly pouze muži zatlačeny do pasivnější role. Poté, co muži vyklidí pole, ženy mohou vzniklé vakuum klidně vyplnit - aby pokračovaly v brutalitě, která je lidskému pokolení vlastní.

Jan Florian, Praha

Jde o sekvenční polemické reakce (repliky) čtenářů na polemickou úvahu E. Hauserové ze dne 17. 1. 2004 (viz v textu Tematický diskurz a sekvenčnost).

Příloha č. 24

Příloha č. 24, text č. 1 (Na obzoru může být jen špatná vláda – manipulativní komentář)

Mladá fronta Dnes, 8. 7. 2004, A/6 (Názory)

Funkce textu: informativní a persvazivní.
Cíl: a) text obsahuje informace o dějích při vyjednávání S. Grosse o nové vládě; b) základní je snaha přesvědčit o korupčním chování S. Grosse, také o bezkoncepčnosti, zpochybnit motivy jeho konání – vzhledem ke způsobu argumentace má text zřetelný manipulativní potenciál.

Způsob zpracování tématu, kompozice:
Text má trichotomické členění, využit je informační a úvahový slohový postup.
Úvodní část je tvořena dvěma odstavci, v nichž publicisticky příznakově interpretativně autor podává informace o posledním vývoji vyjednávání s ODS (1. odst.) a o možné náhradě (odstoupení) oponujícího poslance Unie svobody (2. odst.). Druhý odstavec, jehož závěr konstatuje existenci dalších, blíže nespecifikovaných variant vytvoření vlády, představuje východisko pro převážně spekulativní stať.
Tělo úvahy (stať) tvoří dva odstavce, oba obsahují množství tematicky rozdílných výpovědí. Autor postupuje spekulativním způsobem, neoperuje s věcnými argumenty, často jsou používány řečnické otázky.
V úvodu prvního odstavce se snaží přesvědčit, že jakékoliv řešení situace bude mít korupční charakter, kontextualizuje s korupčními případy současnosti.[12] Motiv korupce se objevuje opakovaně na konci čtvrtého odstavce, je na něm vystavěn i závěr komentáře, přítomen je i v tučně vysázené hlavní myšlence textu (viz cíl).
Věcná argumentace schází v druhé části třetího odstavce, přítomna je nepodložená formulace, že koalici V. Špidly se dalo rozumět (byť třeba nesouhlasit). Třetí odstavec kromě výše zmíněného korupčního kontextu v úvodu obsahuje nezargumentované negativní hodnocení tří alternativ sestavení vlády („…politika prožívá svou uličku hanby“, 4. odst.), motivů konání a bezkoncepčnosti Grosse („Sestav vládu, ber kde ber, stůj co stůj, plať co plať. Jedno jediné Gross neudělá (a měl by): nepředloží politickou koncepci své vlády…“, 4. odst.).
Závěr je formulován jako výzva: „Kdo chce zjistit, co Gross opravdu říká, ať přemýšlí: proč…“ (5. odst.) a následují řečnické otázky, na které je již dříve přímo či implicitně dána odpověď ve stati.
Obsah vloženého zvýrazněného textu má typickou charakteristiku pro tento graficko-kompoziční prvek. Společně s titulkem představuje základní interpretační rámec textu, má za cíl informovat o obsahu a vzbudit zájem o článek.

Pozn.:
K. Steigerwald text příliš nesegmentuje do odstavců, byť z tematického hlediska by to bylo vhodné – viz výše tematický rozsah odstavců.
Komentář obsahuje množství expresivních vyjádření, obraznosti, frazémů, ironie.

[12] Možný interpretační rámec takové formulace je, že míra korupce je v ČR vysoká, tedy je pravděpodobné, že Gross nebude výjimkou, zvlášť když chce mít vládu za každou cenu.

Na obzoru může být jen špatná vláda

KAREL STEIGERWALD

Setkání Topolánek - Gross nic nepřineslo. Ani nemělo. ODS nemá žádnou příčinu k vstřícnosti. Setkání mělo jediný smysl: potvrdit, že nic nebude.

Vládu musí Gross hledat jinde. Už včera mu nabídl kolísající odpadlík Bielesz východisko: bude se rozmýšlet (v noci se možná už rozmyslel), že přenechá svůj poslanecký mandát náhradníkovi, který pro vládu prý je. Tak by stojednička vznikla. Může však vzniknout ještě jinak. Variant je mnoho, chybí jediná: ta seriózní.

Dnes neexistuje žádná stojednička. Žádný poslanec, který ke Grossovi zítra přiskočí, nevyvrátí, z jak nízkých důvodů to udělal.

Každá z možných kombinací něčím čpí. To něco se jmenuje korupce. Byl by to pěkný vrchol pyramidy: po policistech, fotbalových rozhodčích, soudcích a auditorech by k celému tomu blátu přispěla i sněmovna. Politicky počítáno, neexistuje dnes žádná stojednička. Žádný poslanec, který ke Grossovi zítra přiskočí, nevyvrátí, z jak nízkých důvodů to udělal. Grossův problém není, že má tolik či tolik poslanců, jeho problém je hlubší: nemá žádný politický koncept, kolem něhož by se mohlo dostatečné množství poslanců shluknout - má jen motiv mít vládu, ať to stojí cokoliv. Takovou, hrůza hrůz, nakonec mít i může. Jinou ne. Politický důvod se ani nenamáhá vytvořit. Se Špidlovou koalicí bylo možno nesouhlasit, ale dalo se jí rozumět. Co chce, říkala jasně. Grossův manévr je nepochopitelný: koalice se sama pro přílišnou „pravicovost" zruší, aby se totéž, zhoršeno o politické šrámy z vládní krize, opět s týmiž „pravicovými lidmi" bez Špidly ustavilo?

Na levicovější vládu, jak požadují mnozí socialističtí poslanci, má ČSSD málo mandátů ve sněmovně. Přibrat komunisty - jasný hrob. Zavěsit vládu na úspěch či krach Kottovy léčby? To má prezident podepsat?

Česká politika prožívá svou uličku hanby. Sestav vládu, ber kde ber, stůj co stůj, plať co plať. Jedno jediné Gross neudělá (a měl by): nepředloží politickou koncepci své vlády, aby k ní mohl zvát poslance. Co slibuje držitelům mandátů, když je vybízí, aby jeho vládu podpořili? Socialistům „půjdu doleva víc než Špidla", lidovcům „zakážu potraty", unii „přidám na liberalismu"?

Kdo chce zjistit, co Gross opravdu říká, ať přemýšlí: proč Bielesz tolik kolísá? Zvyšuje cenu? To by bylo podezření velmi ošklivé. Ale jak ho chcete, vy a Bielesz, v dnešní vřavě vyvrátit?

Příloha č. 24, texty č. 2 (poznámky)

Havlův čtyřúhelník – poznámka

Mladá fronta Dnes, 10. 6. 2004, A/7 (Názory)

Havlův čtyřúhelník

Václav Havel využil svobody muže mimo politiku a podpořil hned čtyři účastníky voleb. Nepřekvapil, řekl hlasitě jen to, co každý věděl dávno: pololidovecký Kroupa, Unie svobody, Zelení a duše odpadlé kdysi od ODS, to je čtyřúhelník, který obkresluje Havlovy politické sympatie už dávno. Co mají ti nesourodí konkurenti společného? Malou naději na úspěch. V tom je Havlova originalita - dejte moc slabým, zato moudrým politickým menšinám. Je to také jeho tragédie - moc z voleb se naděluje většině. A to je, podle Havla, špatně. Vždyť co ví většina?

KAREL STEIGERWALD

Zábavný konzum – poznámka

Mladá fronta Dnes, 28. 6. 2004, C/1 (Střední Morava)

K věci

Zábavný konzum

Uplynulý víkend byl bohatý na nejrůznější slavnosti. Slavil se nový park v Přerově, svůj den měly na severu kraje Mikulovice, na své si přišly Loštice i Uničov, alternativa hřímala v Zábřehu, folkaři hráli na jihu regionu v Plumlově, na východě v Hranicích burácel bigbít... Také krajské město mělo své Olomoucké benefice. Jenže tato zábava je nešťastným spojením církevní vzpomínky na katolickou patronku města se šlehačkovou bitvou či pojídáním (resp. požíráním) tvarůžků. Místo vkusu okázalost. Gurmány musí přejít chuť když vidí, jak se nakládá s potravinami pro zábavu.

TOMÁŠ ŠULÁK

Příloha č. 25

Recenze a kritika

Příloha č. 25, texty č. 1 (Tipy – recenze)

Mladá fronta Dnes, 29. 5. 2004, E/9 (Civilizace)

TIPY

Teologie

Zdeněk Vojtíšek
Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice
Náboženství, církve, sekty, duchovní společenství

Předmluvu napsal Prokop Remeš. Portál, Praha 2004, 464 stran, náklad neuveden, cena 539 korun.

„Záměrem této knihy je popsat současnou českou náboženskou scénu a ukázat souvislosti vývoje jednotlivých skupin a jevů. Kniha by měla sloužit rychlému vyhledání základních informací, které se týkají náboženských skupin u nás, a k případnému nasměrování k dalším zdrojům," píše autor v předmluvě. Vzhledem k převládajícímu povědomí, že náboženský život je v této zemi velmi chladný, působí Vojtíškova příručka překvapivě „nabitě" a u nezasvěceného čtenáře musí vzbudit údiv, kdo všechno u nás působí, co všechno se vydává... Encyklopedie je rozdělena na šest oddílů – křesťanství, judaismus, západní esoterismus, islám, indická náboženství, čínská náboženství – a každému tomuto oddílu hesel předchází několikastránkový výklad o daném náboženském směru.

Historie

T. G. Masaryk – Edvard Beneš
Korespondence 1914–1918

Ediční příprava Dagmar Hájková a Ivan Šedivý, odborná konzultace Helena Nováčková. Vydal Masarykův ústav AV ČR, Praha 2004, 356 stran, náklad a cena neuvedeny.

„Předkládaný soubor válečné korespondence T. G. Masaryka a Edvarda Beneše poprvé představuje, víceméně v úplnosti, vzájemnou korespondenci obou protagonistů československého zahraničního odboje z doby první světové války, tedy období, kdy došlo k podstatnému sblížení obou politiků. Jedná se o unikátní soubor dokumentující nejen politický, nýbrž i osobní život obou mužů," uvádí v ediční poznámce vázaného svazku jeho spolueditorka Dagmar Hájková. Souboru oněch 263 dopisů, které si oba politici za čtyři válečné roky vyměnili, předchází sedmnáctistránková studie o českém politickém aktivismu. Kniha je součástí edice Korespondence TGM, jejíž vydávání Masarykův ústav zahájil roku 2001. **(jch)**

Jedná se o text, jehož cílem je přiblížit obsah díla, neobsahuje hodnotící složku (analogická sdělení jsou produkována v oblasti filmu a hudby). Jazyk je nocionální, srozumitelný. Vzhledem k náročnějšímu tématu knih jsou texty řazeny do přílohy Civilizace.

Příloha č. 25, text č. 2 (Barthes bojoval s ideologií pomocí jiné ideologie – odborná recenze s výkladovými prvky)

Mladá fronta Dnes, 29. 5. 2004, E/9 (Civilizace)

Barthes bojoval s ideologií pomocí jiné ideologie

Bohuslav Blažek

Jeden z nejinspirativnějších francouzských myslitelů druhé půle minulého století, Roland Barthes (1915–1980), vyvolával stejné vzrušení svými objevy jako svými omyly. Jeho časopisecké články z let 1954–1956 o pracích práškách nebo o bifteku a hranolkách byly objevné tím, jak na jevy masové kultury uplatnily přístup dosud vyhrazený pro vysokou kulturu. Když takto popíchl francouzskou intelektuální elitu, tak dělnictvu své doby – právě přestupovalo z řad milovaného proletariátu do nenáviděné střední třídy – zase zošklivil jeho tržní radovánky coby formu manipulace. Celkem čtyřiapadesát článků pak Barthes sebral, připojil k nim esej Mýtus dnes, který byl spekulací na této empirické bázi bohužel silně nezávislou, a v roce 1957 ve Francii vydal svazek Mytologie. Nynější české vydání je výborem 28 tematicky dodnes aktuálních článků doplněných závěrečným esejem.

Omyl první

Nejprve se potěšme alespoň dvěma příklady Barthesových objevných postřehů.

Hračky: „Hračka (...) skýtá katalog všeho, čemu se dospělý nediví: válka, byrokracie, ošklivost, Maťané atd. (...) Jenomže tváří v tvář tomuto univerzu věrně napodobených, komplikovaných předmětů se z dítěte může stát pouze vlastník a uživatel, ale ne tvůrce; nevynalézá svět, používá ho; připravují se pro něj gesta bez dobrodružství, bez údivu a bez radosti."

Volební fotogeničnost: „Využití volební fotografie přirozeně předpokládá spiklenectví: fotka je zrcadlem, dává nám k přečtení něco, s čím jsme spřízněni, co je nám důvěrně známo, předkládá voliči jeho vlastní podobiznu, ovšem projasněnou, zvětšenou, bravurně dovedenou do stavu typičnosti."

Jak trefné: stačí číst tyto popisy a hned je nám jasné, že jsou to triky, kterými rodiče manipulují svými dětmi a politici lákají své voliče. Tento stav však odpovídá situaci, kdy se mocenská ideologie snaží zachránit cosi, co už není všeobecně přijímáno jako samozřejmé – tedy to, co už není živým mýtem.

Barthes v roce 1957 užíval pojmu mýtus nevědecky, žurnalisticky, pouze v negativním smyslu. V přístupu k mýtům se tím vrátil o jeden a půl století zpět, před filozofa Schellinga, který jako první přestal

RECENZE

Roland Barthes: Mytologie

Přeložil Josef Fulka, výbor textů provedl a doslov napsal Petr A. Bílek. Dokořán, Praha 2004, 172 stran, náklad neuveden, cena 198 korun.

„lživé" mýty vykládat skrytou „pravdou". Tím, že svůj žurnalistický postup Barthes užil na ideologii, sice otevřel prostor pro novou intelektuální disciplínu (sémiotiku ideologie), jakožto mytolog však selhal.

Omyl druhý

V Mytologiích Barthes „odhalil", že podstatou mýtů je metajazyk, tedy jazyk, kterým se hovoří o jazyku jako objektu. Schéma tohoto metajazyka je, tvrdil Barthes, stejné jako pro denotaci. Přitom však o sedm let později, v Základech sémiotiky, už toto schéma správně přiřadil ke konotaci a konotační sémiotice. Dodejme na vysvětlenou, že denotace se tradičně chápe jako ta část významu znaku, na níž se všichni shodnou – v případě jazyka tedy jako neutrální slovníková definice. Naproti tomu konotace jsou personalizované volné asociace, nabité hodnoceními a diferencované skupinovými zájmy, genderem, věkem, etnikem.

Tato záměna protikladů nebyla u Barthese žádná formální chybička, nýbrž podvědomím vyvolané významné přehlédnutí. Kdyby se byl v roce 1964 hlouběji zamyslel nad tím, proč byla denotace ve vědě dosud tak upřednostňovaná a konotace tak odstrkovaná, mohl se stát prvním sémiotikem, který popsal mýtus objektivity (to učinili až Lakoff a Johnson v roce 1979). Zdánlivá neutralita denotací – například oněch slovníkových definicí – je právě projevem skutečného mýtu dneška, totiž mýtu objektivity.

Mýtus objektivity se přitom zjevně nezrodil až s buržoazií, jak tvrdil o svých „mýtech" Barthes; jeho kořeny se dají sledovat zpětně až do antiky. Francouzskému opěvovateli revoluce se nehodilo ani to, že přes všechny rozdíly mezi tržní demokracií a komunistickou totalitou je mýtus objektivity jejich společným jmenovatelem.

Omyly bez konce

A to je jen začátek kaskády omylů. Falešnými (a to marxistickými) mýty – tedy ideologií – jsou například u Barthese tvrzení, že „řeč, jež není mytická", je „řeč člověka-výrobce" nebo že „promluva utlačovaného je (...) takřka neschopná lži". Je korektní říci, jak to učinil Barthes, že mytologova „promluva je metajazykem", absurdní je však dodat, že „na nic nepůsobí". Vždyť autor v celé knize – a s nemalým ohlasem – bojuje s údajnými mýty!

Zapletení Barthese do boje s ideologií pomocí jiné ideologie bylo v padesátých letech věru těžší, než aby se dnes stačilo při hodnocení toho myslitele povznést nad „politicko-angažovanou rétoriku a patos jako poněkud kuriózní odér dávných časů", jak chlácholivě píše v doslovu českého překladu Petr A. Bílek.

Autor je sociální ekolog

Text patří do kategorie <u>odborných recenzí</u>, původcem je odborník v oblasti. Ve svém <u>úvodu</u> představuje autora, přináší bibliografické údaje. <u>V těle recenze</u> jsou na základě úseků recenzovaného díla kriticky sledovány názory autora knihy. Přítomny jsou výkladové pasáže, např. „…denotace se tradičně chápe… etnikem.", argumentované, analytické úvahové úseky, např. „Tato záměna protikladů… totiž mýtu objektivity." aj. Text je jazykově i obsahově velice nasycený, je určený pro úzký okruh příjemců, odborníky a velmi poučené laiky. Přítomny jsou termíny (dále nevysvětlené – denotace, konotace, mýtus objektivity aj.), syntakticky náročné konstrukce atd.

Příloha č. 25, texty č. 3 (Savallovo středověké mysterium – recenze publicistická, popularizační)

Mladá fronta Dnes, 26. 6. 2004, B/2 (Kultura)

Hudba - recenze

Savallovo středověké mysterium

Misteri d'Elx

La Capella Reial de Catalunya, Jordi Savall. CD, 78 minut, vydala firma Alia Vox, distribuce Classic.

Vystoupení španělského virtuosa na violu da gamba Jordiho Savalla a jeho ansámblu na letošním Pražském jaru patřilo k největším festivalovým událostem. Kdo se na tento večer nedostal, může sáhnout po nahrávkách, které Savall vydává na svém vlastním, neobyčejně úspěšném labelu Alia Vox.

Nejsou to lecjaké snímky. Savall jako velký umělec a obratný obchodník v jedné osobě netočí pouze pro specialisty, ale skoro vždy přijde s něčím nečekaným a přitažlivým pro širší okruh posluchačů. Tak je tomu i s tímto projektem. Trochu tajuplný název Misteri d'Elx velí Středoevropanovi napřed zalistovat v průvodci Španělskem. Elx nebo také Elche je město jižně od Valencie, pozoruhodné jednak v Evropě nevídaným palmovým hájem a jednak tím, že už od středověku v místní bazilice Santa Maria vždy 14. a 15. srpna provozují místní obyvatelé před tisíci diváků unikátní liturgickou hru o smrti a nanebevstoupení Panny Marie. Původ představení, které roku 2001 zařadilo UNESCO na seznam světového kulturního dědictví, patrně sahá do 14. století a jeho existenci neohrozilo ani usnesení tridentského koncilu z 16. století, který zakázal provozování divadla v katolických kostelech.

Mysterium provázejí výpravné dekorace, stroje a další divadelní efekty, jako otvírání nebes, zjevení anděla na oblaku, vyzvánění zvonů či dunění hromu, případně artilerie. Ale nejzajímavější je sama hudba, kterou Savall natočil a v níž se v průběhu staletí do vzácné jednoty scelily různé styly. Třeba výstupy Marie a Anděla připomínají do dialogu rozvedené gregoriánské zpěvy, zatímco hudba apoštolů, kteří se na přání umírající Marie shromáždí u jejího katafalku, patří už baroku.

Savall hudební složku nově zrevidoval a kromě jiného upustil od tradice, podle níž ženské party museli v mysteriích interpretovat chlapci. Hvězdami nahrávky, která zachycuje průběh prvního dne slavnosti, se tak staly dvě ženy z gambistovy rodiny: manželka Montserrat Figuerrasová, která svým vášnivým hlasem zpívá Marii, a dcera Arianna, jejíž Anděl je ve své jemnosti a zvonivosti prostě nadpozemský. Ale také ostatní zpěváci, instrumentalisté a členové souboru Capella Reial de Catalunya se svými historickými nástroji rozehrávají pod Savallovým nedostižně citlivým vedením příběh plný křehkosti a fantazie.

VĚRA DRÁPELOVÁ

Jde o text, který je určen zájemcům o konkrétní hudební segment, byť autorka zdůrazňuje jeho určenost i pro širší publikum.
Cílem je seznámit s interpretem a konkrétním dílem, včetně souvislostí, zhodnotit.
První až třetí odstavec představuje širší informativní úsek, kde je kromě nepříliš rozsáhlého základního představení interpreta (dále je pak několikrát hodnocen v průběhu textu), rozsáhleji vysvětlován název desky.
Závěr třetího a čtvrtého odstavce přibližuje a pozitivně hodnotí samotnou hudbu.
Hodnotící složka se vztahuje jak k interpretovi, tak k dílu, není zdůrazňována, nejde o věcné, analytické pasáže, nýbrž interpretace, exprese, např.: „…vystoupení… patřilo k největším… událostem.“, „…jako velký umělec a obratný obchodník…“, „…pod Savallovým nedostižně citlivým vedením…“ aj.

Příloha č. 25, text č. 4 (Šumperské divadlo si trouflo na Čechova – kritika)

Mladá fronta Dnes, 24. 1. 1998, s. 3 (Střední Morava)

Šumperské divadlo si trouflo na Čechova

Dělat Čechovovy Tři sestry ve velkém divadle je odvaha, uvádět je v regionálním, to už je troufalost. Je však dobře, když se o to divadelníci pokoušejí. Hercům to prospěje a zdravě je „vyhecuje", i když výsledek nemusí být jednoznačný. Režisér Jaromír Janeček neměl žádný avantgardní záměr, ač se jich tato komedie za skoro sto let existence dočkala nemálo. Janeček jako by vyšel z tradičního psychologizujícího pojetí Stanislavského, které u nás zdomácnělo po návštěvě moskevského MCHAT a Kvapilově přijetí jeho koncepce při inscenaci Tří sester v roce 1907. Jenže Janeček viděl i Krejčovy Tři sestry, které prošly Evropou, a je to na jeho výkladu znát. Jde pod text, vypichuje absurdity, nehraje příběh, ale osud - osud lidí nešťastných, unavených, stravovaných ubíjejícím prostředím, jen s vypětím sil si udržujících zbytky životního elánu.

Herci zvládli ony věčné Čechovovy rozmluvy a opakované repliky s minimem dějového pohybu různě. Dosti deklamovali, vypjatější pasáže občas dováděli až k nepřirozené hysterii, někteří však dokázali i tu deklamaci a hysterii přirozeně prolnout s obnažováním nitra svých postav. Nejtěžší to měl Pavel Hromádka jako snílek a prorok Veršinin.

Až v druhé polovině představení našel ten správný tón. Obdobně i Olga Anny Bazgerové. Michaela Scheibová jako Irina své přehrávání nepřekonala. Výborně byl rozvinut trojúhelník Máša - Kulygin - Veršinin, ač mu Čechov věnoval málo textu. Zdůraznil bych tu především skvělou studii typicky čechovovské figurky středoškolského profesora Kulygina v podání Vladimíra T. Gottwalda, ale i ukázněný výkon Lucie Štorkové jako Máši. Jednostrannější postavy rozhněvaného mladého muže Soleného se zmocnil Jiří Kraus úspěšně, kdežto Čebutykin Petra Krále zněl příliš v jedné poloze, ač z něj herec mohl vytěžit více. Zbytečného člověka Tuzenbacha zahrál David Hák též s málo odstíny. Výrazněji se proměňující postavu Prozorova s naivitou i hloubkovou tragičností zvládl Jakub Stránský, kdežto agresivní hloupost a maloměšťácké zlo Natalie v podání Bohdany Pavlíkové bylo polopatisticky přehnané.

Celkovému úspěchu představení napomohla řada režijních nápadů, např. klavír jako útočiště či vězení, ale také neuvěřitelná pro tak malé jeviště proměnnost scény Kristiny Novotné i výběr řízného vojenského pochodu, jímž Darek Král zarámoval celé představení a uvedl diváka do prostředí posádkového provinčního města. Mohli bychom označit i další symbolické náznaky vnitřní dynamiky hry od naděje k zoufalství, rezignaci i odhodlání žít dál. O tom Tři sestry především jsou, v Šumperku to zahráli, nehledě na nevyváženost hereckých výkonů.

PETR KLEN

Autor je spolupracovníkem redakce

Severomoravské divadlo Šumperk - A. P. Čechov: Tři sestry. Režie Jaromír Janeček, výprava Kristina Novotná j. h., hudba Darek Král. Premiéra 17. ledna.

Jedná se o žurnalistickou kritiku.

Funkce textu: přesvědčovací, není získávací.

Cílem je zhodnotit zejména režijní pojetí a herecké výkony, stručně pak další složky představení.

První odstavec hodnotí v kontextu provedení na jiných scénách základní režijní pojetí.

Druhý a třetí odstavec sleduje výkony jednotlivých herců, obsaženo je vyrovnaně jak negativní, tak i pozitivní hodnocení.

Čtvrtý odstavec pak přináší stručné hodnocení ostatních aspektů představení (scéna, hudba aj.).

Příloha č. 26

(Klaus vytáhl na Kábul – fraška)

Mladá fronta Dnes, Magazín Dnes, 22. 7. 2004, s. 11

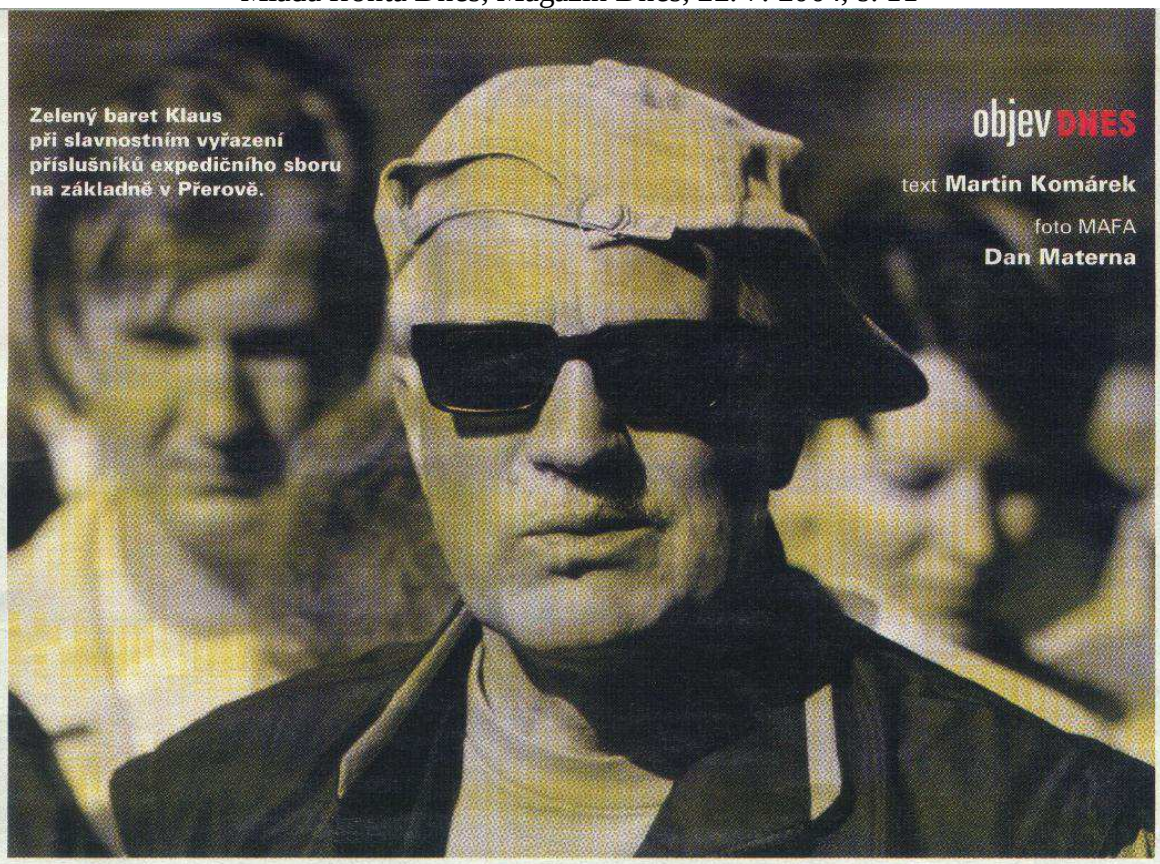

Zelený baret Klaus při slavnostním vyřazení příslušníků expedičního sboru na základně v Přerově.

objev DNES

text **Martin Komárek**

foto MAFA **Dan Materna**

Klaus vytáhl na Kábul

Podle naprosto překvapivého odhalení MF DNES se prezident Václav Klaus nechal dobrovolně naverbovat ke speciální jednotce, která doplní stavy našich vojáků v Afghánistánu.

„Čatár Klaus náležel při výcviku aj sborke a rozborke k nejlepším," potvrdil velitel plukovník Kocúr. „Co mu scházelo na kondičke a fištronu, doháňal onou pílí a pracovitostí," dodal vybranou vojenskou československštinou.

Podařilo se nám zjistit, že prezident se písemně vzdal jak své pravomoci vrchního velitele ozbrojených sil, tak formální hodnosti majora, jen aby mohl nastoupit ke speciální jednotce. Výcvik je zde mimořádně tvrdý. Nechybějí osmdesátikilometrové noční pochody, kurz přežití na festivalu v Karlových Varech či povinná četba Jiráska. Na závěr musí každý adept vlastní rukou skolit vepře, který představuje nebezpečného teroristu.

Co vedlo prezidenta k tak neobyčejnému kroku? Jeho vlastní vyjádření se nám nepodařilo získat. „Obraťte se na hovorca odřadu," odbyl naši žádost plukovník Kocúr. Po mnohahodinovém pátrání se nám podařilo zjistit, že nás oklamal jako muslima. Jednotka mluvčího nemá.

Prezidentův nejbližší spolupracovník, lokaj Lkaj, na Hradě balí. Odchází se svým pánem honit Usámu do Tora Bora?

„Nikoliv, končím zde," říká rezolutně. „Ze zásadních mravně filozofických důvodů."

Podle jeho podřízeného, který si nepřál být jmenován, je však skutečný důvod spíše přízemní. Lkajovi nezůstalo utajeno, že počet náleven, kde se čepuje pivo a podává kořalka, je v Kábulu velice, ale opravdu velice omezený.

Musíme se tedy spolehnout na spekulace odborníků.

Sexuolog Pété říká: „Starší úspěšný muž, který se ocitá v neřešitelném vnitřním sporu mezi loajalitou k manželce a láskou k mladičké milence, často nechává řešení tak říkajíc na osudu - odchází do války. Tuto situaci klasicky popsal už Goethe v románu Spřízněni volbou."

Politolog Vrchkosil přiznává, že Klausův krok nechápe: „Potvrzuje to ovšem moji starší hypotézu, že ten člověk se úplně zblázni."

Bývalý prezidentův spolupracovník Zednický vrtí hlavou: „Klaus je jako Che Guevara. Ten, unaven přepychem a mocí na Kubě, odjel šířit revoluci do Bolivie. Klaus využívá příležitosti a odjíždí se zbraní v ruce šířit do Afghánistánu kuponovou privatizaci." ■

Příloha č. 27

(Otevřená Kavárna – editorial)

Mladá fronta Dnes, 12. 6. 2004, E/3

Otevřená Kavárna

Vážení čtenáři,

poprvé dostáváte do rukou sobotní přílohu Kavárna. Chceme vám nabídnout články k zamyšlení a diskusi o společenských fenoménech, civilizačních a kulturních trendech nebo uměleckých dílech. Budeme v ní představovat tvůrce a myslitele domácí i zahraniční, osobnosti, které dokázaly „pohnout světem".

Tou nejlepší kavárenskou tradicí je princip setkávání, při němž dochází k debatě, k výměně i střetávání stanovisek. Na stejném principu budeme připravovat Kavárnu: chceme z ní učinit platformu mezioborovou, mezigenerační, demokratickou, nikoliv však bezbřehou a bezzásadovou.

Uvítáme vaše názory na koncepci i na jednotlivé texty (naše e-mailová adresa je: kavarna@mfdnes.cz). Budeme publikovat polemické příspěvky, které se neomezí na nálepkování, nýbrž budou srozumitelně argumentovat.

Ve světě, kterému lépe rozumíme, se také lépe žije. Vítejte v Kavárně!

Josef Chuchma

Příloha č. 28

Příloha č. 28, text č. 1 (Pacienti by měli platit víc, přiznal ministr Kubinyi – shrnující a interpretativní upoutávka na rozhovor)

Mladá fronta Dnes, 15. 5. 2004, A/1

Text č. 1

Pacienti by měli platit víc, přiznal ministr Kubinyi

Praha (rea) - Nový ministr zdravotnictví Jozef Kubinyi ve svém prvním velkém rozhovoru pro MF DNES přiznal, že finanční spoluúčast pacientů bude nutné v budoucnu zvýšit.

Lidé by si podle něj měli platit například za stravu v nemocnicích, sanitku (ne záchranku) či lázně.

Druhým dechem však Kubinyi dodal: „Nyní takovou debatu otevírat nebudu." Jeho předchůdkyně Marie Součková si na ní ostatně zlomila vaz. Sociální demokracie totiž svým voličům slíbila, že spoluúčast se zvyšovat nebude. Kubinyi si však myslí, že bude nutné tyto věci přehodnotit a před volbami diskusi otevřít.

Také lidovci a unionisté opakovaně řekli, že zdravotní péče nemůže být bezplatná v dnešním rozsahu. Stejně smýšlí i ODS, byť má jiný recept: individuální účty pacientů.

Čtěte rozhovor na str. A5

Příloha č. 28, text č. 2 (Pacienti by měli platit víc, přiznal ministr Kubinyi – publicistický rozhovor)

Mladá fronta Dnes, 15. 5. 2004, A/5 (Z domova)

Text č. 2

Kubinyi: Není čas být hodný a slušný

Ministr zdravotnictví přiznává, že léčba nemůže být zadarmo ● Chce také sloučit tři velké nemocnice v Praze

Za jediný měsíc ve funkci si Jozef Kubinyi stihl vyrobit tuhle vizitku: militantní ministr, který hned dokázal poštvat si proti sobě kdekoho.

Praha - Co tomu říká? Prý nic. „Kdybych měl čtyři roky času, tak bych se asi choval jinak," řekl ministr v prvním velkém rozhovoru pro MF DNES. „Ale my jsme dva roky ztratili. Ano, můžu být slušný ministr, můžu se usmívat, nedělat nic a nechat stát, ať vždycky na konci roku nasype do zdravotnictví miliardy."

1

Tak se chovali vaši straničtí předchůdci - mám tomu tak rozumět?

Klidně, úplně klidně. Na jednom sezení klubu zazněla i myšlenka, ať se Součková vyhodí a dá se místo ní někdo, kdo se bude mile usmívat a vydrží to do voleb.

2

Jste si jist, že bylo to pravé začít hned kritikou - třebas oprávněnou - druhých, když vaše vláda léta nic neudělala?

Možná to nebyl úplně optimální start, byl jsem i připraven omluvit se za televizní výpad na adresu ředitelky Všeobecné zdravotní pojišťovny, ale ohromila mě tento týden ve sněmovně neschopností přiznat jakoukoli chybu. Jako by VZP byla něco skvělého a každý, kdo si ji troufne kritizovat, byl blázen. Ano, pustil jsem se do nesmírně silné a mocné finanční instituce. Byla to prostě součást taktiky ukázat na to, že i v ní je problém.

Taktiky? Jaké taktiky?

3

Nerad říkám věci „mimo záznam", takže odpovím: Bez komentáře.

4

Pravidla rozdělování miliard přece jen určuje stát. A VZP ve své obhajobě říká, že nedostatek peněz je způsoben rostoucími náklady zdravotní péče a že i vyspělé země ztrátu dorovnávají.

Kdyby šlo o tři miliardy, tak se tam nasypou, ale ta ztráta roste a roste. Pojišťovna prostě utrácí víc peněz, než má. A není pravda, že ministerstvo jí to nařizuje.

5

A nenařizuje snad? Třeba že má přidat peníze nemocnicím?

Nařizujeme jí snad, aby uzavírala nové a nové smlouvy se zdravotnickými zařízeními? Já jsem rád, že debata začala a že si v ní třeba ujasníme, jak se věcí mají. Odmítám však tvrzení, že sto procent chyb má ministerstvo a nulu procent VZP.

6

Objevily se spekulace, že za vaší kritikou je snaha zavést Národní zdravotní službu, tedy státní systém jako třeba v Británii.

Ano, slyšel jsem to. Ale naprosto to vylučuji. Mým cílem není návrat k poměrům před listopadem, k státnímu systému. Nechci zlikvidovat pojišťovny, chci, aby si více konkurovaly, ale aby pak za sebe i odpovídaly finančně. Ale odmítám, aby to fungovalo tak, že pojišťovny vytvářejí dluhy, stát je musí zaplatit a ony ještě řeknou, že za ně může stát.

Za stravu ať se platí

7

Zkuste se odpoutat od programového prohlášení vlády a odpovězte upřímně: podporujete myšlenku, že by si měl pacient víc připlácet, nebo ne?

Dobře - podporuju. Nesouhlasím moc s různými doplatky, diskuse by se měla vést o tom, co ze zdravotního pojištění vyjmout. Konkrétně stravu, dopravu, lázně, některé léky i léčebné postupy. Jsem ochoten být s vámi jako plátce pojistného solidární a zaplatit vám péči, když budete nemocná, ale proč bych vám měl platit v nemocnici jídlo, když ho doma taky jíte za své? Ale je to problém této společnosti, padesát let tu bylo všechno bezplatné, stalo se z toho takové zvykové právo. A z něj se vycházelo i při tvorbě programu strany ve jménu: býti zvolen. Je to generační problém, mladší lidé se už na to možná budou dívat jinak.

8

Jestli tomu rozumím, toto je váš osobní názor, ale teď se o tom ještě mluvit nebude.

Ano, nebude.

A kdy bude?

9

Před volbami.

Myslíte to vážně?

10

Samozřejmě, protože programy už se nebudou moci stavět jako dosud, tedy pokud do toho budu moci mluvit. Ale pozor, spoluúčast není všelék. Říkat, že tím vše vyřešíme, je velmi zjednodušené.

11

ODS má představu, že by si pacienti mohli u pojišťovny vybrat různé pojistné plány: že si třeba zubní péči budou platit celou a o to výhodnější budou mít pojistku. Souhlasíte?

Ne. Myslím, že pojišťovny by měly nabízet společný základ všem a lišit se v tom, co budou dávat nad ním.

12

Dnes, jak jistě uznáte, je to leda tak úhrada antikoncepce. Co kdyby si člověk mohl z připojištění zaplatit rychlejší operace, lepší oční čočku či kloub?

Ano, to je cesta, kudy se bude diskuse ubírat. Nemám s tím problém.

RAZANTNÍ. Osmačtyřicetiletý Jozef Kubinyi, který dřív pracoval jako šéf kliniky nukleární medicíny a posléze jako poslanec, je přesně měsíc ve funkci ministra zdravotnictví. Vody svého resortu už rozbouřil ostrou kritikou způsobu, jakým největší zdravotní pojišťovna, VZP, nakládá se svěřenými penězi. FOTO: MAFA - DAN MATERNA

A přiznáte nahlas i to, že když to dnes nejde oficiálně, platí se za to bokem?

13

Ano, souhlasím s tím, že obálky si - bohužel - cestu vždycky najdou.

14

Koncepci se však chystáte předložit až na podzim. Jenže už na konci roku hrozí ve zdravotnictví ztráta 16 miliard a je pravděpodobné, že pojišťovny začnou zase platit pozdě lékařům. Kde hodláte ty peníze hledat?

Pokud paní ředitelka VZP tvrdí, že je v její pojišťovně vše v pořádku, pak já si troufám tvrdit, že jsem schopen zvládnout dluhy fakultních nemocnic. Ne úplně letos, ale řekněme napřesrok věřím, že by se ztráta mohla přiblížit nule.

15

Prosím? Řekněte mi aspoň stručně, jak chcete za rok a půl zlikvidovat 16 miliard.

VZP nechte, na tu nesahám, mluvím o fakultních nemocnicích, kde je ztráta kolem šesti sedmi miliard. A fakultky umím.

Profesoři si drží židle

16

To tvrdil kdekterý ministr, ale nikdy nic nedokázal.

Vzal jsem tuhle funkci proto, že si myslím, že je doba zralá na změny. Jestli se mýlím, moje mise rychle skončí. V první řadě chci začít spojením tří fakultních nemocnic v Praze: Bulovky, Thomayerovy a Všeobecné. Pokud tu jsou tři lékařské fakulty a pět fakultních nemocnic, mohou jen produkovat dluhy a dělat nadbytečné věci, jejichž smyslem je pouze to, že silné figury různých pánů docentů a profesorů si budují provozy ne podle potřeb péče, ale podle potřeb svého postavení.

17

Namítnou, že jejich kliniky jsou plné.

Když postavíte dvakrát tolik nemocnic, všechny budou plné, protože si každé lůžko svého pacienta najde. Thomayerova nemocnice si chce například koupit nový ozařovací přístroj za 80 milionů. Proč ho ale má mít každá nemocnice, aby pak v každé fungoval dvě až tři hodiny? To je přece, s prominutím, zhovadilost. Nejde o nic jiného, než že takové pracoviště má svého šéfa a každý si chce vybudovat svůj pašalík.

MARTINA RIEBAUEROVÁ

Text č. 1:
Funkce textu: informativní a persvazivní.
Cíl: a) informovat o názoru ministra na spoluúčast pacientů při léčení; jde jednak o shrnutí (s interpretativními prvky v 1. a 3. odst.) základního sdělení následného rozhovoru, jednak o kontextualizaci ve vztahu k názorům ve vlastní straně (3. odst.) a v ostatních relevantních politických stranách (4. odst.);
b) upoutat na vlastní rozhovor na s. A/5, naznačením odlišného názoru oproti vlastní straně, včetně názoru předchůdce; konflikt uvnitř strany má vzbudit zájem o rozhovor.

Text č. 2:
Funkce textu: persvazivní a informativní.
Cíl:
Představit názory (na problémy v resortu) nově jmenovaného ministra, který se uvedl razantním, také ale kontroverzním způsobem, umožnit tak recipientovi vytvořit si názor na to, zda jde o politika schopného řešit problémy zdravotnictví, případně co od něj lze dále čekat. Obsah otázek, způsob zařazení a rozvíjení témat, tedy vstupy novinářky, její interpretace, názory v rámci interakce s politikem (viz dále) zřetelně dokladují publicistický charakter rozhovoru.
Způsob zpracování tématu, kompozice: tradiční publicistické interview.
Vložena fotografie – portrét s popiskou (informace o zaměstnání před nástupem na ministerstvo a příznakově podaná kontextová informace o vystoupení proti VZP).
Do titulku je volena odpověď na první otázku rozhovoru v úvodním odstavci, perex přináší základní sdělení, oproti textu č. 1 rozšířené informací o slučování velkých nemocnic v Praze. V úvodním odstavci, který má akcentující charakter, je přítomno publicistické nevěcné hodnocení měsíčního působení ministra. Jde současně o první otázku rozhovoru, byť v textu takto není označeno, odpověď následuje v odstavci za domicilem, graficky je otázka zpracována jako úvod textu, včetně redakční informace, že jde o první rozhovor ministra. Následující otázka, graficky zpracovaná již tradičním způsobem (tučné písmo), kohezně navazuje na odpověď z úvodního odstavce. Kohezní návaznosti jsou typické při střídání odpovědí a otázek, text takto působí plynule, sevřeně.
Mezititulky nevystihují obsah následujících úseků, představují interpretace přítomných sdělení (v textu následujícím za mezititulkem „Za stravu ať se platí“ řazeny kromě tématu spoluúčasti odpovědi na otázky týkající se deficitu zdravotnictví; úsek současně v poslední otázce zajišťuje koherenci, vazbu na část uvedenou mezititulkem „Profesoři si drží židle“).
Tematicky tři bloky: 1. obecná problematika zdravotnictví, 2. spoluúčast pacientů, 3. pražské fakultní nemocnice.
Otázky:
Text obsahuje šest výpovědí, které nemají formální podobu otázek (zakončení otazníkem), přičemž výpovědi č. 8 a 15[13] otázkami fakticky jsou. V ostatních případech jde o repliky (informativní č. 4, 6; hodnotící č. 16; interpretativní č. 8; upřesňující č. 3) novináře, které implikují otázky, což vyplývá z komunikačního kontextu vzniku interview. Zřetelný dichotomický potenciál vykazuje výpověď č. 6, výpovědi č. 4, 16, 17 mají jak dichotomický, tak i otevřený potenciál. Vzhledem k typu rozhovoru (publicistický) a přítomným odpovědím předpokládáme otevřený charakter.

[13] V rámci komunikační funkce výpovědi jde formálně o jazykovou indikaci komunikační funkce direktivní (zde výzvovou), ovšem hodnotou indikace komunikační funkce interogativní (Srov. Příruční mluvnice češtiny, s. 598, 608).

Jedna z přímých otázek je zapracována do úvodu rozhovoru (viz výše), jedná se o otázku otevřenou.[14]
Přímé otázky mají ko-textuální charakter, zajišťují kohezi výpovědí a koherenci, navazování, rozvíjení tématu. Přímé navázání otázkou je např. v č. 9, 10, většinou je obsažena dialogická replika (informativní č. 11, 12, 14; interpretativní č. 1), která je doplněna o otázku.
Typologie přímých otázek: alternativní – 4, dichotomické – 9 (+ 1 replika výpovědi), otevřené – 0 (+ 3 repliky výpovědí).

[14] Parafráze: co ministr říká na vizitku označujícího jej za militantního ministra, který proti sobě poštval kdekoho (viz text).

Příloha č. 29

Příloha č. 29, text č. 1 (Pohlednice pro Sládka – fejeton)

Lidové noviny, 20. 1. 1998, s. 11

Fejeton

Pohlednice pro Sládka

Vzpomenu na vás, doktore, kdykoli potkám černocha, Vietnamce anebo aspoň Tamila, zubatým úsměvem připomínajícího spřízněnost s kmenem Romů, jemuž veřejně odpíráte příchylnost a lásku. Protože většinou žiji ve Švýcarsku, kde jsou zmínění národové bohatě zastoupeni, myslím na vás skoro pořád. Napil by se teď doktor Sládek? napadá mě, když v basilejské Rybářské komůrce přinese pivo tibetská číšnice. Nebo je to Thajka?

Silně vytanul jste mi na mysli o Vánocích. V Bernu narazil jsem na krámek s originálními africkými šperky. Majitel, postarší, zcestovalý Švýcar, souhlasně popásl zrak na chamse, již nosím jako ochranu proti zlému oku. Jistě víte, co na vás visí, radoval se už ve dveřích. Chamsa, hebrejská číslovka pět, znamená též ruku s pěti prsty ztopořenými k ochraně. Chamsa, chamsa, brzdívávají Židé, ale i jejich arabští bratranci příliš ohnivého debatéra. Maličká kovová chamsa, zavěsila mi ji na krk před třiceti lety v Haifě dávno ztracená už láska, se dobře snáší na jednom řetízku s ortodoxním křížem, prodřeným téměř do průhlednosti generacemi mých struhadlovitě drsných vladivostockých a petrohradských předků.

Manželka, jakkoli svatohorská katoličkа, vyhledala si v krámě nádhernou chamsu z dílny nomádských Tuaregů, jejichž etnický původ ovšem - znepokojující okolnost, doktore! - doposud nebyl objasněn zcela spolehlivě. Na syrovém koženém podkladě jako sen spočívá pět perleťových lístků. Září. Mimo matného třpytu vydávají téměř neslyšný hukot dávno vyschlého již moře. Tuaregové, doktore, získávají prastarou perleť v nedozírných dálavách pouště na západ od Timbuktu, kde za úsvitu věků z božího úradku přelévaly se oceány vod. Dá-li ďábel, napadá mě tesklivě, v české kotlině v budoucnu naopak vyvstane vyprahlá poušť ducha, v níž jedno zrnko písku bude k nerozeznání od druhého.

Klenotník neomylně vzal v úvahu náš slovanský přízvuk. Nabídl ke koupi ještě náhrdelník ze starých českých skleněných perel. Kdysi vyměněny do Afriky za zlato a drahé kamení, kutálejí se, podobny navracejícímu se přílivu, po třech stech letech zpátky do Evropy. Bílý muž musí teď však někdejší laciné cetky pokorně vyvažovat šustivými dolary. Už nikdy s jistotou nevyšetříme, doktore, zda tuto vzácnost, přizdobenou řezaným sklem benátským a amsterdamským, přivedly v české kotlině na boží světlo ruce českých nebo německých sklářů, a tajemstvím též zůstane, kolik tuaregských pokolení blaženě hřálo se v oslňujícím třpytu šperku. Nade vší pochybnost však prohlašujeme: byli to lidé. Jako my.

Majitel krámku též pohostil našeho ducha podivuhodnou sbírkou opovážlivě animistických, profánních panáčků, v něž mutoval křesťanský kříž, zatímco na straně druhé potěšil nás prastarými symboly, jimiž prehistorický umělec šikovně napodobil přírodu a možná rovnou samého Pánaboha. Z těchto symbolů teprve později odvodili jsme podobu nám svatého kříže. Doktore! Je-li vskutku ďábla a splní-li se vám skromné chlapecké přání státi se prezidentem české kotliny, raději se ani pohledem nedotýkejte starobylých korunovačních klenotů českých králů. Také ony, hrůzo noci, jsou vyšňořeny barbarsky nekřesťanskými drahokamy z Indie, Egypta, Afriky, Srí Lanky a jiných, vašim úmyslům nepřátelských zemí.

Návštěva Bernu již rituálně byla ukončena velkolepým obědem s romským vajdou Dr. Med. Jánem Cibulou. Menu sestavili jsme pečlivě v baru U bumerangů, kde paní Evička, rodem z Moravy, připravuje nejen plzeňský guláš s knedlíky, ale, protože vítr života zavál jednu ratolest rodiny do Austrálie dole pod našima nohama, také ragú z klokaního a jemného krokodýlího masa. Pohodu nám zkazilo několik švýcarských horalů. Když poznali, že nevinně vypadající dršťková polévka je připravena z děsivě páchnoucích kravských žaludků, zděšeně vyskákali oknem na ulici. Ádž devlah, doktore, Bůh s vámi!

Petr Chudožilov

Funkce textu: persvazivní, přítomna je estetická intence, oslabená informativní.
Cíl: kritika, ironizování rasistických projevů republikánské strany.
Způsob zpracování:
Užito fejetonistické formy, která splňuje nároky literárnosti, obsahuje fabuli, je emotivní. Založený je na slohovém postupu vyprávěcím a popisném.

Příloha č. 29, text č. 2 (Čí je Kryštof – fejeton)

Mladá fronta Dnes, 17. 4. 2004, A/6 (Názory)

Fejeton

Čí je Kryštof?

Získali jsme tajný záznam ze schůzky kardinála Vlka a ministra Grosse. Ti dva spolu hovořili o bezpečnostních opatřeních na českých silnicích.

Kardinál Vlk usedl na trůn. Ministr Gross volil chvilku mezi klekátkem a jakýmsi štokrletem a nakonec usedl na slonovinou vykládanou stoličku u hodnostářových nohou.

„Jsem poněkud znepokojen, že jste policejní akci nazvali zrovna podle křesťanského světce," pohrozil kardinál Grossovi prstem. „Lidé pak mají pocit, že církev má s takovým šikanováním lidí něco společného. Vzhledem k tomu, že podle posledních průzkumů popularity si stojíme až za Spolanou, nemůžeme si takovou kompromitaci dovolit."

„Můžeme si nazvat akci, jak chceme," zvedl Gross bojovně nos.

Eminence si spokojeně zamnula ruce. „A to tedy nemůžete. Chtěl bych vás otcovsky upozornit, že na svatého Kryštofa máme autorská práva my."

„Tomu nerozumím," pootevřel ministr ústa a zatahal se nervózně za zlatý řetízek na krku.

„To je přece jasné," usmál se blahosklonně hodnostář. „Nikdo takový jako svatý Kryštof nikdy neexistoval. Vymyslela si ho církev, protože to na lidi tak nějak výchovně působí. Nám se takový postup osvědčuje."

Gross se zatvářil zdrceně. „V Boha sice nevěřím, ale od dětství věřím ve svatého Kryštofa, dědu Mráze a sociální demokracii. Mám teď o jeden sloup své víry přijít?"

„Od dětství? No to není tak dlouho. S tím se nějak vyrovnáte," mávla rukou Eminence.

Jakmile ministr přijal kardinálovo požehnání, vzdálil se a tři dny ho nikdo neviděl. Třetího dne se opět objevil v arcibiskupském salonu.

„Náhodou jsem zjistil, že nikdo nemá zaregistrovanou ochrannou známku 'kardinál Vlk', tak jsme si ji s mou chotí Šárkou hned zaregistrovali sami. Právě uvažujeme, jak s ní nějak zábavně naložíme."

Kardinál pohlédl oknem k nebi a krátce se zamyslel. Po chvíli ticha řekl: „Srdce církve je veliké. Jistě se nějak dohodneme, vždyť nám jde přece o společné dílo, nápravu zbloudilých. Nechcete v Římě sehnat nějaké kvalitní odpustky pro provinilé řidiče, kteří se dají na pokání?"

JAN JANDOUREK

Funkce textu: zábavní, přítomna persvazivní intence.
Cíl: na fiktivním dialogu S. Grosse a kardinála Vlka se autor snaží ironizovat ministra vnitra, jeho mediální sebeprezentace, také vzdělání (8.–10. odst.) a dříve v médiích zmíněné obchodní aktivity jeho manželky (11. odst.).
Způsob zpracování:
Užito jednoduché lineární fabule, bez estetické hodnoty.

Příloha č. 30

Příloha č. 30, text č. 1 (Víc hlav – velké neštěstí – sloupek)

Mladá fronta Dnes, 27. 3. 2002, A/6 (Názory)

Víc hlav - velké neštěstí

Evropský parlament zostra vbruslil na tenký led Benešových dekretů. Více hlav - více rozumu, říká staré úsloví. Tedy možná sjednocená Evropa by mohla konečně cosi učinit s tím problémem pojmenovaným po mužíkovi s knírkem. Vyřeší to vlastně za nás, Maďary, Poláky, Němce...

Avšak možno namítnout, že příčinou nynější „krize z návratu historie", která, jak se zdá, zasahuje kontinentální rozum, byly právě výsledky kolektivního mudrování. Nejprve velmi necitlivý versailleský mír. Důsledek spojeneckého úsilí zatočit s protivníky a vytvořit nový, spravedlivý řád byl tragický. Nic neřešil, jenom oktrojoval. Narodila se z tohoto skupinového vzrušení „mírotvorná", leč impotentní Společnost národů a „blázen diktátor". Ten se stal dominantním účastníkem dalšího promiskuitního rozhodnutí v Mnichově. Tamní kolektivní výkon charakterizoval Winston Churchill: „Volili jsme mezi hanbou a válkou. Zvolili jsme hanbu a budeme mít válku."

Do následujícího skupinového rozumu byl voperován osvícený Stalinův mozek, naložený v kolektivním lihu Kominterny. Tento postupimský rozum se představil jako zástupce většiny lidstva, které ví, co chce. A prachárna tzv. Benešových dekretů byla na světě.

Připomíná to modelovou situaci, v níž učitel vyzve moudrou třídu, aby rozhodla, zda byl při sporu v právu Pepík, nebo Franta. Nebo aby kolektivně odsoudila vyvrhele, který ukradl pionýrské (skautské) příspěvky. Po ortelu se Franta s Pepíkem porvou na chodbě. Případně chudobný zloděj kolektivních peněz začne všechny nenávidět, protože ty peníze zcizil, aby dal dárek své nemocné mamince.

VLADIMÍR KUČERA

Funkce textu: persvazivní, zábavní, specifická informativní (nejde o přímá pojmenování).
Cíl: zamyšlení nad snahou Evropského parlamentu řešit problematiku Benešových dekretů.
Způsob zpracování tématu:
Bez výrazné estetické hodnoty, vtipné pojetí tématu, na úrovni odstavců využito obrazů, použito obrazných pojmenování, přirovnání.
Po úvodu do tématu následuje obrazné seznámení s historickým vývojem, který vedl k vyhnání sudetských Němců. Přirovnání v závěrečném odstavci pak obsahuje negativní názor autora na snahu vyřešit problémy mezi dvěma národy zásahem nezainteresované strany zvenčí.

Příloha č. 30, text č. 2 (Jak se to řekne po dánsku? – kurzíva)

Mladá fronta Dnes, 26. 6. 2004, A/4 (Názory)

Funkce textu: informativní a persvazivní.
Forma pojmenování: nepřímá na úrovni celého textu, bez estetizujícího rozměru.
Cíl: z jazykové hry s fakty (předpokládaný pád vlády V. Špidly a možné vyřazení českého týmu na mistrovství Evropy) vyplývá osobní názor autora – vláda by měla odejít, fotbalisté zůstat.
Grafika: text je od zbývající části stránky oddělen orámováním.
Způsob zpracování tématu, kompozice:
Text je založen mimo práce s obrazem na úrovni obsahově kompoziční na jazykové hře s frazeologismem „pít jako dán“ (aktualizace) a intertextuálním užití pokřiku fanoušků při zápasu s Německem „Auf Wiedersehen“. Názor autora je obsažen v posledních pěti řádcích textu (říct dánsky nashledanou vládě i dánským fotbalistům); jazykové zapojení „pít jako dán“ pro možné alternativy výsledků má zejména charakter neotřelého vyjádření, jde o aktualizační prostředek.
Základem je užití slohového postupu úvahového.

Jak se to řekne po dánsku?

O víkendu se stanou možná dvě smutné události. Padne vláda a náš tým bude vyřazen z Eura 2004. Mezi těmito katastrofami je několik rozdílů. První si přejí skoro všichni Češi, druhou skoro všichni Dánové a žádní Češi. Když se stane to, co si přejí skoro všichni Češi, pouze ministři se opijí jako Dánové, Dánové i Češi zůstanou střízliví. Jestliže se stane to, co si přejí všichni Dánové, opijí se jako Dánové všichni Češi, ale i všichni Dánové. Když české mužstvo vypadne, bude nahrazeno Dány, když padne vláda, bude nahrazena Grossem. Je jasné, že jedině správný výsledek víkendu je říci dánsky na shledanou, jako jsme řekli Němcům Auf Wiedersehen, vládě i Dánům. Ale rozumí Špidla dánsky?

MARTIN KOMÁREK

Příloha č. 31

Glosy

Katedrála
Mladá fronta Dnes, 19. 6. 2004, A/6 (Názory)

Katedrála

Poslanec K. se rozhodl vyhnat ze svatovítské katedrály svačící a hlučící turisty. A dobře učinil.

Ale co teď s turistickou masou, která chce maximalizovat své slasti a nehodlá se nechat omezovat? Řešení je jednoduché. Kousek za Prahou by se měla postavit maketa katedrály ve skutečné velikosti. Tam by si za přiměřené vstupné mohli lidé posvačit a stěny počmárat, jak by chtěli. Vše by bylo totiž omyvatelné a s odtokovými kanálky. Ve svatováclavské kapli by mohli odlupovat umělé polodrahokamy a za zvláštní příplatek se tam třeba i rouhat. Možná by pomocí peněz z EU mohla časem vzniknout taková náhradní Praha, kam bychom si i my občas odběhli vyventilovat své frustrace. **JAN JANDOUREK**

Funkce: persvazivní, informativní.
Glosuje a zesměšňuje v nadsázce, za užití obrazu výrok politika, který navrhl zakázat vstup cizinců do svatovítské katedrály.

Nedobří a dobří advokáti
Mladá fronta Dnes, 24. 6. 2004, A/6 (Názory)

Nedobří a dobří advokáti

Existuje takové lidské pravidlo: za svět trpí ti spravedliví. Napiš o hornících, hasičích, zemědělcích, úřednících, prostě o lidech něco špatného. Ozvou se dobří horníci, úředníci, hasiči, o kterých jsi nepsal, že je tvá kritika mrzí, že oni nejsou takoví atd... Ti kritizovaní mlčí, šklebí se, žijí dál. Tak je svět zařízen.

Napsal jsem o advokátské bandě, mafii, zlatoruké společnosti - v souvislosti s maléry byvší ministryně Součkové, která ministerského advokáta platila jako král Midas. Ozvali se advokáti - slušní, normální, lidští. Zaznamenejme tedy: i mezi advokáty jsou dobří lidé, jako všude. A také nedobří. O těch právě bylo psáno.

KAREL STEIGERWALD

Funkce: persvazivní, informativní.
Zevšeobecňuje zkušenost z reakce slušných advokátů na článek, který kritizoval ty z nich, kteří jsou nepoctiví.

Příloha č. 32

Hypertéma – SuperStar

Příloha č. 32, text č. 1 (Desítky fanynek omdlely kvůli finalistům SuperStar – referát)

Mladá fronta Dnes, 21. 5. 2004, A/1

Text č. 1

Desítky fanynek omdlely kvůli finalistům SuperStar

Praha (iDNES, ČTK) - Finalisté televizní soutěže Česko hledá SuperStar včera mezi svými fanoušky způsobili šílenství, jaké před třiceti lety budila legendární skupina Beatles.

Nadšené fanynky na autogramiádě v pražském obchodním centru na Zličíně omdlévaly, desítky z nich museli ošetřit záchranáři. Některým museli nasadit kyslíkový dýchací přístroj a nechat je odvézt sanitkou.

Jekot dívek přehlušil i proslovy deseti soutěžících, kteří přišli představit svoji společnou desku Veď mě dál. „Zeptám se vás, jestli všichni víte, koho hledá Česko," oslovila dav moderátorka Laďka Něrgešová. „SuperStar!" skandovala hala, zcela zaplněná fanoušky - bylo jich tam více než pět tisíc.

Posílená ochranka měla co dělat, aby udržela zástup ve vymezeném prostoru. Křehké dívky přetlačovaly svalnaté muže z ochranky, kteří si záhy sundali kravaty.

Autogramiáda začala s dvacetiminutovým zpožděním. Před každým z desítky finalistů ležel štos fotografií určených k podepisování. „Tak to jsem nečekal," komentoval nápor lidí jejich největší miláček Sámer Issa.

Reportáž a fotografie na str. A5

Příloha č. 32, text č. 2 (Fanoušci omdlévali kvůli superstar – reportáž)[15]

Mladá fronta Dnes, 21. 5. 2004, A/5 (Z domova)

Fanoušci omdlévali kvůli superstar

Text č. 2

Zdravotníci na autogramiádě ošetřili třicet šest lidí

← Fotografie č. 1

JAKO NA KONCERTĚ HVĚZD. Pět tisíc fanoušků včera doslova oblehlo nákupní centrum Metropole Zličín, kde desítka finalistů soutěže Česko hledá SuperStar křtila nahrávku Veď mě dál. Na podpis od zpěváků čekali někteří lidé od rána. FOTO: MAFA - NGUYEN PHUONG THAO

Fotografie č. 2 →

← Fotografie č. 3

PRVNÍ POMOC. Zdravotníci v improvizované ambulanci ošetřovali hlavně dívky, kterým se udělalo nevolno. FOTO: DALIBOR PUCHTA

LIDSKÁ VLNA. Ochranka měla plné ruce práce s nadšenými fanynkami, které chtěly podpisy idolů. FOTO: MAFA - NGUYEN PHUONG THAO

Praha - Anička si přišla pro podpis Juliána. Na zádech batůžek a v ruce blok, tužku a dvě tatranky. Byly pro dva z finalistů soutěže Česko hledá SuperStar, kteří včera v pražském obchodním centru Zličín křtili svůj singl Veď mě dál. Osmiletá druhačka byla jednou z pětitisícového davu hlavně náctiletých fanynek.

Na skutečné hvězdy se musí čekat, tak i na superstar se čekalo. Přijely dvacet minut po začátku. Fanynky přetlačovaly urostlé chlapíky z ochranky, kteří mezitím sundali kravaty. Atmosféra houstla a v zákulisí už stálo deset finalistů, včetně čtyř, kteří už v minulých kolech odpadli. Na stole u jména každého z nich ležel štos fotografií určených k podepisování.

„Týýý vole, tak to jsem nečekal," komentoval nápor lidí jejich největší miláček, Sámer Issa. V hale nákupního centra se tísnil dav, jako by tady koncertovali Rolling Stones.

Zdravotníci se nezastavili

Kvůli dusnu, vydýchanému vzduchu a tlačenici vyhledalo lékařskou pomoc třicet šest lidí, část z nich sanitky odvezly na vyšetření do nemocnice. „Od rána nic nejedla ani nepila, potřebuje napít a na vzduch," určila diagnózu asi patnáctileté dívky, která v davu zkolabovala, zdravotnice ze společnosti Meditrans. Lidi, kterým se udělalo nevolno, zdravotníci odváděli do klimatizované místnosti. V improvizované ošetřovně jim dávali napít či nadýchat kyslíku z masky.

Porotci Ondřej Soukup a Milan Herman pokřtili CD. „Ať se vám deska líbí. Jsou tam i nahrávky, kde zpívají jenom chlapci a jenom dívky. Můžete si s nimi doma zazpívat," poradil Soukup zástupům.

Jakmile všichni zasedli k autogramiádě, přišla konečně šance Aničky, jedné asi z pěti set lidí, na které se odpoledne dostalo. Na tající tatranky v podpaží určené Šárce a Juliánovi nakonec dočista zapomněla.

PAVLA MATĚJŮ (iDNES)

[15] Žánrově a ve vztahu ke sdělnému cíli kontaminovaná, nezvládnutá reportáž (viz rozbor).

Funkce textu:

- Text 1: informativní.
- Text 2: zábavná, motivační a získávací (podpora prodeje).

Cíl:

- Text 1: informovat o průběhu autogramiády, současně upoutat na obrazová a textová reportážní sdělení na s. 5.
- Text 2: informovat, hlavně však zachytit, zprostředkovat atmosféru, zajímavé momenty události. Zřetelná, ovšem do značné míry problematická je snaha po komplexnosti informace, popisu (viz dále).
- Fotografie (obrazová sdělení) v rámci textu 2: informovat, zachytit atmosféru.

Způsob zpracování tématu, kompozice:

Texty na s. 2 a 5. obsahují:

- Identické informace: místo konání, ošetření, ochranka.

- Odlišné informace: v obou textech jsou různé citace jednoho z finalistů (S. Issa); text na s. 2 – komunikace s davem (3. odst.); text na s. 5 – účastníci autogramiády (2. odst.), ošetření kolabujících v nemocnici (4. odst.), křtění desky (5. odst.).

- Přestože základní cíle a funkce jsou zřetelné, autor kontaminoval jednotlivé texty netypickými postupy (viz dále), což lze považovat za nedostatek, podobně způsob práce s údaji.[16]

- Text 1:

Úvod obsahuje základní sdělení (reakce publika), vedle informační linie jsou přítomné objektivizované popisné úseky. Text byl vytvořen (upraven) jako informativní sdělení na základě požadavku umístění na s. 1. Objevují se problematické subjektivizované úseky reportážního typu – prolínání přístupů („Zeptám se… pět tisíc.“, 3. odst.). Přítomny jsou hodnotící formulace, srovnání (1. odst. – šílenství, jaké způsobovala skupina Beatles; 2. odst. – nadšené fanynky; 3. odst. – křehké dívky přetlačovaly svalnaté muže aj.). Text je nevyrovnaný, ovšem v zásadě splňuje požadavek na komplexnost sdělení, rámcové přiblížení dané události.

- Text 2:

Titulek a podtitulek přinášejí základní informace. Komunikát je rámován příběhem konkrétní dívky s cílem vytvořit reportážní text, zprostředkovat atmosféru, bezprostřední dění, ovšem je kontaminován postupem nereportážním, proniká do něj snaha po komplexní informaci, popisu, která je typická pro referát.

Užity jsou vedle informačního a subjektivizovaného popisného postupu (1., 2. odst.), vyprávění či jeho náznaku (1., 6. odst.), situačních přímých řečí (3. odst.) také objektivizovaný popis či informativní sdělení v objektivizované linii přímé řeči (zejména ve 4. a 5. odst.).

- Fotografie v rámci textu 2:

Obrazová sdělení mají ilustrační (č. 1) a reportážní charakter (č. 2 a 3). Fotografie vystihují atmosféru, dokládají informace obsažené v textu (fotografie č. 1 – místo, počet diváků; fotografie č. 2 – kolapsy dívek; fotografie č. 3 – práce ochranky), v popiskách jsou obsaženy informace přítomné v textech č. 1 a 2. V popisce fotografie č. 1 je obsažena jinde neuváděná informace o době, kterou diváci čekali, a to bez přímé vazby na obsah obrazového sdělení. Slohový postup popisek je věcný informační.

[16] Užití stejných informací a stejných či podobných formulací není produktivní ve vztahu k recipientovi. Jde s největší pravděpodobností o mechanické upravení formy a obsahu textu (dílem také selekci informací), a to v závislosti na umístění a sdělném záměru.

Příloha č. 32, text č. 3 (Na svátky ostravským bezdomovcem – reportáž)

Mladá fronta Dnes, 27. 12. 2003, C/5 (Z celé země)

Funkce textu: informativní, zábavní, oslabená implicitní persvazivní a získávací.

Forma pojmenování: přímá, bez estetizujícího rozměru.

Cíl: a) na základě vlastní zkušeností, dojmů, pocitů přiblížit život bezdomovců, chování ostatních občanů; b) podat téma neobvyklým způsobem.

Způsob zpracování tématu, kompozice:

Autor užívá 1. osoby jednotného čísla, kombinuje vyprávěcí a dějový popisný postup, náleží do kategorie dynamických reportáží. Vkládá vlastní dojmy a pocity. Text je umírněně příznakový, vtipný. Tematicky je celé sdělení dobře vystavěné, je koherentní, plynule na sebe navazují v časové lince moduly jednotlivých zážitků.

Na svátky ostravským bezdomovcem

Reportér MF DNES prožil jeden den v Ostravě převlečený za bezdomovce. Vánoční pohody si vůbec neužil

Ne každý o Vánocích žije sháněním dárků pro své blízké. Někdo má docela jiné starosti: kde se najíst a ohřát. Řeč je o bezdomovcích.

Ostrava - Tři týdny neholený, zaprášený obličej. Na hlavě stará děravá zmijovka, dále kdysi oblíbená „plísňová" džínová bunda se špinavým kožichem, rukavice bez prstů, umaštěné rifle, na nohou důchodky. V ruce igelitka, z níž trčí tyčka na prohrabávání popelnic.

Moravskoslezský kraj

Vyrážím do McDonaldu, ale neohřeju se tam. „Opusťte tuto restauraci," říká mi rázně muž v černém. „Chci se jenom ohřát," brblám se sklopenou hlavou. „Ohřejete se venku," vede mě pryč vysoký chlapík. „Ale tady je zima," namítám už před restaurací. „Za chvilku vám bude teplo."

No, začíná to moc pěkně, říkám si, když kulhám směrem k náměstí v malých botách, které tlačí, a protože jsem z nich vytáhl vložky, začínají od země docela slušně promrzat.

„Pane," klepe mi už na náměstí na rameno starší šedovlasá paní. „Viděla jsem, jak vás před chvílí vyhodili. Tady máte, snězte to," říká a podává mi hamburger. Pokoušejí se o mě mdloby a snažím se jídlo si nevzít. „Kdepak, jenom to snězte," odmítá ta žena jakoukoli diskusi, vrazí mi housku do ruky a mizí pryč. Tak to tedy hraju až do konce a darované jídlo spořádám.

PĚT KORUN NA CHLEBA. Pár drobných, ale hlavně nadávky, to byl výdělek „bezdomovce" - převlečeného redaktora MF DNES - při žebrání před obchodním domem na Masarykově náměstí v centru Ostravy. FOTO: MAFA - JAROSLAV OŽANA

Obchodní dům na Masarykově náměstí polyká lidi a vyplivuje je zpět, ověšené taškami plnými vánočních dárků. Postavím se venku ke dveřím, zhluboka se nadechnu a „somruju": „Pět korun na chleba," říkám lidem a natahuju k nim ruku.

„Tady máte," říká hezká slečna a dává mi dvě pětikoruny. „Že tě hanba nefackuje," poví mi o chvíli později starší žena. Dostanu ještě pět korun od chlapíka, jehož zřejmě k dobrému skutku přesvědčila malá dcerka, a jdu pryč.

V restauraci KFC si mě nikdo nevšímá, dokud se nezvednu ze židle a nejdu k pultu. Zpoza kuřecích křidýlek na mě vyděšeně hledí oči dvou mladých zaměstnanců. Když se od prodavačky dozvím, že skutečně žádné nepovedené jídlo, co by mi mohli dát zdarma, nemají, ale že ohřát se tady můžu, ještě chvíli posedím a jdu zase ven.

„Tak jak to jde? Docela kosa, ne?" zeptám se „kolegy", který na rohu prodává bezdomovecký časopis. „Víš o něčem lepším?" opáčí drobný chlapík. Když mu řeknu, že jsem vyžebral patnáct korun, pohrdavě si mě změří a posílá mě pryč, abych nezdržoval při práci.

V narvané tramvaji sedím nejdříve sám, ale po chvíli si ke mně přisedne starší pán. Když mu nabídnu hlt domácí kořalky z „plaskačky", ještě o kousek si poodsedne a ostražitě mě sleduje v protějším skle.

Do obchodního centra Futurum tak vcházím s úsměvem na rtech. „Proboha, co ten tady chce," říkají udivené pohledy lidí, když mě míjejí okolo obchodů. Posedím v pizzerii, poptám se v rychloobčerstvovně, jestli nemají něco zadarmo, ne, nemají. Snad bude nějaká ochutnávka v Carrefouru, doufám už poněkud hladový.

Na prkýnkách je osm řad nadrobno nakrájených salámů, párků a uzeného masa. Dvě dívky a mladík ve firemních zástěrách mě s obavami pozorují, jak se zářícíma očima spěchám k pultu. Beru si párátko a jen tak ledabyle ochutnávám. Nikdo mě nevyhazuje, nikomu nevadím. Tak kdo s koho, říkám si a přidávám na obrátkách. Na párátko si napichuji i pět kousků a zrychluji tempo. „Abyste snad už raději šel," upozorní mě taktně mladík. Tak jdu, stejně už nemůžu.

Cestou se ještě stavím u kasičky plné papírových bankovek. Sedí u ní dvě dívky, vybírají peníze na nákup vánočních dárků pro děti z dětských domovů. „Mám patnáct korun," říkám a vhazuji vyžebrané drobné do kasy. Holky mají pusy dokořán, bezdomovec asi nepatří k obvyklým dárcům.

„Jste podobný hledané osobě, vaše doklady," osloví mě před obchodem strážník městské policie. Do vysílačky hlásí mé jméno a datum narození, svěří se, že je mu zima, a pak jde pryč.

Tak stačilo, říkám si pozdě odpoledne a těším se, až ze sebe shodím špinavé oblečení, a hlavně promrzlé a navlhlé důchodky. Den poté se mi stejně ještě připomenou pořádným kašlem a rýmou.

JAROSLAV BAĎURA

Příloha č. 33

Story

Příloha č. 33, text č. 1 (Gólman Svoboda má znovu čelit Finům, teď jako otec)

Mladá fronta Dnes, 20. 12. 2001, A/1

Moskva (kap) - Stejný, a přece jiný hokejový brankář Adam Svoboda se podruhé v pěti dnech postaví proti Finsku. V nedělní přípravě v Helsinkách vychytal nulu, v pondělí se na dálku dozvěděl o narození syna Adama a ve čtvrtek má znovu chytat proti skandinávskému soupeři. „Kluk má jedenapadesát centimetrů, tři kila čtyřicet a přišel na svět o tři týdny dřív,"sděloval drobný gólman úctyhodné parametry potomka. „Chtěl jsem být u porodu, ale nevyšlo to. Hlavně, že má hlad. A ono stejně bude ještě jedno..." Párkrát denně si telefonuje s manželkou Petrou, která leží v pardubické porodnici. Už slyšel malého brečet a přes sluchátko ho utěšoval. Původně mu chystal jméno Oliver, ale rodinná rada jej přehlasovala. „Když jsem se vrátil ze Švédských her, bylo na formuláři Adam, takže už to ani nešlo změnit," řekl smířeně. Protože kolega Jiří Trvaj na předchozí akci Euro Hockey Tour nedostal šanci proti Švédům a Rusům, vyhradili mu trenéři v Moskvě právě tyhle protivníky. Na Svobodu tak podruhé v krátké době zbylo Finsko. Chvílemi mu myšlenky utíkají z Moskvy daleko na západ, ale problémy se soustředěním si nepřipouští: „Když přijde zápas, všechno jde stranou. Finové v neděli skoro nekladli odpor. Tentokrát to čekám těžší." Vzápětí však přizná: „Už se těším na prcka! V sobotu si pro něj hned pojedu do nemocnice. Budeme mít krásné Vánoce!"

Zdroj: NEWTON IT

Příloha č. 33, text č. 2 (Blesklo mi hlavou, že letadlo padá)

Mladá fronta Dnes, 7. 2. 2002, A/1

Praha LENKA ZLÁMALOVÁ - Ve svých osmadvaceti letech jsem měla poprvé skutečný a obrovský strach o život. Byla jsem jednou z cestujících úterního letu airbusu Českých aerolinií z New Yorku do Prahy. Pohodový let vystřídala před osmou ráno nad Británií hrůza. Přišel prudký pád. Obrovitý airbus se propadl a pak sebou zase trhnul lehce vzhůru. Trvalo to pár vteřin, možná minutu. Nevím. Naštěstí jsem byla připoutaná. Turbulence se mnou prudce trhla dopředu a pak mě znovu zatlačila do sedadla. Tak to je konec, blesklo mi hlavou. Padáme. Pak se mi myšlenky, vůbec nevím jak, vrátily do racionální roviny. Kde mám boty? Musím si dát do kapsy pas. Jsme nad Doverem. Jestli budeme nouzově přistávat, tak do vody. Musím přemýšlet, co dělat. Hlavou mi běžely skeče z instruktážního filmu pro případ havárie. Odkud padají ty kyslíkové masky? A vesty? Nikdy jsem si nemyslela, že jsem v krizi schopna tak chladně a racionálně kalkulovat. Kolem létaly plastové šálky, kelímky, tácky od jídla. Lidé křičeli leknutím. Byl to šok. Mnozí zvraceli. Děti brečely. „Maminko, já se bojím," vzlykala asi dvouletá holčička sedící v řadě za mnou. Turbulence zasáhla letadlo po snídani. Stevardi už začínali sbírat nádobí a nabízeli ještě šálek kávy. Jeden z nich stál přímo u mě. Vzdušný vír ho strhl na prázdné sedadlo. Náraz mu vyrazil konvici přímo na mě. „Jste všichni připoutaní? Rychle se připoutejte," nesl se kabinou klidný, ale důrazný hlas mladého palubního průvodčího. Letadlo se uklidnilo a srovnalo kurz. S hrůzou jsem čekala, co přijde, a hlavou se mi honily zmatené otázky: Neupadl motor? Není tady proboha někde díra? Co bude dál? Nohy mě lehce pálily od horké kávy. V té chvíli hrůzy mi to však vůbec nedocházelo. „Stává se to často?" napadla mě v duchu stupidní otázka. Před necelým rokem jsem zažila ostrou

turbulenci nad Jižní Amerikou. V tom okamžiku se mi to ale nevybavilo. Nebyla jsem schopna promluvit. „Jste v pořádku? Omlouvám se za tu kávu. Nepotřebujete něco? Podám vám hadr, ať se můžete utřít," stará se mladý stevard. „Ne, díky. Snad jen igelitový sáček na tu šálu," odpovídám s pohledem upřeným na kdysi stříbřitě šedou kašmírovou šálu: teď je od rozlité kávy kompletně hnědá. Co se děje? Co bude dál? Co se, sakra, stalo? Vysvětlí to někdo? Nejhorší je nic nevědět. Mé černé myšlenky přerušuje kapitán airbusu. „Dostali jsme se do turbulence nad Doverem. Bylo potřeba vypnout autopilota a převzít řízení, abychom neztratili letovou hladinu. Omlouváme se za nepohodlí. Doufám, že není nikdo zraněn," řekl pevným hlasem. Dodává mi to klid. Potom mne ale s hrůzou napadá, co to znamená ztráta letové hladiny. Tam přece letí další letadla! A nad Evropou je teď ráno obrovský provoz. Vždyť jsme se mohli s někým srazit! Letadlo mírně klesá a pokračuje směrem na Prahu, postupně se uklidňuji. Za sedmdesát minut jsme hladce přistáli na Ruzyni. Lidé pilotům tleskali. Z chování posádky jsem měla opravdu skvělý pocit. Zvládli to výborně. Letuška vyzvala zraněné, aby zůstali v letadle a počkali na příchod lékaře. Na ploše stála sanitka a policie. Nikoho zraněného jsem neviděla. Cítila jsem, že chci být co nejrychleji pryč. „Poletím ještě někdy?" Ano. Vždycky, když nastupuji do letadla, vím, že dávám svůj život všanc. Na zemi přece všichni riskujeme často mnohem víc. Pak mě napadlo, že se vlastně nic tak hrozného nestalo. Tehdy nad Andami byly turbulence delší a horší. Nenafukuji to? Mám o tom vůbec vykládat doma a volat do redakce? Nejsem prostě jen slabá povaha?

Zdroj: NEWTON IT

Příloha č. 33, text č. 3 (Musí být bezdomovcem)

Mladá fronta Dnes, 15. 4. 2002, A/1, 3

Praha HANA ČÁPOVÁ - Matku viděl za svůj život čtyřikrát. Dnes devatenáctiletý František Červeňák prošel kojeneckým ústavem, několika dětskými domovy a výchovným ústavem. Prožil přímo učebnicové dětství pro to, aby se stal bezdomovcem. Takových, jako je on, přibývá - takových, které k životu na chodníku nebo v tramvaji neodsoudila jejich vlastní chyba, ale jiní. Loni na podzim opustil František Červeňák brány ústavu. „Dali mi bednu oblečení, budík a takové věci, deset tisíc, odvezli mě do Prahy a ubytovali v charitě - v domě patřícím Naději," vzpomíná na svůj start do života. „Byl jsem rád, že jsem konečně venku, ale na druhou stranu jsem z toho měl strach." Ukázalo se, že právem. „Sehnal jsem si práci, dva měsíce jsem pokládal zámkové dlažby. Pak mě šéf vyhodil, že jsem byl moc pomalej. V Naději mi řekli, ať si rychle najdu jinou práci, nebo mě jinak vyhodí z ubytovny. Jenže já jsem ji nenašel." Tak se na začátku zimy ocitl na ulici. „První den to šlo, nebyl jsem ještě zmrzlý a hladový. Procházel jsem se po městě, zašel do Naděje za kamarády. Druhý den už to bylo divný."
Pokračování na str. A3

Pokračování ze str. 1
Na ulici prožil dva týdny. Jídlo mu nosili kamarádi, spal v tramvaji nebo v odstavených vagonech na nádraží. K takovému životu však směřoval už odmalička. Mezi mladými lidmi na ulici tvoří totiž převážnou část odchovanci dětských domovů a výchovných ústavů. Ukazuje se, že spíš než oni sami má odpovědnost za jejich osud způsob, jakým se s nimi zachází a čím je do života vybaví státní ústavy. „Máma mi říkala, že do děcáku mě chtěl dát táta. Nevím, jestli je to pravda nebo není," vypráví tiše útlý mladík s náušnicí v uchu. Pak vzpomíná, jak ho běžné pubertální odmlouvání v patnácti přivedlo do diagnostického ústavu: „Dělal jsem menší problémy. Neposlouchal jsem. Když mi vychovatelka třeba nařídila - ukliď po obědě

kuchyň, já hned, že to dělat nebudu.“ Z domova prý odcházel s tím, že když se bude chovat dobře, po dvou měsících se zase vrátí zpátky. V opačném případě ho měl čekat „pasťák“. „Choval jsem se dobře, ale v děcáku už mezitím nebylo místo. Tak mě dali do výchovného ústavu v Králíkách,“ říká. Tam bylo podle jeho slov všechno „přísnější“. Zatímco z dětského domova mohl jako každé dítě, které žije se svou rodinou, odejít ven - stačilo se jen zeptat a říct, kdy se vrátí, ve výchovném ústavu bylo něco takového nemyslitelné. „Ven jsme mohli jen ve skupinkách, s vychovatelem,“ vzpomíná mladík. Na samostatnou nedělní hodinovou vycházku se prý dostal tak jednou za měsíc, když nasbíral potřebný počet bodů za dobré chování. „Jednou jsme s kamarádem utekli, a než jsme se stihli vrátit, chytli nás policajti,“ vypráví. Týden na samotce čtyři krát čtyři kroky ho prý od dalších výletů za zeď definitivně odradil. Ani o svém budoucím povolání se František nemohl rozhodnout svobodně. „Chtěl jsem dělat kuchaře,“ říká. Místo vlastní volby však dostal papír se seznamem několika oborů, mezi kterými si má vybrat. „Kuchař tam nebyl. Říkal jsem si: snad tam bude alespoň truhlář. Ale taky tam nebyl. Nakonec jsem šel na zedníka.“ Během letošní zimy, když byl v největší krizi, obcházel bez peněz jednu ubytovnu za druhou. „Byl jsem snad ve dvaceti. Místo nebylo. Neměl jsem ani těch 40 korun, které stál jeden nocleh.“ Když začalo mrznout, od kamaráda si půjčil tlustou bundu. „Pak jsem si ale začal všímat, že se po mně lidi otáčí, ošklíbají se. Uvědomil jsem si, že ta bunda hrozně smrdí. Přestal jsem ji nosit,“ dodává. Po dvou týdnech na ulici ho oslovila spolupracovnice občanského sdružení DOM a odvedla do jejich Domu na půl cesty. Dnes se František učí kuchařem. „Kuchaře chce dneska každý, snad si seženu i nějaké bydlení,“ říká. „Chtěl bych bydlet v Praze nebo alespoň někde, kde to znám.“

Zdroj: NEWTON IT

Příloha č. 34

Příloha č. 34, text č. 1 (Etický svár Radovana Lukavského – medailon)

Mladá fronta Dnes, 11. 12. 2003, B/6 (Společnost)

Funkce textu: informativní, zábavní ve smyslu prostředku uvolnění, rozptýlení, ale také edukativní.

Cíl: informovat o životě, uměleckých a životních názorech Radovana Lukavského.

Způsob zpracování:

Jedná se o medailon, který sice přináší biografické informace, ale zároveň se věnuje hereckým rolím, hodnotí jejich provedení, přináší životní názory herce. Podání není nocionální, ale velice obrazné, expresivní až na některých místech patetické (v souladu s Lukavského osobností), zřetelný je autorův obdiv k herci.

Užity jsou slohové postupy informační, subjektivizovaný popisný a úvahový.

Příloha č. 34, text č. 2 (Bard s podmanivým hlasem – portrét)

Mladá fronta Dnes, 10. 1. 2004, E/12 (Víkend lidé)

Funkce textu: informativní, zábavní ve smyslu prostředku uvolnění, rozptýlení.

Cíl: informovat o minulém a současném profesním životě M. Moravce.

Způsob zpracování:

Jedná se o portrét herce. Autor sleduje zejména profesní působení v dabingu, reklamě, divadle. V závěru je krátká zmínka o plánech V. Moravce a jeho zdravotním stavu.

Dominantně je užitý slohový postup informační, objevují se náznaky postupu úvahového, přítomny jsou interpretace, stručná hodnocení. Jazyk portrétu je věcný, výjimkou jsou některá obrazná vyjádření (např. »Miroslav Moravec však „na ocet“ nezůstal…«).

GEN - význačné osobnosti dneška: 218. díl

Text č. 1

Etický svár Radovana Lukavského

V češtině máme k dispozici stradivárky a neměli bychom na ně hrát na úrovni nádražního rozhlasu, říká herec

VÁCLAV PACINA

Kdysi dávno zavítal divadelní bard Eduard Vojan do Vídně mezi české ochotníky. Aureola jeho proslulosti jasem zalila jeviště, na němž si furiantsky zabouřil coby Francek v Maryše. A jak napsal český krajanský list, „Eduardu Vojanovi výborně zahrála Maryšu slečna Marie Čačalová". Pozdější maminka Radovana Lukavského vystupovala ještě v šestém měsíci těhotenství, to už však v Praze, kam se rodina truhláře přestěhovala po první světové válce, přilákána vidinou života v novém Československu. Svého synka, dnes nositele Ceny Thálie z roku 1996 za celoživotní jevištní mistrovství, přivedla paní Lukavská poprvé za ruku na jeviště jako šestiletého.

GEN 2003

Trochu anekdota

Jak už po desítky let vnímá národ Radovana Lukavského, nedávno čtyřiaosmdesátiletého? Jako muže zcela nezaměnitelné tváře, vymknuté z pout času, jakoby jednou provždy dlátem do dřeva hluboko vytesané... Jako představitele mužů, kteří nezrazují svůj mravní kodex, byť bolestně prožívají vnitřní svár, lidí neokázalých, od pompéznosti vzdálených na světelné roky, kněží, lékařů, profesorů... Jako jistého solitéra, pro bulvár smrtelně nudného, na skandály chudého, jehož civilní projev se zdá bytostně přirozený... Jako herce, jenž vzbuzuje úctu pro opravdovost svých postav, psychologicky hlubokých, s nimiž dávno srostl, a pokládá je proto za své pokrevní příbuzné.

Na filozofické fakultě studoval češtinu a francouzštinu. Když Němci zavřeli v protektorátu vysoké školy, pracoval jako telegrafista na dráze. Zkusil to u zkoušek na hereckou konzervatoř. Váhali s jeho přijetím. „Máte už přece zaměstnání pod penzí a my vám nemůžeme zaručit, že vás po absolvování této školy zaměstná nějaká divadelní společnost," varoval ho předseda komise, režisér František Salzer. Když ho však mladý adept herectví ujistil, že se po válce hodlá na filozofickou fakultu vrátit, přijali ho. Trochu anekdota: „Takže k herectví mě pustili, když jsem slíbil, že hercem nebudu."

Po válce nakonec dokončil konzervatoř i filozofickou fakultu.

Konvalinky za Hamleta

Už od patnácti, jak přiznal v jednom z rozhovorů, vypadal o deset let starší, vážný, zadumaný. „Věděl jsem, že mě role Romeů minou." Bylo mu šestadvacet, když si ve Šrámkově Měsíci nad řekou zahrál papírníka Hlubinu, se zlomenými křídly sraženého z ideálů mládí do teskné deziluze padesátníka. Po třiceti letech vystoupí Lukavský na Národním ve stejné roli.

Co se mi v životě asi nejvíc povedlo: *„Zachovat si čisté svědomí, to jsem pro sebe pokládal vždy za nejdůležitější. Nedopustil jsem se činu, s nímž by svědomí nesouhlasilo."* FOTO: MAFA - DAN MATERNA

Do bolestného sváru Hamleta se poprvé ponořil ve čtyřiceti. Lukavského vznešený zápas se zlem se odehrával v letech 1959 až 1966 celkem stojedenasedmdesátkrát. Je to dosud největší počet repríz této tragédie na českém jevišti, svědkem bylo téměř sto tisíc diváků. „V dánském kralevici vytvořil vrcholnou variantu svého hereckého typu, který se odpovědně rozhoduje pro určitý postoj, za nímž pak jde s naprostou odhodlaností a důsledností," píše divadelní historik František Černý.

K Hamletovi se Lukavskému váže ještě jedna vzpomínka. Neznámá dívka mu po jedné repríze řekla, že se trápila myšlenkami na sebevraždu, ale po představení se rozhodla žít. A podala mu kytičku konvalinek.

Není-li Boha...

Lukavský věří v přirozený mravní řád vyjádřený starozákonním desaterem. Mluví o etickém řádu, když se řídí svým svědomím. „Hercův podíl na polidštění lidské společnosti je hodnota, která dává smysl jeho umění i jeho životu," napíše ve své knize Monology o herectví.

Vymyká se představivosti, že by Lukavský někdy usiloval o kariéru či jej hnala vpřed osobní ctižádost, což jsou jinak děje v hereckém zákulisí běžné a sotva zatratitelné. Nikdy nevstoupil do komunistické strany. Cenu Thálie přijal potěšen, ale pak na otázky, co pro něj znamená, odpovídal: „Je to pro mne pocta, nicméně nikdy jsem si nemyslel, že na těchto věcech spočívá mé životní štěstí."

Víra je jeho kotva. Bez Boha podle něho upadá mravní řád, odpovědnost. Jak říká Dostojevského Aljoša: „Není-li Boha, je vše dovoleno." Nic z lidského konání nemůže přijít nazmar, leč i nad tuto premisu platí: Bez božího požehnání je marné lidské namáhání.

Viola - jeho láska

Jestliže Hamleta hrál Radovan Lukavský sedm let, pak Noc s Hamletem recituje v poetické kavárně Viola spolu s Miroslavem Doležalem a Dagmarou Sedláčkovou už čtyřicet roků. Předlouhá poema Vladimíra Holana je k vnímání supertěžká váha. Místy sotva k rozluštění je proud metafor, majících blízko k hádankám, to fantazijní bohatství, s nímž se básník noří do tajemství života, ona „vichřičná obraznost šílené intenzity", jak praví bibliograf Jaroslav Kunc.

Místy byla poema nesrozumitelná i pro Lukavského. A jednou, jak to vyprávěl se svým jemným humorem nedávno při čtyřicátém výročí, se Holana zeptal, co vlastně má znamenat jedno místo. „A co vy si představujete?" odvětil básník. „No já si to vysvětluji takhle..." „To je zajímavé," odtušil Holan. „Anebo snad to znamená tohle..." pokračoval Lukavský. „To je pozoruhodné," Holan na to. Lukavský mu nabídl ještě třetí alternativu. „No, vidíte, to by ani mě nenapadlo."

Po léta se Lukavský věnuje přednesu poezie, Viola je jeho láskou. Dávno se stal na slovo vzatým tribunem čistoty a krásy české řeči. Kazit a ničit ji, za to může podle něho i myšlenková lenost a citová otupělost. Dopřejme si jeden z jeho bonmotů: „Herci by si měli uvědomit, že v češtině máme k dispozici všichni stejné stradivárky a neměli bychom na ně hrát na úrovni nádražního rozhlasu."

Ustavičně jiskrného ducha a štíhlého pasu, v obdivuhodné vytrvalosti jde stále životem čtyřiaosmdesátiletý divadelní i filmový herec, recitátor a pedagog. Po padesát let přednáší na Filmové akademii múzických umění o herecké práci a práci režiséra s hercem. Už v roce 1997 oslavil s manželkou Ludmilou zlatou svatbu, má syna Ondru, kterému je 53 let, těší se z vnučky a vnuka.

Bez patosu proniká stále jeho dny myšlenka: „Kdo z ničeho nevychází a nikam nesměřuje, je ztracen. Nelze žít bez poslání."

Tento cyklus článků je inspirován televizním pořadem filmové a televizní společnosti FEBIO, s. r. o., vzniká ve spolupráci s touto společností a s jejím souhlasem je pro cyklus užíván název GEN.

Jeho Moulina či Kojaka zná skoro každý, přesto je pro **MIROSLAVA MORAVCE** nejdůležitější divadlo

Text č. 2

Bard s podmanivým hlasem

I ten, kdo do divadla nikdy nevkročil, bezpečně pozná jeho hlas. Herec Miroslav Moravec, který v úterý oslavil pětašedesáté narozeniny, je totiž hvězdou dabingového nebe. Namluvil například populárního komisaře Moulina či inspektora Kojaka. Ale ani zatvrzelí odpůrci detektivních sérií Moravcovu basbarytonu neuniknou – po výrazném hlasu rádi sahají tvůrci reklamních spotů. „Dabing patří do umění. Tím, že kolegovi propůjčíte svůj hlas, mu posloužíte, roli za něj znovu celou vytvoříte. Není-li to rychlokvaškové dabování, je to umělecká záležitost, která je v danou chvíli vzrušující," prohlásil herec o disciplíně, která ho proslavila.

Třebaže jej dabingové úspěchy ověnčené profesními i diváckými cenami těší, pro žižkovského rodáka je alfou a omegou divadlo. „Divadlo je nezastupitelné. Ani film, ani dabing nebo televize člověku nenahradí divadlo, ten moment, kdy je živý na jevišti a v hledišti sedí divák," říká.

Miroslav Moravec chtěl být hercem odmalička a trochu tím prý zklamal rodiče, kteří doufali, že z učenlivého dítěte vyroste doktor nebo inženýr. DAMU nakonec vystudoval jako externista, protože současně hrál v mosteckém divadle. Považoval to za nedocenitelnou školu: čerstvě nabyté teoretické znalosti si hned ověřoval v praxi. Další angažmá jej zavedla do Chebu a Zlína a konečně do Prahy, kde v roce 1968 zakotvil v proslulém Divadle Za branou.

Miroslav Moravec (na snímku z natáčení filmu Mafiáni) vytvořil řadu filmových rolí, ale přednost dává divadelnímu jevišti

Světově uznávaná scéna však měla před sebou jen několik let života: o čtyři roky později komunisté divadlo zlikvidovali.

Miroslav Moravec však „na ocet" nezůstal – stály o něj Vinohrady, ale přednost dostala libeňská scéna. Divadlo na Vinohradech si Moravce namlouvalo třikrát – v roce 1996 již nabídku přijal. Této scéně zůstává věrný, byť ho na ní nepotkalo jen to dobré – při představení Trojhvězdí ho postihl infarkt, předloni zkolaboval před inscenací Planeta posledních let, z loňského představení Othella si odnesl zlomené rameno. „Nikdy jsem neuvažoval, že s divadlem skončím," tvrdí rezolutně. Musel se však naučit odpočívat. „Doktoři mi řekli, abych v práci přibrzdil. Samozřejmě jsem je vyslechl a jejich rady přijal jako dobré nápady, které vyplývají z jejich zkušeností, ale nakonec jsem se jim úplně nepřizpůsobil. Nicméně umím vypnout mobil, stejně tak ujet na chalupu, být tam bez práce, hrabat se v zemi a vyjít si do lesa," dodává Miroslav Moravec.

Kateřina Kolářová

Příloha č. 35

Soudnička a esej

Příloha č. 35, text č. 1 (Krása ženského těla a rusalka z Botiče – soudnička)

Poláček, K., Soudničky, Český Těšín 1999, s. 400–401

KRÁSA ŽENSKÉHO TĚLA A RUSALKA Z BOTIČE

(Přestupkový soud)

Počalo se to jako obyčejně. Peclbaurová řekla paní Bejšovcové, že si svoje děti trestá sama. Paní Bejšovcová odvětila, že děti paní Peclbaurové nejsou žádné děti, ale fakani, parchanti, haranti a cikáni. Jakživa takových dětí neviděla. Ježto se tato rozmluva děla poněkud hlasitě, na dvoře shromáždilo se četné posluchačstvo, které neutuchajícím souhlasem provázelo vývody obou řečnic. Debata byla zpočátku obecného rázu, ale postupem doby nabyla povahy specielní.

Dáváme slovo paní Peclbaurové.

„Vy!“ praví ta dáma, podpírajíc ruce v bok, „vy? Haha!“

„A co vy!“ opáčila paní Bejšovcová, „co teprve vy! K smíchu!“

„Podívejte se na sebe!“ nabádá paní Peclbaurová, „k čemu se podobáte. Oči máte lojové a tváře jako tvarohový koláč.“

„Vy se podívejte na sebe! Zle se dělá jednomu, když se na vás koukne. Váš obličej se podobá červené lucerně, která visí nad vchodem do nevěstince!“

„Váš nos není křesťanský nos, ale rypák nosorožce. Měli by vás koupit do zoologické zahrady.“

„Váš nos je jako klika od flašinetu. Na ten váš nos by se daly věsit šaty.“

„Na váš nos by se měl váš muž pověsit ze zoufalství, že musí žít s takovou rusalkou z Botiče.“

„Ó vy jedna vačice potkanová! Podobáte se staré, oprýskané kredenci. Rachotíte jako sentinel a váš hlas vrže jako nezaplacené botky!"

„Ó vy jedna kanálie filištínská. Jste tenká jako centimetr, a když kráčíte, zpívají vaše žebra laudámus."

„Vy jste takový pytel otrub. Vy jste u mě sud od petrolínu."

„A co jste vy? Vy jste hnojiště, v kterém se povalují rezaté krabičky od olejovek."

„Vy jedna záplatovaná Isabelo!"

„Vy, vy, vy... mlčte, nebo se zapomenu a řeknu něco sprostého."

„Neočekávejte, že se já s vámi tady postavím. Já jsem vzdělaná dáma a mluvím jenom inteligentně -"

Okresní soud pro přestupky se marně snažil obě dámy srovnat. A když to nešlo, tak s lehkým povzdechem dal je obě zavřít na tři dny nepodmíněného vězení. A dále? Pokračování v příštím čísle.

Večerní České slovo 19.8.1929

Příloha č. 35, text č. 2 (Menší nedorozumění před soudem – soudnička)

Poláček, K., Soudničky, Český Těšín 1999, s. 509–510

MENŠÍ NEDOROZUMĚNÍ PŘED SOUDEM

(Přestupkový soud)

Přestupkový soud listoval ve spisech, pak pohlédl přes brýle na obžalovaného a pravil: „Tak co je, pane Rumpál? Žaluje se na vás, že jste paní Outratovou šťouchl, že upadla a způsobila si zranění, pro které musela dva dni ležet. Tak jak to je?"

„Vůbec jsem do břicha nešťouchal," zachraptěl obžalovaný, „a co bych šťouchal? Já to nemám zapotřebí."

„Ale v žalobě je to napsáno."

„Copak vo to. Taková ženská si to sesadí, jak chce. Já si ženských nevšímám. Mám galanterní obchod."

„Tak co, paní?" obrátil se soudce na žalobkyni, „slyšíte, že obžalovaný popírá."

„Von mě do břicha nešťouch, prosím, slavný pane rado," zašeptala žalobkyně stydlivě, „ale vylil na mě škopek vody."

„O tom přece v žalobě nic není?"

„To je možný. Já se na toho pána koukám, ale vidím, že to není ten pán. Tamten byl větší, na tváři nemá šrám a nemá galanterní obchod."

„Cože? Vy jste přece paní Outratová?"

„To bych, prosím, nebyla. Já nejsem paní. Jsem prozatím jenom zasnoubená. Mám vážnou známost, chtěli jsme se vzít na jaře, ale von je na Slovensku."

„Tak co tu chcete? Ukažte mi obsílku! Jste volána do čísla pět a tady je číslo čtyři. To musíte vedle."

„Líběj odpustit, slavný pane rado. Voni mi řekli, ať jdu sem, tak jsem vešla."

„A co je s vámi? Kde máte žalobkyni?"

„Bůhví kde je její konec. Ale že bych šťouchal, to jsem, prosím, nešťouchal. A taky Rumpál se nejmenuju."

„Jak? A kdo vy jste?"

„Mé jméno je Arnošt Šustr a paní Outratová totiž, abych se tak vyjádřil, vona už u nás nebydlí, vona je, takříkajíc, po smrti, vůbec jsem ji nešťouch, já se jí vyhnul, kde jsem mohl, vona nebožka měla náramnou hubu, jeden s ní neobstál, já ji ani moc dobře neznal, já si ničeho nevšímám, ženská u mě nemá cenu, jsem tak víc pro sebe -"

Pan Šustr se octl na chodbě. Odcházel, mruče k sobě: „Co bych šťouchal? Já vůbec nešťouchám. Dejte mi všichni svátek!"

Telegraf 21.8.1930

Příloha č. 35, text č. 3 (Kultura - esej)

Eisner, P., Rady Čechům, jak se hravě přiučiti češtině, Praha 1992, s. 154

Kultura

Je pozoruhodné, že čeština převzala cizí slovo *kultura,* ale vedle něho vyvinula své vlastní, a to krásné slovo *osvěta,* jež zase — přes společný kořen — je odlišeno od *osvícenství* a *osvícenectví.*

Je mezi *kulturou* a *osvětou* rozdíl? Je. Záleží v tom, že osvěta míří bezprostředně ke vzdělání myslivého ducha, což kultura nedělá, — lze si zcela dobře představit např. velkou kultivovanost estetickou při učiněném tmářství v oblasti duchové.

K slovu *kultura* poznámku. Ví mnohý, že *kultura, cultura* je od *colo,* vzdělávám roli polní. Ale neškodilo by té latiny o něco víc. To výchozí sloveso *colo* vyvinulo totiž již v antické latině významy další, z nichž zvláštní váhu má význam chovám v úctě.

O tomto významu mnohý náš kulturník jako by neměl potuchy. Mluví o kultuře, dělá do kultury, ale k lidem, jejichž nos nebo bradavice na něm se mu nezamlouvá, se chová jako — dovolte, abych tu větu nedopsal. Nedovzdělal ani tu svou vlastní roli polní. Neví, že *colo* je chovám v úctě.